శ్రీ

శ్రీదక్షిణామూర్తయే నమః.

శ్రీమదుమామహేశ్వరకాకవిరచితఖండప్రస

త్రమదితహృదయానాం

నిఖిలభక్తజనానామానందావాప్తయే

శ్రీమదష్టాదశపురాణరత్నావళీ నాయకరత్నాయమాన

షట్సంహితాలంకృతపంచాశత్ఖండమండిత శ్రీస్కాందమహా

పురాణాంతర్గతః

గ్రంథిలపద్యగణప్రసిద్ధ్యైవసకలజనులు తేటగా స్వసంస్థానాయమానః

సకలకర్ణాటాంధ్రకారవివిధవాణిగ్రంథపరంపరాయమానోఽయం

శ్రీమహోత్తరఖండః

వావిళ్ల॥రామస్వామిశాస్త్రిణా.

నానాదేశాగతబహుతరప్రాచీనతాళపత్రపుస్తకైః సంశోధ్య

చెన్నపుర్యాం స్వకీయమహానాదిసరస్వతీనిలయాఖ్యస్వ

ముద్రాక్షరశాలాయాం

విక్రమసంవత్సరే

ప్రథమవారం ముద్రాపితః ప్రకటీకృతో విజయతేతరాం.

౧౮౮౦॥సంవత్సరః

చెన్నపురీ.

Madras.

బ్రహ్మోత్తరఖండవిషయసూచికా.

బ్రహ్మోత్తరఖండశుద్ధపత్రికా.

అధ్యాయసంఖ్య.	శ్లోకసంఖ్యా.	అశుద్ధం.	శుద్ధం.
౧	౩	సమ్మతిం-	సమ్మతమ్
	౨౦	కల్పితో-	కల్పతే
	౩౬	సంగమం-	సంగమః
		ప్రియో.	ప్రియో.
	౬౨	మాదికృతః-	మాధిక్యతః
	౧౦	ఉపాంత-	ఉపాన్త
		పత్రార్పణం	పత్రాగ్చసం
	౩౨	భవిష్యతి-	భపిష్యసి
	౩౩	శస్త్రేవం-	శస్త్రైవం
	౪౩	నఖాద-	నఖాదో
		శస్త్రానాం-	శస్త్రానాం
	౫౩	బిభ్యతి	బిభ్యతీ
౩	౮	నాసీమ్-	నాసామ్
	౩౨	సంపూర్ణా-	సంపూర్ణ
	౯౬	కమణా-	కర్మణాం
		పదం-	పరం
	౧౬	విస్తీర్యా-	నిస్తీర్ణా
౪	౧౩	శుచిరం	సుచిరం
	౨౨	వ్యాలోకయన్	వ్యాలోకయమ్
	౩౫	ప( )	పత్ని
౭	౪	రోచితాన్	చోదితాన్
	౯	ప్రణలేశివే	ప్రణమేచ్ఛివం
	౧౪	హాషణప్రదో	పారిషదా
	౧౭	తామ్ర	తామ్రం
౫	౧౭	స్త్రుతు:	స్త్రుపు
	౧౮	మాతాత్తప	మాతాతవ

బ్రహ్మోత్తరఖండశుద్ధపత్రికా.

అధ్యాయ సంఖ్య.	శ్లోకసంఖ్య.	అశుద్ధం.	శుద్ధం.
౬	౧౪	దారిద్య్రి	దారిద్ర్యం
	౫౬	తస్మాత్య	తస్మాత్స
౭	౩౪	ధర్మా	ధర్మం
	౯౭	[illegible]లోకప్రభృతి	తదాప్రభృతి
	౧౨౨	సింహ్యత్వాగం	తీంహ్యగ్గం
	౧౨౫	త్యక్తా	త్యక్త్వ
	౧౫౭	తనయో	తనయః
౮	౧౨	కలధాం	కథాం
	౧౩	స్పృప	స్పృహః
	౨౫	ప్రార్థివో	ప్రార్థిత
	౩౧	యుతరం	యుతవం
	౩౭	ప్రసాఖ	ప్రపన్నా
	౪౧	శ్వశులా	శ్వశురా
	౧౧౪	తస్యవృత్త	తస్యవృత్త
	౧౨౦	[illegible]ంగాంగం	కృశాంగిం
	౧౩౦	పుత్రేసా	పుత్రేంసా
	౧౫౯	పుత్రమామాయా	పుత్రమాయాం
౯	౧౧	ద్యాహూ	ద్వాహరా
	౫౭	కించ	కించి
౧౦	౧	మహాత్మ్యం	మాహాత్మ్యం
	౧౫	త్వాంస్య	తాంస్య
	౪౦	విషక్స	విషక్స
౧౧	౧౬	ప్రాంతః	ప్రాణదః
	౫౩	భవానఘ	భవానఘు
౧౨	౨౬	హాం సుస్యాక్	హాసుదస్యాక్
౧౩	౫౫	[illegible]వో	దేవో
	౭౧	[illegible]	ఖలః
	౭౧	[illegible]	త్రిపతో

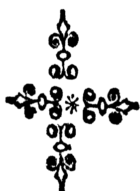
అధ్యాయసంఖ్యా.	శ్లోకసంఖ్యా.	అశుద్ధం.	శుద్ధం.
	౮౫	భ్రమణమేణ	భ్రమేణ
౧౪	౪౨	హస్మర	హస్కృత
౧౫	౨౩	అతంగ్రహే	తంత్రగ్రహే
	౬౫	శతికేభ	శతికేభవె
	౬౬	నైనసంస్కృతై	నైసంస్కృతే
	౭౩	జీణా	జీర్ణే
౧౬	౧౨	ద్రాఘ	ద్యావృథ
	౩౮	నదాదిభి	సద్యాదిభి
	౫౯	నాత్మనాంమనె	నాత్మకంసునె
	౮౩	మయాసమస్తమేవ	మయాతవకృతేచసమస్తమేవ
		తదుక్తమంతవకృతేచ	తదుక్తం
	౮౯	ఝ్యాతం	ఖ్యాతం
౧౭	౨౭	పత్యా	పత్న్యాన్య
	౫౪	తాపవైశో	తాపవేశో
౧౮	౫౬	తిత్రిహారం	ఇతిత్రివాగం
	౭౩	మూత్రతః	మాత్రతః
౧౯	౧౧	మలావయా	మలాశయా
	౧౫	ముగామ్	ముదా
౧౯	౧౭	యాత్రితః	యాత్రితః
	౫౩	నిర్దయుః	నిర్దయాః
	౬౧	శశసు	శశంసుః
	౮౧	భ్యమత్సుధీః	భ్యసత్సుధీః
	౯౫	నప్రముఖీ	నప్రముఖీ
౨౦	౧౮	సద్గుణాం	సద్గుణాః
	౪౩	ప్రకోష్ఠో	ప్రకోష్ఠే
		మహాత్మ	మహారత్న
	౪౭	అస్మిరత్న	అస్మిన్రత్న
	౬౦	అగ్నికణా	అగ్నికణా
	౮౪	కారయో	కామయో

అధ్యాయసంఖ్య.	శ్లోకసంఖ్య.	అశుద్ధం,	శుద్ధం,
	౯౧	మానసా	మానసా
	౯౨	హృతౌ	హృతా
౨౧	౨౪	ప్రవృత్యర్థం	ప్రవృత్త్యర్థం
	౪౫	గతః	గతాః
	౪౭	పరిఖి	పరిధి
౨౨	౪౮	సర్వదా	సర్వదానేషు
	౧౫	ప్రసందస్య	పురాణస్య
	౨౦	తాంబూలాద్యైర్వ	తాంబూలాద్యైర్వ
	౩౧	కోట్యబ్దాన్	కోట్యబ్దాన్
	౬౨	విదీర్ణ	విదీర్ణ
	౮౫	కామాం	కామాం
	౯౭	ఇతితాం	ఇతితాం
	౧౨౮	దైవత	దైవత

ఇతి శ్రీ, వెంకటకృష్ణశాస్త్రివిరచితా

శుద్ధపత్రికా

సంపూర్ణా.

శ్రీ గురుభ్యో నమః ॥

శ్రీ స్కాందే మహాపురాణే బ్రహ్మోత్తర ఖండే
ప్రథమాధ్యాయ ప్రారంభః.

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్।
ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే॥
[illegible] నారదరూపా నారాయణో దేవిసహ మంగళౌ।
తయోస్సంస్మరణాత్పుంసాం సర్వతో జయమంగళం॥
వ్యాసం వసిష్ఠనప్తారం శక్తేః పౌత్రమకల్మషమ్।
పరాశరాత్మజం వందే శుకతాతం తపోనిధిమ్।
వ్యాసాయ విష్ణురూపాయ వ్యాసరూపాయ విష్ణవే।
నమో వై బ్రహ్మనిధయే వాసిష్ఠాయ నమోనమః॥

ఋషయ ఊచుః॥ ఆఖ్యాతం భవతా సూత విష్ణోర్మాహాత్మ్యముత్తమమ్। సర్వాఘౌఘహరం పుణ్యం సమాసేన శ్రుతం చ నః॥౧॥ ఇదానీం శ్రోతుమిచ్ఛామో మాహాత్మ్యం త్రిపురద్విషః। శివస్య తత్ర భక్తానాం చ మాహాత్మ్యం సర్వపాపహరం పరమ్॥౨॥ శివమంత్రాణాం తత్త్వజ్ఞానాం తద్భావనాయాశ్చ సన్మతిః। [illegible] ప్రభావమస్య బ్రూహి నః॥ ౩ ॥

సూత ఉవాచ॥ ఏకాంతపుణ్యరాశీనాం నామ [illegible]। యః శివధ్యాయినాం జాయతే భక్తిస్సదా నృణామ్॥౪॥ అథ [illegible] మాహాత్మ్యం [illegible]। నాలం [illegible] వక్తుం [illegible] రతస్స్మృతః॥౫॥ సర్వేషామపి పుణ్యానాం సర్వేషాం శ్రేయసామపి। సర్వేషామపి యజ్ఞానాం జపయజ్ఞః పరః స్మృతః॥౬॥ తత్రాదౌ జపయజ్ఞస్య ఫలం స్వస్త్యయనం మహత్। శైవం షడక్షరం దివ్యం మంత్రమాహుర్మహర్షయః॥౭॥ దేవానాం పరమో దేవో యథా శంభుస్సనాతనః। మంత్రాణాం పరమో మంత్రస్తథా శైవః షడక్షరః॥౮॥ ఏష పంచాక్షరో [illegible]

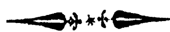
మంత్రః కేవలో ముక్తిదాయకః । సంసేవ్యతే మునిశ్రేష్ఠైర శేషైస్సిద్ధి
కాంక్షిభిః ॥౯॥ అస్య కాశీపుర మాహాత్మ్యం నాలం వక్తుం చతుర్ముఖః । శ్రు
తయో యత్ర సిద్ధాంతం గతాః పరమనిష్ఠితాః ॥౧౦॥ సర్వజ్ఞః పరిపూర్ణ
శ్చ సచ్చిదానందలక్షణః । సదా యత్ర రమతే మంత్రే పంచాక్షరే శుభే ॥
౧౧॥ ఏకేన మంత్రరాజేన సర్వేషాం సర్వదాత్మనా । లభితే ముక్తయః పూర్వ్వా
పరం బ్రహ్మణి రామయం ॥ ౧౨॥ సమస్తా [illegible] శివేతి పరమాత్మని ।
ఆత్మత్వం గతో మంత్ర స్తస్మాచ్ఛ్రేష్ఠ మయో హ్యసౌ ॥౧౩॥ భవపాశ
[illegible] బద్ధానాం దేహినాం హిత కామ్యయా । ప్రోవాచ నమశ్శివాయేతి మం
[illegible] హాస్యదయ ॥౧౪॥ కంఠే [illegible] కంఠే [illegible]
[illegible] ప్రాయేతి మంత్రో హృదయగోచరః ॥౧౫॥ తా
[illegible] సంసార [illegible] సంతతే । యావన్నోచ్చారయంతీమం
[illegible] । మంత్రాధిరాజరాజోయం సర్వవేదాం
[illegible] । సర్వ [illegible] ॥౧౬॥ కైవల్య
[illegible] । మహాపాతక [illegible]
[illegible] ॥౧౭॥ [illegible] పంచాక్షరస్మృతః । శ్రీ
[illegible] ॥౧౮॥ నాస్య క్రియా న
[illegible] కాలో నాపి దేశశ్చ [illegible]
[illegible] ॥౧౯॥ [illegible] । అలం [illegible]
[illegible] ॥౨౦॥ ఉపదిష్ట [illegible]
[illegible] ॥౨౧॥ అతస్స
[illegible] మంత్ర [illegible] । [illegible]
[illegible] ॥౨౨॥ గురవో [illegible] మిత భా
[illegible] ॥౨౩॥ ఏభిః కారు
[illegible] మంత్రః [illegible] । [illegible] జపయోగ్యా [illegible] సమాసా
[illegible] నయామ్యహం ॥౨౪॥ ప్రయాగం [illegible] కేదారం సేతుబంధనం
[illegible] నైమిశారణ్యం [illegible] ॥౨౫॥ అత్రానువర్ణ్యతే
[illegible] పురాతనః । అన [illegible] తాం మంగళ య

నః॥౨౬॥మథురాయాంయదుశ్రేష్ఠోదాశార్హఇతివిశ్రుతః।బభూవ
రాజామతిమాన్మహోత్సాహోమహాబలః॥౨౭॥ శాస్త్రజ్ఞోనయ
వాన్వాగ్మీధైర్యవానమితద్యుతిః।అప్రధృష్యస్సుగంభీరస్సంగ్రామేష్వ
నివర్తకః॥౨౮॥మహారథోమహేష్వాసోనానాశాస్త్రార్థకోవిదః।బ్రహ్మ
ణ్యోరూపసంపన్నోయువాలక్షణసంయుతః॥౨౯॥సకాశీరాజతనయా
ముపయేమేవరాననాం।కాన్తాంకలావతీన్నామరూపశీలగుణాన్వితాం॥
౩౦॥కృతోద్వాహస్సరాజేంద్రస్సంప్రాప్యనిజమందిరం।రాత్రౌతాంశ
యనారూఢస్సంగమాయసమాహ్వయత్॥౩౧॥సాస్వభర్త్రాసమా
హూతాబహుశః ప్రార్థితాసతీ । నబబంధమనస్తస్మిన్నచాగ
చ్ఛత్తదంతికం॥౩౨॥సంగమాయయదాహూతానాగతానిజవల్లభా।
బలాదాహర్తుకామస్తాముత్తస్థౌసమహీపతిః॥౩౩॥తాంబలాద్గ్రహీతుము
ద్యుక్తమువాచపతిమంగనా। మామాస్పృశమహాభాగకారణార్థంవ్ర
తేస్థితాం॥౩౪॥ధర్మాధర్మవిజానాసిమాకృథాస్సాహసంమయి।
ప్రియేణదత్తంభుక్తంచరోచతేన్నంమనీషిణా ॥౩౫॥ దంపత్యోఃప్రీతి
యోగేనసంగమస్సుఖవర్ధనః। ప్రియాయదామేజాయేతతదాసంగో
స్తుతేమయి॥౩౬॥కాప్రీతిఃకింసుఖంపుంసాంబలాద్భోగేనయోషితాం।
అప్రీతాంరోగిణీంనారీమంతర్వత్నీంరజస్వలాం। ప్రసక్తస్త్రీమకా
మాంకఃకామయేతబలాత్పుమాన్॥౩౭॥ప్రీణనంలాలనంపోషంరంజనం
మార్దవందయా।యువతౌకుసుమైశ్చైవవిధేయంసుఖమిచ్ఛతా॥౩౮॥
ఇత్యుక్తోపితయాసాధ్వ్యాసరాజాస్మరవిహ్వలః।బలాదాకృష్యతాంహ
స్తేపరిరేభేరిరంసయా॥౩౯॥తాంస్పృష్టమాత్రాంసహసాతప్తాయః
పిండసన్నిభాం।నిదాఘదహనమివాస్త్వాంసంతత్యాజభయవిహ్వలః॥౪౦॥
అథప్రోవాచతాంరాజావిస్మితోభయకంపితః। అహోసుమహదాశ్చ
ర్యమిదందృష్టంతవప్రియే॥౪౧॥కథమగ్నిసమంజాతంవపుఃపల్లవ
కోమలం। ఇత్థంసువిస్మితంభీతంరాజానంరాజవల్లభా॥౪౨॥
ప్రత్యువాచప్రహస్యైనంవినయేనసువిస్మితా। రాజన్మమపురాబా
ల్యేదుర్వాసామునిపుంగవః । ప్రాదాత్పంచాక్షరీంవిద్యాంకారుణ్యా

నోపదిష్టవాన్॥౪౩॥తేనమంత్ర ప్రభావేన మమాంగంకలుషోజ్ఝితం।
స్ప్రష్టుంనశక్యతేపుంభిస్సపాపైర్మంత్రవర్జితైః॥౪౪॥ త్వయా
రజఃప్రకృతినాకులటాగణికాదయః। మదిరాస్వాదనిరతానిషేవ్యంతే
స్త్రియస్సదా॥౪౫॥సధ్యానం క్రియతే నిత్యంనమంత్రోజప్యతే శుభః।
నారాధ్యతేత్వయాశంభుఃకథంమాంస్ప్రష్టుమర్హసి॥౪౬॥ అతఃపం
చాక్షరీంశైవీంభజవిద్యాంగురోర్ముఖాత్। విధూతాశేష కలుషో మ
యాత్వంసంగమేష్యసి॥౪౭॥రాజాతామబ్రవీత్తామవశగోమూఢచేత
సః। తామమహాఖ్యాహిసుశ్రోణిశైవీంపంచాక్షరీంశుభాం॥౪౮॥విద్యావి
ధ్వస్త పాపోహంత్వయ్యిచ్ఛామిరతింప్రియే । ఇత్యుక్తాతేనపత్యా
సా ప్రత్యువాచ మహీపతిం । నోప దేష్టుం తవార్హామి రాజ
న్మమగురుర్భవాన్॥౪౯॥ఉపతిష్ఠగురుంరాజన్గర్గంమంత్రవిదాంవ
రం।ఇతిసంభాషమాణౌతౌదంపతీగర్గసన్నిధిం। ఏత్యతచ్చరణౌమూ
ర్ధ్నావవందాతే కృతాంజలీ॥౫౦॥ అథరాజాగురుంప్రీతమభిపూజ్య
పునఃపునః।సమాచష్ట వినీతాత్మారహస్యాత్మమనోరథం॥౫౧॥రాజా॥
కృతార్థంమాంకురుగురోసపాపంకరుణానిధే । శైవీం పంచా
క్షరీంవిద్యాముపదేష్టుంత్వమర్హసి॥౫౨॥ అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం
యత్కృతంరాజకర్మణా। తత్పాపంసంయమేనాశుత్వత్తస్మంత్రందేహిమే
గురో॥౫౩॥ఏవమభ్యర్థితోరాజ్ఞాగర్గోబ్రాహ్మణపుంగవః।తౌనినాయ
మహాపుణ్యంకాళిందీస్తటముత్తమం॥౫౪॥తత్రపుణ్యతరోర్మూలే
నిషణ్ణోసౌమునీశ్వరః। పుణ్యతీర్థేకృతస్నానంరాజానంసముపో
షితం॥౫౫॥ ప్రాఙ్ముఖంచోపవేశ్యాగ్రేనత్వాశివపదాంబుజం।తస్యమ
స్తకేకరంన్యస్యదదౌమంత్రంశివాత్మకం॥౫౬॥తన్మంత్రధారణాదేవ స
ద్గురోర్గురుసంగమాత్।నిర్యయుస్తస్యవపుషోవాయసాశ్శతకోటయః॥
౫౭॥తేదగ్ధపక్షాః క్రోశంతోనిపేతుర్మహీతలే।భస్మీభవంతస్సహసాదృ
శ్యంతేతథసహస్రశః॥౫౮॥దృష్ట్వాథవాయసకులందహ్యమానం సువి
స్మితౌ। రాజాచరాజమహిషీచగర్గంపప్రచ్ఛతుస్తదా॥౫౯॥భగవ
న్నద్భుతమి [illegible]

త్సాధువర్ణ్యతాం॥౬౦॥గర్గః ॥రాజన్భవసహస్రేషు భవతా భావతా । సంచితాన్యతిఘోరాణిసంతిపాపాన్యనేకశః॥౬౧॥ తేషుజన్మసహస్రేషుయానిపుణ్యానిసంతితే। తేషామాధిక్యతః క్వాపి జాయసేపుణ్యయోనిషు॥౬౨॥తథాపాపీయసీంయోనింక్వచిత్పాపేన గచ్ఛసి। సామ్యాజన్మోభయోస్సామ్యాద్వయోర్ముక్తోనజాయసే॥ ౬౩॥ శైవీనశ్చైతుగవిద్యాయదా తేహృదయంగతా । అఘానాంకోటయస్తస్యాః కాకరూపేణనిర్గతాః॥౬౪॥కోటయోబ్రహ్మహత్యానామగమ్యాగమకోటయః। స్వర్ణస్తేయసురాపానభ్రూణహత్యాదికోటయః॥౬౫॥ భవకోటిసహస్రేషుయేన్యేపాతకరాశయః। తృణాగ్నిస్సద్భవంత్యేవ మంత్రేపంచాక్షరేధృతే॥౬౬॥అతస్త్వమద్యరాజేంద్ర దగ్ధాః పాతకకోటయః।అనయాసహపూతాంగ్యావిహరస్వయథాసుఖం॥౬౭॥సూతః॥ ఇత్యాభాష్యమునిశ్రేష్ఠస్తంమంత్ర ముప దిశ్యచ । తాభ్యాంపిస్మితచిత్తాభ్యాంసహితస్స్వగృహం యయౌ॥౬౮॥మునివర్యాదనుజ్ఞాతౌముదితౌరాజదంపతీ । తతస్స్వభవనంప్రాప్యవిజహ్రాతురనాగసౌ॥౬౯॥ రాజాదృఢంసమాలింగ్యపత్నీంచందనశీతళాం।సంతోషం పరమంలేభేసస్వం ప్రాప్యయథానిధిం॥౭౦॥ శ్రీసూతః॥అశేషవేదోపనిషత్పురాణశాస్త్రావతంసోయమఘాపహారీ । పంచాక్షరీవ్యాసమహాప్రభావామయాసమాసాత్కథితోవ ఇష్టః॥ ౭౧॥ అగస్త్యరామాదిభిరాదృతత్వాదముష్యమంత్రస్యచవైదికత్వాత్। పరస్యతత్వస్య చవాచకత్వాన్నచప్లవారేతసరాజపద్యం॥౭౨॥... ... ...

ఇతి స్కాందపురాణే- బ్రహ్మోత్తరఖండే - పంచాక్షరమాహాత్మ్యానువర్ణనంనామ ప్రథమోధ్యాయః.

అథద్వితీయాధ్యాయప్రారంభః-

శ్రీసూతః ॥ అథాన్యదపివక్ష్యామిమాహాత్మ్యంత్రిపురద్విషః । శ్రుతమాత్రేణతేనాశుభిద్యంతేసర్వసంశయాః ॥ ౧ ॥ అతఃపరతరంనాస్తికించిత్పాపనిశోధనమ్। సర్వానందకరం...స్వర్గమోక్షార్థ

సాధనం ॥ ౨ ॥ ధర్మాయుర్విజయారోగ్యభక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ । యద
నన్యాంభావేన మహేశారాధనం పరం ॥ ౩ ॥ ఆబ్రాహ్మణానామపిశుష్ట్రాణామ
ల్పానాం మహతామపి । ఏతదేవ విశిష్టం సర్వాఘానాం విశోధనం ॥ ౪ ॥
మహామునివిశిష్టైః ప్రాయశ్చిత్తైర్మహత్తమైః । సర్వకాలేష్వ
శేషాణామఘానాం [illegible] క్షయకారణం ॥ ౫ ॥ ఇదమేవ పరం శ్రేయస్సర్వశా
స్త్రేషు నిశ్చితం । యచ్ఛివస్య పరమేశస్య పూజనం పరమోదయం ॥ ౬ ॥
జానతో జానతో వాపి యేనకేనాపి హేతునా । యత్కించిదపి దేవాయ
యుత్కృతం కర్మ ముక్తిదం ॥ ౭ ॥ మాఘకృష్ణచతుర్దశ్యాముపవా
సోఽతిదుర్లభః । తత్రాపి దుర్లభం మన్యే రాత్రౌ జాగరణం నృ
ణాం ॥ ౮ ॥ అతీవ దుర్లభం తత్ర శివలింగస్య దర్శనం । సుదుర్లభత
రం తత్ర పూజనం పరమేశితుః ॥ ౯ ॥ భవకోటిశతోపాంతపుణ్యరాశివిపా
కతః । లభ్యతే వా హి సత్ర బిల్వపత్రార్పణం విభోః ॥ ౧౦ ॥ వర్షాణా
నామయుతం యేన స్నాతం గంగాసరిజ్జలే । సకృద్బిల్వార్చనేనైవ తత్ఫ
లం లభ్యతే నరైః ॥ ౧౧ ॥ యాని యాని తు పుణ్యాని గదితాని యుగే యుగే ।
మాఘమాసే [illegible] తాని సంతి కృష్ణ [illegible] ॥ ౧౨ ॥ ఏతామేవ
ప్రశంసంతి లోకే బ్రహ్మాదయస్సురాః । మునయశ్చ వసిష్ఠాద్యా మాఘా
సితచతుర్దశీం ॥ ౧౩ ॥ అత్ర యదుపవాసః కేనాపి క్రియతే క్రతుశతాయుతే ।
రాత్రౌ జాగ[illegible] కోటిశతాధికం ॥ ౧౪ ॥ ఏకేన బిల్వపత్రేణ
శివలింగార్చనే కృతే । త్రైలోక్యే [illegible] వాసా [illegible]
[illegible] ॥ ౧౫ ॥ అత్ర [illegible] కథా పరమశోభనా ।
[illegible] ప్రకాశితా ॥ ౧౬ ॥ ఇక్ష్వాకువంశజ
శ్రీమాన్ రాజా [illegible] ఆసీన్నిత్య [illegible] నామ [illegible]
[illegible] ॥ ౧౭ ॥ [illegible] ప్రాజ్ఞైః శ్రుతిపారగైః ।
[illegible] ॥ ౧౮ ॥ పుణ్యా
నాని [illegible] । [illegible]
[illegible] ॥ ౧౯ ॥ [illegible]
[illegible] ॥

బ్రహ్మోత్తరఖండే - ద్వితీయోధ్యాయః.

౨౦ ॥ ఏకదామృగయాకేళీలోలుపస్సమహీపతిః। వివేశగహనంఘు
ఠంబలేనమహతావృతః ॥ ౨౧ ॥ తత్రవిద్ధ్వావిశిఖై శ్శార్దూలాన్గ
వయాన్మృగాన్ । రురూన్వరాహాన్మహిషాన్ మృగేంద్రానపిభూరి
శః ॥ ౨౨ ॥ సరాజామృగయాసక్తోగహనేదంశితశ్చరన్ । కమపిజ్వ
లనాకారంనిజఘాననిశాచరం ॥ ౨౩ ॥ తస్యానుజస్సుచావిష్టోదృష్ట్వా
దూరేతిరోహితః । భ్రాతరంనిహతంరాజ్ఞాచింతయామాసచేతసా ॥
౨౪ ॥ అహోఖల్వేషదుర్ధర్షోదేవానాంరక్షసామపి। ధర్మాత్మనైవ
విజేతవ్యోమహాశత్రుశ్ఛలేనాన్యథా ॥ ౨౫ ॥ ఇతివ్యవసితఃపాపోరాక్ష
సోమానుషాకృతిః । ఆససాదనృపశ్రేష్ఠముత్పాతఇవమూర్తిమాన్ ॥
౨౬ ॥ తంపిశాచాకృతింమృష్టంధృత్వాసౌ[illegible]సమాగతం । చక్రేమహా
నసాధ్యక్షమజానత్సమహీపతిః॥ ౨౭॥ అథతస్మిన్వనేరాజాకంచిత్కా
లంవిహృత్యసః। నివృత్తోమృగయాంహిత్వాస్వపురంప్రసరాయయౌ॥
౨౮ ॥ తస్యరాజేంద్రముఖ్యస్యమదయంతీతినామతః । దమయంతీనళ
స్యేవవిశాలావల్లభాసతీ ॥ ౨౯ ॥ ఏకస్మిన్సమయేరాజానిమంత్ర్యము
నిపుంగవం। వసిష్ఠంగృహమానిన్యేసంప్రాప్తేపితృవాసరే॥ ౩౦ ॥
రక్షసాసూదరూపేణసమ్మిశ్ర[illegible]మామిషం। శాకామిషంపురఃక్షిప్తందృ
ష్ట్వాగురురథాబ్రవీత్ ॥ ౩౧॥ ధిక్[illegible]రాక్షసంరాజన్ త్వయేదంధర్మ
కాంక్ష[illegible]। [illegible] ॥ ౩౨॥ [illegible]తతఃకృతమ
విజ్ఞాయశప్త్వాసగురుస్స్వయం । [illegible]పంచకాలంద్వా
దశాబ్దం ॥ ౩౩ ॥ రాజాపిసలిలఃప్రగృహ్యయదిదంమేవిచేష్టితం।
అజ్ఞాత్వాచమృషాశప్తోగురుంప్రతిశపామ్యహం ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యుద్యం
జలంనాథాయగురుంశప్తుంసముద్యతం । పతిత్వాపాదయోస్తస్యమద
యంతీన్యవారయత్ ॥ ౩౫ ॥ తతోనివృత్తశ్శాపాత్తస్యావచనగౌర
వాత్ । తజ్జలంపాదయోః[illegible]కల్మాషతాంగతౌ ॥ ౩౬ ॥
కల్మాషపాదఃప్రఖ్యాతఃసోఽభవత్ప్రభృతిపార్థివః । బభూవగురుశా
పేనరాక్షసోవనగోచరః ॥ ౩౭ ॥ సబిభ్రద్రాక్షసంరూపంకాలాంత
కసమోపమం। జఘానవివిధాన్జంతూన్మానుషాదీన్వనేచరాన్॥ ౩౮ ॥ స

కదాచిద్వనే కాచిద్భ్రమమాణా కిశోరకా । అపశ్యద్దంతకాకారౌ నవో
ఢౌ మునిదంపతీ॥ ౩౯ ॥ సఘోరో మానుషాహారః కిశోరం మునినందనం।
జగ్ధుం జగ్రాహ శాపార్తో వృకో మృగశిశుం యథా ॥ ౪౦ ॥ రక్షోగృ
హీతం భర్తారం దృష్ట్వా భీతా థ తత్ప్రియా । ఉవాచ కృపణం బాలా
రుదంతీ భృశవేపితా ॥ ౪౧ ॥ భోభో మహామాకృథాః పాపం సూర్యవం
శయశోధన । మదయంతీపతిస్త్వం హి రాజేంద్రోసి తు రాక్షసః॥ ౪౨ ॥
న ఖాద మమ భర్తారం ప్రాణాత్ప్రియతరం ప్రభో । ఆర్తానాం శర
శప్తానాం త్వమేవ హి మతో గతిః ॥ ౪౩ ॥ పాపానామివ సంఘాతైః
కింపుంభిస్తైర్జడాసుభిః । దేహోన వాతి భారేణ వినా భర్తారమాత్మ
నా॥ ౪౪ ॥ బాలోయం వేదవిద్ధాంతః తపస్వీ బహుశాస్త్రవిత్ । అతో
స్య ప్రాణదానేన జగద్రక్షా త్వయా కృతా ॥ ౪౫ ॥ కృపాం కురు మహా
భాగ బాలాయాం బ్రాహ్మణస్త్రియాం । అనాథకృపణార్తేషు సఘృ
ణాః సాధవః ॥ ౪౬ ॥ ఇత్థమభ్యర్థ్యమానోపి పురుషాదస్స నిర్ఘృ
ణః । వఖాద శిర ఉత్కృత్య విప్రసూనుం దురాశయః ॥ ౪౭ ॥ అథ సా
బహుధా దీనా విలప్య భృశదుఃఖితా । ఆహృత్య భర్తురస్థీని చితాం చ
క్రే సుదుర్జ్వలాం ॥ ౪౮ ॥ భర్తారమనుగచ్ఛంతీ సా వివేశ హుతాశనం।
రాజానం రాక్షసాకారం శాపాస్త్రేణ జఘాన తం ॥ ౪౯ ॥ రేరే పాపిష్ఠ
పాపాత్మన్ త్వయా మే భక్షితః పతిః । అతః పతివ్రతాయాస్త్వం శా
పం భుంక్ష్వ విషోల్బణం॥ ౫౦ ॥ అద్యప్రభృతి నారీషు యదా త్వమసిసం
గతః । తదా మృతిస్తవేత్యుక్త్వా వివేశ జ్వలనం సతీ ॥ ౫౧ ॥ సోపి రాజా
గురోశ్శాపమనుభూయ కృతావధిం । పునస్స్వరూపమాస్థాయ స్వగృ
హం పునరాయయౌ ॥ ౫౨ ॥ జ్ఞాత్వా విప్రసతీశాపం తత్పత్నీ రతిలాలసం ।
పతిం నారమయామాస వైధవ్యాదతిబిభ్యతీ ॥ ౫౩ ॥ అనపత్యస్స నిర్వి
ణ్ణో రాజభోగేషు పార్థివః। విసృజ్య సకలాం లక్ష్మీం యయౌ భూయో
పి కాననం ॥ ౫౪ ॥ సూర్యాన్వయప్రతిష్ఠిత్యై వసిష్ఠో మునిపుంగవః। తస్యా
ముత్పాదయామాస మదయంత్యాం సుతోత్తమం॥ ౫౫ ॥ విసృజ్య రాజ్యం
రాజాపి చచార [illegible] మహీం । ఆయాంతీం పృష్ఠతోపశ్యత్ పిశాచీం

ఘోరదర్శనామ్॥ ౫౬ ॥ సాహి మూర్తిమతీ ఘోరా బ్రహ్మహత్యా
దురత్యయా। యదసౌ శాపవివశో ముని పుత్రమభక్షయత్ ॥౫౭॥ తేనాత్మ
కర్మణాయాతాం బ్రహ్మహత్యాం స పృష్ఠతః। బుబోధ మునివర్యాణా
ముపదేశేన భూపతిః॥ ౫౮॥ తస్యా నిర్వేదమన్విచ్ఛన్ రాజా నిర్విణ్ణమాన
సః। నానాక్షేత్రాణి తీర్థాని చచార బహువత్సరాన్॥ ౫౯॥ యదా స
ర్వేషు తీర్థేషు స్నాత్వాపి చ ముహుర్ముహుః। స నివృత్తా బ్రహ్మహ
త్యా మిథిలాం మాయయా తదా॥ ౬౦ ॥ బాహ్యోద్యానగతస్తస్యాశ్చింత
యాపరయార్దితః। దదర్శ మునిమాయాంతం గౌతమం విమలాశయం॥
౬౧ ॥ తం హుతాశమివాశేషతపస్విజనసేవితమ్। వివస్వంతమివాత్యం
తం ఘనదోషతమోనుదమ్॥ ౬౨॥ శశాంకమివ నిశ్శంకమవదాతగుణా
న్వితం। మహేశ్వరమివ శ్రీమద్ద్విజరాజకళాధరం॥౬౩॥ శాంతం శిష్య
శతోపేతం తపసామేకభాజనం। ఉపసృత్య స రాజేంద్రః ప్రణనామ ము
హుర్ముహుః॥౬౪॥ గౌతమోపి మునిశ్రేష్ఠో రాజానం రఘువంశజం। అ
భినంద్య మునిః ప్రీత్యా సస్మితం సమభాషత ॥ ౬౫ ॥ కచ్చిత్తే కుశలం రా
జన్ కచ్చిదవ్యాహతం పదం। కుశలిన్యః ప్రజాః కచ్చిదవరోధజనస్తథా॥
౬౬॥ కిమర్థమిహ సంప్రాప్తో విసృజ్య సకలాం శ్రియం। కిమవధ్యాయసి
శ్రాంతో దీర్ఘముష్ణం చ నిశ్వసన్॥ ౬౭॥ రాజా॥ సర్వే కుశలినో బ్రహ్మ
న్వయం త్వదనుకంపయా। రాజ్ఞాముత్తమవంశ్యానాం బ్రహ్మణ్యత్రాహి
సంపదః॥ ౬౮॥ కింతు మాం బాధతే హ్యేషా పిశాచీ ఘోరదర్శనీ। అలక్షి
తా మదపరైర్గచ్ఛన్త్యంతి పదేపదే॥౬౯॥ యస్మయా శాపదగ్ధేన కృతమం
హో దురత్యయం। న శాంతిర్జాయతే తస్య ప్రాయశ్చిత్తసహస్రకైః॥
౭౦ ॥ యష్టాశ్చ వివిధా యజ్ఞాః కోశసర్వస్వదక్షిణాః। సరిత్సరాంసి స్నా
తాని యాని పుణ్యాని భూతలే ॥ ౭౧ ॥ నిషేవితాని సర్వాణి తీర్థాని భ్ర
మతా మయా। జప్తాన్యఖిలమంత్రాణి ధ్యాతాస్సకలదేవతాః ॥ ౭౨॥ మ
హావ్రతాని చీర్ణాని పర్ణమూలఫలాశినా। తాని సర్వాణి కుర్వంతి న స్వ
స్థం మాం కదాచన॥ ౭౩॥ అద్య మే జన్మసాఫల్యం సంప్రాప్తమివ లక్ష్యతే
యతస్త్వద్దర్శనాదేవ మహాత్మానందభాగభూత్॥ ౭౪॥ అన్విచ్ఛన్ లభ

తేక్వాపి నపూర్ణా మే మనోరథం। ఇత్యయంజనవాదోపి సంప్రాప్తో
మయిసాంప్రతం॥ ౨౫ ॥ ప్రాగ్జన్మసంచితానాంతుపుణ్యానాముద
యోద్యమే।యద్భవాన్ భవభీతానాం త్రాతా నయనగోచరః॥ ౨౬ ॥ క
స్మాద్దేశాదిహాయాతో భవాన్ భవభయాపహః। దూరభ్రమణవిశ్రాం
తం శంకే త్వామిహ సంగతం॥ ౨౭॥ దృష్ట్వాశ్చర్యమివాత్యర్థం ముదితో
స్మి ముఖశ్రియా। ఆనర్దయసి మే చేతః స్నిగ్ధాసంభాషణాదినా॥ ౨౮॥ అ
థ మే తవ పాదాబ్జశరణ్యస్య శతైనసః। శాంతిం కురు మహాభాగ యేనాహం
సుఖమాప్నుయాం॥ ౨౯॥ ఇతి తేన సమాపృష్టో గౌతమః కరుణోదధిః। స
మాదిదేశ ఘోరాణామఘానాం సాధు నిష్కృతిం॥ ౩౦॥ గౌతమః॥ సాధు
రాజేంద్ర ధన్యోసి మహాఘేభ్యో భయం త్యజ। శివే త్రాతరి భక్తానామభ
యం శరణైషిణాం॥ ౩౧ ॥ శృణు రాజన్మహాభాగ క్షేత్ర మన్యత్ప్రతిష్ఠి
తం। మహాపాతకసంహారి గోకర్ణాఖ్యం మనోరమం॥ ౩౨ ॥ తత్రస్థితి
ర్మహాపాపానామల్పానాం మహతామపి। స్మృత్యైవాశేషపాపఘ్నో
యత్ర సన్నిహితశ్శివః॥ ౩౩ ॥ యథా కైలాసశిఖరే యథా మందరమూ
ర్ధని। నివాసో నిశ్చితశ్శంభోస్తథా గోకర్ణమండలే॥ ౩౪ ॥ నాగ్నినా
న శశాంకేన న తారాగ్రహనాయకైః। తమో వినశ్యతే సద్యో యథా సవి
త్సంగదర్శనాత్ ॥ ౩౫ ॥ తథైవ నేతరైస్తీర్థైస్సంచయైర్మనోహ
రైః।సద్యః పాపవిశుద్ధిస్స్యాద్వినా గోకర్ణదర్శనాత్॥ ౩౬॥ అపిపాప
శతం కృత్వా బ్రహ్మహత్యాదిమానవః। సకృత్ప్రవిశ్య గోకర్ణం న బిభే
తి యమాత్క్వచిత్॥ ౩౭ ॥ తత్ర పూర్వే మహాత్మానస్తపసా సిద్ధిమాగ
తాః। ఇంద్రోపేంద్రవిరించ్యాద్యైస్సేవ్యతే సిద్ధికాంక్షిభిః॥ ౩౮ ॥ అ
త్రైకేన దినేనాపి యత్కృతం వ్రతముత్తమం। తదన్యత్రాబ్దలక్షేణ తపో
భవతి సంభృతం॥ ౩౯ ॥ యత్రేంద్రబ్రహ్మవిష్ణ్వాది దేవానాం హితకా
మ్యయా। మహాబలాభిధానేన దేవస్సన్నిహితస్స్వయం॥ ౪౦ ॥ ఘోరే
ణ తపసా లబ్ధం రావణాఖ్యేన రక్షసా; తల్లింగం స్థాపయామాస గోకర్ణే
గణనాయకః ॥ ౪౧ ॥ ఇంద్రో బ్రహ్మ ముకుందశ్చ విశ్వేదేవా మరుద్గ

సాః।ఆదిత్యావసవోరుద్రాశ్శశాంకశ్చసతారకః॥ ౯౨ ॥ ఏతేవిమాన
గతయస్సహపారిషద్రైస్స్వకైః।పూర్వద్వారి నిషేవంతే దేవదేవం
మహాబలం॥ ౯౩ ॥ కాలోమృత్యుర్యమస్సాక్షాచ్చిత్రగుప్తశ్చపావకః।
పితృభిస్సహరుద్రైశ్చదక్షిణద్వారమాశ్రితాః॥ ౯౪॥ వరుణస్సరితాం
నాథోగంగాదిసరితాంగణైః । ఆసేవంతేమహాదేవంపశ్చిమద్వారినిత్య
శః॥౯౫॥ తథావాయుఃకుబేరశ్చదేవేశీభద్రకణికా । మాతృభిశ్చండి
కాద్యాభిరుత్తరద్వారమాశ్రితాః ॥ ౯౬ ॥ విశ్వావసుశ్చిత్రరథశ్చిత్ర
సేనోమహాబలః।సహగంధర్వవర్గేణగాయంతఃపరమేశ్వరం॥ ౯౭ ॥
రంభాకృతస్థలామేనాపూర్వచిత్తిస్తిలోత్తమా। నృత్యంతిపురతశ్శంభో
రూర్వశ్యాద్యాస్సురస్త్రియః॥౯౮॥ వసిష్ఠఃకాశ్యపఃకణ్వోవిశ్వామి
త్రోమహాతపాః।జైమినిశ్చభరద్వాజోజాబాలిఃక్రతురంగిరాః॥ ౯౯ ॥
ఏతేవయంచరాజేంద్రసర్వేబ్రహ్మర్షయోమలాః।దేవంమహాబలంభక్త్యా
సమంతాత్సముపాసతే॥ ౧౦౦॥ మరీచినారదోత్రిశ్చదక్షాద్యాశ్చప్ర
జేశ్వరాః।సనకాద్యామహాత్మానఉపరిష్టాదుపాసతే॥౧౦౧॥తథాన్యే
మునయోసంఖ్యా జటిలావల్కలాంబరాః । దండినోవ్రతినోముండాః
స్నాతకాబ్రహ్మచారిణః ॥ ౧౦౨ ॥ త్వగస్థిమాత్రావయవాస్తపసాద
గ్ధకిల్బిషాః।సేవంతేపరయాభక్త్యాదేవదేవంపినాకినం॥ ౧౦౩॥తథాదే
వాస్సగంధర్వాఃపితరస్సిద్ధచారణాః। విద్యాధరాఃకింపురుషాఃకిన్నరా
గుహ్యకాఃఖగాః॥౧౦౪॥ నాగాఃపిశాచాభేతాళాద్యైతేయాశ్చమహా
బలాః।నానావిభవసంపన్నానానాభరణభూషితాః॥ ౧౦౫॥ విమానై
స్స్వర్ణసంకాశైరగ్నివర్ణైశ్శశిప్రభైః।విద్యుత్పుంజనిభైరన్యైస్సమం
తాత్పరివార్యతం॥ ౧౦౬ ॥ ప్రస్తువంతిచగాయంతిపఠంతిప్రణమంతిచ।
నృత్యంతిచప్రహృష్యంతిగోకర్ణేపృథివీపతే॥ ౧౦౭॥ లభంతేభీప్సితా
న్కామాన్మోదంతేచయథాసుఖం।గోకర్ణసదృశంక్షేత్రంనాస్తినాస్తి
జగత్త్రయే॥ ౧౦౮ ॥ అత్రఘోరంతపస్తప్తమగస్త్యేనమహాత్మనా ॥
౧౦౯॥ తథా సనత్కుమారేణప్రియవ్రతసుతైరపి।అగ్నినాదేవ వర్యే
ణ కందర్పేణచపార్థివ ॥ ౧౧౦ ॥ తథా శైవ్యాభద్రకాశ్యాశింశు

మారేణభాస్వతా।దమ్మఃఖేనఫణీంద్రేణమణినాగాహ్వయేనచ॥౧౧౧॥
ఏలాపుత్రాదిభిర్నాగైర్గరుడేనబలీయసా। రక్షసారావణేనాపికుంభక
ర్ణాహ్వయేనచ॥ ౧౧౨॥ విభీషణేనపుణ్యేనతపస్తప్తంమహాత్మనా। ఏ
తేచాన్యేచబహవస్సిద్ధచారణమానవాః॥ ౧౧౩॥ గోకర్ణేదేవదేవేశం
శివమారాధ్యభక్తితః।స్వనామాంకానిలింగానిస్థాపయిత్వా సహస్ర
శః॥ ౧౧౪॥ లేభిరేపరమాంసిద్ధింతథాతీర్థానిచక్రిరే। అత్రస్థానానిదే
వానాంసర్వేషాంసంతిపార్థివ॥ ౧౧౫॥ విష్ణోశ్చదేవదేవస్యబ్రహ్మ
ణఃపరమేష్ఠినః। కార్తికేయస్యవీరస్యగజవక్త్రస్యచానఘ॥ ౧౧౬॥ ధ
ర్మస్యక్షేత్రపాలస్యదుర్గాయాశ్చమహామతే। గోకర్ణేశివలింగానిప
తంతికోటికోటిశః॥ ౧౧౭॥ అసంఖ్యేయానితీర్థానితిష్ఠంతిచపదేప
దే।బహునాత్రకిముక్తేనగోకర్ణస్థానిపార్థివ॥ ౧౧౮॥ సర్వాణ్యేవహి
లింగానితీర్థాన్యంభాంసిసర్వశః। గోకర్ణేశివలింగానాంతీర్థానా
మపిసర్వశః॥ ౧౧౯॥ వర్ణ్యతేమహిమారాజన్పురాణేషుమహర్షి
భిః। గోకర్ణేకోటితీర్థంచతీర్థానాంసంఖ్యయాంగతం॥ ౧౨౦॥ స
ర్వేషాంశివలింగానాంసార్వభౌమోమహాబలః। కృతేమహాబలశ్శ్వే
తఃత్రేతాయామతిలోహితః॥ ౧౨౧॥ ద్వాపరేపీతవర్ణశ్చకలౌశ్యా
మోభవిష్యతి॥౧౨౨॥ ఆక్రాంతసప్తపాతాళఃకుహరోపిమహాబలః।ప్రా
ప్తేకలియుగేఘోరేమృదుతాముపయాస్యతి॥౧౨౩॥ పశ్చిమాంబుధితీర
స్థగోకర్ణక్షేత్రముత్తమం।బ్రహ్మహత్యాదిపాపానినశ్యంతీతికిమద్భు
తం॥ ౧౨౪॥ యేమాతృపితృహంతారోయేచభ్రాతృద్రుహశ్చతాః।
యేసర్వగుణహీనాశ్చపరదారరతాశ్చయే॥ ౧౨౫॥ యేదుర్వృత్తాదు
రాచారాదుష్టాఃకృపణాశ్చయే।లుబ్ధాఃక్రుద్ధాస్తథామూఢాఃస్తేనా
శ్చపాతికామినః॥ ౧౨౬॥ తేసర్వేప్రాప్యగోకర్ణంస్నాత్వాతీర్థజ
లేషుచ।దేవంమహాబలందృష్ట్వాప్రయాతాశ్శాంకరంపదం॥ ౧౨౭॥ త
త్రపుణ్యాసుతిథిషుపుణ్యేష్వపివాసరే। యేర్చయంతిమహాదేవంతే
రుద్రాస్స్యుర్నసంశయః॥ ౧౨౮॥ యదాకదాపిగోకర్ణేయోవాకోవా
పిమానవః। ప్రాప్యశూద్రజన్మదీక్షంసగచ్ఛేత్పరమంపదం। ౧౨౯॥

రవీందుసౌమ్యవారేషుయదాదర్శోభవిష్యతి । తదాజలనిధిస్నానం దానంచపితృతర్పణం॥ ౧౩౦ ॥ శివపూజాజపోహోమోవ్రతచర్యాదిసజ్జాచరనం।యత్కించిద్వాకృతంకర్మతదనంతఫలప్రదం॥ ౧౩౧॥వ్యతీపాతాదియోగేషురవిసంక్రమణేషుచ।మహాప్రదోషవేళాసుశివపూజావిముక్తిదా॥౧౩౨ ॥ అథైకాంతవవక్ష్యామితిథింపార్థివముక్తిదాం। యస్యాంకిల మహావ్యాధోలేభేశివపరంపదం॥ ౧౩౩ ॥ మాఘమాసేమహాపుణ్యాయాసాకృష్ణచతుర్దశీ। శివలింగంబిల్వపత్రైందుర్లభంహిచతుష్టయం॥౧౩౪॥ అహోబలవతీమాయాయేనశైవీమహాతిథిః। నోపాస్యతేజనైర్మూర్ఖై రతిమూఢైర్దరిద్రియా ॥ ౧౩౫ ॥ ఉపవాసోజాగరణంసన్నిధిఃపరమేశితుః । గోకర్ణంశివలోకస్యసృణాంసోపానపద్ధతిః॥ ౧౩౬ ॥ శృణురాజన్మహామపిగోకర్ణేదధునాగతః । ఉపాస్యేమాంశివతిథింవిలోక్యచమహోత్సవం॥ ౧౩౭ ॥ యస్యాంశివ తిథౌస వేదమేహోత్సవదిదృక్షవః। ఆగతాస్సర్వదేశేభ్యశ్చాతుర్వర్ణ్యామహాజనాః॥ ౧౩౮ ॥ స్త్రియోబాలాశ్చవృద్ధాశ్చచతురాశ్రమవాసినః । ఆగత్యదృష్ట్వాదేవేశంలేభిరేకృతకృత్యతాం॥ ౧౩౯॥ తథాహమప్యమీశిష్యాఋషయశ్చతథాపరే। రాజర్షయశ్చరాజేంద్రసనకాద్యాస్సురర్షయః॥ ౧౪౦ ॥ స్నాత్వాసర్వేషుతీర్థేషుసముపాస్యమహాబలం। లబ్ధ్వాచజన్మసాఫల్యంప్రయాతాస్సర్వతోదిశః॥ ౧౪౧॥ అమునాద్యనరేంద్రేణజనకేనయుయుక్షుణా।నిమంత్రితోహంసంప్రాప్తోగోకర్ణాచ్ఛివమందిరాత్॥ ౧౪౨॥ ప్రత్యాగచ్ఛంకమప్యంగ దృష్ట్వాశ్చర్యమహంపథి।జాతేనందేనమనసాకృతార్థోస్మిమహామతే॥ ౧౪౩॥ ... ...

ఇతిశ్రీస్కాందపురాణే బ్రహ్మోత్తరఖండే- శివచతుర్దశీమహిమానువర్ణనంనామ ద్వితీయోధ్యాయః.

అథతృతీయాధ్యాయప్రారంభః.

రాజోవాచ ॥ కింద్రృష్టంభవతాబ్రహ్మన్నాశ్చర్యంపథికుత్రవా। తన్మమాఖ్యాహియేనాహంకృతకృత్యత్వమాప్నుయాం॥౧॥ గౌతమః॥

గోకర్ణాదహమాగచ్ఛన్ క్వాపి దేశే విశాంపతే। జాతే మధ్యాహ్నసమ
యే లబ్ధవాన్ విమలం సరః॥ ౨ ॥ తత్రోపస్పృశ్య సలిలం వినీయ చ పథిశ్ర
మం। సుస్నిగ్ధశీతలచ్ఛాయం న్యగ్రోధం సముపాశ్రయం॥ ౩॥ అథావిదూరే
చండాలీం వృద్ధామంధాం కృశాకృతిం। శుష్యన్ముఖీం నిరాహారాం బహు
రోగనిపీడితాం॥ ౪॥ కుష్ఠవ్రణపరీతాంగీం తు క్రిమికులాకులాం। పూ
యశోణితసంసిక్తాం జ్వరజ్వలనసంకులాం ॥ ౫ ॥ మహాయక్ష్మగదశ్వాస
కర్ణసంరోధవిహ్వలాం। విసృప్తతంతీమత్యంతం విలపంతీం ముహుర్ము
హుః॥ ౬ ॥ చండార్కకిరణోత్సృష్టశిరోష్ణరజసాప్లుతాం। క్షిప్తాత్ర
పూయదిగ్ధాంగీం విద్ధాం గంధదురాసదాం॥ ౭ ॥ కఫరోగబహుశ్వాసశ్ల
థనాసీం ఘనవ్యథాం। విధ్వస్తకేశావసనామపశ్యం మరణోన్ముఖీం॥ ౮॥
తాం తాం దృశ్యవ్యథాం వీక్ష్య కృపయాహం పరిప్లుతః। ప్రతీక్ష్యన్ మర
ణం తస్యాః క్షణం తత్రైవ సంస్థితః॥ ౯ ॥ అథాంతరిక్షపదవీం చరంత
మివ రశ్మిభిః। దివ్యం విమానమద్రాక్షమానీతం శివకింకరైః॥ ౧౦ ॥ తస్మి
న్రవీందువహ్నీనాం తేజసామివ పంజరే। విమానే సూర్యసంకాశానప
శ్యం శివకింకరాన్॥ ౧౧॥ తే వై త్రిశూలఖట్వాంగటంకచర్మాసిధారి
ణః। చంద్రార్ధకృతభూషణాస్త్ర్యక్షాశ్చంద్రకుందోరువక్షసః॥ ౧౨॥ కి
రీటకుండలభ్రాజో మహాహారవలయోజ్జ్వలాః॥ ౧౩ ॥ శివానుగామయా
దృష్టాశ్చత్వారశ్శుభలక్షణాః। తానాపతత ఆలోక్య విమానస్థాన్ సవిస్మ
యః॥ ౧౪॥ ఉపసృత్యాంతికం వేగాదపృచ్ఛం గగనేస్థితాన్। నమో నమో
వస్త్రిదశేశ్వరేభ్యస్త్రిలోచనశ్రీచరణానుగేభ్యః॥ ౧౫ ॥ త్రిలోకర
క్షావిధిమాచరద్భ్యస్త్రిశూలచర్మాసిగదాధరేభ్యః। విదితాహ్యను
యాయూయం మహేశ్వరపదానుగాః॥ ౧౬॥ ఇయం వో లోకరక్షార్థా
గతిరాహో వినోదజా। ఉత సర్వజనాఘౌఘవినాశాయ కృతోద్యమాః॥
౧౭ ॥ బ్రూత కారుణ్యతో యూయం మహ్యం కస్మాదిహాగతాః॥ శివదూ
తాః॥ ఏషాగ్రే దృశ్యతే వృద్ధా చండాలీ మరణోన్ముఖీ ॥ ౧౮ ॥ ఏతామానే
తుమాయాతాస్సందిష్టాః ప్రభుణా వయం। ఇత్యుక్తశ్శివదూతైస్తైరప్య
చ్ఛం పునరప్యహం॥ ౧౯ ॥ విస్మయావిష్టచిత్తస్సన్ కృతాంజలిరవస్థితః।

అహోపాపీయసీఘోరా చండాలీకథమర్హతి॥ ౨౦ ॥ దివ్యంవిమాన
మారోఢుంశునీవాధ్వరమంటపం। ఆజన్మతోశుచిప్రాయాం పాపాం
పాపానుగామినీం॥ ౨౧ ॥ కథమేనాందురాచారాం శివలోకంనినీషథ
అస్యానాస్తిశివజ్ఞానంనాస్తిఘోరతరంతపః॥ ౨౨ ॥ సత్యంనాస్తిదయా
నాస్తికథమేనాంనినీషథ। నచస్నాతానితీర్థానిదానానినకృతానిచ। న
చవ్రతానిచీర్ణానికథమేనాంనినీషథ॥ ౨౩ ॥ నచపఠితాశ్రుతిర్జప్తానకృతం
లింగపూజనం। నధ్యాతోభగవాంఛ్ఛంభుఃకథమేనాంనినీషథ॥ ౨౪ ॥ నోపో
షితాశివతిథిర్నకృతంభూతిసౌహృదం। నేష్టాపూర్తాదికంనాస్తికథమే
నాంనినీషథ॥ ౨౫ ॥ దర్శనంపరిహర్తవ్యాకి మస్యాంభాషణాదికం। స
త్సంగరహితాంహీనాంకథమేనాంనినీషథ॥ ౨౬ ॥ జన్మాంతరార్జితం
కించిదస్యాంసుకృతమస్తివా। తత్కథంకుష్ఠయుక్తాస్యా క్రిమిభిః పరిభూ
యతే॥ ౨౭ ॥ అహో ఈశ్వరచర్యేయందుర్విభావ్యాశరీరిణాం। పా
పాత్మనోపినీయంతేకారుణ్యాత్పరమంపదం॥ ౨౮ ॥ ఇత్యుక్తాస్తేమయా
దూతా దేవదేవస్యశూలినః। ప్రత్యూచుర్మామథప్రీత్యా సర్వసంశ
యభేదినః॥ ౩౦ ॥ శివదూతాః॥ బ్రహ్మన్సుమహదాశ్చర్యంశృణు కౌ
తూహలంయది। ఇమాముద్దిశ్యచండాలీంయదుక్తంభవతాధునా॥ ౩౧ ॥
ఆసీదియంపూర్వభవేకాచిద్బ్రాహ్మణకన్యకా । సోమినీనామ సంపూ
ర్ణసోమబింబసమాననా॥ ౩౨ ॥ సోత్ఫుల్లమల్లికాదామసుకుమారాంగ
లక్షణా। కేకయద్విజముఖ్యస్యకస్యచిత్తనయాసతీ॥ ౩౩ ॥ తాంసర్వల
క్షణోపేతాంరతేమూర్తిమివాపరాం। వర్ధమానాంపితుర్గేహే
వీక్ష్యసంవిస్మితాజనాః॥ ౩౪ ॥ దినేదినేవర్ధమానాబంధుభిర్లాలి
తాభృశం। సాశైశవేవనతేభేజేస్మరస్యేవమహాధనం॥ ౩౫ ॥ అథసా
బంధువర్గాణాంసంమతేనకుమారికా। పిత్రాప్రదత్తాకస్మైచిద్విధినా
బ్రాహ్మణసూనవే॥ ౩౬ ॥ సాభర్త్రా రమమాణాప్రత్యగ్రయౌవనశాలినీ। కించి
త్కాలంశుభాచారా రేమేబంధుభిరావృతా ॥ ౩౭ ॥ అథకాలవశాత్త
స్యాఃపతిస్తీవ్రరుజార్దితః। రూపయౌవనకాంతోపిపంచత్వమగమన్మ
నే॥ ౩౮ ॥ మృతేభర్తరిదుఃఖార్తావిభగ్నహృదయాసతీ। ఉపాసకర

చిన్నా సాక్షసుశీలావిజితేంద్రియా ॥ ౩౯ ॥ అథయౌవనభారేణజృంభ
మాణేననిత్యదా। బభూవహృదయంతస్యాః కందర్పశరకీలితం॥ ౪౦ ॥
సంగుప్తాబంధువర్గేణశాసితాపిమహత్తమైః । సశశాకమనోరోద్ధుం
మదనాకృష్టమంగనా॥ ౪౧॥ సాతీవ్రమదనావిష్టారూపయౌవనశాలినీ।వి
ధవాపివిశేషేణజారమార్గరతాభవత్॥ ౪౨॥ నజ్ఞాతాకైశ్చిదపిచజా
రిణీతివిచక్షణా।జుగోపాత్మదురాచారంకించిత్కాలమసత్తమా॥ ౪౩॥
తాందోహృదసమాక్రాంతాంఘననీలముఖస్తనీం।కాలేనబంధువర్గో
పిబుబుధువిటదూషితాం॥ ౪౪॥ స్త్రియఃకామేనసశ్యంతిబ్రాహ్మణోన్నృ
పసేవయా। రాజ్యానోబ్రహ్మదండేనయతయోభోగసంగ్రహాత్॥ ౪౫ ॥
లీఘంశ్వ జిహ్వామేవాస్వంసురయేవోక్షితంపయః। రూపంకుష్ఠరుజావి
ష్టంకులంస్త్యాతికుస్త్రియా ॥ ౪౬ ॥ ఇతిసర్వేసమాలోచ్య సమేతాః
పితృసోదరాః।తత్యజుగ్రామతోదూరంనీత్వాతాంసకచగ్రహం॥ ౪౭॥
సఘట్టోత్సర్గముత్సృష్టాసానారీసర్వబంధుభిః। విచరంతీబహిర్గ్రా
మాత్ దృష్టాశూద్రేణకేనచిత్॥ ౪౮॥ శతాందృష్ట్వావరారోహాంపీనో
న్నతపయోధరాం।గృహంనినాయసామైవధనవాంచ్ఛూద్రనాయకః॥
౪౯॥ సానారీతస్యమహిషీభూత్వాతేనదివానిశం । రమమాణాథశూ
ద్రేణమధుమత్తేనకామినా ॥ ౫౦ ॥ తత్రసాపిశితాహారానిత్యమాపీత
వారుణీ।లేభేసుతాంశ్చశూద్రేణరమమాణారతిప్రియా ॥ ౫౧ ॥ కదా
చిద్భర్తరిక్వాపియాతపీతసురాసవా। ఇయేషపిశితాహారంమదిరామ
దవిహ్వలా॥ ౫౨॥ అథమేషేషుబద్ధేషుగోభిస్సహబహిస్తతే।యయా
కృపాణమాదాయసాతమోంధ్యానిశాముఖే॥ ౫౩ ॥ అవిమృశ్యమదావే
శాన్మేషబుద్ధ్యామిషప్రియా।ఏకంజఘానగోవత్సంక్రోశంతంనిశిదుగ్ధ
గా॥౫౪॥ నిహతంగృహమానీయ జ్ఞాత్వాగోవత్సమంగనా।భీతాశివశి
వేత్యాహకేన చిత్పుణ్యకర్మణా॥ ౫౫ ॥ సాముహూర్తంశివంధ్యా
త్వాపిశితాశనలాలసా।ఛిత్వాతమేవగోవత్సంచకారాహారమీప్సితం ॥
౫౬॥ గోవత్సార్ధశరీరేణకృతాహారాథసాపునః। తదర్ధదేహంనిక్షిప్య
బహిశ్చుక్రోశకైతవాత్॥ ౫౭ ॥ అహోవ్యాఘ్రేణభగ్నాయంజగా

గోవత్సకో వ్రజే। ఇతితస్యాస్సమాక్రోశ స్స్వర్గే హేమశుశ్రువే॥ ౫౮॥
అథశూద్రజనాస్సర్వే సమాగత్యాంతికేస్థితాః। హతంగోవత్సమాలో
క్యవ్యాఘ్రేణేతిశుచంయయుః॥ ౫౯॥ గతేషుతేషుసర్వేషువ్యుష్టాయాం
చతథానిశి। తద్భర్తాగృహమాగత్యదృష్టవాన్గృహవిప్లవం॥ ౬౦ ॥ ఏ
వంబహుతిథేకాలేగతేసాశూద్రవల్లభా। కాలస్యవశమాపన్నా జగా
మయమమందిరం॥ ౬౧॥ యమోపిధర్మమాలోచ్యతస్యాఃకర్మచపా
పకం। నివృత్య నిరయావాసాచ్చక్రేచండాలజాతిజాం॥ ౬౨ ॥ సావి
భ్రష్టాయమపురాచ్చండాలీగర్భమాశ్రితా। తతోబభూవజాత్యంధా
ప్రశాంతాంగారమేచకా॥ ౬౩ ॥ తత్పితాకోపిచండాలోదేశేకుత్రచి
దాస్థితః। తాంతాదృశీమపిసుతాంకృపయాపర్యపోషయత్॥ ౬౪ ॥ అ
భోజ్యేనకదన్నేనశునాలీఢేనపూతినా। అపేయైశ్చరసైర్మాత్రాపోషి
తాసాదినేదినే॥ ౬౫ ॥ జాత్యంధాసాపికాలేనబాల్యేకుష్ఠరుజాదితా।
ఊఢానకేనచిదపిచండాలేనాతి దుర్భగా॥ ౬౬ ॥ అతీతబాల్యాసాకల్యే
విధ్వస్తపితృమాతృకా। దుర్భగేతిపరిత్యక్తాబంధుభిశ్చసహోదరైః॥
౬౭ ॥ తతఃక్షుధార్దితాదీనాశోచంతీవిగతేక్షణా। గృహీతయష్టిఃకృ
చ్ఛ్రేణసంచచారసపాత్రికా॥ ౬౮ ॥ పట్టణేష్వపిసర్వత్రయాచమానా
దినేదినే। చండాలోచ్ఛిష్టపిండేనజాఠరాగ్నిమతర్పయత్॥ ౬౯ ॥ ఏవం
కృచ్ఛ్రేణమహతానీత్వాసుబహుశోవయః। జరయాగ్రస్తసర్వాంగీ
దుఃఖమాపదురత్యయం ॥ ౭౦ ॥ నిరన్నపానవసనా సాకదాచిన్మహజ్జ
నాత్। ఆయాస్యంత్యాంశివతిథౌగచ్ఛతోబుబుధేధ్వగాన్ ॥ ౭౧ ॥ త
స్యాంచదేవయాత్రాయాందేశ దేశానుయాయినాం। విప్రాణాంసా
గ్నిహోత్రాణాంసస్త్రీకాణాంమహాత్మనాం॥ ౭౨ ॥ రాజ్ఞాంచసావ
రోధానాంసహస్తిరథవాజినాం। సపరీవారసంఘానాంయానచ్ఛత్రాది
శోభినాం॥ ౭౩॥ తథాన్యేషాంచవిట్శూద్రసంకీర్ణానాంసహస్రశః।
హసతాంగాయతాంకాపిస్పృత్యతామనుధావతాం॥ ౭౪ ॥ జపతాం
పఠతాంకామంగర్జతాంప్రతిగర్జతాం। సంప్రయాణేమనుష్యాణాం
సంభ్రమస్సుమహానభూత్॥ ౭౫ ॥ తేషుసర్వేషుగచ్ఛత్సుగోకర్ణంశివ

మందిరం। పశ్యంతి త్రిదశాస్సర్వే విమానస్థాస్సకౌతుకాః॥ ౭౬॥ అథేయమ
పి చండాలీ వసనాశనతృష్ణయా। మహాజనాన్యాచయితుం సంచచార శనై
శ్శనైః॥ ౭౭॥ కరావలంబేనాన్యస్యాః ప్రాగ్జన్మార్జితకర్మణా। ది
నైః కతిపయైర్యాత్వా గోకర్ణక్షేత్రమాయయౌ॥ ౭౮॥ తతో విదూరే
మార్గస్య విషణ్ణా వివృతాంజలిః। యాచమానా ముహుః పాంథాన్స్వ
భాషే కరుణం వచః॥ ౭౯॥ ప్రాగ్జన్మార్జితపాపౌఘైః పీడితాయాశ్చి
రం మమ। ఆహారమాత్రదానేన దయాం కురుత హే జనాః॥ ౮౦॥ అనుపార్జి
తపుణ్యాయాం జన్మాంతరశతేష్వపి। పాపాయాం మందభాగ్యాయాం
దయాం కురుత హే జనాః॥ ౮౧॥ త్రాతారః పరమార్తానాం దాతా
రః పరమాశిషాం। కర్తారో బహుపుణ్యానాం దయాం కురుత హే జ
నాః॥ ౮౨॥ వసనాశనహీనాయాం శయితాయాం మహీతలే। మహా
పాప్మసునిమగ్నాయాం దయాం కురుత హే జనాః॥ ౮౩॥ మహాశీతాతపా
ర్తాయాం పీడితాయాం మహారుజా। అంధాయామతివృద్ధాయాం ద
యాం కురుత హే జనాః॥ ౮౪॥ చిరోపవాససందీప్తజఠరాగ్నివివర్ధ
నైః। సందహ్యమానసర్వాంగ్యాం దయాం కురుత హే జనాః॥ ౮౫॥
ఏవమభ్యర్థయంత్యాస్తు చండాల్యాః ప్రసృతేంజలౌ। ఏకః పుణ్యతమః
పాంథః ప్రాక్షిపద్బిల్వమంజరీం॥ ౮౬॥ తామంజలౌ నిపతితాం సా విమృ
శ్య పునః పునః। అభక్ష్యేత్యవగమ్యాథ దూరే ప్రాక్షిపదాతురా॥ ౮౭॥
తస్యాః కరేణ నిర్ముక్తా రాత్రౌ సా బిల్వమంజరీ। పపాత కస్యచిద్దిష్ట్యా శివ
లింగస్య మస్తకే॥ ౮౮॥ ఏవం శివచతుర్దశ్యాం రాత్రౌ పాంథజనాన్బ
హు। యాచమానాపి యత్కించిన్న లేభే దైవయోగతః॥ ౮౯॥ య
త్రోషితం తయా రాత్రౌ భద్రికాఖ్యాస్తు పృష్ఠతః। కించిత్తదుత్తరం స్థా
నం ప్రదేశే నాతిదూరతః॥ ౯౦॥ తతః ప్రభాతే భ్రష్టాశా శోకేన మహ
తా వృతా। శనైర్నివవృతే దీనా స్వదేశాయైవ కేవలం॥ ౯౧॥ శ్రాంతా చి
రోపవాసేన నిపతంతీ పదేపదే। క్రందంతీ బహురోగార్తా వేపమానా
శ్చాతురా॥ ౯౨॥ దహ్యమానార్కతాపేన సమ్రిదేహయష్టికా। అతీ
త్యైతావతీం భూమిం నిపపాత నిచేతనా॥ ౯౩॥ అథ విశ్వేశ్వరశ్శంభుః

కరుణామృతవారిధిః। ఏనామానీయతేత్యస్మాన్న్యాయయుక్త్యా స్వవిమానకాః
౯౪॥ ఏషా ప్రవృత్తిశ్చండాల్యాస్తవ హి పరికీర్తితా। యయా నిర్దేశి
తా శంభోః కృపణేషు దయాళుతా॥ ౯౫ ॥ కర్మణాం పరిపాకోత్థాం
గతిం ప్రాప్య మహామతే। ఇయమాపపదం స్థానమారోఢుమతినిరామయం॥
౯౬ ॥ యదేతయా పూర్వభవే నాన్నదానాదికం కృతం। క్షుత్పిపాసాది
భిః క్లేశైస్తస్మాదిహ నిపీడ్యతే॥ ౯౭॥ యదేషా మద్యపానాంధా చక్రే పా
పం మహోత్కటం। కర్మణా తేన జాత్యంధా బభూవాగ్రే చ జన్మని॥ ౯౮
అపి విజ్ఞాయ గోవత్సం యదేషా భక్షయత్పురా। కర్మణా తేన చండాలీ బ
భూవేహ విగర్హితా॥ ౯౯ ॥ యదేషార్యపథం హిత్వా జారమార్గ
రతా పురా। తేన పాపేన కేనాపి నవృతా దుర్భగేతి చ॥ ౧౦౦॥ యద్ద్విష్టా
మదావేశాజ్జారేణ విధవా పురా। తేన పాపేన దేహేఽస్మిన్ బహుకుష్ఠవ్ర
ణాన్వితా॥ ౧౦౧॥ కామార్తా యదియం స్వైరం శూద్రేణ రమితా పు
రా। మహాసృక్పూయకృమిభిః పీడితా తేన పాప్మనా॥ ౧౦౨॥ యదేతయా
పూర్వభవే సురా పీతా విమూఢయా। మహాయక్ష్మార్తిహృచ్ఛూలైః పీ
డితా తేన పాప్మనా ॥ ౧౦౩॥ సువ్రతాని న చీర్ణాని నేష్టాపూర్తాదికం
కృతం। సర్వభోగవిహీనేయం బభూవైతేన పాప్మనా॥ ౧౦౪ ॥ అత్రై
వ సర్వమర్త్యేషు పాపలింగాని కృత్స్నశః। లక్ష్యంతే మునిశార్దూల స
వివేకైర్మహాత్మభిః॥ ౧౦౫॥ అత్ర యే బహురోగార్తా యే పుత్రధన
వర్జితాః। యే చ దుర్లక్షణైర్దుష్టా యాచకా విగతప్రియాః॥ ౧౦౬ ॥
యే చాన్నపానవసనభూషణవ్యంజనాదిభిః। హీనాః కురూపా నిర్విద్యా
వికలాంగాః కుభోజనాః॥ ౧౦౭ ॥ యే దుర్భగా నిందితాశ్చ యే చాన్యే వ
రసేవకాః। ఏతే పూర్వభవే సర్వే సుమహాపాపకారిణః॥ ౧౦౮॥ ఏవం
విమృశ్య యత్నేన దృష్ట్వా లోకజనస్థితిం। బుధో న కురుతే పాపం యది కుర్యా
త్స ఆత్మహా॥ ౧౦౯ ॥ దేహోఽయం మానుషో జంతోః బహుకర్మైకసాధ
నం। సదా సత్కర్మ సేవేత దుష్కర్మ సతతం త్యజేత్ ॥ ౧౧౦ ॥ పు
ణ్యం సుఖార్థీ కుర్వీత దుఃఖార్థీ పాపమాచరేత్। ద్వయోరేకతరం లో
కే గృహ్ణాతి కుశలో జనః॥ ౧౧౧ ॥ ఇమం మానుషమాశ్రిత్య దేహం పరమ

[illegible]ధం। [illegible]హితవాఞ్ఛశ్చే దేవమేకం సమాశ్రయేత్ ॥ ౧౧౨ ॥ ఆ
[illegible]పాపా[illegible]నేకువర్ణస్మృతిప్రదానరః। శివమేకం సదాధ్యాయంత్స
పంతరతిపాతకం॥ ౧౧౩ ॥ మృతాపూర్వభవే హ్యేషా యదాప్రా
ప్తాయమాలయం। తదావితర్కస్సుమహానాసీద్యమసభాసదాం॥ ౧౧౪॥
యదస్మిబ్రాహ్మణీజైంపాస్వకులాచారదూషితా। అతోస్మాభిరిహానీతో
నరకంయాతువ్గానవా॥ ౧౧౫॥ అనయాసాధితోబాల్యే పుణ్యలేశోస్తివా
నవా। అథాపిసువిమృశ్యైవదండోధార్యోత్రనాన్యథా॥ ౧౧౬ ॥ బ
హుజన్మసహస్రేషు కృతపుణ్యవిపాకతః। నృణాం బ్రాహ్మణలేజన్మలభ్య
తేహికథంచన॥ ౧౧౭ ॥ అతోస్యాః పూర్వపూర్వేషు దుష్కృతంనా
స్తిజన్మసు। అన్యథాసత్కులేజన్మ కథమేషాప్రపత్స్యతే॥ ౧౧౮ ॥ అ
త్రైవజన్మన్యనయాకృతమంహోతిదారుణం। తథాపినరకావాసం ప్రా
యశోనేయమర్హతి॥ ౧౧౯ ॥ కింతుగోవత్సకంహత్వావిమృశ్యగతసా
ధ్వసా। ఏషాశివశివేత్యాహ ప్రాగ్జన్మార్జితకర్మణా॥ ౧౨౦ ॥ యదే
షాపాపవిచ్ఛిత్త్యైసకృదప్యురుమంగళం। శివనామావదద్భక్త్యాతహ్య
గచ్ఛేత్పరంపదం ॥ ౧౨౧ ॥ ఏకజన్మకృతస్యాపి దారుణాఘస్యయత్ఫ
లం। క్రమేణానుభవత్యేషా ప్రాప్యచండాలజాతితాం॥ ౧౨౨ ॥ అస్మా
దన్యతమఃకోవానరకోస్తినృణామిహ । అనేకక్లేశసంఘాతైర్యస్మిన్బహుః
పరిపీడనం ॥ ౧౨౩ ॥ దుష్కులేజన్మదారిద్ర్యంమహావ్యాధివిమూఢ
తా। ఏకైకఏవనరకస్స్వర్గేయత్రాధికంపునః॥ ౧౨౪ ॥ ప్రాగ్జన్మపు
ణ్యభారేణయన్నామవివశాబ్రవీత్। తేనైషాన్యభవేభూరిపుణ్యమంతే
భవిష్యతి॥ ౧౨౫ ॥ తేనపుణ్యేనమహతావ్రీస్తీర్యాఘౌఘయాతనాః। సీ
తాతత్పురుషైరంతేప్రయాస్యతిపదంవిభోః॥ ౧౨౬ ॥ తాదృశానాం
తుమర్త్యానాంశాస్తారోనవయంక్వచిత్।విచార్యస్వయమేవేశోయద్యు
క్తంతత్కరోతుసః ॥ ౧౨౭ ॥ ఏవంవైవస్వతపురేసర్వైర్యమపురోగ
మైః। విమృశ్యచిత్రగుప్తాద్యైరియంముక్తాపతద్భువి॥ ౧౨౮ ॥ ఆదాయ
దేహాశివనామనారీప్రమాదతోవాప్యసతీజగాద। తేనైవభూయస్సుకృ
తేనశంభోర్బిల్వాంకురారాధనపుణ్యమాప॥ ౧౨౯ ॥ శ్రీగోకర్ణే శివ

[illegible]థాపుపాష్య[illegible]సక।కృత్వా జాగరణం[illegible]

౧౩౦ ॥ అకామతః కృతస్యాపి పుణ్యావ్యాయుష్యతత్ఫలం। సద్యో[illegible]తేసేయం పశ్యత

ప్రృషా। ౧౩౧ ॥ గౌతమః ॥ ఇత్యుక్త్వా శివదూతాస్తే తస్యాశ్చండాలయోషితః। జీవరేఖాం సమాకృష్య యుయుజుర్దివ్యతేజసా ॥ ౧౩౨ ॥ తాం దివ్యదేహసంక్రాంతాం తేజో రాశిసముజ్జ్వలాం।విమానే స్థాపయామాసుః ప్రీతాస్తే శివకింకరాః॥౧౩౩ ॥ అథసా పరమోదారరూపలక్షణశాలినీ। దివ్యభూషణదీప్తాంగీ దివ్యాంబరవిరాజితా॥౧౩౪ ॥ దేహేన దివ్యగంధేన దివ్యతేజోవిలాసినా।దివ్యమాల్యావతంసేన విరరాజ విమానగా॥ ౧౩౫॥ఛత్త్రచ్ఛత్త్రపతాకాద్యైర్గీతవాదిత్రనిస్స్వనైః। మధ్యే తు శివదూతానాం మోదమానా వరాంగనా ॥ ౧౩౬ ॥ అనుభూతాని జన్మాని స్మృత్వా స్మృత్వా పునః పునః। భీతా త్రస్తా ధృతాశ్చర్యా దృష్ట్వా స్వప్నమివోత్థితా॥ ౧౩౭॥ కాహం కేమే మహాసిద్ధాః కోయం లోకో మనోరమః। క్వగతం మే వపుః కష్టం చండచండాలగోత్రజం॥౧౩౮॥ అహో సుమహదాశ్చర్యం దృష్టం మాయావిలాసజం।యస్మయా భవలక్షేషు భ్రాంతం భ్రాంతం పునః పునః॥౧౩౯॥ అహో ఈశ్వరపూజాయా మాహాత్మ్యం విస్మయావహం।బిల్వమాత్రేణ సంతుష్టో యో దదాతి నిజం పదం ॥ ౧౪౦ ॥ ఇతి తాం జాతనిర్వేదాం స్మరంతీం భగవత్పదం।దివ్యం విమానమారోప్య తే మహేశ్వరకింకరాః॥౧౪౧॥ ఆలోకయత్సు సర్వేషు లోకేషు చ సవిస్మయం । ఆమంత్ర్య మాం భువో నిన్యుః పరమేశ్వరసన్నిధిం ॥ ౧౪౨ ॥ రాజన్ సుమహదాశ్చర్యమాఖ్యాతం గిరిజాపతేః।మాహాత్మ్యం భక్తిలేశస్య సర్వాఘౌఘవినాశనం॥౧౪౩॥ రాజా॥ భగవన్ పరమేశస్య కీదృశో లోక ఉత్తమః।తస్య మే లక్షణం బ్రూహి యది త్వస్తి మయి తే కృపా॥ ౧౪౪ ॥ గౌతమః॥ బ్రహ్మాదిలోకపాలానాం లోకేష్వపి సుదుర్లభః।మహానందస్సదా యత్ర స లోకః పారమేశ్వరః ॥౧౪౫॥ యత్ర వాసం న కుర్వంతి క్రోధలోభమదాదయః।యత్రావసానం జన్మాదేస్స లోకః పారమేశ్వరః ॥ ౧౪౬ ॥ సర్వాధిగమనం యత్తజ్జ్యోతిర్యత్ర ప్రతిష్ఠితం।వ్యాపినా స్థితమోయోగస్స లోకః పరమేశితుః॥౧౪౭॥ గురో

ధ్యాత్వాంబినిస్తీర్యసంసారం ప్రాప్తా యత్ర యోగినః । నపతేయుః పునస్సర్వే న
లోకః పరమేశితుః ॥ ౧౪౮ ॥ సర్వేషాం నిగమానాంచ యదేకం క్షేత్రము
ద్యతా యస్మాత్పరం నాస్తి కించిత్తత్పదం పారమేశ్వరం ॥ ౧౪౯ ॥ ప్రత్యా
హారాసనధ్యానప్రాణసంయమనాదిభిః । యత్తద్యోగపథైః ప్రాప్యం య
తంతే యోగినస్సదా ॥ ౧౫౦ ॥ యత్ర దేవస్సదానందనిర్మలజ్ఞప్తిరూప
యా । ఆస్తే దేవ్యాసహ క్రీడన్ సలోకః పరమేశితుః ॥ ౧౫౧ ॥ జన్మానేకస
హస్రేషు సంభృతైః పుణ్యరాశిభిః । ఆరూఢాః పురుషానార్యః క్రీడంతే
యత్ర సంగతాః ॥ ౧౫౨ ॥ తేజోరాశిసమాకీర్ణే దుర్విభావ్యే మనోర
మే । అహోరాత్రిసంస్థానం న విందతి కదాచన ॥ ౧౫౩ ॥ సలోకః పర
మేశస్య దుర్లభో హ్యకృతయోగినాం । ఏతద్భక్తిసుధాపూర్ణైస్తైరేవ ప్రతి
పద్యతే ॥ ౧౫౪ ॥ ఏతత్కథాశ్రవణకీర్తనజాతహర్షా యే సర్వభూ
తసుహృదశ్శమనైకనిష్ఠాః । సంసారచక్రమతివాహ్య నిరస్తమోహాస్తే
శాంకరం పదమవాప్య సుఖం రమంతే ॥ ౧౫౫ ॥ తథా త్వమపి రాజేంద్ర
గోకర్ణం గిరిశాలయం । గత్వా ప్రశమితాఘౌఘః కృతకృత్యత్వమాప్న్య
సి ॥ ౧౫౬ ॥ తత్ర సర్వేషు తీర్థేషు స్నాత్వాభ్యర్చ్య మహాబలం । కృ
త్వా శివచతుర్దశ్యాముపవాసం సమాహితః ॥ ౧౫౭ ॥ కృత్వా జాగర
ణం రాత్రౌ బిల్వైరభ్యర్చ్య శంకరం । సర్వపాపవినిర్ముక్తశ్శివలోకమ
వాప్న్యసి ॥ ౧౫౮ ॥ ఏష తే విమలో రాజన్నుపదేశో మయాకృతః । స్వస్తి
తేస్తు గమిష్యామి మిథిలాధిపతేః పురీం ॥ ౧౫౯ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యామంత్ర్య
మునిః ప్రీత్యా గౌతమో మిథిలాం యయౌ । సోపి హృష్టమనా రాజా గోకర్ణం
ప్రత్యపద్యత ॥ ౧౬౦ ॥ తత్ర దృష్ట్వా మహాదేవం స్నాత్వా తీర్థజలేషు చ ।
నిర్ధూతాశేషపాపౌఘో లేభే శంభోః పరం పదం ॥ ౧౬౧ ॥ య ఇమాం
శృణుయాత్పుణ్యాం కథాం శైవీమనుత్తమాం । శ్రావయేద్వా జనాన్ భ
క్త్యా స యాతి పరమాం గతిం ॥ ౧౬౨ ॥ శ్రద్ధధానస్సకృద్వాపి య ఇమాం శృ
ణుయాత్కథాం । త్రిసప్తకులజైస్సార్ధం శివలోకమవాప్నుయాత్ ॥
౧౬౩ ॥ ఇతి కథితమశేషశ్రేయసామాదిబీజం భవశతదురితఘ్నం ధ్వస్త

మోహాంధకారం చరితమమరగేయం మన్మథారేరుదారం సతతమపి నివ్యం ప్వస్తి మర్త్యస్తు లోకః॥ ౧౬౪ ॥

ఇతి శ్రీస్కాందే పురాణే - బ్రహ్మోత్తరఖండే - శివచతుర్దశీ మహిమానువర్ణనం చండాలీకల్మాష పాదయోః శివలోక ప్రాప్తి కథనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః.

అథ చతుర్థాఽధ్యాయ ప్రారంభః.

శ్రీసూతః ॥ భూయోఽపి శివమాహాత్మ్యం వక్ష్యామి పరమాద్భుతం। శృణ్వతాం సర్వపాపఘ్నం భవపాశవిమోచనం॥౧॥ దుస్తరే దురితాంభోధౌ మజ్జతాం విషయాత్మనాం। శివపూజాం వినా కశ్చిత్ ప్లవో నాస్తి నిరూపితః॥ ౨ ॥ శివపూజాం సదా కుర్యాత్ బుద్ధిమా నిహ మానవః। అశక్తశ్చేత్పూజయితుమన్యపూజాం విలోకయేత్ ॥ ౩ ॥ అశ్రద్ధయాపి యః కుర్యాచ్ఛివపూజాం విముక్తిదాం। సోఽపి కాలేన మహతా ప్రయాతి పరమం పదం॥ ౪ ॥ అత్రైవోదాహరంతిమమితిహాసం పురాతనం। ఆసీత్కిరాతదేశేషు రాజా నామ్నా విమర్దనః ॥ ౫॥ శూరః పరమదుర్ధర్షో జితశత్రుః ప్రతాపవాన్ । సర్వదా మృగయాసక్తస్సబలో నిర్ఘృణో బలీ॥౬॥ సర్వమాంసాశనః క్రూరస్సర్వవర్ణాంగనారతః। తథాపి కురుతే పూజాం శంభోర్నిత్యమతంద్రితః॥ ౭ ॥ చతుర్దశ్యాం విశేషేణ పక్షయోస్సితకృష్ణయోః । మహావిభవసంపన్నాం పూజాం కృత్వా ప్రమోదతే ॥ ౮ ॥ హర్షేణ మహతా యుక్తో నృత్యత్యస్తౌతి గాయతి।తస్యైవం వర్తమానస్య నృపతేస్సర్వభక్షిణః॥ ౯ ॥ దురాచారస్య మహిషీ చేష్టితే నానువర్తతే। సా వైకుముద్వతీ నామ రాజ్ఞీ శీలగుణాన్వితా॥ ౧౦ ॥ ఏకదా పతిమాసాద్య రహస్యేవ మపృచ్ఛత॥ రాజ్ఞీ ॥ ఏతత్తే చరితం రాజన్ మహదాశ్చర్యకారణం॥౧౧॥ క్వ తే మహా దురాచారః క్వ భక్తిః పరమేశ్వరే। సర్వదా సర్వభక్షస్త్వం సర్వస్త్రీరతిలాలసః॥౧౨॥

సర్వహింసారతః క్రూరః కథం భక్తిస్తవేశ్వరే। ఇతి పృష్టస్స భూపాలో విస్మృత్యాతు చిరంతతః॥ ౧౩ ॥ త్రికాలజ్ఞం ప్రహృష్టస్తేనాంపో వాచస కుతూహలం॥ రాజా॥ అహం పూర్వభవే కశ్చిత్ త్వారమేయో వరాననే॥ ౧౪॥ పంపానగరమాశ్రిత్య పర్యటామి సమంతతః। ఏవం కాలేషు గచ్ఛత్సు తస్మిన్నగరోత్తమే ॥ ౧౫ ॥ కదాచిదాగతస్సోహం మనోజ్ఞం శివమందిరం। పూజాయాం వర్తమానాయాం చతుర్దశ్యాం మహాతిథౌ ॥ ౧౬॥ అవశ్యముత్సవం దూరాద్బహిర్ద్వారం సమాశ్రితః। తదాహం బహుభిః క్రుద్ధైర్దండహస్తైః ప్రధావితః॥ ౧౭ ॥ తస్మాద్దేశాదపక్రాంతః ప్రాణరక్షాపరాయణః। తత్క్షణః ప్రదక్షిణీకృత్య మనోజ్ఞం శివమందిరం॥ ౧౮॥ ద్వారదేశం పునః ప్రాప్తః పునస్తైశ్చ నివారితః। పునః ప్రదక్షిణీకృత్య తద్దేవశివమందిరం॥ ౧౯॥ బలిపిండాదిలోభేన పునర్ద్వారముపాగతః। ఏవం పునః పునస్తత్ర కృత్వా కృత్వా ప్రదక్షిణం। ద్వారదేశే సమాసీనం నిజఘ్ను ర్ధన్వినశ్శరైః॥ ౨౦ ॥ సద్య ఏవ మృతస్సహసా ద్వారదేశే గతాసుకః । జాతోస్మ్యహం కులే రాజ్ఞః ప్రభావాత్ శివసన్నిధేః॥ ౨౧॥ దృష్ట్వా చతుర్దశీపూజాం దీపమాలాం వ్యలోకయన్। తేన పుణ్యేన మహతా త్రికాలజ్ఞోస్మి భామిని॥ ౨౨ ॥ ప్రాగ్జన్మవాసనాయోగాత్ సర్వభక్షోస్మి నిర్ఘృణః। విదుషామపి దుర్లంఘ్యా ప్రకృతిర్వాసనామయీ॥ ౨౩ ॥ అతోహమర్చయామీశం చతుర్దశ్యాం జగద్గురుం। త్వమపి శ్రద్ధయా భద్రే భజ దేవం పినాకినం॥ ౨౪ ॥ రాజ్ఞీ ॥ త్రికాలజ్ఞోసి రాజేంద్ర ప్రసాదాద్గిరిజాపతేః। మత్పూర్వజన్మచరితం వక్తుమర్హసి తత్త్వతః॥ ౨౫ ॥ రాజా॥ త్వం తు పూర్వభవే కాచిత్ కపోతీ వ్యోమచారిణీ। క్వాపి లబ్ధవతీ కించిన్మాంసపిండం యదృచ్ఛయా। ౨౬॥ త్వద్గృహీతమథాలోక్య గృధ్రః కోప్యామిషం బలీ। నిరామిషీ స్వయం వేగాదభిదుద్రావ భీషణః॥ ౨౭ ॥ తత స్తం వీక్ష్య విత్రస్య విద్రుతాసి వరాననే। తేనానుయాతా ఘోరేణ మాంసపిండజిఘృక్షుణా॥ ౨౮॥ దైవాచ్ఛ్రీగిరిమాసాద్య శ్రాంతా తత్ర శివాలయం। ప్రదక్షిణం పరిక్రమ్య ధ్వజాగ్రే సముపస్థితా ॥ ౨౯॥ అథ ద్రుతానుద్రుత్య తరసా తీక్ష్ణతుండో విహంగమః। త్వాం నిహత్య నిపత్యాధో మాంసమాదాయ జఘ్నివాన్॥

౩౦ ॥ ప్రదక్షిణప్రక్రమణాద్దేవదేవస్య శూలినః। తస్యాగ్రే మరణాచ్చైవ
వజాతాసీహన్నృపాంగనా ॥ ౩౧ ॥ కుముద్వతీ॥ శ్రుతం సర్వమశేషేణ
ప్రాగ్జన్మచరితం మయా । జాతం చ మహదాశ్చర్యం భక్తిశ్చ మమ చేతసి ॥
౩౨ ॥ అథాన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛామి త్రికాలజ్ఞ మహామతే। ఇదం శరీరముత్సృ
జ్య యాస్యావః కాం గతిం పునః॥ ౩౩ ॥ రాజా॥ అతోఽభవేద్వితీయేఽహం
జనిష్యే సైంధవో నృపః । సృంజయేశసుతా త్వం తు మమైవ ప్రతిపత్స్య
సే॥ ౩౪॥ తృతీయే స్యామద్భవే రాజా సౌరాష్ట్రే భవితాస్మ్యహం। కళింగ
రాజతనయా త్వం మే పత్నీ భవిష్యసి॥ ౩౫ ॥ చతుర్థే తు భవిష్యామి భవే
గాంధారభూమిపః। మాగధీ రాజతనయా తత్ర త్వం మమ గేహినీ॥ ౩౬ ॥
పంచమేఽవంతినాథోఽహం భవిష్యామి భవాంతరే । దశార్ణరాజతనయా
త్వమేవ మమ వల్లభా॥ ౩౭ ॥ అన్యజన్మని షష్ఠేఽహమానర్తే భవితా నృ
పః। యయాతివంశజా కన్యా భూత్వా మామేవ యాస్యసి॥ ౩౮ ॥ పాం
డ్యరాజకుమారోఽహం సప్తమే భవితా భవే। తత్ర మత్సదృశీ నార్యో రూ
పౌదార్యగుణాదిభిః ॥ ౩౯ ॥ సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞో బలవానద్భు
తవిక్రమః। సర్వలక్షణసంపన్నః సర్వలోకమనోరమః॥ ౪౦ ॥ పద్మవర్ణ
ఇతి ఖ్యాతః పద్మమిత్రసమప్రభః। భవితా త్వం చ వైదేహీ రూపేణాప్రతి
మా భువి॥ ౪౧॥ నామ్నా వసుమతీ ఖ్యాతా సర్వావయవశోభితా। సర్వ
రాజకుమారాణాం మనోనయననందినీ॥ ౪౨ ॥ సా త్వం స్వయంవరే స
ర్వాన్ విహాయ నృపనందనాన్ । వరం ప్రాప్స్యసి మామేవ దమయంతీవ
నైషధం॥ ౪౩ ॥ సోఽహం జిత్వా నృపాన్ సర్వాన్ త్వాం ప్రాప్య వరవ
ర్ణినీం। స్వరాష్ట్రస్థోఽఖిలాన్ భోగాన్ భోక్ష్యే వర్షగణాన్ బహూన్ ॥
౪౪ ॥ ఇష్ట్వా చ వివిధైర్యజ్ఞైర్వాజపేయాదిభిశ్శుభైః। సంతర్ప్య పితౄన్ దే
వర్షీనన్నైశ్చ ద్విజసత్తమాన్॥ ౪౫ ॥ సంపూజ్య దేవదేవేశం శంకరం
లోకశంకరం। పుత్రే రాజ్యధురం న్యస్య గంతాస్మి తపసే వనం॥ ౪౬ ॥ త
త్రాగస్త్యాన్మునివరాద్బ్రహ్మజ్ఞానమవాప్య చ। త్వయా సహ గమిష్యామి
శివస్య పరమం పదం॥ ౪౭ ॥ చతుర్దశ్యాం చతుర్దశ్యామేవం సంపూ
జ్య శంకరం। సప్తజన్మసు రాజాఽహం భవిష్యామి వరాననే॥ ౪౮॥ ఇత్యే

తస్యసుకృతంలబ్ధంపూజాదర్శనమాత్రతః। కృపారమేతోదుష్కర్మాత్మ్వే దృశీలతసద్గతిః॥ ౪౯ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యుక్త్వానిజనాథేనసారాజ్ఞీశుభల క్షణా।పరంవిస్మయమాపన్నాపూజయామాసతంముదా ॥ ౫౦॥ సోపి రాజాతయాసార్థం భుక్త్వాభోగాన్యథేప్సితాన్। జగామసప్రజస్తాం తేశంభోస్తత్పరమంపదం॥ ౫౧॥యఏతచ్ఛివపూజాయామాహాత్మ్యం పరమాద్భుతం।శృణుయాద్వాపఠేద్వాపిశివలోకంసగచ్ఛతి॥ ౫౨ ॥

ఇతిశ్రీస్కాందేపురాణే - బ్రహ్మోత్తరఖండే - శివపూజా పలోకనమహిమానువర్ణనంనామచతుర్థోఽధ్యాయః.

అథపంచమాధ్యాయప్రారంభః.

శ్రీసూతః॥ శివోగురుశ్శివోదేవశ్శివోబంధుశ్శరీరిణాం।శివఆత్మా శివోజీవశ్శివాదన్యన్నకించన ॥౧॥ శివముద్దిశ్యయత్కించిద్దత్తంజప్తంకృ తంహుతం।తదనంతఫలంప్రోక్తంసర్వాగమవినిశ్చితం॥౨॥ భక్త్యానివేది తంశంభోఃపుష్పంపత్రంఫలంజలం। అల్పాదల్పతరంవాపితదనంతాయ కల్పతే॥ ౩ ॥ విహాయసకలాన్ధర్మాన్సకలాగమరోచితాన్।శివమే కంభజేద్యస్తుముచ్యతేసర్వబంధనాత్॥౪॥ యాప్రీతిరాత్మనఃపుత్రేయా కళత్రేధనేపివా।సాకృతాశివపూజాయాంసిద్ధిమేతికిమద్భుతం॥౫॥ తస్మా త్కేచిన్మహాత్మానస్సకలాన్విషయానపి। త్యజంతిశివభక్త్యర్థంస్వదే హమపిదుస్త్యజం॥ ౬॥ సాజిహ్వాయాశివంస్తౌతితన్మనోధ్యాయతీశ్వ రం। తౌకర్ణౌతత్కథాలోలౌతౌహస్తౌతస్యపూజకౌ॥ ౭ ॥ తేనేత్రే పశ్యతఃపూజాంతచ్ఛిరఃప్రణతేశివే। తౌపాదౌయాశివక్షేత్రం భక్త్యా పర్యటతస్సదా॥ ౮ ॥ యస్యేంద్రియాణిసర్వాణివర్తంతేశివకర్మ సు।సనంతరతిసంసారంభుక్తింముక్తించవిందతి॥ ౯ ॥ శివభక్తియుతోమ ర్త్యశ్చండాలఃపుల్కసోపివా।నారీనరోవాషండోవాసద్యోముచ్యేతసం సృతేః ॥ ౧౦ ॥ కింకులేనకిమాచారైఃకింశీలేనగుణేనవా।భక్తిలేశయుత శ్శంభోస్సవరస్సర్వదేహినాం॥౧౧॥అత్రైవోదాహరంతీమమితిహాసం పురాతనం। ఉజ్జయిన్యామభూద్రాజాచంద్రసేనసమాహ్వయః॥ ౧౨॥

జాతో మానవరూపేణ ద్వితీయ ఇవ వాసవః। తస్మిన్పురే మహాకాలం శశంతం పరమేశ్వరం॥ ౧౩॥ సంపూజయత్యసౌ భక్త్యా చంద్రసేనో నృపోత్తమః। తస్యాభవత్సఖా రాజ్ఞశ్శివపార్షదప్రదోఽగ్రణీః॥ ౧౪ ॥ మాణిభద్రో జితాభద్రస్సర్వలోకనమస్కృతః। తస్యైకదా మహీభర్తుః ప్రసన్నశ్శంకరానుగః॥ ౧౫ ॥ చింతామణిం దదౌ దివ్యం మాణిభద్రో మహామణిం। స మణిః కౌస్తుభ ఇవ ద్యోతమానోఽర్కసన్నిభః॥ ౧౬॥ దృష్టశ్శ్రుతో వా ధ్యాతో వా నృణాం యచ్ఛతి మంగళం। తస్య కాంతిలవస్పృష్టం తామ్రకాంస్యమయస్త్రపుః॥ ౧౭॥ పాషాణాదికమప్యద్య సద్యో భవతి కాంచనం। స తాం చింతామణిం కంఠే బిభ్రద్రాజాసనం గతః॥ ౧౮॥ రరాజ స సభామధ్యే రాజా భానురివ స్వయం। సదా చింతామణిగ్రీవం తం శ్రుత్వా రాజసత్తమం॥ ౧౯ ॥ నిర్వృత్తహర్షా రాజానస్సర్వే తృష్ణాబద్ధహృదో భవన్। స్నేహాత్కేచిదయాచంత ధార్ష్ట్యాత్కేచన దుర్మదాః॥ ౨౦ ॥ దైవలబ్ధమజానంతో మణిం మత్సరిణో నృపాః। సర్వేషాం భూభృతాం యాచ్ఞా యదా వ్యర్థీకృతామునా॥ ౨౧॥ రాజానస్సర్వదేశానాం సంరంభం చక్రిరే తదా। సౌరాష్ట్రాః కేకయాస్సాల్వాః కురుగాంధార వంగజాః॥ ౨౨ ॥ పాంచాలావంతిసౌవీరమాగధా మాత్స్యసృంజయాః। ఏతే చాన్యే చ రాజానస్సహస్త్రిరథవాజినః॥ ౨౩ ॥ చంద్రసేనం మృధే జేతుముద్యమం చక్రురోజసా। తే చ సర్వే సుసంరబ్ధాః కంపయంతో వసుంధరాం॥ ౨౪ ॥ ఉజ్జయిన్యాశ్చతుర్ద్వారం రురుధుర్బహుసైనికాః। సంరుధ్యమానాం స్వపురీం దృష్ట్వా రాజభిరుద్ధతైః॥ ౨౫ ॥ చంద్రసేనో మహాకాళం తమేవ శరణం యయౌ। నిర్వికల్పో నిరాతంకో స రాజా దృఢనిశ్చయః॥ ౨౬ ॥ పాలయేదేవ సర్వేశ ఇత్యసౌ కృతనిశ్చయః। అర్చయామాస గౌరీశం దివా నక్తమనన్యధీః॥ ౨౭ ॥ ఏతస్మిన్నేవ సమయే తత్రైవ నగరోత్తమే। చరంతీ గోపికా కాచిన్మహాకాళాంతికం యయౌ॥ ౨౮॥ సా పంచహాయనం బాలం వహంతీ గతభర్తృకా। రాజ్ఞా కృతాం మహాపూజాం దదర్శ గిరిజాపతేః॥ ౨౯ ॥ సా దృష్ట్వా సర్వమాశ్చర్యం శివపూజామహోదయం। ప్రణిపత్య స్వశిబిరం పునరేవాభ్యపద్యత॥ ౩౦॥ ఏతత్సర్వం సు శేషే

సద్దృష్ట్వావల్లవీసుతః । కుతూహలేనచతదాశివపూజాంవిముక్తిదాం॥
౩౧॥ ఆనీయప్యాద్యపాషాణంశూన్యేతుశిబిరాంతరే। అవిదూరేస్వశిబి
రాచ్ఛివలింగమకల్పయత్॥౩౨॥ యానికానిచపుష్పాణిహస్తలభ్యానిచా
త్మనః।ఆనీయస్నాప్యతల్లింగంపూజయామాసభక్తితః॥౩౩॥గంధాలంకా
రవాసాంసిధూపదీపాక్షతాదికం।విధాయకృత్రిమైర్ద్రవ్యైర్నైవేద్యం
చాప్యకల్పయత్ ॥౩౪॥భూయోభూయస్సమభ్యర్చ్యపత్రైఃపుష్పైర్మ
నోహరైః।నృత్యంచవివిధంకృత్వాప్రణనామపునఃపునః॥౩౫॥ ఏవంపూ
జాంప్రకుర్వాణంశివస్యానన్యమానసం। స్వపుత్రంప్రణయాద్గోపీభోజ
నాయసమాహ్వయత్॥౩౬॥తదాహూతోపిబహుశస్సపూజాసక్తమా
నసః।బాలోపిభోజనంనైచ్ఛత్తతోమాతాసమాయయా॥౩౭॥తంవిలో
క్యశివస్యాగ్రేనిషణ్ణంమీలితేక్షణం।చకర్షపాణింసంగృహ్యకోపేనస
మతాడయత్॥౩౮॥ఆకృష్టస్తాడితోవాపినాగచ్ఛత్స్వసుతోయదా।తాం
పూజాంనాశయామాసక్షిప్త్వాలింగంచదూరతః॥౩౯॥ హాహేతిక్రంద
మానంతంవిగర్హ్యస్వసుతంతదా। పునర్వివేశస్వగృహంగోపీరోషసమ
న్వితా॥ ౪౦ ॥ మాత్రావినాశితాంపూజాందృష్ట్వాదేవస్యశూలినః।దే
వ దేవేతిచుక్రోశనిపపాతసబాలకః॥౪౧॥నష్టసంజ్ఞస్సహసాబాష్ప
పూరపరిప్లుతః। లబ్ధసంజ్ఞోముహూర్తేనచక్షుషీ ఉదమీలయత్॥ ౪౨ ॥
తతోమణిస్తంభవిరాజమానంహిరణ్మయద్వారకవాటతోరణం॥ మహా
ర్హనీలామలవజ్రవేదికంతదేవజాతంశిబిరంశివాలయం॥ ౪౩ ॥ ప్రత్యు
ప్తహేమకలశైర్బహుభిర్విచిత్రం ప్రోద్భాసితస్ఫటికసౌధతలాభి
రామం।రత్నాంగణాలయమయంవరపీఠమధ్యేలింగంచరత్నఖచితంసదద
ర్శబాలః॥౪౪॥ సదృష్ట్వాసహసోత్థాయధీరోవిస్మితమానసః। నిమగ్న
ఇవసంజాతఃపరమానందసాగరే॥౪౫॥ విజ్ఞాయ శివపూజాయా మా
హాత్మ్యంతత్ప్రభావతః। సనామదండవద్భూమౌస్వమాతురఘశాంత
యే॥ ౪౬॥ దేవక్షమస్వగురుతరంమమమాతురుమాపతే।మూఢయాస్త్వా
మజానంత్యాకృతంప్రసన్నోభవశంకర॥ ౪౭ ॥ యద్యస్తిమయియత్కించి
[illegible] తేనాపిదేవదేవమాతాస్తు కారుణ్యమశ్న

యాత్॥ ౪౮॥ ఇతి ప్రసాద్య గిరిశం భూమా యోషాయః ప్రణమ్యచ।సూ
ర్యేచాస్తంగతేహ్యా౽గ్నిజగ్రామశివాలయాత్॥ ౪౯॥ అథాపశ్యత్స్వ
శిబిరంపురందరపురోపమం।సద్యోహిరణ్మయీభూతంవిచిత్రం విభవో
జ్జ్వలం॥ ౫౦ ॥ మహామణిగణాకీర్ణం హేమరాశిసముజ్జ్వలం। సోఽంతః
ప్రవిశ్యసహసామోదమానోనిశాముఖే॥ ౫౧ ॥ తత్రాపశ్యత్స్వగేహినీం
స్వపంతీమతులోభయాం।మహార్హరత్నపర్యంకస్థితాంసయిత్రమధిశ్రి
తాం॥ ౫౨ ॥ రత్నాలంకారదీప్తాంగీందివ్యాంబరపరాజితాం। దివ్య
లక్షణసంపన్నాంసాక్షాత్సురవధూమివ॥ ౫౩ ॥ జనేనోత్థాపయామా
ససంభ్రమోత్ఫుల్ల లోచనః। అంబుజాగృహీభద్రంతపస్య్సే తస్య
ప్రాదద్భుతం॥ ౫౪ ॥ ఇతిప్రబోధితాగోపిస్వపుత్రేణమహాత్మనా।
ససంభ్రమంసముత్థాయతత్సర్వంప్రత్యుద్రైక్షత॥౫౫॥ అపూర్వమివ
చాత్మానమపూర్వమివబాలకం। అపూర్వంచస్వభవనంద్రుష్ట్వావిస్మి
తమానసా॥ ౫౬ ॥ శ్రుత్వాపుత్రముఖాత్సర్వం ప్రసాదం గిరిజాప
తేః। రాజ్ఞే విజ్ఞాపయామాసయోషజస్యాసశంసం॥ ౫౭ ॥ సరాజా సహ
సాగత్యసమాప్తనియమోనిశి. దదర్శగోపికాసూనోః ప్రభావంశివతో
షణం॥ ౫౮ ॥ హిరణ్మయశివస్థానంలింగంమణిమయంశుభం। గోపవ
ధ్వాశ్చసదనంమాణిక్యకనకోజ్జ్వలం ॥ ౫౯ ॥ దృష్ట్వా మహీపతిస్స
ర్వంసామాత్యస్సపురోహితః। ముహూర్తంవిస్మితమతిః పరమానంద
నిర్భరః॥ ౬౦ ॥ ప్రేమ్ణాబాష్పజలంముంచన్ పరిరేభేతమర్భకం। ఏ
వ మత్యద్భుతాలోకాచ్ఛివమాహాత్మ్యకారణాత్॥౬౧॥ పౌరాణాం
సంభ్రమాచ్చైవసారాత్రిఃక్షణంత్వామగాత్। అథప్రభాత ఉత్థాయపు
రంసంరుధ్యసంస్థితాః ॥ ౬౨ ॥ రాజానశ్చారవక్త్రేభ్యశ్శుశ్రువుః పర
మాద్భుతం। తేత్యక్తవైరాస్సహసారాజానశ్శంకితాభృశం॥ ౬౩ ॥ న్య
స్తశస్త్రాః ప్రవివిశుశ్చంద్రసేనానుమోదితాః । తాంప్రవిశ్య పురీంర
మ్యాంమహాకాళంప్రణమ్యచ॥ ౬౪॥ తేతత్రచంద్రసేనేనప్రత్యుద్గమ్యా
భిపూజితాః మహార్హవిష్టరగతాః ప్రత్యనందంత్సువిస్మితాః॥ ౬౫ ॥
తంగోపవనితాగృహమాజగ్ముస్సర్వభూభృతః । గోపసూనోః ప్రసా

దాశుప్రాదుర్భూతంశివాలయం॥౧౬॥ లింగంచవీక్ష్యసుప్రీతాశ్శివేచ
క్రుః కరాంరతిం।తస్మైగోపకుమారాయప్రీతాస్తేసర్వభూభుజః॥౧౭॥
వాసోహిరణ్యరత్నానిగోమహిష్యాదికంధనం। గజానశ్వాన్రథాన్శి
ష్టాన్ఛత్రయానపరిచ్ఛదాన్॥ ౧౮॥ దాసీగ్రామాననేకాంశ్చదదుశ్శి
వకృపార్థినః।యేయేసర్వేషుదేశేషుగోపాస్తిష్ఠంతిభూరిశః॥ ౧౯ ॥
తేషాంత్తమేవరాజానంచక్రిరేసర్వపార్థివాః॥౨౦ ॥ ఏతస్మిన్నంతరే
సర్వైస్త్రిదశైరపిపూజితః। ప్రాదుర్బభూవతేజస్వీ హనూమాన్వా
నరోత్తమః॥ ౨౧ ॥ తస్యాభిగమనాదేవరాజానోజాతసంభ్రమాః। ప్ర
త్యుత్థాయనమశ్చక్రు ర్భక్తినమ్రాత్మమూర్తయః॥ ౨౨ ॥ తేషాంమ
ధ్యేసమాసీనఃపూజితఃప్లవగేశ్వరః। గోపాత్మజంసమాశ్లిష్య రాజ్ఞోవీ
క్ష్యేదమబ్రవీత్। ౨౩ ॥ హనూమాన్॥సర్వేశృణుతభద్రంవోరాజా
నోయేమహీభుజః।శివపూజాంవృతేనాన్యాగతిరస్తిశరీరిణాం। ౨౪ ॥ ఏ
షగోపసుతోదృష్ట్వాప్రదోషేమందవాసరే। అమంత్రేణాపిసంపూజ్య
శివంశివమవాప్నయాత్॥ ౨౫ ॥ మందవారప్రదోషోయందుర్లభస్స
ర్వదేహినాం। తత్రాపిదుర్లభతమఃకృష్ణపక్షేసమాగతః॥ ౨౬ ॥ ఏ
షపుణ్యతమోలోకేగోపానాంకీర్తివర్ధనః। తస్యాన్వయేతుయేజాతా
స్తేమహాభోగభాగినః॥ ౨౭ ॥ అస్యాష్టమేన్వయేభావీనందోనామమహా
యశాః। ప్రాప్స్యతేయత్రపుత్రత్వంకృష్ణోనారాయణస్స్వయం॥ ౨౮॥
అద్యప్రభృతిలోకేస్మిన్నేషగోపకనందనః। నామ్నాశ్రీకరఇత్యుచ్చై
ర్లోకేఖ్యాతింగమిష్యతి॥ ౨౯॥ శ్రీసూతః॥ ఏవముక్త్వాంజనాపుత్రస్త
స్మై గోపకసూనవే।ఉపదిశ్యశివాచారంతత్రైవాదర్శనంగతః॥ ౩౦ ॥
తేపిసర్వేమహీపాలాస్సంహృష్టాఃపరితోషితాః। చంద్రసేనంసమా
మంత్ర్యప్రతిజగ్ముర్యథాగతం॥ ౩౧ ॥ శ్రీకరోపిమహాతేజాఉపదిష్ట
మహాత్మనా। బ్రాహ్మణైస్సహధర్మజ్ఞైశ్చక్రేశంభోస్సమర్హణం॥
౩౨॥ కాలేనశ్రీకరస్సోపిచంద్రసేనశ్చ భూపతిః। సమారాధ్యశివంభ
క్త్యాప్రాపతుఃపరమంపదం॥ ౩౩ ॥ ఇదంపవిత్రంపరమంరహస్యంయ

శస్కరంస్వస్తికరంవిచిత్రం। ఆఖ్యానమాఖ్యాతమఘౌఘనాశనంగౌరీశపాదాంబుజభక్తివర్ధనం॥౮౪॥ ... ...

ఇతి శ్రీస్కాందే మహాపురాణే - బ్రహ్మోత్తరఖండే పంచమోధ్యాయః.

అథషష్ఠాధ్యాయ ప్రారంభః.

ఋషయః॥ యదుక్తం భవతా సూత మహదాఖ్యానముత్తమం। శంభోర్మాహాత్మ్యకథనే శేషాఘహరంపరం॥ ౧ ॥ భూయోపి శ్రోతుమిచ్ఛామస్తద్వదస్వ సమాహితాః। ప్రదోషే భగవాంఛంభుః పూజితశ్చ మహాత్మభిః॥ ౨ ॥ సంప్రయచ్ఛతి కాం సిద్ధిమేతన్నో వద సువ్రత। శ్రుతేపి వా సకృత్తస్మిన్ భూయస్తృష్ణా ప్రవర్తతే॥ ౩ ॥ సూతః॥ సాధు పృష్టం మహాప్రాజ్ఞైర్భవద్భిర్లోకవిశ్రుతైః। అతోహం సంప్రవక్ష్యామి శివపూజావిధిక్రమం॥ ౪ ॥ త్రయోదశ్యాం తిథౌ సాయం ప్రదోషః పరికీర్తితః। తత్ర పూజ్యో మహాదేవో నాన్యో దేవః ఫలార్థిభిః॥ ౫ ॥ ప్రదోషపూజామాహాత్మ్యం కో ను వర్ణయితుం క్షమః। యత్ర సర్వేపి విబుధాస్తిష్ఠంతి గిరిశాంతికే॥ ౬ ॥ ప్రదోషసమయే దేవః కైలాసే రజతాలయే। కరోతి నృత్తమానందాత్పశ్యంత్యాం సురసంసది॥ ౭ ॥ అతః పూజాజపోహోమాస్తత్కథాస్తద్గుణస్తవః। కర్తవ్యా నియతం మర్త్యైశ్చతుర్వర్గఫలార్థిభిః॥ ౮ ॥ దారిద్ర్యతిమిరాంధానామిదం హి పరమాంజనం। ఋణసాగరమగ్నానాం ప్లవోయం పారదర్శనః॥ ౯ ॥ దుఃఖశోకభయార్తానాం క్లేశనివారణకారణం। ప్రదోషే పార్వతీశస్య పూజనం మంగళాయనం॥ ౧౦ ॥ దుర్బుద్ధిరపి నీచోపి మందభాగ్యః శఠోపి వా। ప్రదోషేభ్యర్చ్య దేవేశం విపద్భిస్సంప్రముచ్యతే। ౧౧ ॥ శత్రుభిర్హన్యమానోపి దశ్యమానోపి పన్నగైః। శైలైరాక్రమ్యమాణోపి పతన్నపి మహాంబుధౌ॥ ౧౨ ॥ ఆవిద్ధకాలదండోపి నానారోగహతోపి వా। నపినశ్యతి మర్త్యోసౌ ప్రదోషే గిరిశార్చనాత్। ౧౩ ॥ దారిద్ర్యం మరణం దుఃఖమృణభారం నగోపమం। సద్యో విధూయ సంపద్భిర్యుజ్యతే శివపూజనాత్। ౧౪

తత్రవక్ష్యే మహాపుణ్యమితిహాసం పురాతనం। యం శ్రుత్వా మనుజాస్స
ర్వేప్రయాంతికృతకృత్యతాం॥ ౧౫॥ ఆసీద్విదర్భవిషయే నామ్నాస
త్యరథో నృపః।సర్వధర్మరతో ధీరస్సుశీలస్సత్యసంగరః॥ ౧౬ ॥ తస్య
పాలయతో భూమిం ధర్మేణ మునిపుంగవాః। వ్యతీయాయ మహాన్ కాలః
సుఖేనైవ మహీపతేః॥ ౧౭ ॥ అథతస్య మహీభర్తుశ్శత్రవశ్శాల్వభూ
భుజః।బభూవురుద్ధతబలా దుర్మర్షణపురోగమాః॥ ౧౮ ॥ కదాచిద
థతే శాల్వాస్సన్నద్ధా బహుసైనికాః।విదర్భనగరీం ప్రాప్య రురుధు
ర్విజిగీషవః॥ ౧౯ ॥ దృష్ట్వాసంరుధ్యమానాం తాం విదర్భాధిపతిః పు
రీం।యోద్ధుమభ్యుద్యయౌ తూర్ణం బలేన మహతావృతః॥ ౨౦॥ తస్యాసీ
దభవద్యుద్ధం శాల్వైరతిబలోద్ధతైః।పాతాళవాసినాగేంద్రస్య గంధర్వైరివ
దుర్మదైః॥ ౨౧॥ విదర్భాధిపతిస్సోథకృత్వా యుద్ధం సుదారుణం। ప్ర
ణష్టోరుబలైశ్శాల్వైర్నిహతో రణమూర్ధని॥ ౨౨ ॥ తస్మిన్మహారథే
వీరే నిహతే మంత్రిభిస్సహ। దుద్రువుస్సమరే భగ్నాః హతశేషాస్తుసై
నికాః॥ ౨౩॥ అథయుద్ధే చవిరతే శాల్వాశ్చవివిశుః పురీం।నగర్యాం రుధ్య
మానాయాం జాతే కోలాహలే తదా॥ ౨౪॥ తస్య సత్యరథస్యైకా విదర్భ
నృపతేస్సతీ।భార్యా శోకసమావిష్టా క్వచిద్యత్నాద్వినిర్యయౌ॥ ౨౫ ॥
సా నిశాసమయే యత్నాదంతర్వత్నీ నృపాంగనా। నిర్గతా శోకసంత
ప్తా ప్రతీచీం ప్రయయౌ దిశం॥ ౨౬ ॥ అథ ప్రభాతే మార్గేణ గచ్ఛం
తీ శనకైస్సతీ।అత్యదూరమధ్వానం దదర్శ విమలం సరః॥ ౨౭ ॥ తత్రా
గత్య వరారోహా తప్తా శోకేన భూయసా।విజనే తత్సరస్తీరే ఛాయావృక్ష
ముపాశ్రయత్ ॥ ౨౮ ॥ తత్ర దైవవశాద్రాజ్ఞీ విజనే తరుకుట్టిమే। అ
సూత తనయం శ్రేష్ఠే ముహూర్తే సద్గుణాన్వితే॥ ౨౯॥ అథ సా రాజమ
హిషీ పిపాసాభిహతా భృశం॥ సరోవతీర్ణా చావంగీ గ్రస్తా గ్రాహే
ణ భూయసా॥ ౩౦॥ జాతమాత్రః కుమారోసౌ వినష్టపితృమాతృకః। రు
రోదోచ్చైస్సరస్తీరే క్షుత్పిపాసాతురో బలః॥ ౩౧ ॥ తస్మిన్నేవం క్రంద
మానే జాతమాత్రే కుమారకే । కాచిదభ్యాయయౌ శీఘ్రం దృష్ట్వా విప్రవ
రాంగనా॥ ౩౨॥ సాప్యేకహాయనం బాలముద్వహంతీ స్వమాత్మజం। అథ

సాభర్త్రారహితాయాచమానాగృహేగృహే॥ ౩౩॥ ఏకాత్మజాబంధు
హీనాయాచ్ఞామాత్రవశంగతా। ఉమానామద్విజస్త్రీదదర్శనృపనం
దనం ॥ ౩౪॥ సాదృష్ట్వారాజతనయంసూర్యబింబాదివచ్యుతం। అనాథ
మేకంక్రందంతంచింతయామాసభూరిశః॥ ౩౫ ॥ అహోసుమహదా
శ్చర్యమిదందృష్టంమయాధునా । అచ్ఛిన్ననాభిసూత్రోయంశిశుర్మా
తాక్వవాగతా॥ ౩౬ ॥ పితానాస్తినచాన్యోస్తినాస్తిబంధుజనోపివా।
అనాథఃకృపణోబాలశ్శేతేకేవలభూతలే॥ ౩౭ ॥ ఏషచండాలజోవాపి
శూద్రజోవైశ్యజోథవా । విప్రాత్మజోవానృపజోజ్ఞాయతేకథమర్భ
కః॥ ౩౮ ॥ శిశుమేనంసముద్ధృత్యపుష్ణామ్యౌరసవద్ధ్రువం।కింత్వవిజ్ఞా
తకులజంనోత్సహేస్ప్రష్టుముత్తమా॥ ౩౯॥ ఇతిమీమాంసమానాయాం
తస్యాంవిప్రవరస్త్రియాం।కశ్చిత్సమాయయౌభిక్షుస్సాక్షాచ్ఛంభురివ
స్వయం॥ ౪౦॥ తామాహభిక్షువర్యోథవిప్రమానినిమాఖిద।రక్షైనంబా
లకంశుభ్రంవిసృజ్యహృదిసంశయం॥ ౪౧॥ అనేనపరమంశ్రేయోలప్స్య
సేనచిరాదిహ। ఏతావదుక్త్వాత్వరితోభిక్షుఃకారుణికోయయౌ॥ ౪౨॥
అథతస్మిన్గతేభిక్షౌవిస్రబ్ధావిప్రమానినీ । తమర్భకంసమాదాయన్నిజ
మేవగృహంయయౌ॥ ౪౩ ॥ భిక్షువాక్యేనవిస్రబ్ధాసారాజతనయంసతీ।
ఆత్మపుత్రేణసదృశంకృపయాపర్యపోషయత్ ॥ ౪౪ ॥ ఏకచక్రాహ్వ
యేరమ్యేగ్రామేచక్రనికేతనే। స్వపుత్రంరాజపుత్రంచభిక్షాన్నేనవ్యవర్ధ
యత్॥ ౪౫ ॥ బ్రాహ్మణీతనయశ్చైవసరాజతనయస్తథా।బ్రాహ్మ
ణైఃకృతసంస్కారావవృధాతేసుపూజితౌ॥౪౬॥ కృతోపనయనౌకాలే
బాలకౌనియమస్థితౌ । భిక్షాంసంచేరతుస్తత్రమాత్రాసహగృహేగృ
హే॥ ౪౭ ॥ తాభ్యాంకదాచిద్బాలాభ్యాంసావిప్రవనితాసతీ।భైక్షం
చరంతీదైవేనప్రవిష్టాదేవతాలయం॥౪౮॥ తత్రవృద్ధస్సమాకీర్ణేముని
భిర్దేవతాలయే।తౌదృష్ట్వాబాలకౌశ్రీమాన్శాండిల్యోమునిరబ్రవీత్॥
౪౯॥ అహోదైవబలంచిత్రమహోకర్మదురత్యయం।ఏషబాలోస్య
జననీంప్రాప్యభైక్షేణజీవతి ॥ ౫౦ ॥ ఇమామేవద్విజవధూంప్రాప్య
మాతరముత్తమాం।సహైవద్విజపుత్రేణద్విజభోజ్యముపాశ్రితః॥ ౫౧॥

ఇతి శ్రుత్వా మునేర్వాక్యం శాండిల్యస్య ద్విజాంగనా। సా ప్రణమ్య సభా
మధ్యే పర్యపృచ్ఛత్సవిస్మయా॥ ౫౨॥ బ్రహ్మన్నేషార్భకో నీతో మయా
భిక్షోర్గేహాద్గృహం। అవిజ్ఞాతకులో ద్యాపి సుతవత్పరిపోష్యతే॥ ౫౩ ॥
కస్మిన్ కులే ప్రసూతోయం కా మాతా జనకోస్య కః। సర్వం విజ్ఞాతు మి
చ్ఛామి భవతా జ్ఞానచక్షుషా ॥ ౫౪ ॥ ఇతి పృష్టో మునిస్సోథ జ్ఞానదృష్టి
ద్విజస్త్రియా। ఆచఖ్యౌ తస్య బాలస్య జన్మ కర్మ చ పౌర్వికం॥ ౫౫॥ వి
దర్భరాజపుత్రత్వం తత్పితుస్సమరే మృతిం। తన్మాతుర్నక్ర గ్రహణం సాక
ల్యేన సన్యవేదయత్॥ ౫౬ ॥ అథ సా విస్మితా నారీ పునః పప్రచ్ఛ తం మునిం।
స రాజా సకలాన్ భోగాన్ హిత్వా ల్పాయురభూత్కుతః॥ ౫౭ ॥ దారి
ద్ర్యమస్య బాలస్య కథం ప్రాప్తం మహామునే। దారిద్ర్యం పునరుద్ధూయ క
దా రాజ్యమవాప్స్యతి॥ ౫౮ ॥ అస్యాపి మమ పుత్రస్య భిక్షాన్నేనైవ జీవ
తః। దారిద్ర్యశమనోపాయముపదేష్టుం త్వమర్హసి॥ ౫౯ ॥ శాండి
ల్యః॥ అముష్య బాలస్య పితా స విదర్భమహీపతిః। పూర్వజన్మని పాం
డ్యేశో బభూవ నృపసత్తమః॥ ౬౦॥ స రాజా సర్వధర్మజ్ఞః పాలయన్న
ఖిలాం మహీం। ప్రదోషసమయే శంభుం కదాచిత్ప్రత్యపూజయత్॥ ౬౧॥
౬౧ ॥ తస్య పూజయతో భక్త్యా దేవం త్రిభువనేశ్వరం। ఆసీదుత్కట
ఆరావస్సర్వత్ర నగరే మహాన్ ॥ ౬౨ ॥ రాజా తముత్కటం శబ్దం
శ్రుత్వా త్యక్త శివార్చనః। నిర్యయౌ రాజభవనాన్నగరక్షోభశంక
యా ॥ ౬౩ ॥ ఏతస్మిన్నేవ సమయే తస్యామాత్యో మహాబలః। గృహీత
శత్రుసామంతో రాజాంతికముపాగమత్॥ ౬౪॥ అమాత్యేన సమానీతం శ
త్రుసామంతముద్ధతం। దృష్ట్వా క్రోధేన నృపతిః శిరశ్ఛేదమకారయత్॥
౬౫॥ స తథైవ మహీపాలో విసృజ్య శివపూజనం। అసమాప్తాత్మనియమ
శ్చకార నిశి భోజనం॥ ౬౬॥ తత్పుత్రోపి తథా చక్రే ప్రదోషసమయే శివం।
అనర్చయిత్వా మూఢాత్మా భుక్త్వా సుష్వాప దుర్మతిః॥ ౬౭॥ జన్మాం
తరే స నృపతిర్విదర్భక్షితిపోభవత్। శివార్చనాంతరాయేణ పరైర్భో
గాంతరే హతః॥ ౬౮ ॥ తత్పుత్రోయం పూర్వభవే సోస్మిన్ జన్మని తత్సు
తః। భూత్వా దారిద్ర్యమాపన్నశ్శివపూజావ్యతిక్రమాత్॥ ౬౯॥ అస్య

మాతాపూర్వభవేసపత్నీంఛద్మనాహనత్। తేనపాపేనమహతాగ్రా
హేణాస్మిన్భవేహృతా॥ ౨౦॥ ఏషాప్రవృత్తిరేతేషాంభవత్యేసము
దాహృతా।అనర్చితశివామర్త్యాః ప్రాప్నువంతిదరిద్రతాం॥ ౨౧॥స
త్యంబ్రవీమ్యఖిలలోకహితంబ్రవీమిసారంబ్రవీమ్యుపనిషద్ధృదయంబ్రు
వీమి। సంసారముల్బణమసారమవాప్యజంతోస్సారోయమీశ్వరపదాంబు
రుహస్యసేవా॥ ౨౨ ॥ యేనార్చయంతిగిరిశంసమయేప్రదోషే యే
నార్చితంశివమపి ప్రణమంతినాన్యే। యేతత్కథాంశ్రుతిపుటైర్నపిబం
తిమూఢాస్తేజన్మజన్మసుభవంతినరాదరిద్రాః॥ ౨౩ ॥ యేవై ప్రదో
షసమయేపరమేశ్వరస్యకుర్వంత్యనన్యమనసాంఘ్రిసరోజపూజాం। ని
త్యంప్రవృద్ధధనధాన్యకళత్రపుత్రసౌభాగ్యసంపదధికాస్తఇహైవలో
కే॥ ౨౪ ॥ కైలాసశైలశిఖరేత్రిజగజ్జనిత్రీంగౌరీంనివేశ్యకనకాంచితర
త్నపీఠే।నృత్యంవిధాతుమభివాంఛతిశూలపాణౌదేవాః ప్రదోషసమయే
నుభజంతిసర్వే॥ ౨౫॥ వాగ్దేవీధృతవల్లకీశతమఖోవేణుందధత్పద్మజస్తా
ళోన్నిద్రకరోరమాభగవతీగేయప్రయోగాన్వితా।విష్ణుస్తుంగమృదంగ
తాడనపటుర్దేవాస్సమంతాత్స్థితాస్సేవంతేతమనుప్రదోషసమయే
దేవంమృడానీపతిం॥ ౨౬॥ గంధర్వయక్షపతగోరగసిద్ధసాధ్యావిద్యా
ధరామరవరాప్సరసాంగణాశ్చ।యేన్యేత్రిలోకనిలయాస్సహభూతవ
ర్గాః ప్రాప్తాః ప్రదోషసమయేహరసేవనార్థం॥ ౨౭ ॥ అతః ప్రదో
షేశివఏకఏవపూజ్యోథనాన్యేహరిపద్మజాద్యాః।తస్మిన్మహేశేవిధినే
జ్యమానేసర్వేప్రసీదంతిసురాధినాథాః॥ ౨౮ ॥ ఏషతేతనయఃపూ
ర్వజన్మనిబ్రాహ్మణోత్తమః।ప్రతిగ్రహైర్వయోనిన్యేనదానాద్యై
స్స్వకర్మభిః॥ ౨౯ ॥ అతోదారిద్ర్యమాపన్నఃపుత్రస్తేద్విజభామిని। త
ద్దోషపరిహారార్థంశరణంయాహిశంకరం॥ ౩౦॥ ...

ఇతిశ్రీస్కాందపురాణే- బ్రహ్మోత్తరఖండే- త్రయోదశీ
పూజానువర్ణనేశివపూజావిచ్ఛేదదోషకథనంనామ
షష్ఠోధ్యాయః.

అథసప్తమాధ్యాయప్రారంభః.

ఇత్యుక్తా మునినా సాధ్వీ సా విప్రవనితా పునః। తం ప్రణమ్యాథ ప్ర
ప్రచ్ఛ శివపూజావిధేః క్రమం॥ ౧॥ బ్రాహ్మణీ ॥ భగవన్ సర్వధర్మ
జ్ఞ శివపూజావిధేః క్రమం। త్రయోదశీ ప్రదోషే తు కృపయా మే వద ప్ర
భో॥ ౨ ॥ ఇత్యర్థితస్తయా సాధ్వ్యా శాండిల్యో మునిపుంగవః। ప్ర
దోషే శివపూజాయా విధిం వక్తుం ప్రచక్రమే॥ ౩ ॥ శాండిల్యః॥ శృణు
ద్విజాంగనే శంభోః పూజావిధిమనుక్రమాత్। పక్షద్వయే త్రయోదశ్యాం
నిరాహారో భవేద్దివా॥ ౪ ॥ ఘటీత్రయాదస్తమయాత్పూర్వం స్నానం
సమాచరేత్। శుక్లాంబరధరో భూత్వా వాగ్యతో నియమాన్వితః॥ ౫॥ కృ
తసంధ్యాజపవిధిః శివపూజాం సమారభేత్। దేవస్య పురతస్సమ్యగుపవిశ్య
నవాంభసా ॥ ౫ ॥ విధాయ మంటపం రమ్యం ధౌతవస్త్రాదిభిర్బుధః। వి
తానాద్యైరలంకృత్య ఫలపుష్పనవాంకురైః॥ ౬ ॥ విచిత్రం పద్మముల్లి
ఖ్య పంచవర్ణైస్సుసంయుతం। తత్రోపవిశ్య సుశుభే సూపవిష్టస్థిరాసనే॥
౭ ॥ సమ్యక్సంపాదితాశేషపూజోపకరణశ్శుచిః। ఆగమోక్తేన మార్గే
ణ పరమామంత్రయేత్సుధీః॥ ౮ ॥ తతః కృత్వాత్మనశ్శుద్ధిం భూతశుద్ధిమను
క్రమాత్। ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా బీజవర్ణైస్సబిందుకైః॥ ౯ ॥
మాతృకాన్యస్య విధివద్ధ్యాత్వా వాగ్దేవతాం పరాం। సమాప్య మాతృ
కాంధ్యాయో ధ్యాయేద్దేవం పరం శివం॥ ౧౦ ॥ వామభాగే గురుం నత్వా
దక్షిణే గణపం యజేత్। అంసోరుయుగ్మే ధర్మాదీన్ న్యస్య పాదౌ చ పా
ర్శ్వయోః॥ ౧౧ ॥ అధర్మాదీననంతాదీన్ హృదిపీఠమనున్యసేత్। ఆ
ధారశక్తిమారభ్య జ్ఞానాత్మాంతమనుక్రమాత్॥ ౧౨॥ ఉక్తక్రమేణ విన్య
స్య హృత్పద్మే సాధుభావితే। నవశక్తిమయే రమ్యే ధ్యాయేద్దేవముమాప
తిం॥ చంద్రకోటిప్రతీకాశం త్రినేత్రం చంద్రభూషణం। ఆపింగళజటా
జూటం రత్నమౌళివిరాజితం॥ ౧౪॥ నీలగ్రీవముదారాంగం తారహారో
పశోభితం। వరదాభయహస్తం చ హరిణం చ పరశ్వధం॥ ౧౫ ॥ దధానం
నాగవలయకేయూరాంగదముద్రికం। వ్యాఘ్రచర్మపరీధానం రత్న

సింహాసనస్థితం ॥ ౧౬ ॥ ధ్యాత్వాతద్వామభాగేతు చింతయేద్గిరికన్య
కాం। భాస్వజ్జపాప్రసూనాభాముదయార్కసమప్రభాం॥ ౧౭॥ విద్యు
త్పుంజనిభాంతన్వీంమనోనయననందినీం। బాలేందుశేఖరాంస్నిగ్ధాంనీల
కుంచితకుండలాం॥ ౧౮ ॥ భృంగసంఘాతరుచిరనీలాలకవిరాజితాం।వి
లసన్మణివిద్యోతముఖమండలవిభ్రమాం॥ ౧౯ ॥ నవకుంకుమపంకాంకక
పోలతలదర్పణాం।మధురస్మితవిభ్రాజదరుణాధరపల్లవాం ॥ ౨౦॥ కం
బుకంఠీంశివాముద్యత్కుచపంకజకుట్మలాం । పాశాంకుశాభయవరై
ర్విలసంతీంచతుర్భుజాం॥ ౨౧ ॥ అనేకరత్నవిలసత్కంకణాంగదము
ద్రికాం।త్రివళీవలయాంహృద్యాంహేమకాంచీగుణాన్వితాం॥ ౨౨ ॥
దివ్యమాల్యాంబరధరాందివ్యచందనచర్చితాం।దిక్పాలవనితామౌళిస
న్నితాంఘ్రిసరోరుహాం॥ ౨౩ ॥ రత్నసింహాసనారూఢాంసర్వరాజ
పరిచ్ఛదాం।ఏవంధ్యాత్వామహాదేవందేవీంచగిరికన్యకాం॥ ౨౪ ॥న్యాస్త
క్రమేణసంపూజ్యదేవంగంధాదిభిఃక్రమాత్। పంచభిర్బ్రహ్మభిఃకుర్యా
త్పౌత్రిక్తస్థానేషువాహ్యాది॥ ౨౫॥ పృథక్పుష్పాంజలిందద్యాన్మూలేనచ
హ్యాదిక్రితః।పునస్స్వయంశివోభూత్వామూలమంత్రేణసాధకః॥౨౬ ॥
తతస్సంపూజయేద్దేవంబాహ్యేపునఃక్రమాత్।సంకల్పంప్రవదేత్తత్ర
పూజారంభేసమాహితః॥ ౨౭॥కృతాంజలిపుటోభూత్వా చింతయేత్
హ్యాదిశంకరం । త్రయోదశ్యాందివాస్థిత్వానిరాహారోమహేశ్వర ॥
౨౮ ॥ నక్తంభోక్ష్యామిదేవేశత్రాహిమాంకృపయాశివ।ఇతిసంకల్ప్య
నియతోదేవంసంప్రార్థయేత్సుధీః॥ ౨౯ ॥ ఋణపాతకదౌర్భాగ్య
దారిద్ర్యవినివృత్తయే।అశేషాఘవినాశాయప్రసీదమమశంకర॥ 3౦ ॥
దుఃఖశోకాగ్నిసంతప్తంసంసారభయపీడితం । బహురోగాకులంటీనం
పాహిమాంవృషవాహన॥ 3౧ ॥ ఆగచ్ఛాగచ్ఛదేవేశమహాదేవాభయం
కర।గృహాణసహపార్వత్యాతవపూజాంమయాకృతాం॥ 3౨॥ ఇతిసం
ప్రార్థ్యవిధివద్బాహ్యపూజాంసమారభేత్।గురుంగణపతించైవయజే
త్సవ్యాపసవ్యయోః॥ 33 ॥ క్షేత్రేశమీశకోణేచవహ్నౌకాత్యాయ
నీంయజేత్।ధర్మజ్ఞానంచవైరాగ్యమైశ్వర్యంచసమంతతః॥ 3౪ ॥

స్వరైరీశాదికోణేషు పీఠపాదమనుక్రమాత్ । ఆభ్యాం బిందు విసర్గా
భ్యామధర్మాదీన్ ప్రపూజయేత్ ॥ ౩౫ ॥ గాత్రరూపాంశ్చతుర్దిక్షు మ
ధ్యేనంతం సతారకం । సత్త్వాదీన్ త్రిగుణాంస్తత్ర రూపాణ్యపి కెతువిన్య
సేత్ ॥ ౩౬ ॥ అతఊర్ధ్వచ్ఛదే మాయాం విద్యాం లక్ష్మ్యా శివేనచ । తదంతే
చాంబుజం ధ్యాయస్సకలం మండలత్రయం ॥ ౩౭ ॥ పద్మకేసరకింజల్క
వ్యాప్తం తారాక్షరైః క్రమాత్ । ఆత్మత్రయమథాభ్యర్చ్య మధ్యేమం
డలమాదరాత్ ॥ ౩౮ ॥ వామాం జ్యేష్ఠాంచ గౌరీంచ గర్గాదీన్ దిక్షుపూ
జయేత్ । వామాద్యా నవశక్తీర్వర్ణవస్వరయుతా యజేత్ ॥ ౩౯ ॥ హృది
బీజత్రయాద్యేన పీఠమంత్రేణ చార్చయేత్ । ఆవృతిః ప్రస్థితాస్తత్ర పం
చభిర్మూర్తిశక్తిభిః ॥ ౪౦ ॥ త్రిశక్తిమూర్తిభిశ్చాన్యైర్నిధిద్వయ
సమన్వితైః । అనంతాద్యైః పరైశ్చాన్యైర్మాతృభిశ్చ వృషాదిభిః ॥
౪౧ ॥ సిద్ధిభిశ్చాణిమాద్యాభిరింద్రాద్యైశ్చ తదాయుధైః । వృషభక్షే
త్రచండీశ దుర్గాశ్చ స్కందనందినౌ ॥ ౪౨ ॥ గణేశం సైన్యపం చైతస్వ
స్వలక్షణసంయుతౌ । అణిమా మహిమా చైవ గరిమా లఘిమా తథా ॥ ౪౩ ॥
ఈశిత్వంచ వశిత్వంచ ప్రాప్తిః ప్రాకామ్యమిత్యమీ । అష్టైశ్వర్యాణి చోక్తా
ని తేజోరూపాణి కేవలం ॥ ౪౪ ॥ బ్రహ్మభిః పంచభిః పూర్వం హృల్లేఖా
దిభిరప్యను । అంగైరుపాంగైరింద్రాద్యైః పూర్వోక్తాస్సర్వదేవతాః ॥
౪౫ ॥ ఉమా చండీశ్వరాదీంశ్చ పూజయేదుత్తరాదితః । ఏవమావరణై
ర్యుక్తం తేజోరాశిం సదాశివం ॥ ౪౬ ॥ ఉమయా సహితం దేవముపచా
రైః ప్రపూజయేత్ । సుప్రతిష్ఠితశంఖస్య తీర్థైః పంచామృతైరపి ॥ ౪౭ ॥
అభిషిచ్య మహాదేవం రుద్రసూక్తైస్సమాహితః । కల్పయేద్వ్యాదికైర్మం
త్రైరాసనాద్యుపచారకాన్ ॥ ౪౮ ॥ ఆసనం కల్పయేద్దైమం స్వాగతం
విహితాంజలిః । అర్ఘ్యమష్టగుణోపేతం పాద్యం శుద్ధోదకేనచ ॥ ౪౯ ॥ తే
నైవాచమనం దద్యాన్మధుపర్కమథోత్తరం । పునరాచమనం దత్వా స్నా
నమంత్రైః ప్రకల్పయేత్ ॥ ౫౦ ॥ ఉపవీతం తతో వాసో భూషణాదిని వేద
యేత్ । గంధమష్టాంగసంయుక్తం సుపుష్పాణ్యపి నివేదయేత్ ॥ ౫౧ ॥ తతశ్చ

బిల్వమందారకల్హారసరసీరుహం।దుత్తూరంకర్ణికారంచద్రోణపుష్పం
చమల్లికాం॥ ౫౨॥ కుశాపామార్గతులసీమాధవీవకులాదికాః।బృహ
తీపుష్పకాదీన్యథాలబ్ధానిసాధకః॥ ౫౩॥ నివేదయేత్సుగంధీనిమాల్యా
నివివిధానిచ ధూపంకాలాగరూత్పన్నందీపంచవిమలంశుభం॥౫౪॥ అ
థపాయసనైవేద్యంసఘృతంసోపదంశకం।మోదకాపూపసంయుక్తంశ
కరాగుడసంయుతం॥ ౫౫ ॥ మధునాక్తందధియుతంశీతపానీయసం
యుతం।తేనైవహవిషావహ్నౌజుహుయాన్మంత్రభావితే॥ ౫౬॥ ఆగ
మోక్తేనవిధినాగురువాక్యనియంత్రితః। నివేద్యాశంభవేభూయోదత్వా
తాంబూలముత్తమం॥ ౫౭ ॥ దీపంనీరాజనంరమ్యంఛత్రందర్పణము
త్తమం।సమర్పయిత్వావిధివన్మంత్రైర్వైదికతాంత్రికైః॥ ౫౮॥ య
ద్యశక్తస్స్వయంసోపియథావిభవమర్పయేత్।భక్త్యాదత్తేనగౌరీశః
పుష్పమాత్రేణతుష్యతి॥ ౫౯॥ అథాంగభూతాన్సకలాన్ దేవాదీన్
ప్రపూజయేత్। స్తవైర్నానావిధైస్స్తుత్వాసాష్టాంగంప్రణమేద్బుధః॥
౬౦ ॥ తతఃప్రదక్షిణంకృత్వావృషచండీశ్వరాదికాన్। పూజాంసమా
ప్యవిధివత్ప్రార్థయేద్గిరిజాపతిం॥౬౧॥ జయదేవజగన్నాథజయశాశ్వ
తశంకర।జయసర్వగుణాధ్యక్షజయసర్వసురార్చిత॥ ౬౨ ॥ జయస
ర్వగుణాతీతజయసర్వవరప్రద। జయనిత్య నిరాధార జయవిశ్వంభ
రావ్యయ॥ ౬౩॥ జయబ్రహ్మేశవంద్యేశజయనాగేంద్రభూషణ। జయ
గౌరీపతేశంభోజయచంద్రార్ధశేఖర॥౬౪॥ జయకోట్యర్కసంకాశజ
యానంతగుణాలయ।జయరుద్రవిరూపాక్షజయాచింత్యనిరంజన॥౬౫॥
జయనాథకృపాసింధోజయభక్తార్తిభంజన। జయదుస్తర సంసార
సాగరోత్తారకప్రభో॥ ౬౬ ॥ ప్రసీదమేమహాదేవసంసారార్తస్యఖి
ద్యతః।సర్వపాపక్షయంకృత్వారక్షమాంపరమేశ్వర॥ ౬౭॥ మహాదా
రిద్ర్యమగ్నస్యమహాపాపహతౌజసః।మహాశోకనివిష్టస్యమహారోగాతు
రస్యచ॥ ౬౮ ॥ ఋణభారపరీతస్యదహ్యమానస్యకర్మభిః। గ్రహైః
ప్రపీడ్యమానస్యప్రసీదమమశంకర॥౬౯॥ దరిద్రఃప్రార్థయేదేవం
పూజాంతేగిరిజాపతిం।అర్థవాఢ్యోపిరాజావాప్రార్థయేదేవమీశ్వరం।

దీర్ఘమాయుస్సదారోగ్యం కోశవృద్ధిర్బలోన్నతిః॥ ౧౯॥ మమాస్తు నిత్య
మానందః ప్రసాదాత్తవశంకర। శత్రవస్సంక్షయం యాంతు ప్రసీదంతు మ
మ ప్రజాః॥ ౨౦॥ నశ్యంతు దస్యవో రాష్ట్రే జనాస్సంతు నిరాపదః। దు
ర్భిక్షమరిసంతాపాః శమం యాంతు మహీతలే॥ ౨౧॥ సర్వధాన్యసమృ
ద్ధిశ్చ భూయాత్సుఖమహర్నిశం। ఏవమారాధయేద్దేవం ప్రదోషే గిరిజా
పతిం॥ ౨౨॥ బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్పశ్చాద్దక్షిణాభిశ్చతోషయేత్। స
ర్వపాపక్షయకరీ సర్వదారిద్ర్యనాశనీ॥ ౨౩॥ శివపూజేయమాఖ్యా
తా సర్వాభీష్టఫలప్రదా। మహాపాతకసురీఘాతమధికం చోపపాతకం॥
౨౪॥ శివద్రవ్యాపహారణాదస్యాత్సర్వం వినాశయేత్। దేవస్వం బ్రాహ్మ
ణధనం దరిద్రస్య తు యద్ధనం॥ ౨౫॥ అనాథద్రవిణం చైవ హృత్వారూఢముపిపా
తకం। బ్రహ్మహత్యాదిపాపానాం పురాణేషు స్మృతిష్వపి॥ ౨౬॥ ప్రా
యశ్చిత్తాని దృష్టాని న శివద్రవ్యహారిణాం। బహునాత్ర కిముక్తేన శ్లోకా
ర్ధేన వదామ్యహం॥ ౨౭॥ బ్రహ్మహత్యాశతం వాపి శివపూజా వి
నాశయేత్। మయా కథితమేతత్తే ప్రదోషే శివపూజనం॥ ౨౮॥ రహ
స్యం సర్వజంతూనామత్ర నాస్త్యేవ సంశయః। ఏతాభ్యామపి బాలా
భ్యామేవం పూజా విధీయతాం॥ ౨౯॥ అతస్సంవత్సరాదేవ పరాం సి
ద్ధిమవాప్స్యథః। ఇతి శాండిల్యవచనమాకర్ణ్య ద్విజమానినీ॥ ౩౦॥ తా
భ్యాంతు సహ బాలాభ్యాం ప్రణనామ మునేః పదం। కృతాంజలిపుటా
భూత్వా ప్రోవాచ మునిపుంగవం॥ ౩౧॥ బ్రాహ్మణీ॥ అహమద్య కృ
తార్థాస్మి తవ దర్శనమాత్రతః। ఏతౌ కుమారౌ భగవంస్త్వామేవ శ
రణం గతౌ॥ ౩౨॥ ఏష మే తనయో బ్రహ్మన్ శుచివ్రత ఇతీరితః। ఏష రా
జసుతో నామ్నా ధర్మగుప్తః కృతో మయా॥ ౩౩॥ ఏతావహంచ భగవన్
భవచ్చరణకింకరాః। సముద్ధరాస్మాన్ పతితాన్ ఘోరే దారిద్ర్యసాగరే॥
౩౪॥ ఇతి ప్రపన్నాం శరణం ద్విజస్త్రీయం చాశ్వాస్య వాక్యై రమృ
తాయమానైః। ఉపాదిదేశాథ తయోః కుమారయోర్మునిశ్శివారాధన
మంత్రవిద్యాం॥ ౩౫॥ అథోపదిష్టౌ మునినా కుమారౌ బ్రాహ్మణీ చ సా।
తం ప్రణమ్య సమామంత్ర్య జగ్ముస్తే నిజమందిరం॥ ౩౬॥ తిలకప్రభృతి

తౌ బాలౌ మునివర్యోపదేశతః । ప్రదోషే పార్వతీశస్య పూజాం చక్రతు
రంజసా ॥ ౮౭ ॥ ఏవం పూజయతోర్దేవం రాజద్విజకుమారయోః । సు
ఖేనైవ వ్యతీయాయ తయోర్మాసచతుష్టయమ్ ॥ ౮౮ ॥ కదాచిద్రాజ
పుత్రేణ వినా సౌ ద్విజనందనః । స్నాతుం గతో నదీతీరే చచార బహులీల
యా ॥ ౮౯ ॥ తస్యా నిర్ఝరనిర్ఘాతనిర్భిన్నే ప్రకుట్టిమే । నిధాయ
కలశం స్థూలం ప్రస్ఫురంతం దదర్శ సః ॥ ౯౦ ॥ తం దృష్ట్వా సహసాగత్య హ
ర్షకౌతుకవిహ్వలః । దేవోపపన్నం మన్వానో గృహీత్వా శిరసాదధే ॥
౯౧ ॥ స తం ముదా సమానీయ నిధానకలశం బలాత్ । నిధాయ భవన
స్యాంతే మాతరం సమభాషత ॥ ౯౨ ॥ మాతర్మాతరిమం పశ్య ప్రసాదం
గిరిజాపతేః । నిధానం కుంభరూపేణ దర్శితం కరుణాత్మనా ॥ ౯౩ ॥ అథ
సా విస్మితా సాధ్వీ సమాహూయ నృపాత్మజమ్ । స్వపుత్రం ప్రతినంద్యా
హ మానయంతీ శివార్చనమ్ ॥ ౯౪ ॥ శ్రూయతాం మే వచః పుత్రౌ నిధాన
కలశీమిమాం । సమం విభజ్య గృహ్ణీతాం మమ శాసనగౌరవాత్ ॥ ౯౫ ॥
ఇతి మాతుర్వచశ్శ్రుత్వా తుతోష ద్విజనందనః । ప్రత్యాహ రాజపు
త్రస్తాం విస్రబ్ధశ్శంకరార్చనే ॥ ౯౬ ॥ మాతస్తవ సుతస్యైవ సుకృతేన
సమాగతమ్ । నాహం గృహీతుమిచ్ఛామి విభక్తధనసంచయమ్ ॥ ౯౭ ॥ ఆ
త్మనస్సుకృతాల్లబ్ధం స్వయమేవ భునక్త్వసౌ । యదా కదాపి గౌరీశః క
రిష్యతి కృపాం మయి ॥ ౯౮ ॥ ఇత్యుక్త్వా తాం పునశ్శంభుమర్చయామా
స పూర్వవత్ । ఏవమర్చయతశ్శంభుం భూయోపి పరయా ముదా ॥ సంవత్స
రో వ్యతీయాయ తస్మిన్నేవ గృహే తయోః । అథైకదా రాజసూనుస్స
హ తేన ద్విజన్మనా ॥ ౧౦౦ ॥ వసంతసమయే ప్రాప్తే విజహార వనాంతరే ।
అథ దూరగతౌ క్వాపి వనే ద్విజనృపాత్మజౌ ॥ ౧౦౧ ॥ గంధర్వకన్యాః క్రీడం
తీశ్శతశస్తావపశ్యతాం । తాస్సర్వాశ్చారుసర్వాంగీర్విహరంతీర్మనో
హరం ॥ ౧౦౨ ॥ దృష్ట్వా ద్విజాత్మజో దూరాదువాచ నృపనందనం । ఇతః
పరం న గంతవ్యం విహరంత్యగ్రతః స్త్రియః ॥ ౧౦౩ ॥ స్త్రీసన్నికర్షం
హి బుధాస్త్యజంతి విమలాశయాః । ఏతాః కైతవకారిణ్యో నవయౌ
వనదుర్మదాః ॥ ౧౦౪ ॥ మోహయంత్యో జనం దృష్ట్వా వాచానునయ

కోవిదాః । అతఃపరిత్యజస్త్రీణాంసన్నిధింసహభాషణం ॥ ౧౦౫ ॥
ధర్మమార్గరతోవిద్వాన్ బ్రహ్మచారీవిశేషతః । అతోహంనోత్స
హేగంతుంక్రీడాస్థానమ్మృగీదృశాం॥ ౧౦౬ ॥ ఇత్యుక్త్వాద్విజపుత్రస్తు
నివృత్తోదూరతఃస్థితః । అథాసౌరాజపుత్రస్తు కౌతుకావిష్టమానసః॥
౧౦౭॥ తాసాంవిహారపదవీం ఏకఏవ తతోయయౌ । తత్రగంధర్వక
న్యానాంమధ్యేత్వేకావరాంగనా॥ ౧౦౮॥ దృష్ట్వాయాంతంరాజపుత్రం
చింతయామాసతేజసా । అహోకోయమ్మదాకారాంగోయువాసర్వాం
గసుందరః॥ ౧౦౯॥ మత్తమాతంగగమనోలావణ్యామృతవారిధిః। లీలా
లోలవిశాలాక్షోమధురస్మితపేశలః॥ ౧౧౦॥ మదనోపమరూపశ్రీఃసుకు
మారాంగలక్షణః । ఇత్యాశ్చర్యయుతాబాలాదృష్ట్వాదూరాన్నృపా
త్మజం॥ ౧౧౨ ॥ సర్వాస్సఖీస్సమాలోక్యవచనంచేదమబ్రవీత్ । ఇతో
విదూరేహేసఖ్యోవనమస్త్యేకముత్తమమ్॥౧౧౩॥ విచిత్రచంపకాశోక
పున్నాగవకుళైర్యుతం । తత్రగత్వాద్రుతంసర్వం సంచీయకుసుమో
త్తరమ్॥ ౧౧౪॥ భవత్యఃపునరాయాంతుతావత్తిష్ఠామ్యహంత్విహ ।
ఇత్యాదిష్టస్సఖీవర్గోజగామవిపినాంతరం॥ ౧౧౫ ॥ సాపిగంధర్వజాత
స్థాన్యాసద్దృష్టిర్నృపాత్మజే । తాంసమాలోక్య తన్వంగీం నవయౌవ
నశాలినీం॥౧౧౬ ॥ బాలాంస్వరూపసంపత్యాపరిభూతతిలోత్తమాం
రాజపుత్రస్సమాలోక్యకౌతుకోత్ఫుల్లలోచనః ॥ ౧౧౭ ॥ అవాప్యైవ
యోగేనముపనస్యశరవ్యధాం । గంధర్వతనయాసాధ్వీప్రాహప్రాప్తాయనృప
సూనవే॥ ౧౧౮ ॥ ఉత్థాయతరసాతస్మైప్రదదౌపల్లవాసనం । కృతోప
చారమాసీనమాసాప్యైనంసుమధ్యమా॥ ౧౧౯ ॥ ప్రపచ్ఛతదాప్రియగు
ణైర్భవ్యస్తద్ధైర్యాకులేంద్రియా । కస్త్వంకమలపత్రాక్షకస్మాద్దేశా
దిహాగతః॥ ౧౨౦॥ కస్యపుత్రఇతిప్రోక్తాప్యష్టస్సర్వంన్యవేదయత్ ।
విదర్భరాజతనయం విధ్వస్త పితృమాతృకం । శత్రుభిశ్చహృతస్థాన
మాత్మానంపరరాష్ట్రగం॥౧౨౧॥సర్వమావేద్యభూయస్తాంప్రపచ్ఛనృ
పనందనః॥కాత్వంకింవాత్రకార్యంతేకోదేశఃకస్యవాత్మజా॥౧౨౨॥కిమ
[illegible] హోచ్యసే। ఇత్యుక్తాసాపునఃప్రాహ

శృణు రాజేంద్రనందన॥ ౧౨౩॥ అస్త్యేకో ద్రమిళో నామ గంధర్వాణాం
కులాగ్రణీః। తస్యాహమస్మి తనయా నామ్నా చాంశుమతీ స్మృతా॥ ౧౨౪॥
త్వామాయాంతం విలోక్యాహం త్వత్సంభాషణలాలసా। త్యక్త్వా సఖీ
జనం సర్వమేకైవాస్మి మహామతే॥ ౧౨౫॥ సర్వసంగీతవిద్యాసు నమత్తో
న్యాస్తి కాచన। మమ గేయేన తుష్యంతి సర్వా అపి సురస్త్రియః॥ ౧౨౬॥
సాహం సర్వకలాభిజ్ఞా జ్ఞాతసర్వజనేంగితా। త్వయాహమీప్సితం వేద్మి మ
యి తే సంగతం మనః॥ ౧౨౭॥ తథా మమాపి నౌ సఖ్యం దైవేన ప్రతిపాది
తం। ఆవయోః స్నేహభేదోఽత్ర మాభూయాదితః పరం॥ ౧౨౮॥ ఇతి
సంభాష్య తేనాశు ప్రేమ్ణా గంధర్వకన్యకా। ముక్తాహారం దదౌ తస్మై స్వ
కుచాంతరభూషణమ్॥ ౧౨౯॥ తమాదాయాద్భుతం హారం స తస్యాః ప్ర
ణయాకులః। గూఢహర్షో మదోత్సిక్త ఇదమాహ నృపాత్మజః॥ ౧౩౦
సత్యముక్తం త్వయా సుభ్రు తథాప్యేకం వదామ్యహమ్॥ ౧౩౧॥ త్యక్త
రాజ్యస్య నిస్స్వస్య కథం త్వం భవసి ప్రియా। సా త్వం పితృమతీ బాలా విలం
ఘ్య పితృశాసనమ్॥ ౧౩౨॥ స్వచ్ఛందచారిణం కర్తుం మామేవ కథమర్హ
సి। ఇతి ధర్మ్యం వచః శ్రుత్వా తం ప్రత్యాహ శుచిస్మితా॥ ౧౩౩॥ అస్తు
నామ తథైవాహం కరిష్యే పశ్య కౌతుకం। గచ్ఛ తావత్స్వభవనం పర
శ్వః ప్రాతరేవ తు॥ ౧౩౪॥ ఆగచ్ఛ పునరత్రైవ కార్యమస్తి చ నో నృప।
ఇత్యుక్త్వా తం నృపసుతం సా సంగతా సఖీజనా॥ ౧౩౫॥ అపక్రామత చా
ర్వంగీ స చాపి నృపనందనః। స సమభ్యేత్య హర్షేణ ద్విజపుత్రస్య సం
న్నిధిం॥ ౧౩౬॥ సర్వమాఖ్యాయ తేనైవ సార్ధం స్వభవనం యయౌ।
తాం చ విప్రసతీం భూయో హర్షయిత్వా నృపాత్మజః॥ ౧౩౭॥ పరశ్వో
ద్విజపుత్రేణ సార్ధం తేన వనం యయౌ। స తయా పూర్వమాదిష్టం స్థా
నం ప్రాప్య నృపాత్మజః॥ ౧౩౮॥ గంధర్వరాజమద్రాక్షీత్స్వదుహిత్రా
సమన్వితం। స గంధర్వస్తదా ప్రాప్తావభినంద్య కుమారకౌ॥ ౧౩౯॥ ఉపవే
శ్యాసనే రమ్యే రాజపుత్రమభాషత॥ గంధర్వః॥ రాజపుత్ర ప్రపూర్వేద్యుః
కైలాసం గతవానహం॥ ౧౪౦॥ తత్రాపశ్యం మహాదేవం పార్వత్యా
సహితం విభుం। ఆహూయ మాం స దేవేశః సర్వేషాం త్రిదివౌకసాం॥

౧౪౧॥ సన్నిధావాహ భగవాన్ కరుణామృతవారిధిః॥ శివః॥ శ్రీధర్మగుప్తాహ్వయః కశ్చిద్రాజపుత్రోఽస్తి భూతలే ॥ ౧౪౨॥ అకించనో భ్రష్టరాజ్యో హతబంధుశ్చ శత్రుభిః। స బాల్యే గురువాక్యేన మదర్చనరతస్సదా ॥ అద్య తత్పితరస్సర్వే మాం ప్రాప్తాస్తత్ప్రభావతః॥౧౪౩॥ తస్య త్వమపి సాహాయ్యం కురు గంధర్వసత్తమ । యథాసౌ నిజరాజ్యస్థో హతశత్రుర్భవిష్యతి॥ ౧౪౪॥ ఇత్యాదిష్టో మహేశేన సంప్రాప్య నిజమందిరం । అనయా మద్దుహిత్రా చ ప్రార్థితో బహుశస్తదా॥౧౪౫॥ జ్ఞాత్వేమం సకలం శంభోర్నియోగం పరమాత్మనః । ఆదాయాహం దుహితరం ప్రాప్తోస్మ్యద్య వనాంతరం॥ ౧౪౬ ॥ అస్మా ఏవ ప్రదాస్యామి కన్యామంశుమతీం మమ । హత్వా శత్రూన్ స్వరాజ్యే త్వాం స్థాపయిష్యే శివాజ్ఞయా। అనయా మమ పుత్ర్యా చ భుక్త్వా భోగాన్ యథేప్సితాన్ ॥ ౧౪౭॥ దశవర్షసహస్రాంతే గంతాసి గిరిశాలయం । తత్రాపి మమ కన్యేయం త్వామేవ ప్రతిపత్స్యతే॥ ౧౪౮॥ అనేనైవ స్వదేహేన దివ్యేన శివసన్నిధౌ ॥ శ్రీసూతః॥ ఇతి గంధర్వరాజస్తమాభాష్య నృపనందనం॥ ౧౫౦ ॥ తస్మిన్ స్వనే స్వదుహితుః పాణిగ్రహమకారయత్ । పారిబర్హమదాత్తస్మై రత్నహారాన్మహోజ్జ్వలాన్॥ ౧౫౧ ॥ చూడామణించ చంద్రనిభం ముక్తాహారంచ భాస్వరమ్ । దివ్యాలంకారవాసాంసి కాలేస్వరపరిచ్ఛదాన్॥ ౧౫౨॥ గజానామయుతం భూయో నియుతం నీలవాజినాం । స్యందనానాం సహస్రాణి శస్త్రాణి వివిధానిచ॥ ౧౫౩॥ పునరేకం రథం దివ్యం ధనురింద్రాయుధప్రభం । మంత్రాస్త్రాణాం సహస్రాణి తూణౌ చాక్షయసాయకౌ॥ ౧౫౪॥ అభేద్యం కర్మ సౌవర్ణం ఖడ్గంచ రిపుఖండనం । గజాం స్పరగజఘ్నాంశ్చ శక్తించారివిమర్దనీం ॥ ౧౫౫ ॥ దుహితుః పరిచార్యార్థం కన్యానాంచ సహస్రకం। దదౌ ప్రీతమనాస్తస్మై ధనాని వివిధానిచ॥ ౧౫౬॥ గాంధర్వబలమత్యుగ్రం చతురంగసమన్వితం । పునశ్చ తత్సహాయార్థం దదౌ గంధర్వసత్తమాన్ ॥ ౧౫౭ ॥ ఇత్థం రాజేంద్రతనయా సంప్రాప్య శ్రియముత్తమం । అభీష్టజాయాసహితో ముముదే నిజసంపదా॥ ౧౫౮ ॥ కారయిత్వా స్వదుహితుర్వివాహం సమయోచితమ్।

యయావిమానమారుహ్యగంధర్వాధిపతిర్దివం॥ ౧౫౯॥ధర్మగుప్తః
కృతోద్వాహః సహగంధర్వసేనయా॥పునఃస్వగరీంప్రాప్యజఘానరిపువా
హినీం॥౧౬౦॥దుష్టానరీన్రణేహత్వాశక్త్యాగంధర్వదత్తయా । నిశ్శే
షితారాతిబలఃప్రవివేశనిజాంపురీం॥౧౬౧॥ తతోభిషిక్తస్సచివైర్బ్రా
హ్మణైశ్చమహాత్మభిః। రత్నసింహాసనారూఢశ్చక్రేరాజ్యమకంటకం॥
౧౬౨॥ యావిప్రవనితాపూర్వమపుష్ణాత్తం స్వపుత్రవత్ । సైవమా
తాభవత్తస్యభ్రాతాద్విజనందనః॥ ౧౬౩॥ గంధర్వతనయాభార్యా
విదర్భవిషయేశితుః । ఆరాధ్యదేవదేవేశం ధర్మగుప్తోనృపోభవత్॥
౧౬౪॥ ఏవమన్యేసమారాధ్యప్రదోషేగిరిజాపతిం। అలభంతేప్సితాం
సిద్ధిందేహాంతేచపరాంగతిం॥ ౧౬౫ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏతన్మహావ్రతంపు
ణ్యంప్రదోషేశంకరార్చనం । ధర్మార్థకామమోక్షాణాం తదే
తత్సాధనంపరం॥ ౧౬౬ ॥ య ఏతత్పుణ్యమాఖ్యానంశృణుయాత్పరమా
ద్భుతం । ప్రదోషేశివపూజాంతేకథయేద్వాసమాహితః॥ ౧౬౭॥భవే
న్నతస్యదారిద్ర్యంజన్మాంతరశతేష్వపి । జ్ఞానైశ్వర్యసమాయుక్త
స్సోంతేశివపురంవ్రజేత్ ॥ ౧౬౮॥ యేప్రాప్యదుర్లభమిదంమనుజాశ
రీరంకుర్వంతిహంతపరమేశ్వరపాద పూజాం । ధన్యాస్తఏవనిజపుణ్య
జితత్రిలోకాస్తేషాంపదాంబుజరజోభువనంపునాతి॥౧౬౯॥ ....

ఇతిశ్రీస్కాందపురాణే- బ్రహ్మోత్తరఖండే - శివపూజా
మహిమానువర్ణనంనామ
సప్తమోధ్యాయః-

అష్టమాధ్యాయప్రారంభః-

సూతః ॥ నిత్యానందమయంశాంతంనిర్వికల్పమనామయం । శివత
త్త్వమనాద్యంచయేవిదుస్తేపరాంగతాః॥ ౧॥ విరక్తాఃకామభోగేషుయే
చకుర్వంతిత్యహైతుకీం।భక్తింపరాంశివేధీరాస్తేషాంముక్తిర్నసంశయః
౨ ॥ విషయానభిసంధాయయే కుర్వంతిశివేరతిం । విషమైర్నాభిభూ

యం తేభుంజానా స్తత్ఫలాన్యపి॥ ౩ ॥ యేన కేనాపి భావేన శివభక్తియు
తో నరః । నవినశ్యతి యాత్యేవ కాలేనాపి పరాం గతిం॥ ౪ ॥ ఆరురుక్షుః
పరం స్థానం విషయాన్ త్యక్తుమక్షమః। పూజయేత్కర్మణా శంభుం భో
గాంతే శివమాప్నుయాత్॥ ౫॥ నశక్తిః కస్యచిదుత్సృష్టుం ప్రాయో విషయ
వాసనాం । అతః కర్మమయీ పూజా కామధేనుశ్శరీరిణాం॥ ౬ ॥ మా
యామయేపి సంసారే నే విహృత్య చిరం సుఖం । ముక్తిమిచ్ఛంతి దేహాం
తే తేషాం ధర్మోయమంతతః॥ ౭॥ శివపూజాం సదా కుర్యాద్ధేతుం స్వర్గా
పవర్గయోః । సోమవారే విశేషేణ ప్రదోషాదిగుణైర్యుతే॥ ౮॥ కేవ
లేవాపి యే కుర్యుస్సోమవారే శివార్చనం । న తేషాం విద్యతే కించిది హా
ముత్రచ దుర్లభం॥ ౯ ॥ ఉపోషితశ్శుచిర్భూత్వా సోమవారే జితేంద్రి
యః । వైదికైస్తాంత్రికైర్వాపి విధిభిః పూజయేచ్ఛివం॥ ౧౦ ॥ బ్రహ్మ
చారీ గృహస్థో వా కన్యా వాథ సభర్తృకా । అభర్తృకా వా సంపూజ్య
లభతే పిరమీప్సితం ॥ ౧౧ ॥ అత్రాహం కథయిష్యామి కథాం శ్రోతు
మనోరమాం॥ శ్రుత్వా కృతధియశ్శంభో భక్తిం కుర్వంతి నిశ్చలాం॥ ౧౨॥
ఆర్యావర్తే నృపః కశ్చిదాసీద్ధర్మభృతాం వరః । చిత్రవర్మేతి విఖ్యా
తో ధర్మరాజో దురాత్మనాం॥ ౧౩॥ సగోప్తా ధర్మసేతూనాం శాస్తా
దుష్పథగామినాం । యష్టా సకలయజ్ఞానాం త్రాతా శరణమిచ్ఛతాం॥
౧౪॥ కర్తా సకలపుణ్యానాం దాతా సకలసంపదాం। జేతా సాపత్న్య
బృందానాం భక్తశ్శివముకుందయోః ॥ ౧౫ ॥ సానుకూలాసు పత్నీషు
లబ్ధ్వా పుత్రాన్మహారాజసః। చిరేణ ప్రార్థితాం లేభే కన్యామేకాం మ
నోరమాం॥ ౧౬॥ సలబ్ధ్వా తనయాం దృష్ట్వా హిమవానివ పార్వతీం । ఆ
త్మానం దేవసదృశం మేనే పూర్ణమనోరథః॥ ౧౭॥ సపకదాజాతకలక్ష
ణజ్ఞానాహూయ సర్వద్విజబృందముఖ్యాన్ । కుతూహలేనాభినివిష్టచే
తాః ప్రపచ్ఛ కన్యాజననే ఫలాని॥ ౧౮॥ అథతత్రాబ్రవీదేకో బహుజ్ఞో ద్వి
జసత్తమః । ఏషా సీమంతినీ నామ్నా కన్యా తవ మహీపతే॥ ౧౯ ॥ ఉమే
వమంగళవతీ దమయంతీవరూపిణీ । భారతీవ కళాభిజ్ఞా లక్ష్మీరివ మహాగు
ణా॥ ౨౦ ॥ సుప్రజా దేవమాతేవ జానకీవద్దృఢవ్రతా। రవిప్రభేవ సత్కా

తిశ్చంద్రికేవమనోరమా । దశవర్షసహస్రాణి సహ భర్త్రా ప్ర
మోదతే॥ ౨౧॥ ప్రసూతతనయా పశ్చాత్పరంసుఖమవాప్స్యతి। ఇత్యు
క్తవంతంనృపతిర్ధనైస్సంపూజ్యతంద్విజం॥ ౨౨॥ అవాపపరమాంతు
ష్టింతద్వాగమృతసేవయా ।అథాన్యస్తద్విజఃప్రాహ ధైర్యవానవిశం
కితః।ఏషాచతుర్దశేవర్షే వైధవ్యంప్రతిపత్స్యతే ॥ ౨౩ ॥ ఇత్యాక
ర్ణ్యవచస్తస్యవజ్రనిర్ఘాతనిష్ఠురం।మహూర్తమభవద్రాజాచింతా
వ్యాకులమానసః ॥ ౨౪ ॥ అథసర్వాంసముత్సృజ్య బ్రాహ్మణాన్ బ్ర
హ్మవత్సలః।సర్వందైవబలంమత్వా నిశ్చింతః ప్రార్థితోభవత్ ॥ ౨౫॥
సాపిసీమంతినీబాలా క్రమేణగతశైశవా। వైధవ్యమాత్మనోభావిశుశ్రా
వాత్మసఖీముఖాత్ ॥ ౨౬ ॥ పరంనిర్వేదమాపన్నా తదాకన్యాశుచిస్మి
తే యాజ్ఞవల్క్యమునేఃపత్నీంమైత్రేయీంపర్యపృచ్ఛత ॥ ౨౭ ॥
మాతస్త్వచ్చరణాంభోజంప్రపన్నాస్మిభయాకులా । సౌభాగ్యవర్ధ
నంకర్మమమశంసితుమర్హసి॥ ౨౮ ॥ ఇతిప్రపన్నాన్నృపతేఃకన్యాం
ప్రాహమునేస్సతీ। శరణంవ్రజతన్వంగిపార్వతీంశివసంయుతాం॥౨౯॥
సోమవారేశివంగౌరీంపూజయస్వసమాహితా । ఉపోషితాశుచిస్నా
తావిరజోంబరధారిణీ ॥ ౩౦ ॥ యతవాఙ్నిశ్చలమతిః పూజాంకృత్వా
యథోచితాం। బ్రాహ్మణాన్భోజయిత్వాచశివంసమ్యక్ప్రసాదయ॥
౩౧॥ పాపక్షయోభిషేకేనసామ్రాజ్యంపీఠపూజనాత్ । సౌభాగ్యమ
తులంసౌఖ్యంగంధమాల్యాక్షతార్పణాత్ ॥ ౩౨ ॥ ధూపదానేనసౌగ
న్ధ్యంకాంతిర్దీపప్రదానతః । నైవేద్యేనమహాభోగోలక్ష్మీస్తాంబూల
దానతః ॥౩౩॥ ధర్మార్థకామమోక్షాశ్చనమస్కారప్రదానతః। అ
ష్టైశ్వర్యాదిసిద్ధీనాంజపఏవహికారణం॥ ౩౪ ॥ హోమేనసర్వకామా
నాంసమృద్ధిరుపజాయతే । సర్వేషామపిదేవానాంతుష్టిర్బ్రాహ్మణత
ర్పణాత్ ॥ ౩౫ ॥ ఇత్థమారాధయశివంసోమవారేశివామపి।అత్యా
పదమపిప్రాప్యవిపద్భిర్నవిహన్యసే ॥ ౩౬ ॥ ఘోరాద్ఘోరంప్రపన్నాపి
మహాక్లేశంభయానకం । శివపూజాప్రభావేనతరిష్యసిమహద్భయం॥
ఇత్థంసీమంతినీంసమ్యగనుశాస్యమునేస్సతీ। యయాసాపివరారోహారా
జపుత్రీతథాకరోత్॥ ౩౮ ॥ దమయంత్యాంనలస్యాసీదింద్రసేనాహ్వా

యస్సుతః । తస్యచంద్రాంగదోనామపుత్రోభూచ్చంద్రసన్నిభః॥ ౩౯॥ చిత్రవర్మా తమాహూయనృపశ్రేష్ఠోనృపాత్మజం ॥ కన్యాంసీమంతినీంతస్మై ప్రాయచ్ఛద్గుణవర్ణనజ్ఞయా ॥ ౪౦ ॥ సోభూన్మహోత్సవస్తత్రతస్యోద్వాహకర్మణి । యత్రసర్వమహీశానాంసమాజస్సుమహానభూత్॥ ౪౧ ॥ తస్యాఃపాణిగ్రహంకాలేకృత్వాచంద్రాంగదఃకృతీ। ఉవాసకతిచిన్మాసాంస్తత్రైవశ్వశురాలయే ॥ ౪౨ ॥ ఏకదాయమునాంతర్తుంసరాజతనయోబలీ । ఆరురోహతరీంకాంచిద్వయస్యైస్సహలీలయా ॥ ౪౩ ॥ తస్మింస్తరతికాళిందీంరాజపుత్రేవిధేర్బలాత్। మమజ్జసహకైవర్తైస్తరసిలాభిహతాతరిః ॥ ౪౪ ॥ హాహేతిశబ్దస్సుమహానాసీత్తస్యాస్తటద్వయే । పశ్యతాంసర్వసైన్యానాంప్రలాపోదివమస్పృశత్ ॥ ౪౫॥ మజ్జంతోమమ్రిరేకేచిత్కేచిద్గ్రాహోదరంగతాః। రాజపుత్రాదయఃకేచిన్నాదృశ్యంతమహజలే ॥ ౪౬ ॥ తదుపశ్రుత్యరాజాపిచిత్రవర్మాతివిహ్వలః । యమునాయాస్తటంప్రాప్యనిశ్చేష్టస్సమపద్యత ॥౪౭॥ శ్రుత్వాతురాజపత్న్యస్తుబభూవుర్గతచేతనాః। సాపిసీమంతినీశ్రుత్వాపపాతభువిమూర్ఛితా ॥ ౪౮ ॥ తథాన్యేమంత్రిపుత్రాశ్చనాయకాస్సపురోహితాః । విహ్వలాశ్శోకసంతప్తావిలేపుర్ముక్తమూర్ధజాః॥౪౯॥ఇంద్రసేనోపిరాజేంద్రఃపుత్రవార్తాంసుదుశ్శ్రవాం। ఆకర్ణ్యసహపత్నీభిర్నష్టసంజ్ఞఃపపాతహ॥ ౫౦ ॥ తస్మింత్రిణశ్చతత్పౌరాస్తథాతద్దేశవాసినః। ఆబాలవృద్ధవనితాశ్చుక్రుశుశ్శోకవిహ్వలాః ॥ ౫౧ ॥ శోకాత్కేచిదురోజఘ్నుశ్శిరోజఘ్నుశ్చకేచన । హారాజపుత్రహాతాతక్వగతోసీతిబభ్రముః ॥౫౨ ॥ ఏవంశోకాకులంభీమమింద్రసేనమహీపతేః । నగరంసహసాక్షుబ్ధం చిత్రవర్మపురంతథా ॥ ౫౩ ॥ అథవృద్ధైస్సహామాత్యైస్సచ్చిత్రవర్మామహీపతిః। శనైర్నగరమాగత్యసాంత్వయామాసచాత్మజాం ॥ ౫౪ ॥ సరాజాంభసిమగ్నస్యజామాతుస్తస్యబాంధవైః । అగ్నైఃకారయామాససకలంచౌర్ధ్వదైహికం ॥ ౫౫ ॥ సాపిసీమంతినీసాధ్వీభర్తృలోకమియాసతీ। పిత్రానిషిద్ధాస్నేహేనవైధవ్యంప్రత్యపద్యత॥ ౫౬॥ మునిపత్న్యోపదిష్టంయత్సోమవారవ్రతంశుభం । నతత్యాజశుభాచారా వైధవ్యం

ప్రాప్తవత్యపి॥ ౫౮॥ ఏవంచతుర్ణ శేవషేఽదుఃఖం ప్రాప్యసుదుస్సహమ్। ధ్యాయంతీ శివపాదాబ్జం వత్సరే ష్టయమత్యగాత్ ॥ ౫౯ ॥ పుత్ర శోకాదధోవ [illegible] మింద్రసేనచ మీపతిమ్। ప్రసహ్యా [illegible] స్పష్టాంగం జప్రహృగోజసా॥ ౫౮॥ హృత్వా సింహాసనశ్చ్యా [illegible] సప్రజోన్యపః। [illegible] ॥ ౫౯ ॥ చంద్రాంగదోపితత్పుత్రో [illegible] మునాజనే। అథో ధౌవ [illegible] దదశో [illegible] ॥ ౬౦ ॥ [illegible] కమ్ విస్మితా స్తం [illegible] ॥ ౬౧॥ [illegible] న స్తరసా [illegible] తమ్॥ ౬౨॥ స [illegible] ప్రాజతనయోంమా మహేంద్రభు [illegible] త్నపరిభ్రాజమయూఖపరిబృంహితమ్। [illegible] దూర్యప్రాసాద శతసంకులమ్। మాణిక్యగోపురాట్టాల ముక్తాదామభిరుజ్వలమ్॥ ౬౪॥ చంద్రకాంతస్థలీరమ్యం హేమద్వారకవాటకమ్। అనేకమణిసాహస్రదివ్యదీపవిరాజితమ్॥ ౬౫॥ [illegible] మధ్యే [illegible] ర్తరే। తత్ర కంపన్న గాధీ [illegible] శతోజ్వలమ్॥ దివ్యాంబరధరందీప్తం రత్న కుండలమండితమ్। నానారత్న [illegible] కటకద్యుతి [illegible] ॥ ౬౬॥ ఫణా మణిమయూఖా [illegible] శ్రేష్ఠమ్। [illegible] చిత్రాకారభూషణైః॥ ౬౮ ॥ [illegible] విలాసనతశోభినా। నాగకన్యాసహస్రేణ సమంతాత్పరివారితమ్॥ ౬౯॥ దివ్యా [illegible] దీప్తాంగం దివ్యచందనచర్చితమ్। కాలాగ్ని [illegible] దిన్య సన్నిభమ్॥ ౭౦ ॥ దృష్ట్వా రాజసుతో ధీమాన్ ప్రణిపత్య సభాస్థలే। ఉత్థితః ప్రాంజలి స్తస్య తేజసా [illegible] లోచనః ॥ ౭౧ ॥ నాగరాజో పితం దృష్ట్వా రాజపుత్రం మనోరమమ్ కోఽయం కస్మాదిహాయాతః ఇతి ప్రపచ్ఛ [illegible] ॥ ౭౨॥ తా ఊచుర్యమునాతోయే మగ్నోఽస్మాభిర్యదృచ్ఛయా। అజ్ఞాతకులధర్మోఽయమానీత స్తవసన్నిధిమ్॥ ౭౩ ॥ అహిః పృష్టో రాజపుత్ర స్తతః కేన మహాత్మనా। కస్యవా తనయః క స్త్వం కో దేశః కథయానఘ॥ ౭౪॥

రాజపుత్రః॥ అస్తిభూమండలేకశ్చిద్దేశోనిషధసంజ్ఞకః।తస్యాధిపోమహా
రాజోనళోనామమహాయశాః ॥ ౭౫ ॥ సపుణ్యకీర్తిర్ద్యుతిమాన్
సత్యవాదీజితేంద్రియః। మహారథోమహేష్వాసస్సర్వలక్షణలక్షితః॥
౭౬ ॥ బ్రహ్మణ్యోవేదవిద్ధీమాన్సర్వశాస్త్రార్థపారగః।పుణ్యశ్లోక
స్యయస్యైవనామోచ్చారణమాత్రతః॥ ౭౭ ॥ నశ్యేత్కలిభయంలో
కేతద్రాజ్యైకాకథాకలేః।తస్యైవంప్రభావస్యనలస్యసుమహాత్మనః॥
౭౮ ॥ సౌందర్యకులశీలాఢ్యాస్సద్వృత్తేర్భీమకన్యకా। దమయంతీతివి
ఖ్యాతాసాధ్వీభార్యాబభూవహ॥ ౭౯ ॥ తయోరభూత్సుతోధీమాం
శ్చంద్రసేనఇతిశ్రుతః।రూపౌదార్యసుశీలాద్యైర్గుణైరనుమతఃపి
తుః॥ ౮౦ ॥ తస్యహావల్లభోనృపశ్చంద్రాంగదఇతిశ్రుతః।కృతో
ద్వాహోమహామధునాసర్వైశ్వర్యకలలితః॥ ౮౧ ॥ విహరన్యము
నాతోయేనిమగ్నోదైవయోగతః। ఏతాభిఃపన్నగస్త్రీభిరానీతోస్మిత
వాంతికమ్ ॥ ౮౨ ॥ దృష్టవాన్తవపాదాబ్జంపుణ్యైర్జన్మాంతరార్జి
తైః। అస్యపుణ్యోస్మిధన్యోస్మికృతార్థాఃపితరోమమ ॥ ౮౩ ॥ య
త్వ్పైపితోహాకారుణ్యాత్త్వయాసంభాషితోపిహ । ఇత్యుదారమసం
భ్రాంతంవచశ్శ్రుత్వాతిపేశలమ్ ॥ ౮౪ ॥ తక్షకఃపునరౌత్సుక్యాద్బ
భాషేరాజనందనమ్॥ తక్షకః॥ భోభోరాజేంద్రదాయాదమాభైషీ
ర్ధీరతాంవ్రజ॥ ౮౫ ॥ సఏషదేవఃకోవాయంయుష్మాభిఃపూజ్యతే
సదా। [illegible] దేవమహాదేవఇతిస్మృతః॥ ౮౬ ॥ పూ
జ్యా [illegible] తిః। య [illegible] నాగ
రా [illegible] ॥ ౮౭ ॥ [illegible]
శ్వరః। [illegible] ॥ ౮౮ ॥ విశ్వం
బిభర్తి [illegible] రుద్రః
కాలాగ్నిసంజ్ఞకః ॥ ౮౯ ॥ [illegible]
గః॥ యోవిధాతావిధాతుశ్చకారణస్యాపికారణమ్। తేజసాంపరమం
తేజస్సశివాఖ్యఃపరాగతిః। సోంతిష్ఠోపి [illegible] యాపహృతచేత

సామ్ ॥౯౧॥ అపారసౌఖ్యాంబునిధిర్యస్యానన్దః పరాగ ...కస్య కళత్రం
పతిర్యో భూమా యోఽవాయాసలేశోఽపి యః ॥ ౯౨ ॥ ఆ... ...క్షణమ్॥
విశ్వాత్మా సపూజ్యోఽస్తు సదాశివః యస్సాక్షీ సర్వభూతానామ ...ఖ్యా
స్తోఽనిరంజనః॥ ౯౩ ॥ యస్యేచ్ఛావశగో లోకస్సోఽస్మాభిః పూజ్యతే శివః సి
యమేకమాద్యం పురుషం వదన్తి భిన్నం గుణవైకృతేన। క్షేత్రజ్ఞ
మేకం సతురీయమన్యే కూటస్థమేకం స శివో గతిర్నః॥ ౯౪॥ యన్నైవ స్పృశం
త్యేవ సమచింత్యతత్త్వమనంతధామానమసక్తరూపమ్। మనోవచోవృత్త
య ఆత్మభాజాం స ఏవ పూజ్యః పరమశ్శివో నః॥ యస్య ప్రసాదం పరిలభ్య
సంతో వాంఛంతి నైంద్రం పదమాబ్జజం వా। నిస్త్రైగుణ్యైకమార్గజితా
కామాః ...ంతరంతి భీతాస్స శివో గతిర్నః॥ ౯౬॥ యస్య స్తుతిస్సకల పా
పరుజాం విఘాతం సద్యః కరోత్యఖిలపుణ్యసజన్మభాజామ్। యస్య స్వ
రూపమఖిలశ్రుతిభిర్విమృశ్యం తస్మై శివాయ సతతం కరవామ పూజామ్॥
౯౭॥ యన్మూర్ధ్ని లబ్ధనిలయా సురలోకసింధుర్యస్యాంకగా భగవతీ
జగదంబికా చ। యత్కుండలే త్వహిహావాసుకితక్షకౌ ద్వౌ స ...స్మాకమేవ
గతిరర్ధశశాంకమౌళిః॥ ౯౮ ॥ జయతి నిగమచూడాగ్రేషు యస్యాం
ఘ్రిపద్మం జయతి సదసి నిత్యం యోగినాం యస్య కీర్తిః । జయతి సకలత
త్త్వాధ్యాసనే యస్య మూర్తిస్సవిజితగుణవర్గః పూజ్యతేఽస్మాభిరీశః॥
౯౯॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య తక్షకః ప్రీతమానసః। జాతభ
క్తిం మహాదేవే రాజన్యత్రమభాషత ॥ ౧౦౦॥ తక్షకః ॥ పరితుష్టోఽస్మి భ
ద్రం తే వరరాజేంద్రనందన। బాలోఽపి యః పరం తత్త్వం శైవం వేత్సి పరా
త్పరమ్॥ ౧౦౧ ॥ ఏష రత్నమయో లోకః పతాశ్చారుదృశో బలః। ప
తే కల్పద్రుమాస్సర్వే వాప్యః ప్రతమయాంభసః॥ నాత్ర మృత్యుభయం
ఘోరం న జరారోగపీడనమ్। యథేష్టం విహరాత్రైవ భుంక్ష్వ భోగాన్
యథేప్సితాన్ ॥ ౧౦౩ ॥ సూతః॥ ఇత్యుక్తో నాగరాజేన స రాజేంద్రకు
మారకః। ప్రత్యువాచాథ తం ప్రీత్యా కృతాంజలిరుదారధీః॥ ౧౦౪ ॥ రా
జపుత్రః॥ కృతోద్వాహో మహాస్యహం కాలే సువ్రతాగ్ర్యహిణీ మమ। శివపూ

రాజోనళో౽చలరావేకపుత్రకౌ॥ ౧౦౫॥ చైత్యద్యమాంమృతంమత్వా
సత్యవాదీంతాన్వృతాః। ప్రాయఃప్రాణైర్వియుజ్యంతేదైవాత్పాపి
ష్ఠా వహంతివా॥౧౦౬॥ అతో౽ముయాబహుదినంనాత్ర స్థేయంకథంచన
సుపలోకంకృపయామాంప్రాపయితుమర్హసి॥ ౧౦౭॥ ఇత్యుక్తవం
తంనాగదేవపుత్రందివ్యైఃపరార్ధ్యైస్సురపాదపోత్థితైః। ఆప్యాయయి
త్వావరగంధవాసస్స్రగాదిదివ్యాభరణైర్విచిత్రైః॥ ౧౦౮॥ సంతోష
యిత్వావివిధైశ్చభోగ్యైఃపుత్రబంధుభావైర్భుజగాధిరాజః। యదాయ
దాసాంస్త్వసిద్ధయశ్చ జాతరూపస్తృతిమాన్యానాని ॥ ౧౦౯॥ పున
శ్చరాజపుత్రాయతక్షుర్వేశ్వంచవాహనమ్।నానాద్వీపసముద్రేషులో
కేషుచనిరర్గళమ్ ॥౧౧౦॥ రత్నానాంత్సహస్రాణాం దివ్యాభరణవా
ససాం। పంహానాయదదావేకంరాక్షసంపన్నగేశ్వరః॥ తస్సహాయా
ర్థమేకంచపన్నగేంద్రకుమారకమ్। స్వయుక్తతక్షకః ప్రీత్యాగచ్ఛే
తివిసర్జచ ॥ ఇతి చంద్రాంగదస్సర్వంసంగృహ్యావివిధంధనమ్। అ
శ్వంకామగమారుహ్యతాభ్యాంసహవినిర్యయౌ॥ సముహూర్తాద్ది
వోన్మజ్యతస్మాద్దేవనదీజలాత్॥ ౧౧౩ ॥ నిజహారతటేరమ్యేదివ్యమారు
హ్యావాజినమ్। అథో౽స్మిన్సమయేతస్యాసాచసీమంతినీసతీ॥ స్నాతుముభ్యా
గమయౌతత్రసఖీభిఃపరివారితా। సాదదర్శనదీకూలేవిహరంతంస్వపా
త్మజమ్। రక్షసానరరూపేణనాగపుత్రేణచాన్వితమ్ । దివ్యాకల్పశతా
కీర్ణందివ్యమాల్యాదిభూషితమ్ ॥ దేహేనదివ్యగంధేనవ్యాప్తదశ
యోజనమ్।తమపూర్వాకృతింవీక్ష్యదివ్యాశ్వోపరిసంస్థితమ్॥ జడోస్మత్తే
వభీతేవతస్థౌతస్యాస్తులోచనా।తాంచరాజసుతఃపుత్రో౽సావదృష్టపూర్వా
మివస్మరన్॥౧౧౮॥ నిర్ముక్తకకణాభరణాంకంఠసూత్రవివర్జితామ్।
అసంయోజితధమ్మిల్లామంగరాగవివర్జితామ్ ॥ త్యక్తనీలాంజనా
పాంగాంకృంగాంగీంశోకదూషితామ్।దృష్ట్వావరుహ్యతురగాదుపవి
ష్టస్సరిత్తటే॥ తామాహూయవరారోహాముపవేశ్యేదమబ్రవీత్।రాజ

పుత్రః। కాత్వం కమలపత్రాక్షి కుత ఆగతవత్యసి ॥ కాత్వం కస్య కళత్రం వా కస్యాసి తనయా సతీ। కిమీదృశం గతా బాల్యే దుఃఖం దుస్సహలక్షణమ్॥ ఇతి స్నేహేన సంపృష్టా సా వధూః శ్వశ్రూవచనాత్। లజ్జితా స్వయమాఖ్యాతుం తత్సఖీ సర్వమబ్రవీత్॥ ౧౨౩ ॥ ఇయం సీమంతినీ నామ్నా స్నుషా నిషధభూపతేః। చంద్రాంగదస్య రమణీ తనయా చిత్రవర్మణః॥ అస్యాః పతిర్దైవయోగాన్నిమగ్నో కాళిందీజలే। ప్రాప్తే వైధవ్యం బాలా దుఃఖేన శోషితా॥ ఏవం షణ్మాసపర్యంతం శోకేన తిష్ఠతీయం సా। అస్యాస్సువారే సంప్రాప్తే స్నాతు మత్ర సమాగతా ॥ శ్వశురోస్యాస్తు రాజేంద్రో హృతరాజ్యః ప్రమాధిభిః। నిగృహీతో బద్ధశ్చ నిభాగ్యస్తన్నివశే స్థితః॥ తథాప్యేషా శుభాచారా సోమవారేషు పార్వతీ। సా సాంబికం పరయా భక్త్యా పూజయత్యబలా శివమ్॥ ౧౨౮ ॥ సూతః॥ ఇత్థం సఖ్యా ముఖాన్నైవ సర్వమావేద్య సువ్రతా। తస్యాస్సతీ ప్రాహ వ్యాజవేషః పార్థివాత్మజమ్॥ సీమంతినీ॥ కస్త్వం కందర్పసంకాశః కిమాగతః పార్శ్వగా। దేవో నరో వా సిద్ధో వా గంధర్వో వాథ కిన్నరః ॥ కిమర్థం మమ వృత్తాంతం స్నేహేన పరిపృచ్ఛసి। కిం మాం పశ్యసి హా బాహ్యాదృష్టవాన్ కిను పృచ్ఛసి॥ కిం మాం పశ్యసి హా బాహ్యాదృష్టవాన్ కిముకుత్రచిత్। దృష్టపూర్వ ఇవాభాసి మమ యా స్వప్నజనో యథా॥ సర్వం కథయ తత్త్వేన సత్యసారా హి సాధవః॥ సూతః॥ ఏతావదుక్త్వా నరదేవపుత్రస్సా బాష్పకంఠీ సుచిరం రురోద ॥ ముమోహ భూమౌ పతితా సఖీభిః ధృతా న కించిత్ కథితుం శశాక। శ్రుత్వా చంద్రాంగదస్సర్వం ప్రియాయా శ్శోకకారణమ్ । ముహూర్తమభవత్తూష్ణీం స్వయం శోకపరిప్లుతః। అథాశ్వాస్య ప్రియాం తన్వీం వివిధైర్వాక్యైస్సుపుష్కలైః॥ రాజపుత్రః॥ సిద్ధా నామవయం దేవి కామగా ఇతి సోబ్రవీత్ ॥ సూతః ॥ తతో బలాదివాకృష్య పాణిగ్రహణశంకితామ్ ॥ పులకాంకితసర్వాంగీం తాం తు కర్ణేయమబ్రవీత్॥ రాజపుత్రః ॥ క్వాపి లోకేషు వై దృష్టస్తవభర్తా వరాననే॥ త్వద్వ

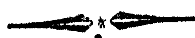
తాచరణాత్ప్రీతస్సద్యఏవాగమిష్యతి। తవాపనేష్యతేశోకంద్విషేప్రీరే పన్నైధుర్వమ్॥ ౧౩౮ ॥ ఏతచ్ఛంసితుమాయాత స్తవభర్తుస్సఖాస్త్యహమ్। అగ్రకార్యోనసందేహశ్శపామిసుకృతేనచ। తాం తత్వేగ దయేస్థేయునప్రకార్యంకుశశ్చ॥ సూతః॥ ఇతిద్వచనం శ్రుత్వా సుధాధారాశతాధికమ్॥ సంభ్రమభ్రాంతనయనాతమేవపునరైక్షత। ప్రేమబద్ధానుగుణితంవాక్యంచామృతసంమితమ్ ॥ విభ్రమమాదాయసహితంవిభ్రమమాపాంగవీక్షితమ్। స్వపాణిస్పృశ్యానోష్ప పులకాంకితవిగ్రహామ్ ॥ పూర్వదృష్టానిచాంగేషు లక్షణానిస్వరాదిషు । వయఃప్రమాణవర్ణంచపరీక్ష్యేత్యతర్కయత్॥ ౧౪౩॥ ఏషఏవపతిర్మేస్యాన్నమేవంనాన్యోభవిష్యతి। అస్మిన్నేవప్రసక్తంమేహృదయంప్రేమ[illegible]తరమ్॥ పరకాదిహేయాతఃకథమేవస్వరూపదృక్। దుర్భాగాయాః కథంమేస్యాద్భర్తుర్నష్టస్యదర్శనమ్॥ స్వప్నోయంకిమునస్వప్నోభ్రమోయంకిముభ్రమః। ఏషభూతోథవాకశ్చిద్యక్షోగంధర్వఏవవా ॥ ముఃపత్యాయదుస్తేపరమాపద్గతాపిచ। వ్రతమేతత్కరుష్వేతి తస్యవాఫలమద్యమే ॥ యోవషాయుతసౌభాగ్యంమమేత్యాహద్విజోత్తమః। మానంతస్యవచస్సత్యంకోవిద్యాదీశ్వరంవినా ॥ ౧౪౭॥ నిమిత్తానిచదృశ్యంతేమంగళానిదినేదినే। ప్రసన్నాపార్వతీనాథకిమసాధ్యంపరేశామ ॥ ఇత్థంవిమృశ్యబహుధాతాంపునర్ముక్తసంశయామ్। లజ్జాప్రముఖీంకణాశశంసాన్యప్రియోజనమ్॥ ఇమంవృత్తాంతమాఖ్యాతుంత్వత్పిత్రోశ్శోకతప్తయోః। గచ్ఛామిస్వస్తితేభద్రేసద్యఃపతిమవాప్స్యసి॥ ఇత్యుక్త్వాశ్వంసమారుహ్య జవేనన్యపనందనః। తాభ్యాముపాంతంరాజ్యం ప్రతిపద్యతుతత్క్షణాత్॥ సపురోపవనాభ్యాశేస్థిత్వాంఘనిప్రత్రమ్। విససర్జాత్మదాయాదాన్నృపాసనగతాన్ప్రతి॥ ౧౫౦॥ సగత్వోవాచతాన్సర్వాన్నింద్రసేనోవిముచ్యతామ్। చంద్రాంగదస్తస్యసుతఃప్రాప్తోయుపసన్నగాయాత్॥ నృపాసనంవిముంచంతుభ

వంతో మ విచార్యతామ్। నోచేచ్చంద్రాంగదస్యాశు బాణాః ప్రా
ణాన్ హరంతి వః॥ సగత్వా యమునాతీరే గత్వాతేతుకవందిరమ్। ల
బ్ధ్వాచ తస్య సాహాయ్యం పునర్లోకమిమం గతః॥ ఇత్యాఖ్యాతమశేషే
ణ తద్వృత్తాంతం నిశమ్య చ। సాధుసాధ్వితి సంభ్రాంతా శ్శశంసుః పరివంథి
నః॥ అథేంద్రసేనాయ నివేద్య సత్వరం నష్టాన్యథా పుత్రస్య సస్సమాగమమ్।
ప్రసాద్య తం ప్రాప్తనరేశ్వరాసనం దాయాదవర్గాస్త్వభయం ప్రపే
దిరే॥ ౧౫౮ ॥ అథపౌరజనాస్సర్వే నగరోద్యానే పార్శ్వజమ్। దృష్ట్వా
రాజ్ఞాద్రుపదం ప్రోద్యతే థిరేచవపాద్గమ్ ౧౫౯॥ ఆకర్ణ్య పుత్రమా
యాంతం రాజా సందసుధాప్లుతః। సర్వజానాతిమంలోకం రాజ్ఞీచ పర
యాముదా॥ అథనాగరికాస్సర్వే పుత్రిః వృద్ధాః [illegible] ధగః। ప్రత్యుద్గ
మ్య పరిష్వజ్య సమానిన్యుర్నృపాంతికమ్। అత్యోత్సవేన మహతా ప్రవి
ష్టో నృపమందిరమ్। రాజపుత్రస్స్వపితరౌ వవందే బాష్పవత్స్యజేత్॥ తం
పాదమూలే పతితం స్వపుత్రం వివేద నాసౌ పృథివీపతిః [illegible] ణాత్। ప్రబోధి
తో మాతృజనైః కథంచిదుత్థాప్య సంశ్లిష్య దృఢం [illegible]॥ క్రమేణ మా
తౄరభివాద్య తాభిః ప్రపతితా [illegible] లాభిః। ఆలింగితః పౌర
జనానశేషాన్ సంభావయామాస సరాజసూనుః॥ తేషాం మధ్యే సమా
సాద్యాస్స్వవృత్తాంతమశేషతః। పిత్రే నివేదయామాస తత్తుకస్య చ మిత్ర
తామ్॥ దత్తాని సర్పరాజేన రత్నాని ధనసంచయమ్। దివ్యాం తద్దత్తసానీ
తం పిత్రే తేనన్ నివేదయత్॥ ౧౬౫॥ రాజా స్వపుత్రచరితం దృష్ట్వా శ్రు
త్వా చ విస్మితః। మేనే స్నుషాయాస్సౌభాగ్యం మహేశారాధనార్జి
తమ్॥ సౌమంగల్యవయాం వార్తామిమాం నిషధభూపతిః చారైర్ని
వేదయామాస చిత్రవర్మణ భూభుజే॥ ౧౬౮॥ శ్రుత్వేమాం నృపతేర్వా
ర్తాం సముత్థాయ సంభ్రమాత్। తేభ్యో దత్వా ధనం భూరి సనానం
ద విహ్వలః॥ అనాహూయ స్వతనయాం పరిష్వజ్యాశ్రులోచనః। భూ
షణైర్భూషయామాస తత్కృత్యైర్భవ్యలక్షణామ్॥ అథోత్సవో మహానాసీ

ద్రాష్ట్రగ్రామపురాదిషు । సీమంతిన్యాశ్చ ధర్మాచారం శశంసుస్సవర్ణ
లోజనాః॥ చిత్రవర్మాతథస్వపతిస్సహాహూయేంద్రసేనజమ్ । ఘనరు
ద్వాహవిధినాసుతామస్మైన్య వేదయత్॥ చంద్రాంగదోపితాం శైఘ్రా
నీత్వా స్వకకాలయాత్। స్వాపత్నీం నూపయామాస కే వ తత్యాగ నావతి
దుర్లభైః ॥ ౧౭౨ ॥ ఆగరాగేణ దివ్యేన స్వర్ణకాంచనశోభినా। శుశు
భే హాటకంఠేన దశయోజనగామినా ॥ ౧౭౩ ॥ మాలయామ్లానయా
శశ్వత్పద్మకింజల్కవర్ణయా। కల్పద్రుమోత్థయాబాలాభూషితాశుశు
భే సతీ॥ ౧౭౪ ॥ ఏవంచంద్రాంగదఃపత్న్యా ప్రాప్యసమదేశభామ్॥ యయ
యాస్వనగరం భూయః శ్వశురేణానుమోదితః ॥ ౧౭౫ ॥ ఇంద్రసేనో
పిరాజేంద్రో రాజ్యే నిస్థాప్య చాత్మజమ్ । తపసారాధ్య లేభే
సంయమినాంగతిమ్ ॥ ౧౭౬ ॥ దశవర్షసహస్రాణి సీమంతిన్యాస్స
భార్యయా । సార్ధం చంద్రాంగదోరాజా బుభుజే విషయాన్బ
హూన్॥ ౧౭౭ ॥ ప్రాసూతతనయానష్టౌ కన్యామేకాం వరాననామ్।
రేమే సీమంతినీ భర్త్రా పూజయిత్వా మహేశ్వరమ్॥ ౧౭౮॥ విచిత్రమి
దమాఖ్యానం మయా తు సమవర్ణితమ్ । భూయోపి కథ్యే మాహాత్మ్యం
సోమవారవ్రతోత్థితమ్ ॥ ౧౭౯॥ ....

ఇతి శ్రీస్కాందేపురాణే బ్రహ్మోత్తరఖండే - సోమవార
వ్రతమహిమానువర్ణనంనామ
అష్టమోధ్యాయః,

నవమాధ్యాయప్రారంభః-

ఋషయః ॥ సాధుసూతమహాప్రాజ్ఞ త్వయా కథితముత్తమమ్ ।
ఆఖ్యానం పునరప్యస్య విచిత్రం వక్తుమర్హసి। ౧ ॥ సూతః ॥ విదర్భవి
షయే పూర్వమాసీద్ద్విజో ద్విజోత్తమః । వేదమిత్ర ఇతిఖ్యాతో వేద
శాస్త్రార్థవిత్సుధీః ॥ ౨ ॥ తస్యాసీత్సఖి విప్రస్సారస్వత ఇహ్వయః।

తావుభావపరస్నిగ్ధావేకదేశనివాసినౌ ॥ ౩ ॥ వేదమిత్రస్య పుత్రో౽భూ
త్సుమేధానామ సువ్రతః। సారస్వతస్య తనయస్సామవానితి విశ్రుతః ॥ ౪ ॥
ఉభౌ సవయసౌ బాలౌ సమవేషౌ సమస్థితౌ। సమంచకృతసంస్కారౌ సమ
విద్యౌ బభూవతుః ॥ ౫ ॥ సాంగానధీత్య వేదాంస్తౌ తర్కవ్యాకరణాది
కాన్। ఇతిహాసపురాణాని ధర్మశాస్త్రాణి కృత్స్నశః ॥ ౬ ॥ సర్వవి
ద్యాసు నిష్ణాతౌ వక్తారౌ సదసి స్ఫుటమ్। ప్రహర్షమతులం పిత్రోస్స్వకైర్ద
దతుర్గుణైః ॥ ౭ ॥ తావేకదా స్వతనయౌ తావుభౌ బ్రాహ్మణోత్తమౌ।
ఆహూయావోచతాం ప్రీత్యా షోడశాబ్దౌ శుభాకృతీ ॥ ౮ ॥ హే పుత్ర
కౌ యువాం బాల్యే కృతవిద్యౌ సువర్చసౌ। వైవాహికో౽యం సమయో
యువయోర్వర్తతే౽సమః। ఇమం ప్రసాద్య రాజానం విదర్భేశం స్వవిద్య
యా ॥ ౯ ॥ తతః ప్రాప్య ధనం భూరి కృతోద్వాహౌ భవిష్యథః। ఏవముక్తౌ
సుతౌ తాభ్యాం తావుభౌ ద్విజనందనౌ ॥ ౧౦ ॥ విదర్భరాజమా
సాద్య సమతోషయతాం గుణైః। విద్యయా పరితుష్టాయ తస్మై ద్విజకుమా
రకౌ ॥ ౧౧ ॥ వివాహార్థం కృతోద్యోగౌ ధనహీనావయాచతామ్। త
యోరభిమతం జ్ఞాత్వా స విదర్భమహీపతిః ॥ ౧౨ ॥ ప్రహస్య కించిత్ప్రో
వాచ లౌకికత్వవిధిత్సయా। ఇతో నిషధరాజస్య రాజ్ఞీ సీమంతినీ సతీ ॥ ౧౩ ॥
సోమవారే మహాదేవం పూజయత్యంబికాన్వితమ్। తస్మిన్ దినే సపత్నీ
కాన్ ద్విజాగ్ర్యాన్ వేదవిత్తమాన్ ॥ ౧౪ ॥ సంపూజ్య పరయా భక్త్యా ధ
నం భూరి దదాతి చ। అతో౽త్ర యువయోరేకో నారీవిభ్రమవేషధృత్ ॥ ౧౫ ॥
ఏకస్తస్యాః పతిర్భూత్వా జాయేతాం విప్రదంపతీ। యువాం వధూవరౌ
భూత్వా ప్రాప్య సీమంతినీగృహమ్ ॥ ౧౬ ॥ తస్యా భూరిధనం లబ్ధ్వా
పునర్యాతం మమాంతికమ్। ఇతి రాజ్ఞా సమాదిష్టౌ భీతౌ ద్విజకుమారకౌ ॥
౧౭ ॥ ప్రత్యూచతురిదం కర్మ కర్తుం నౌ జాయతే భయమ్। దేవతాసు గు
రౌ పిత్రోస్తథా రాజకులేషు చ ॥ ౧౮ ॥ కౌటిల్యమాచరన్మోహాత్సద్యో
నశ్యతి సాన్వయః। కథమంతర్గృహం రాజ్ఞాం ఛద్మనా ప్రవిశేత్పుమాన్ ॥
౧౯ ॥ గోప్యమానమపి ఛద్మ కదాచిద్వ్యక్తిమేష్యతి। సంతస్స్వప్రాణ

నాక్షేపికైతవంనాచరంతిహి ॥ ౨౦ ॥ యేగుణాస్సాధితాఃపూర్వం
శీలాచారశ్రుతాదిభిః । సద్యస్తేనాశమాయాంతికౌటిల్యపదగామినః॥
౨౧ ॥ పాపంనిందాభయంవైరంచత్యాక్త్వైతానిదేహినామ్।ధర్మమా
ర్గప్రపన్నానాంతిష్ఠంత్యేవహిసర్వతః ॥ ౨౨ ॥ అ॰ ఆవాంశుభాచా
రౌజాతౌచగుణినాంకులే । వృత్తంధూర్తజనశ్లాఘ్యంనాశ్రయావఃక
దాచన॥ ౨౩ ॥ రాజా॥ దేవతానాంగురూణాంచపిత్రోశ్చపృథివీపతేః।
శాసనస్యావిలంఘ్యత్వాప్రీత్యాదేశోనకర్హిచిత్ ॥ ౨౪॥ ఎతైర్యద్య
త్సమాదిష్టంశుభంవాయదివాశుభమ్।కర్తవ్యంనియతంభీతైఃప్రమత్తై
ర్బహుభాషభిః॥ ౨౫॥ అతోవయంహిరాజానఃప్రజాయూయం హిస
మ్మతాః । రాజాజ్ఞయాప్రవృత్తానాంశ్రేయస్స్యాదన్యథాభయమ్॥
౨౬॥ అతోమచ్ఛాసనంకార్యంభవద్భ్యామవిలంబితమ్। ఇత్యుక్తౌనర
దేవేనతౌతథేత్యూచతుర్భయాత్ ॥ ౨౭ ॥ సారస్వతస్యతనయంసామ
వంతంనరాధిపః స్త్రీరూపధారిణంచక్రేసస్త్రీకల్పాంజనాదిభిః॥ ౨౮॥
సకృత్రిమోద్యత్సుకేశబంధనః ప్రత్యుప్తకర్ణాభరణాంగరాగః।స్త్రీ
ధానసాక్షిఃస్పృహణీయరూపోబభూవసద్యఃప్రమదోత్తమాభః॥ ౨౯॥
తావుభౌదంపతీభూత్వాద్విజపుత్రౌనృపాజ్ఞయా।జగ్మతుస్సీపథందే
శంయద్వాత్రద్వాభవిష్యతి॥ ౩౦ ॥ ఉపేత్యరాజసదనంసోమవారేస
హాస్వైరైః।సపత్న్యైకృతాతిథ్యౌధౌతపాదౌబభూవతుః॥ ౩౧ ॥
సారాజ్ఞీబ్రాహ్మణౌసమ్యక్సూపవిష్టౌవరాసనే। ప్రత్యేకమ
ర్చయామాససపత్నీకాన్సహరాజసః॥ ౩౨॥ తౌచవిప్రసుతౌదృష్ట్వా
ప్రాప్తౌకృత్రిమదంపతీ। జ్ఞాత్వాకించిద్విహస్యాథ మేనే గౌరీమహేశ్వ
రౌ ॥ ౩౩ ॥ ఆవాహ్యద్విజముఖ్యేషుదేవదేవంసదాశివమ్। పత్నీష్వా
వాహయామాసదేవీంచజగదంబికామ్॥ ౩౪ ॥ గంధైర్మాల్యైస్సుర
భిభిర్ధూపైర్నీరాజనాదిభిః। అర్చయిత్వాద్విజశ్రేష్ఠౌనమశ్చక్రేస
మాహితా॥ ౩౫॥ హిరణ్మయేషుపాత్రేషుపాయసంఘృతసంయుతమ్।
శర్కరామధుసంయుక్తంశాకైర్జుష్టంమనోహరైః॥ ౩౬ ॥ గంధమా

లోహ్యదనైః పృథగ్దివ్యైర్మోదకాపూపరాశిభిః । శష్కులీభిశ్చ సంయా
వైః కృసరైర్మాషపక్వకైః ॥ ౩౭ ॥ తథాన్యైర్భక్ష్యసంఖ్యాతైర్భక్ష్యై
ర్భోజ్యైర్మనోహరైః । సుగంధైస్స్వాదుభిస్సూపైః పానీయైరపి శీతలైః ॥
౩౮ ॥ క్లృప్తమన్నం ద్విజాగ్రేభ్యస్సా భక్త్యా పర్యతోషయత్ । అథౌద
నం నివేద్యైవ శివాభ్యాం పరివేషయత్ ॥ ౩౯ ॥ భుక్తవత్సు ద్విజాగ్ర్యేషు
స్వాంతేష్వన్యేషు సాంగనా । ప్రణమ్య దత్వా తాంబూలం దక్షిణాం చ
యథార్హతః ॥ ౪౦ ॥ ధేనూర్హిరణ్యవాసాంసి రత్నస్రగ్భూషణా
ని చ । దత్వా భూయో నమస్కృత్య విససర్జ ద్విజోత్తమాన్ ॥ ౪౧ ॥ త
యోర్ద్వయోర్భూసురప్రవరయోరేకస్తయా హైమవతీ ధి
యార్చితః । ఏకో మహాదేవధియాభిపూజితః కృతప్రణామా యయతుస్త
దాలయాత్ ॥ ౪౨ ॥ ఆవాహ్య గిరిజాం భక్త్యా యస్తయా పూజితః పురా ।
స సామవాన్ ద్విజసుతో బభూవ ప్రమదోత్తమా ॥ ౪౩ ॥ సాపి విస్మృత
పుంభావా తస్మిన్నేవ ద్విజాత్మజే । జాతస్పృహా మదోత్సిక్తా కందర్పవివ
శాబ్రవీత్ ॥ ౪౪ ॥ అయి నాథ విశాలాక్ష సర్వావయవసుందర । తిష్ఠ తిష్ఠ
క్వ యాతో మాం న పశ్యసి తవ ప్రియామ్ ॥ ౪౫ ॥ ఇదం ప్రగేవనం రమ్యం సు
పుష్పఫలతాద్రుమమ్ । అస్మిన్విహర్తుమిచ్ఛామి త్వయా సహ యథాసు
ఖమ్ ॥ ౪౬ ॥ ఇత్థం తయోక్తమాకర్ణ్య పురో గచ్ఛన్ ద్విజాత్మజః । విహ
స్య పరిహాసోక్తిం గచ్ఛతి స్మ యథా పురా ॥ ౪౭ ॥ పునరప్యాహ సా బా
లా తిష్ఠ తిష్ఠ క్వ యాస్యసి । దురత్యయస్మరావేశపరిభూతాం విముచ్య
మామ్ ॥ ౪౮ ॥ పరిష్వజస్వ మాం కాంత పాయయస్వ మమాధరమ్ । నా
హం గంతుం సమర్థాస్మి స్మరబాణనిపీడితా ॥ ౪౯ ॥ ఇత్థం శ్రుతపూ
ర్వం తు నిశమ్య పరిశంకితః । ఆయాంతీం పృష్ఠతో వీక్ష్య సహసా విస్మయం గ
తః ॥ ౫౦ ॥ కేయం పద్మపలాశాక్షీ పీనోన్నతపయోధరా । కృశోదరీ పృ
థుశ్రోణీ నవపల్లవకోమలా ॥ ౫౧ ॥ సహ మే సఖా కిన్ను జాత ఏవ వరాంగ
నా । పృచ్ఛామ్యేనమితస్సర్వమితి సంచింత్య సోఽబ్రవీత్ ॥ ౫౨ ॥ కిమపూ
ర్వ ఇవాభాసి సఖే రూపగుణాదిభిః । అపూర్వం భాషసే వాక్యం కామినీవ

మదాకులా॥ ౫౩॥ యస్త్వం వేగశరాఙ్క్షోద్భ స్మ చారీజతేంద్రియః।
సారస్వతాత్మజశ్చాంతః కథమేవం ప్రభాషసే॥ ౫౪ ॥ ఇత్యుక్తా సాపునః
ప్రాహ నాహమస్మి స్మరాక్షిభో। సంమాం ప్రాప్యపటబాలా తపాస్మి రతి
దాయినీ॥౫౫॥ యది తే సంశయః కాంతమాం సమాంగాని విలోకయ। ఇత్యు
క్త్వా సహసా సాపి శరసాస్త్యేనాంగ్యలోకయత్॥ ౫౬ ॥ రోమస్తృతీ
మధ్యమల్లజఘనస్తనభీషణమ్। సురూపాం పాంవీక్ష్య కామేన కించిద్వ్యాకుల
తామగాత్॥ ౫౭ ॥ సనస్సంస్తభ్య యత్నేన తతస్సోఽపి కృతి...ధః। ము
హుః విస్మయా విష్టో నకంచిత్ప్రత్యభాషత॥ ౫౮ ॥ పతన్నాపతతీ
ప్రాహ ద్విజపుత్రం స్మయంతి కదా గిరే సంశయః కశ్చిత్త్వయ్యేగచ్ఛర
మస్వరూపమ్ ॥ ౫౯॥ పశ్యేదం విజనం కన్యాః స్త్రీ సురతోచితమ్। సుస్ని
గ్ధం రోమరహితం పశ్యత్వం కదళీకృతి॥ ౬౦ ॥ మమకామగృహం పశ్య
సుగంధిస్వం మనోహరమ్। ఇత్యుక్త్వా వివేదసూక్ష్మవసనేనే మ...తే॥
౬౧ ॥ దర్శయంతీస్తనౌ గుప్య బాహుమూలం విలోచనే। ఆలింబ్య
కంఠం బాహుభ్యాం స్తనాభ్యాం స్పృశద్ద్విజమ్ ౬౨ ॥ అథ చింతాప
రోవిప్రోనచకాయం మిథుయా। పియుమాం... ఏపురూర్వాడపిలింక
మంగహీనమ్। ౬౩ ॥ అసంబంధస్య మేనకం వివరీతం విధాత్రిస్తా। అ
దృష్టేయాదృశం చిత్తం దృష్టేనస్వాచ్ఛాదృశమ్।దర్శనేయాదృశం చి
త్తం స్పర్శనైవతాదృశమ్। స్పర్శనేయాదృశం చిత్తం న స్వకీయాపి
తాదృశమ్।పంక్తేయోగ్యదృశంచిత్తం సంపత్తేనానైవతాదృశమ్। స్పర్శ
నేయాదృశంచిత్తం యోనౌనైవ తాదృశమ్। యోనౌదృష్టే యథాచి
త్తం యోన్యాస్పర్శనే తాదృశమ్। బాహుమూలకుచద్వంద్వసుయోనిస్పే
ర్శకర్ణనాత్ ౬౭॥ తస్యవచ్యవతేచిత్తం రేతస్స్కన్నం సజాయతే॥ ఇత్థం
పంచింకృత్యమనసాసం స్తభ్యాత్మానమాత్మనా॥ ౬౮ ॥ కథంచిత్తైనయా
మాపశ్నః పునరేనామభాషత॥సుమేధాః॥ నైవంకథయమర్యాదాం మా
హ్యాంసీర్మదనస్తుతకాత్ ॥ ౬౯॥ పూర్వం విజ్ఞాతశాస్త్రార్థః స్త్వమేవం

భాషసేకథం । అధీతస్యచశాస్త్రస్యవివేకస్యకులస్యచ॥ ౨౦ ॥ కిమేషస
దృశోధర్మోజారమార్గనిషేవణమ్। నత్వంస్త్రీపురుషోవిద్వాన్‌జానీ
హ్యాత్మానమాత్మనా॥ ౨౧ ॥ అయంస్వయంకృతోనర్థఆవాభ్యాంయ
ద్విచేష్టితమ్।వంచయిత్వాత్మపితరౌధూర్తరాజానుశాసనాత్॥ ౨౨॥
కృతంచానుచితంకర్మతస్యైతద్భుజ్యతేఫలమ్।సర్వధానుచితంకర్మ
సృహాంశ్రేయోవినాశనమ్॥ ౨౩ ॥ తస్మాద్విప్రాత్మజో విద్వాన్‌కృత్రి
మస్త్రీస్వరూపధృక్।యస్మాత్ స్త్రీత్వంగతో విద్వాన్ గహీతంచవి
శేషతః ॥ ౨౪ ॥ మార్గంత్యక్త్వాగతోరణ్యంసకో విద్ధ్యతకంటకైః।
బలాద్ధింస్యేతహింస్రైస్తథాత్యక్తసదాగమః ॥౨౫॥ఏవంవివేకమా
త్రేత్యతూష్ణీకేహిస్వకంగృహమ్।దేవద్విజప్రసాదేన స్త్రీత్వంతవవినశ్య
తి ౨౬ ॥ అథవాదైవయోగేన స్త్రీత్వమేవభవేత్తవ । పిత్రాదత్తాను
యాసాకంరంస్యసేవరవర్ణిని ॥ ౨౭ ॥ అహోచిత్రమహోదుఃఖమ
హోమాయాబలంమహత్। అహోరాజ్ఞ్యాఃప్రభావోయంశివారాధ
నసంభృతః ॥ ౨౮ ॥ ఇత్యుక్త్వాస్వసకృత్తేసస్తాంవధూఃస్మరపీడితా। బలే
నతంసమాలింగ్యచుచుంబాధరపల్లవమ్॥ ౨౯ ॥ ధర్షితో పితయాధీర
స్సమేధాగతవిక్రియః । యత్నాదాసాద్యసదనంస్వపిత్రోస్సర్వమావేద
యత్॥ ౩౦॥ తదాకర్ణ్యథతౌవిప్రౌసపితౌశోకవిహ్వలౌ।తాభ్యాం
సహకుమారాభ్యాంవైదర్భాంతికమీయతుః॥ ౩౧ ॥ తత్రసారస్వ
తఃప్రాహరాజానంధూర్తచేష్టితం।రాజన్మమాత్మజంపశ్యత్వచ్ఛాసన
యన్త్రితమ్॥ ౩౨ ॥ ఏతౌత్వదాజ్ఞావశగౌచక్రతుఃకర్మగర్హితమ్।
మత్పుత్రస్తత్ఫలంభుంక్తే స్త్రీత్వంపాపజుగుప్సితమ్॥ ౩౩ ॥ అద్యమే
సంతతిర్నష్టానరాశాఃపితరోద్యమే।నాపుత్రస్యహిలోకో స్తిలుప్తపిం
డాదిసంస్కృతేః ॥ ౩౪ ॥ శిఖోపవీతమజినంమౌంజీదండకమండలుమ్।
బ్రహ్మచర్యోచితంచిహ్నంవిహాయమేమాందశాంగతః॥ ౩౫ ॥ బ్రహ్మ
సూత్రంచసావిత్రీంస్నానంసంధ్యాంజపార్చనమ్।విసృజ్య స్త్రీత్వమా
ప్తస్యకాగతిర్వదపార్థివ॥ ౩౬ ॥ త్వయామేసంతతిర్నష్టానష్టావే

దపథాశ్చమే। ఏకాత్మజస్య మే రాజన్ కా గతిర్వద శాశ్వతీ॥ ౮౪ ॥ ఇతి
సారస్వతేనోక్తం వాక్యమాకర్ణ్య భూపతిః। సీమంతిన్యాః ప్రభావేన వి
స్మయం పరమం గతః॥ ౮౫ ॥ అథ సర్వాన్ సమాహూయ స మహిషీర్న
మితవ్రతాన్। ప్రసాద్య ప్రార్థయామాస తస్యాః పుంస్త్వం మహీపతిః॥
౮౬ ॥ తే బ్రువన్నగపార్వత్యాః శివస్య చ సమాహితాః। తద్భక్తానాంచ
సంకల్పం కోఽన్యథాకర్తుమీశ్వరః॥ ౮౭ ॥ అథ రాజా భరద్వాజమా
హూయ మునిపుంగవమ్। తాభ్యాం సహ ద్విజాగ్ర్యాభ్యాం సుతాభ్యాం
సమన్వితః॥ ౮౮ ॥ అంబికాభవనం ప్రాప్య భరద్వాజోపదేశతః। తాం
దేవీం నియమైః స్తోత్రైరుపాస్తే స మహానిశి॥ ౮౯ ॥ ఏవం త్రిరాత్రం సవి
నష్టభోజనో జపార్చనాహోమపరో మహీపతిః। సవ్యప్రియార్థైర్వి
నిఘ్నైస్సంస్తవైర్గౌరీం ప్రపన్నార్తిహరామతోషయత్॥ ౯౦ ॥ తతః
ప్రసన్నా సా దేవీ భక్త్యాస్య పృథివీపతేః। స్వరూపం దర్శయామాస చంద్ర
కోటిసమప్రభమ్॥ ౯౧ ॥ అథాహ గౌరీ రాజానం కిం తే బ్రూహి సమీ
హితమ్। సోఽప్యాహ పుంస్త్వమేవాస్యాః కృపయా దీయతామితి॥ ౯౨ ॥
భూయోఽప్యాహ మహాదేవి మద్భక్తైః కర్మ యత్కృతమ్। శక్యతే నాన్య
థా కర్తుం వర్షాయుతశతైరపి॥ ౯౩ ॥ రాజా॥ ఏకాత్మజో ద్విజేం
ద్రో మే కర్మణా నష్టసంతతిః। కథం సుఖం ప్రపద్యేత వినా పుత్రేణ తాదృ
శా॥ ౯౪ ॥ దేవీ॥ అస్యాన్యో మత్ప్రసాదాత్స భవిష్యతి సుతోత్తమః। విద్యా
వినయసంపన్నో దీర్ఘాయురమలాశయః॥ ౯౫ ॥ ఏషా సామవతీనా
మ్నా సుతా యుష్మద్ద్విజన్మనః। భూత్వా సుమేధసః పత్నీ కామభోగేషు
యుజ్యతామ్॥ ౯౬ ॥ శ్రీసూతః॥ ఇత్యుక్త్వాంతర్దధే దేవీ తేఽపి రాజపురో
గమాః। గత్వా స్వం స్వం గృహం సర్వే చక్రుస్తచ్ఛాసనం యథా॥ ౯౭ ॥
సోఽపి సారస్వతో విప్రః పుత్రం పూర్వసుతోపమమ్। లేభే దేవ్యాః
ప్రభావేన నచిరాదేవ కాలతః॥ ౯౮ ॥ తాం సామవతీం కన్యాం
దదౌ తస్మై సుమేధసే। తౌ దంపతీ చిరం కాలం బుభుజాతే పరం సుఖమ్।

౯౯॥ ఇత్యేతచ్ఛివభక్తాయాస్సీమంతిన్యాస్సత్స్త్రియః। ప్రభావః కథిత
శ్శంభోర్మాహాత్మ్యపరివర్ణితమ్॥ ౧౦౦ ॥ భూయోఽపి శివభక్తానాం
మాహాత్మ్యం విస్మయావహమ్। సమాసాద్వర్ణయిష్యామి శ్రోతౄణా
మఘనాశనమ్॥ ౧౦౧॥ ... .

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే- బ్రహ్మోత్తరఖండే - సోమవార
వ్రతమహిమానువర్ణనం నామ
నవమోఽధ్యాయః,

దశమాధ్యాయప్రారంభః.

శ్రీసూతః॥ విచిత్రం విశ్వనిర్మాణం విచిత్రం శివచేష్టితమ్। విచిత్రం
శివమాహాత్మ్యం విచిత్రం శివభాషితమ్ ॥ ౧ ॥ విచిత్రం శివభక్తానాం చరి
త్రం పాపనాశనమ్ । స్వర్గాపవర్గయోస్సద్య స్సాధనం తత్ప్రబ్రవీమ్య
హమ్॥ ౨॥ అవంతివిషయే కశ్చిద్బ్రాహ్మణో మందరాహ్వయః। బభూ
వ విషయారామః స్త్రీజితో ధనసంగ్రహీ ॥ ౩ ॥ సంధ్యాస్నానపరిత్య
జ్య గంధమాల్యాంబరప్రియః । కుస్త్రీసక్తః కుమార్గస్థో యథా పూ
ర్వ్వమజామిళః॥ ౪॥ స వేశ్యాం పింగళాం నామ రమమాణో దివానిశమ్। త
స్యా ఏవ గృహే నిత్యం న్యవసద్విజితేంద్రియః॥ ౫ ॥ కదాచిత్సదనే తస్యా
స్తస్మిన్సవసతి ద్విజే। ఋషభో నామ ధర్మాత్మా శివయోగీ సమాయ
యౌ॥ ౬॥ తమాగతమభిప్రేక్ష్య స్వపుణ్యైరివ మూర్తిమత్। సా వేశ్యా
స చ విప్రశ్చ పర్యపూజయతాముభౌ॥ ౭ ॥ తమారోప్య మహాపీఠే కంబ
లాస్తరణావృతే। ప్రక్షాళ్య చరణౌ భక్త్యా శిరసా దధతుర్జలమ్॥ ౮॥ స్వా
గతార్ఘ్యనమస్కారగంధపుష్పాక్షతాదిభిః। ఉచ్చావచైస్సభక్ష్యాద్యైర్
భోజయామాసతుర్ముదా॥ ౯॥ తం భుక్తవంతం విశ్రాంతం పర్యంకే శుభ
సంస్తరే । ఉభౌ వేశ్యముదాయుక్తౌ తాంబూలం ప్రత్యయచ్ఛతాం॥
పాదసంవాహనం భక్త్యా కుర్వంతౌ దైవచోదితౌ । కల్పయిత్వా చ

?ర్శాపాం(ర్పేణయామాసతుశ్చిరమ్॥ ౧౧॥ ఏవంసమర్చితస్తాభ్యాంశివ
యోగీమహామతిః । అతివాహ్యనిశామేకాం యయౌప్రాతస్తదాద్య
తః॥ ౧౨॥ ఏవంకాలేగతప్రాయేసవిప్రోనిధనంగతః । సాచవేశ్యాప్య
తాకాలేయయౌ [illegible] గతిమ్॥ ౧౩॥ సవిప్రః కర్మణానేనతోద
శార్ణధరణీపతేః। వజ్రబాహోః కుటుంబిన్యాః సుమత్యాగర్భమాశ్రి
తః॥ ౧౪॥ [illegible] గర్భసంపదమాత్రతామ్। అవే
[illegible] ॥౧౫॥ సాధుకన్యాగరళంఘోరం
[illegible] ప్రాణాదపిదుస్సహమ్॥
౧౬॥ [illegible] తస్తదా। సుప్తం
[illegible] ౩౭॥ అనకాలే
[illegible] । [illegible] తా [illegible]
[illegible] ౧౮॥ సరాజ [illegible] । తేనా
వాపమహ [illegible] ౧౯॥ సబాలస్తస్యమాతాచస
ర్వాంగవ్రణసంయుతౌ । [illegible] వతః॥
౨౦॥ [illegible]
తు [illegible] ౨౧॥ [illegible] సారా
[illegible] ॥ ౨౨॥
[illegible] । [illegible] వ్రత
ప్రాయాపి [illegible] చింతయత్॥ ౨౩॥ ఇమామె గృహిణీపుత్రౌని
రయాగతావిహ అరణ్యంతరోగాక్రందంతౌ [illegible] విధాయినా॥
౨౪॥ [illegible] మహాపాపభాగినా । అతో [illegible] పాయంక
రిష్యామిపాపినోగృహిణీమమేయోః॥ ౨౫॥ ఇత్థంవినిశ్చిత్యసభూమిపాల
[illegible] దాత్మజేషు। ఆహూయసూతం [illegible] దారపుత్రౌనిర్వా
సయామాసవనేసదూరమ్॥ ౨౬॥ తౌసూతేనపరిత్యక్తౌ [illegible] ద్విజసేవ
నే। అవాపతుః [illegible] విహ్వలౌ॥ ౨౭॥ సో

ద్వహంతీ నిజం పుత్రం నిపతంతీ పదే పదే । నిశ్వసంతీ నిజం కర్మ నిందంతీ
చకితా భృశమ్ ॥ ౨౮ ॥ క్వచిత్కంటకభిన్నాంగీ ముక్తకేశీ భయాకులా । క్వ
చిద్వ్యాఘ్రైర్వృకైర్భీతా క్వచిద్వ్యాఘ్రైర్నిరాకృతా ॥ ౨౯ ॥
మానా పిశాచైశ్చ ... పదే పదే
పాదాక్షరాస్రభిః ॥ ౩౦ ॥ ... ఘోరే వనే ... భ్రమంతీ నృపగే
హి । దైవాత్ప్రాప్య ... గోవాణిజ... నివేశమ్ ॥ ౩౧ ॥ ...
తీతే మార్గేణ సా దూరత... దదర్శ ... నగరం మహాశ్రీ
గణసేవితమ్ ॥ ౩౨ ॥ తస్య గోప్తా మహావైశ్యో నగరస్య మహాధనః ఆస్తే
పద్మాకరో నామ రాజరాజ ఇవాపరః ॥ ౩౩ ॥ తస్య వైశ్యపతేః కాచి
న్మహాదాసీ నృపాంగనామ్ ఆయాంతీం దూరతో దృష్ట్వా తత్రాతికరుణా
న్వితా ॥ ౩౪ ॥ సా దాసీ నృపకాంతాం తాం సపుత్రాం భృశపీడితామ్ ।
స్వగృహం విధివత్ప్రాప్తాం స్వామిసంప్రత్యదర్శయత్ ॥ ౩౫ ॥ స తాం దృ
ష్ట్వా ... సపుత్రకామ్ । ... సువృత్తం
తద్వృత్తాంతమపృచ్ఛత ॥ ౩౬ ॥ ... తదా శేషవృత్తాంతే స వణి
క్పతిః । అహో ... ॥ ౩౭ ॥
తాం మంత్రికస్య గేహస్య సన్నిధ్యపరే గృహే । వాసోన్నపానశయనై
ర్భూషాభ్యాం సమపూజయత్ ॥ ౩౮ ॥ తస్మిన్గృహే నృపవధూర్నివ
సంతీ సుఖితా । ప్రాణరక్షాదిభోగానాం ... ప్రత్యపద్యత ॥
౩౯ ॥ తతో నృపాత్మజస్య బాలో ... మండలః । ... పక్షస్తస్య
మమార చ విధేర్బలాత్ ॥ ౪౦ ॥ మృతే స్వతనయే రాజ్ఞీ శోకేన మహతా
వృతా । మూర్ఛితా న్యపతద్భూమౌ గజభగ్నేవ వల్లరీ ॥ ౪౧ ॥ దైవాత్సం
జ్ఞామవాప్యాథ బాష్పక్లిన్నపయోధరా । సా ... విల
లాప సుదుఃఖితా ॥ ౪౨ ॥ రాజ్ఞీ ॥ హా తాత తాత హా పుత్ర హా మమ ప్రా
ణరక్షక । హా రాజకులపూర్ణేందో హా మమానందవర్ధన ॥ ౪౩ ॥ ఇ
మామనాథాం కృపణాం త్వం త్యక్త్వా ... బాంధవామ్ । మాతరం తే పరి
త్యక్త్వా క్వ ప్రయాసి మమాత్మజ ॥ ౪౪ ॥ సూతః ॥ ఇత్యాదిభిర్దీనతరైర్వా

త్యైశ్శోకవివర్ధనైః। విలపంతీంమృతాపత్యాంకోపిసాంత్వయితుమత్తు
మః॥ ४५ ॥ ఏతస్మిన్నంతరేతస్యాదుఃఖశోకచికిత్సకః। ఋషభఃపూర్వ
మాఖ్యాతశ్శివయోగీసమాయయౌ॥ ४६॥ సయోగీవైశ్యనాథేనప్రత్యు
ద్గమ్యాభిపూజితః।తస్యాస్సకాశమాగత్యశోచంత్యాఇదమబ్రవీత్॥ ४७॥
ఋషభః॥ అకస్మాత్కిమయేవత్సేరురోదిషివిమూఢధీః। కోజాతఃప్రథ
మంవత్సేకోమృతోవర్తతేంప్రతమ్॥ ४८ ॥ అమీదేహాదయోభావాస్తో
యదేనసధర్మిణః। క్వచిద్భాంతిక్వచిద్యాంతిక్వచిదుద్యంతివాపునః॥
५० ॥ అతోస్మిన్మేఘసంకాశేదేహేపంచత్వమాగతే।శోకస్యానవకా
శత్వాన్నముహ్యంతివిపశ్చితః॥ ५१॥ గుణైర్భూతానిదృశ్యంతేభ్రా
మ్యంతేనిజకర్మభిః । కాలేనాథవిక్రృష్యంతేవాసనాయాంచశేరతే ॥
५२॥ మాయయోత్పత్తిమాయాంతిగుణాస్సత్వాదయస్త్రయః।తైరే
వదేహజాయంతేజంతోస్తల్లక్షణాశ్రయాః॥ ५३ ॥ దేవత్వంయాంతి
సత్వేనరజసాచమనుష్యతామ్।తియఁక్త్వంతమసాజంతువాసనానుగ
తోవశః॥५४॥ సంసారేవర్తమానోస్మిన్ జంతుఃకర్మానుబంధనాత్।
దుర్విభావ్యాంగతింయాతిసుఖదుఃఖమయీంముహుః॥ ५५ ॥ అపిక
ల్పాయుషాంవత్సేదేవానామపికల్పతః । అపాయఃకర్మబంధానాం
కాకథాకర్మదేహినామ్ । కేచిద్వదంతిదేహస్యకాలమేవహికారణ
మ్।కర్మకేచిద్గుణాన్ కేచిద్దేహస్యాధారణోహ్యయమ్॥ ५६ ॥ కాలక
ర్మగుణాధీనంపంచాత్మకమిదంవపుః।జాతందృష్ట్వానహృష్యంతినశో
చంతిమృతంబుధాః ॥ ५७ ॥ అవ్యక్తాజ్జాయతేజంతురవ్యక్తేచప్రలీయ
తే।మధ్యేవ్యక్తఇవాభాతిజలబుద్బుదసన్నిభః ॥ ५८ ॥ యదాగర్భగ
తోదేహోవినాశఃకల్పితస్తదా।దైవాజ్జీవతివాజంతుర్మ్రియతేసహసై
వవా॥ ६०॥ గర్భస్థాఏవనశ్యంతిజాతమాత్రాస్తథాపరే।కేచిద్యువా
నోనశ్యంతిమ్రియంతేకేపివార్ధకే॥ ६१॥ యాదృశంప్రాక్తనంకర్మ
తాదృశంవిందతేవపుః।భుక్త్వాతదనురూపాణిసుఖదుఃఖానిదేహ్యసౌ॥
६२ ॥ మాయానుభావేనతయోఃపిత్రోస్సురతసంభ్రమాత్।దేహఉత్ప

ద్యతేకోపియాషిత్పుంక్లీబలక్షణః॥ ౬౩ ॥ ఆయుస్సుఖంచదుఃఖంచపు
ణ్యాపాపంశ్రుతంధనమ్। లలాటేలిఖితంధాత్రా తావహ్ జంతుహిఃజా
యతే॥ ౬౪ ॥ కర్మణాంగావవిలంఘ్యత్వాత్కాలస్యాప్యతిసత్వతః। అని
త్యత్వాచ్చభావానాంనశోకంకర్తుమర్హసి॥ ౬౫ ॥ క్వస్వప్నేనియ
తంస్థైర్యం మింద్రజాలేక్వసత్యతా। క్వనిత్యతాశరన్మేఘేక్వశాశ్వత్వం
కళేబరే॥ ౬౬ ॥ తవజన్మాన్యతీతానిశతకోట్యయుతానిచ। అజ్ఞానం
త్వాఃపరంతత్వంసంప్రాప్తోయంమహాభ్రమః॥ ౬౭ ॥ కస్యకస్యాసితన
యాజననీకస్యకస్యవా। కస్యకస్యాసిగృహిణీభవకోపిషువర్తినీ॥ ౬౮ ॥
పంచభూతాత్మకోదేహ స్త్వగసృఙ్మాంసబంధనః। మేదోమజ్జాస్థినిచితో
విణ్మూత్రశ్లేష్మభాజనమ్॥ ౬౯ ॥ శరీరాంతరమప్యేతన్నిజకర్మసమా
ర్జితమ్। మత్వాస్వతనయంమూఢే మాశోకంకర్తుమర్హసి ॥ ౭౦ ॥
యదినామజనఃకశ్చిన్మృత్యుంతరతియత్నతః। కథంతర్హివిపద్యేయుః
పూర్వపూర్వేవిపశ్చితః॥ ౭౧ ॥ తపసావిద్యయాబుద్ధ్యామంత్రౌషధ
రసాయనైః। అతియాతిస్వయంమృత్యుంనకశ్చిదపిపండితః॥ ౭౨ ॥ ఏత
స్యాద్యమృతిర్జంతోఃశ్వఃపరస్య వరాననే। తస్మాదనిత్యేవయవేసత్వం
శోచితుమర్హసి॥ ౭౩ ॥ నిత్యంసన్నిహితేమృత్యౌకింసుఖంవదదేహి
నామ్। వ్యాఘ్రేపురస్థితేగ్రాసః పశూనాంకిన్నురోచతే॥ ౭౪ ॥ అతోజ
న్మమృతీజేతుంయదీచ్ఛసివరాననే। శరణం వ్రజసర్వేశంమృత్యుంజయ
ముమాపతిమ్॥ ౭౫ ॥ తావన్మృత్యుంభయంఘోరంతావదేవజరాభ
యమ్। యావన్నోపైతిశరణందేహీశివపదాంబుజమ్॥ ౭౬ ॥ అనుభూ
యేహదుఃఖానిసంసారేభృశదారుణే। మనోయదావిరజ్యేతతదాధ్యా
యేన్మహేశ్వరమ్॥ ౭౭ ॥ మానసాపిబతాంపుంసాంశివధ్యానరసామృ
తమ్। భూయస్తృష్ణానజాయేతసంసారేవిషయాస్పదే ॥ ౭౮ ॥ విర
క్తస్సర్వసంగేభ్యో మనోవైరాగ్య యంత్రితః। యదాశివపదేమ
గ్నంతదాయాంత్యపునర్భవమ్ ॥ ౭౯ ॥ తస్మాదిదంమనోభద్రేశివ
ధ్యానైకసాధనమ్। శోకమోహపరిక్లిష్టంమాకురుష్వశివంభజ॥ ౮౦ ॥

సూతః ॥ ఇత్థం సానుశయం సాధ్వీ బోధితా వరయోగినా । ప్రత్యాచష్టే గురోస్తస్య ప్రణమ్య చరణాంబుజమ్ ॥ ౮౧ ॥ రాజ్ఞీ ॥ భగవన్మృతపుత్రాయాస్త్యక్తాయా నిజబంధుభిః । మహారోగాతురాయా మే కా గతిర్మరణం వినా ॥ ౮౨ ॥ ఇతోహం మర్తుమిచ్ఛామి సహైవ శిశునామునా । కృతార్థోస్మ్యహమద్య త్వాం పశ్యం మరణోస్మృతౌ ॥ ౮౩ ॥ సూతః ॥ ఇతి తస్యా వచశ్శ్రుత్వా శివయోగీ దయానిధిః । ప్రావోచత హరం సంస్మృత్య మృతస్యాంతికమాయయౌ ॥ ౮౪ ॥ స తదా భస్మ సంగృహ్య శివమంత్రానుమంత్రితమ్ । వివర్ణే తన్ముఖే క్షిప్త్వా ప్రాణైస్సమయోజయత్ ॥ ౮౫ ॥ స బాలస్సంగతప్రాణశ్శనైరున్మీల్య లోచనే । ప్రాప్య స చేతనేంద్రియబలో రురోద స్తన్యకాంక్షయా ॥ ౮౬ ॥ మృతస్య పునరుత్థానం వీక్ష్య బాలస్య విస్మితాః । జనా ముముదిరే సర్వే సగేశప్రగమాః ॥ ౮౭ ॥ అథాసంతథరా రాజ్ఞీ విహ్వాహోస్మత్తత్రచమా । జగ్రాహ తనయం హర్షాద్బాష్పవ్యాకులలోచనా ॥ ౮౮ ॥ ఉపగమ్య హ్యపాదాత్వే పరమానందనిర్వృతా । నివేద్యాత్మానమస్యం వా సుషస్తైవ పద్రిశమత్ ॥ ౮౯ ॥ స చ ఋషభయోగీ తయోర్మాతృకుమారయోః । కష్టప్రణష్టం తం దేహం భస్మనైవ పరామృశత్ ॥ ౯౦ ॥ తౌ తదా భస్మనా స్పృష్టౌ ప్రాప్తౌ దివ్యకలేబరౌ । దేవానాం సదృశం రూపం దధతుః కాంతిభూషణమ్ ॥ ౯౧ ॥ సంప్రాప్తే త్రిదశైస్స్వయం యత్సుఖం స్వర్గ్యసాధనామ్ । తస్మాచ్ఛతగుణం ప్రాప్తా సా రాజ్ఞీ సుఖముత్తమమ్ ॥ ౯౨ ॥ తాం చ యోగీ పతితామృషభః ప్రేమవిహ్వలః । ఉత్థాప్యాశ్వాసయామాస దుఃఖైర్ముక్తామువాచ హ ॥ ౯౩ ॥ అయి వత్సే మహారాజ్ఞి జీవ త్వం శాశ్వతీస్సమాః । యావజ్జీవసి లోకేస్మింస్తావత్త్వాప్స్యసే జరామ్ ॥ ౯౪ ॥ ఏష తే తనయస్సాధ్వి భద్రాయురితి నామతః । ఖ్యాతిం యాస్యతి లోకేస్మిన్నిజరాజ్యమవాప్స్యతి ॥ ౯౫ ॥ అస్య వైశ్యస్య సదనే తావత్తిష్ఠ శుచిస్మితే । యావదేష కుమారస్తే ప్రాప్తవిద్యో భవిష్యతి ॥ ౯౬ ॥ సూతః ॥ ఇతి తామృషభో యోగీ తం చ

రాజకుమారకమ్ । సంజీవ్య భస్మ వీర్యేణ యయా దేశాన్ స్వధిష్ణి
తాన్॥ ౯౭॥ .. ..

ఇతి శ్రీస్కాందేపురాణే- బ్రహ్మోత్తరఖండే - సోమవార
వ్రతమహిమానువర్ణనంనామ
దశమోఽధ్యాయః,

ఏకాదశోఽధ్యాయప్రారంభః-

శ్రీసూతః ॥ పింగళా నామ యా వేశ్యా మయా పూర్వముదాహృ
తా। శివభక్తార్చనాత్పుణ్యాత్త్యక్త్వా పూర్వకళేబరమ్॥ ౧॥ చంద్రాం
గదస్య భూభర్తుస్సీమంతిన్యామజాయత । రూపౌదార్యగుణోపే
తా నామ్నా సా కీర్తిమాలినీ ॥ ౨ ॥ భద్రాయురపి తత్రైవ రాజపుత్రో
వణిక్పతేః। వృధసదనే భానుశ్చా విప్రమహాతపాః॥ ౩ ॥ తస్యాపి వై
శ్యనాథస్య కుమారోఽస్యైక ఉత్తమః। నామ్నా సునయనః ప్రోక్తో రాజసూ
నోస్సఖాభవత్ ॥ ౪ ॥ తావుభౌ పరమస్నిగ్ధౌ రాజవైశ్యకుమారకౌ। చి
క్రీడతురుదారాంగౌ రత్నభూషణభూషితౌ॥ ౫ ॥ తస్య రాజకుమార
స్య బ్రాహ్మణైస్సవణిక్పతిః। వర్ణయోగ్యాని కర్మాణి కారయామాస
శాస్త్రతః॥ ౬ ॥ సంస్కారాన్కారయామాస స్వపుత్రస్యాపి విస్తరా
త్। కాలే కృతోపనయనౌ గురుశుశ్రూషణే రతౌ॥ ౭ ॥ చక్రతుస్సర్వవి
ద్యానాం సంగ్రహం వినయాన్వితౌ। అథ రాజకుమారస్య ప్రాప్తే షోడశ
హాయనే॥ ౮॥ స ఏవ ఋషభో యోగీ తస్య వేశ్మ సమాయయౌ। సా రాజ్ఞీ
సకుమారశ్చ శివయోగినమాగతమ్॥ ౯ ॥ ముహుర్ముహుః ప్రణమ్యైభౌ
పూజయామాసతుర్ముదా । తాభ్యాం సంపూజితశ్చాథ యోగీశో హృ
ష్టమానసః ॥ ౧౦ ॥ తం రాజపుత్రముద్దిశ్య బభాషే కరుణానిధిః ॥ శివ
యోగీ ॥ కచ్చిత్తే కుశలం తాత త్వన్మాతుశ్చాప్యనామయమ్॥ ౧౧॥ కచ్చి

త్వంసర్వవిద్యానామాకార్షీస్సర్వసంగ్రహామ్।కచ్చిద్గురూణాంసతత
తంశుశ్రూషాతత్పరోభవాః ॥ ౧౨ ॥ కచ్చిత్స్మరసిమాంతాతతవ
ప్రాణసఖంగురుమ్।ఏవంవదతియోగీశేసారాజ్ఞీవినయాన్వితా॥ ౧౩ ॥
స్వపుత్రంతస్యపదయోర్నిపాత్యేదమభాషత । ఏషవత్సస్తవగురోస్త్వ
మస్యప్రాణతఃపితా॥ ౧౪ ॥ అయంశిష్యతయాగ్రాహ్యోభవతాకరు
ణాత్మనా। అతోబంధుభిరుత్సృష్టమనాథంపరిపాలయ॥ ౧౫॥ అస్మై
సమ్యక్సతాంధర్మముపదేష్టుంత్వమర్హసి। ఇతిసంప్రార్థితోరాజ్ఞ్యా
శివయోగీమహామతిః॥ ౧౬॥తస్మైరాజకుమారాయసన్మార్గముపదిష్ట
వాన్ ॥ ఋషభః ॥ శ్రుతిస్మృతిపురాణేషుప్రోక్తోధర్మస్సనాతనః।
౧౭ ॥ వర్ణాశ్రమానురూపేణ నిషేవ్యస్సర్వదాజనైః। భజవత్సస
న్మార్గంత్వైరేవాచరితంచర॥ ౧౮ ॥ సదేవాజ్ఞాంవిలంఘ్యాధా
మాకార్షీర్ద్వైవహేళనమ్। గోదేవగురువిప్రేషుభక్తిమాన్భవసర్వ
దా॥౧౯॥ మాతృష్ణాంకురుసర్వత్రదుర్లభేష్వపివస్తుషు। చండాలమపి
సంప్రాప్తంసదాసంభావయాతిథిం॥ ౨౦ ॥ సత్యంసత్యజసర్వత్రప్రా
ప్తేపిప్రాణసంకటే। గోబ్రాహ్మణానాంరక్షార్థమసత్యంవావదక్వ
చిత్॥ ౨౧॥ పరస్వేషుపరస్త్రీషుదేవబ్రాహ్మణవస్తుషు। ఆశామపిత్య
జసదాడంభంసర్వాత్మనాత్యజ॥౨౨॥సత్కథాయాంసదాచారేసద్వ్ర
తేషుసదాగమే।ధర్మాదిసంగ్రహేనిత్యంతృష్ణాంకురుమహామతే॥౨౩॥
స్నానేజపేచహోమేచస్వాధ్యాయేపితృతర్పణే । గోవిప్రాతిథిపూ
జాసునిరాలస్యోభవానఘ ॥౨౪॥ క్రోధంద్వేషంభయంకార్శ్యంపైశున్య
మసతాంగ్రహమ్।కౌటిల్యంమోహముద్వేగంయత్నేనపరివర్జయ॥
౨౫ ॥ క్షత్రధర్మరతోపిత్వంవృథాహింసాంపరిత్యజ। శుష్కవైరం
వృథాలాపంపరనిందాంచవర్జయ॥ ౨౬ ॥ మృగయాద్యూతపానేషు
స్త్రీషుస్త్రీవిజితేషుచ। అత్యాసక్తించమాకార్షీస్తథా దుర్వ్యసనే
ష్వ॥ ౨౭ ॥ మైత్రీంకురుసుఖాఢ్యేషుదుఃఖితేషుదయాంకురు। పుణ్యాకృ
త్సుచసంతోషమాదాసీన్యంకుబుద్ధిషు॥ ౨౮ ॥ అత్యాహారమతిక్రోధమ

తినిద్రామతిశ్రమమ్ । అత్యాలాపమతిక్రీడాంసర్వదాపరివర్జయ॥
అతివిద్యామతిశ్రద్ధామతిపుణ్యమతిశ్రుతమ్॥ అత్యుత్సాహమతిఖ్యాతి
మతిధైర్యంచసాధయ॥ ३०॥ సకామోనిజదారేషుసక్రోధోనిజశత్రు
షు। సలోభఃపుణ్యనిచయేసాభ్యసూయోహ్యఘర్మిషు॥ ३१॥ సద్వేషో
భవపాపందేసరాగస్సజ్జనేషుచ। దుర్బోధ్భవదుర్మంత్రేబధిరఃపిశు
నోక్తిషు॥ ३२॥ ధూర్తండంభంశఠంక్రూరంక్లీబవంచపంఖలమ్।ప
తితంనాస్తికంబాలందూరతఃపరివర్జయ॥ ३३॥ ఆత్మప్రశంసాంమా
కార్షీఃపరిజ్ఞాతేంగితోభవ। కుటుంబిష్ప్రవిత్తేషు నాత్యాసక్తఃకదా
చన॥ ३४॥ పత్న్యాఃపతివ్రతాయాశ్చజనన్యాఃపితురేవచ।సతాంగు
రోశ్చరచనైవిశ్వాసంకురుసర్వదా॥ ३५॥ ఆత్మరక్షాపరోనిత్యమప్రమ
త్తోద్యతః। విశ్వాసంనైవకుర్వీథాస్వభృత్యేషుచకర్హిచిత్॥ ३६॥
విశ్వాస్యంమావధీఃకించిదపిఘోరంమహామతే। అమాత్యేషునశంకేథా
స్సత్యేసఙ్గతోభవ॥ ३७॥ అనాథంకృపణంవృద్ధంస్త్రియంబాలం
నిరాగసమ్। పరిరక్షధనైఃప్రాణైఃభర్తృశక్త్యాబలేనచ।అపిశత్రుం
విధాహీనంచమావధీశ్శరణాగతమ్। అప్యపాత్రంసుపాత్రంవానీచో
వాపిమహత్తమః॥ ३८॥ యోవాకోవాపియాచేతతస్మైదద్యాశ్శిరోపి
వా। అపియత్నేశమహతాకీర్తిమేవసదార్జయ॥ ४०॥ రాజ్ఞాంచవి
దుషాంచాపికీర్తిరేవవిభూషణమ్। సత్కీర్తిప్రభవాలక్ష్మీఃపుణ్యంస
త్కీర్తిసంభవమ్॥ ४१॥ సత్కీర్త్యారాజతేలోకశ్చంద్రశ్చంద్రిక
యాయథా। గజాశ్వంహేమనిచయంరత్నరాశింనగోపమ్॥ ४२॥అ
కీర్త్యాపగతంసర్వంతృణవన్మంచసత్వరమ్ । మాతుఃకోపం క్షితుఃకో
పంగురోఃకోపంధనవ్యయమ్॥ ४३॥ పుత్రాణామపరాధంవాబ్రాహ్మ
ణానాంతథైవచ। సహేథాస్సర్వయత్నేనప్రతికోపోనయుజ్యతే॥४४॥
యథాద్విజాఃప్రసీదేయుస్తథాతేషాంహితంచర । రాజానంసంకటే
మగ్నముద్ధరేయుద్విజోత్తమాః॥ ४५॥ ఆయుర్బలంయశస్సౌఖ్యం
ధనంపుణ్యంప్రజోన్నతిః। కర్మణామేనజాయేత తత్సేవ్యం భవతాన

షు॥ ౪౬ ॥ దేశంకాలంచసత్యంచకార్యంచాకార్యమేవచ। సమ్యగ్విచా
ర్యయత్నేనకురుకార్యాణిసర్వదా॥ ౪౭ ॥ నకుర్యాఃకస్యచిద్బాధాంప
రబాధాంనివారయ। చోరాగ్నిదుష్టాంశ్చశత్రూంశ్చ బాధేథాస్స్త్రీమ
త్తయా॥ ౪౮ ॥ స్నానేజపేచహోమేచదైవేపిత్ర్యేచకర్మణి। త
త్పరోభవనిద్రాయాంభోజనేభవసత్వరః॥ ౪౯ ॥ దాక్షిణ్యయుక్తమక్ష
రంసత్యంజనమనోహరమ్ । అల్పాక్షరమనేకార్థంవాక్యంబ్రూహిమ
హామతే। ౫౦॥ అభీతోభవసర్వత్రవిపత్స్వేషువిపత్సుచ। భీతోభవబ్రహ్మ
కులేపాపేచగురుశాసనే॥ ౫౧ ॥ జ్ఞాతిబంధుషుమిత్రేషుభార్యాసుతన
యేషుచ। సమభావేనవర్తేథాస్తథాభోజనపఙ్క్తిషు॥ ౫౨॥ సతాంహి
తోపదేశేషుతథాపుణ్యకథాసుచ । విద్యాగోష్ఠీషుధర్మేషు క్వచిన్మా
భూఃపరాఙ్ముఖః॥ ౫౩ ॥ శుచౌపుణ్యజనస్థితేప్రఖ్యాతేబ్రహ్మసంకు
లే। మహాదేశేశివమయేస్థాతవ్యంభవతాసదా॥ ౫౪ ॥ కుటాగారకాయ
త్రయత్రతిష్ఠంతికాముకాః। దుర్దేశేనీచసంబాధేకదాచిదపిమావస॥
౫౫ ॥ ఏకమేవాశ్రితోనిత్యంశివంత్రిభువనేశ్వరమ్। సర్వాన్దేవానుపా
సేథాస్తద్దినానిచమానయ॥ ౫౬ ॥ సదాశుచిస్సదాదక్షస్సదాగ్యక్షస్సు
స్థిరః। సదావిజితషడ్వర్గస్సదైకాంతోభవాధున ॥ ౫౭ ॥ వి
ప్రాన్వేదవిదశ్శాంతాన్యతీన్సంయమినోఖిలాన్ । పుణ్యవృక్షాన్పు
ణ్యనదీఃపుణ్యతీర్థంమహాసరః॥ ౫౮ ॥ ధేనుంచ వృషభంరక్షేద్యు
వతించపతివ్రతామ్। ఆత్మనోగృహదైవానిసహాదైవనమస్కురు॥ ౫౯॥
ఉత్థాయసముహూర్తేబ్రాహ్మేస్వాచాంతోవిమలాశయః। నమస్కుర్యా
త్మగురవేధ్యాన్నేదేవముమాపతిమ్॥ ౬౦ ॥ నారాయణంచలక్ష్మీశం
బ్రహ్మాణంచవినాయకమ్। స్కందంకాత్యాయనీందేవీంమహాలక్ష్మీంస
రస్వతీమ్॥ ౬౧ ॥ ఇంద్రాదిలోకపాలాంశ్చపుణ్యశ్లోకాన్నృపానపి। చింత
యిత్వాథమార్తాండముద్యంతంప్రణమేత్సదా॥ ౬౨॥ గంధపుష్పంచ
తాంబూలంశాకంపుష్పంఫలాదికమ్ । శివాయవినివేద్యాథోభుంక్ష్వ త్వం
భోజ్యంనవప్రియమ్॥ ౬౩॥ యద్దత్తంయత్కృతంజప్తంయత్స్నాతం

మద్ధృతంన్మ్రేమ్ । యచ్ఛ్రుతప్తంతపస్సర్వంశివాయవినివేదయ॥౬౪॥ భుంజానఃపర్యటన్తిష్ఠన్శయానోవిహరన్నపి । పశ్యఞ్ఛృణ్వన్ వదన్గృహ్ణన్శివమేవానుచింతయ॥ ౬౫ ॥ రుద్రాక్షకంకణలసత్కరదండయుగ్మోమాలాంతరాళధృతభస్మసితత్రిపుండ్రః । పంచాక్షరంపరిపఠన్పరమంత్రరాజంధ్యాయేత్పరం పశుపతింశరణంవ్రజేధాః॥ ౬౬ ॥ ఇతిసంక్షేపతోవత్సకథితోధర్మసంగ్రహః । తద్వ్యేషుచపురాణేషు విస్తరేణప్రకీర్తితః ॥౬౭ ॥ అథాపరంసర్వపురాణగుహ్యంనిశ్శేషపాపౌఘహరంపవిత్రమ్ । జయప్రదంసర్వవిపత్ప్రమోచనంవక్ష్యామితే పంకవచంహితాయతే॥ ౬౮॥ .. ...

ఇతిశ్రీస్కాందేపురాణే - బ్రహ్మోత్తరఖండే - సకలధర్మానువర్ణనంనామ

ఏకాదశోధ్యాయః,

ద్వాదశాధ్యాయప్రారంభః

ఋషభః॥ నమస్కృత్వామహాదేవంవిశ్వవ్యాపినమీశ్వరమ్।వక్ష్యే శివమయంవర్మసర్వరక్షాకరంనృణామ్॥౧ ॥ శుచౌదేశేసమాసీనోయథావత్కల్పితాసనః । జితేంద్రియోజితప్రాణ శ్చింతయే చ్ఛివ మవ్యయమ్। ౨ ॥ హృత్పుండరీకాంతరసన్నివిష్టంస్వతేజసావ్యాప్తనభఃప్రకాశమ్ । అతీంద్రియంసూక్ష్మమనంతమాద్యం ధ్యాయేత్పరానందమయంమహేశమ్। ౩॥ ధ్యానావధూతాఖిలకర్మబంధశ్చిరంచిదానందనిమగ్నచేతాః । షడక్షరన్యాససమాహితాత్మాశైవేనకుర్యాత్కవచేనరక్షామ్॥౪॥ మాంపాతుదేవోఖిలదేవతాత్మా సంసారకూపే పతితంగభీరే। తన్నామదివ్యంపరమంత్రమూలంధునోతుమేసర్వమఘంహృదిస్థమ్॥ ౫ ॥ సర్వత్రమాంరక్షతువిశ్వమూర్తిర్జ్యోతిర్మయానంద

ఘనశ్చిదాత్మా। అణోరణీయానురుశక్తిరేకస్స ఈశ్వరః పాతుభయాదశేషాత్॥ ౬ ॥ యో భూస్వరూపేణ బిభర్తి విశ్వం పాయాత్స భూమేర్గిరిశోష్టమూర్తిః। యో పాంస్వరూపేణ నృణాంకరోతి సంజీవనం సోవతుమాంజలేభ్యః॥ ౭ ॥ కల్పావసానే భువనాని దగ్ధ్వా సర్వాణి యో నృత్యతి భూరిలీలః। సకాలరుద్రోవతుమాం దవాగ్నేర్వాత్యాదిభీతేరఖిరాచ్చతాపాత్॥ ౮ ॥ ప్రదీప్తవిద్యుత్కనకావభాసో విద్యావరాభీతికుఠారపాణిః। చతుర్ముఖస్తత్పురుషస్త్రినేత్రః ప్రాచ్యాంస్థితో రక్షతుమామజస్రమ్॥ ౯ ॥ కుఠారఖేటాంకుశపాశశూలకపాలమాలాగ్నికణాన్ దధానః। చతుర్ముఖో నీలరుచిస్త్రినేత్రః పాయాదఘోరో దిశిదక్షిణస్యామ్॥ ౧౦॥ కుందేందుశంఖస్ఫటికావభాసో వేదాక్షమాలావరదాభయాంకః। త్ర్యక్షశ్చతుర్వక్త్ర ఉరుప్రభావస్సద్యోధిజాతోవతుమాం ప్రతీచ్యామ్॥ ౧౧॥ వరాక్షమాలాభయటంకహస్తస్సరోజకింజల్కసమానవర్ణః। త్రిలోచనశ్చారుచతుర్ముఖో మాంపాయాదుదీచ్యాందిశివామదేవః॥ ౧౨ ॥ వేదాభయేష్టాంకుశటంకపాశకపాలఢక్కాక్షరశూలపాణిః। సితద్యుతిః పంచముఖోవతాన్మామీశానఊర్ధ్వం పరమప్రకాశః॥ ౧౩ ॥ మూర్ధానమవ్యాన్మమచంద్రమౌళిః ఫాలంమమావ్యాదథ ఫాలనేత్రః। నేత్రేమమావ్యాద్భగనేత్రహారీ నాసాంసదారక్షతు విశ్వనాథః॥ ౧౪ ॥ పాయాచ్ఛ్రుతీమే శ్రుతిగీతకీర్తిః కపోలమవ్యాత్సతతంకపాలీ। వక్త్రం సదారక్షతు పంచవక్త్రో జిహ్వాం సదారక్షతు వేదజిహ్వః॥ ౧౫ ॥ కంఠంగిరీశోవతు నీలకంఠో పక్షస్థలం దక్షమఖాంతకోవ్యాత్। దోర్మూలమవ్యాన్మమధర్మబాహుః పాణిద్వయంపాతు పినాకపాణిః॥ ౧౬॥ మమోదరంపాతుగిరీంద్రధన్వా మధ్యం మమావ్యాన్మదనాంతకారీ। హేరంబతాతోమమపాతునాభిం పాయాత్కటిం ధూర్జటిరీశ్వరోమే॥ ౧౭ ॥ స్మరారిరవ్యాన్మమగుహ్యదేశం పృష్ఠంసదారక్షతు పార్వతీశః। ఊరుద్వయంపాతు కుబేరమిత్రో జానుద్వయమ్మే జగదీశ్వరోవ్యాత్॥ ౧౮ ॥ జంఘాయుగంపుంగవకేతురవ్యా

త్పాదౌమహావ్యాత్సురవంద్యపాదః । మహేశ్వరః పాతుదినాద్యయామే
మమాంమధ్యయామేవతువామదేవః ॥ ౧౯ ॥ త్రియంబకఃపాతుతృతీ
య్యయామెవృషధ్వజఃపాతుదినాంత్యయామె । పాయాన్నిశాదౌ శశి
శేఖరోమాంగంగాధరోరక్షతుమాంనిశీథే॥ ౨౦॥ గౌరీపతిఃపాతునిశా
వసానేమృత్యుంజయోరక్షతుసర్వకాలమ్ । అంతస్థితంరక్షతుశంకరో
మాంస్థాణుస్సదాపాతుబహిస్థితంమాం మ్॥ ౨౧॥ తదంతరేపాతుపతిః
పశూనాంసదాశివోరక్షతుమాంసమంతాత్।తిష్ఠంతమవ్యాద్భువనైకనా
థఃపాయాద్వ్రజంతంప్రమథాధినాథః॥ ౨౨ ॥ వేదాంతవేద్యోవతు
మాంనిషణ్ణంమామవ్యయఃపాతుశివశ్శయానమ్ । మార్గేషుమాంర
క్షతువీరరుద్రశ్శైలాదిదుర్గేషుపురత్రయారిః॥ ౨౩ ॥అరణ్యవాసాది
మహాప్రవాసేపాయాన్మృగవ్యాధ ఉదారశక్తిః । కల్పాంతకాలోగ్ర
పటుప్రకోపఃస్ఫుటాట్టహాసోచ్చలితాండకోశః ॥ ౨౪॥ ఘోరారిసేనా
ర్ణవదుర్నివారమహాభయాద్రక్షతువీరభద్రః ॥ పత్త్యశ్వమాతంగఘ
టావరూధినీసహస్రలక్షాయుతకోటిభీషణమ్॥ ౨౫ ॥ అక్షౌహిణీనాంశ
తమాతతాయినాంఛింద్యాన్మృడోఘోరకుఠారధారయా । నిహం
తుదస్యూన్ప్రళయానలార్చిజ్వలత్త్రిశూలంత్రిపురాంతకస్య॥ ౨౬॥
శార్దూలసింహర్క్షవృకాదిహింస్రాన్ సంత్రాసయత్వీశధనుఃపినా
కః । దుస్స్వప్నదుశ్శకునదుర్గతిదౌర్మనస్యదుర్భిక్షదుర్వ్యసనదుస్స
హదుర్యశాంసి॥ ౨౭ ॥ ఉత్పాతతాపవిషభీతిమసద్గ్రహార్తివ్యా
ధీంశ్చనాశయతుమెజగతామధీశః । ఓంనమోభగవతేసదాశివాయ
సకలతత్వాత్మకాయ- సకలతత్వవిదూరాయ-సకలలోకైకకర్త్రే-స
కలలోకైకభర్త్రే - సకలలోకైకహర్త్రే-సకలలోకైకసంహర్త్రే
సకలలోకైకగురవే-సకలలోకైకసాక్షిణే -సకలనిగమగుహ్యాయ- సక
లలోకైకవరప్రదాయ - సకలదురితార్తిభంజనాయ - సకలజగదభ
యంకరాయ - సకలలోకైకశంకరాయ -శశాంకశేఖరాయ-శాశ్వ
తనిజావాసాయ - నిరావాసాయ - నిరాభాసాయ- నిరామయాయ-
నిరాతంకాయ - నిష్కళంకాయ-నిష్ప్రపంచాయ-నిర్ద్వంద్వాయ-

నిస్సంగాయ-నిర్మమాయ-నిర్మలాయ-నిర్గుణాయ-నిరాధారా
య-నిరుపమవిభవాయ-నిత్యశుద్ధబుద్ధపరిపూర్ణసచ్చిదానందాద్వై
తపరమప్రకాశాయ-పరమశాంతప్రకాశాయ-తేజోరూపాయ-తే
జోమయాయ-తేజోధిపతయె-జయజయరుద్రమహారుద్రమహారౌ
ద్రవీర భద్రావతార మహాభైరవ కాలభైరవ కల్పాంతభైరవ క
పాలమాలా ధర ఖట్వాంగచర్మఖడ్గపరశుపాశాంకుశ డమరుక
మృగశూలచాపబాణగదాశక్తిభిండిపాలతోమరముసలము సుంఠిముద్గ
రప్రాసపరిఘపట్టసశతఘ్నీచక్రాద్యాయుధభీషణకరసహస్రదంష్ట్రా
కరాళ వదన వికటాట్టహాస విస్ఫాటితబ్రహ్మాండమండల నాగేం
ద్రకుండల నాగేంద్రహార నాగేంద్రవలయ నాగేంద్రచర్మధర
మృత్యుంజయత్ర్యంబకత్రిపురాంతక విరూపాక్ష విశ్వేశ్వరవృషవా
హనవిషభూషణవిశ్వరూపవిశ్వతోముఖసర్వతోముఖమాంరక్షరక్ష-
జ్వలజ్వల-ప్రజ్వలప్రజ్వల-మహామృత్యుమపమృత్యుభయం నాశయ
నాశయ-రోగభయముత్సాదయోత్సాదయ-విషసర్పభయంశమయ
శమయ-చోరాన్మారయమారయ-మమశత్రూనుచ్చాటయోచ్చా
టయ-శూలేనవిదారయవిదారయ-కుఠారేణభింధిభింధి-ఖడ్గేనచ్ఛిం
ధిచ్ఛింధి-ఖట్వాంగేనవ్యాపోథయవ్యాపోథయ-మమపాపంశోధయ
శోధయ-ముసలేననిష్పేషయనిష్పేషయ-బాణైస్సంతాడయసంతా
డయ-యక్షరక్షాంసిభీషయభీషయ-భూతాన్విద్రావయవిద్రావయ-
కూష్మాండభూతబేతాళమారీచబ్రహ్మరాక్షసగణాన్ సంత్రాసయ
సంత్రాసయ-మమాభయంకురుకురు-విత్రస్తంమామాశ్వా
సయాశ్వాసయ-దుఃఖాతురంమామానందయానందయ-క్షుత్తృ
ష్ణార్తంమామాప్యాయయాప్యాయయ-అమృతకటాక్షవీక్షణేనమా
మాలోకయాలోకయ-మాంసంజీవయసంజీవయ-నరకభయాన్మాము
ద్ధరోద్ధర-శివకవచేనమామాచ్ఛాదయాచ్ఛాదయ-మృత్యుంజయత్రియం
బకసదాశివపరమశివనమస్తేనమస్తే॥ఇత్యేతత్పరమంశైవంకవచం వ్యా
హృతంమయా।సర్వబాధాప్రశమనంరహస్యంసర్వదేహినామ్ ॥ య

స్సదా ధారయన్మర్త్యశ్శైవం కవచముత్తమమ్। న తస్య జాయతే క్వాపి
భయం శంభోరనుగ్రహాత్॥ ౩౦॥ క్షీణాయుః ప్రాప్తమృత్యుర్వా మహా
రోగహతోపి వా। సద్యస్సుఖమవాప్నోతి దీర్ఘమాయుశ్చ విందతి॥ ౩౧
సర్వదారిద్ర్యశమనం సర్వమంగళవర్ధనమ్। యో ధత్తే కవచం శైవం
స దేవైరపి పూజ్యతే॥ ౩౨॥ మహాపాతకసంఘాతైర్ముచ్యతే చోప
పాతకైః। దేహాంతే ముక్తిమాప్నోతి శివవర్మానుభావతః॥ ౩౩॥
త్వమపి శ్రద్ధయా వత్స శైవం కవచముత్తమమ్। ధారయస్వ మయా ప్రో
క్తం సద్యశ్శ్రేయో హ్యవాప్స్యసి॥ ౩౪॥ సూతః॥ ఇత్యుక్త్వా ఋష
భో యోగీ తస్మై పార్థివసూనవే। దదౌ శంఖం మహారావం ఖడ్గం చారిని
షూదనమ్॥ ౩౫॥ పునశ్చ భస్మ సంమంత్ర్య తదంగం పరితోస్పృశత్। గజా
నాం షట్సహస్రస్య ద్విగుణస్య బలం దదౌ॥ ౩౬॥ సూతః। భస్మప్రభావా
త్సంప్రాప్తబలైశ్వర్యధృతిస్మృతిః। స రాజపుత్రశ్శుశుభే శరదర్క ఇవ
శ్రియా॥ ౩౭॥ తమాహ ప్రాంజలిం భూయస్స యోగీ నృపనందనమ్॥
ఏష ఖడ్గో మయా దత్తస్తపోమంత్రానుభావతః॥ ౩౮॥ శితధారమిమం
ఖడ్గం యస్మై దర్శయసి స్ఫుటమ్। స సద్యో మ్రియతే శత్రుస్సాక్షా
న్మృత్యురపి స్వయమ్॥ ౩౯॥ ఏతచ్ఛంఖో మయా దత్తస్తపోమంత్రానుభా
వతః। అస్య శంఖస్య నిర్హ్రాదం యే శృణ్వంతి తవాహితాః॥ ౪౦॥ తే
మూర్ఛితాః పతిష్యంతి న్యస్తశస్త్రా విచేతనాః। ఖడ్గశంఖావిమౌ దివ్యౌ
పరసైన్యవినాశినౌ॥ ౪౧॥ ఆత్మసైన్యస్వపక్షాణాం శౌర్యతేజోవివ
ర్ధనమ్। ఏతయోశ్చ ప్రభావేన శైవేన కవచేన చ॥ ౪౨॥ ద్విషట్సహస్ర
నాగానాం బలేన మహతాపి చ। భస్మధారణసామర్థ్యాచ్ఛత్రుసైన్యం
విజేష్యసి॥ ౪౩॥ ప్రాప్య సింహాసనం పిత్ర్యం గోప్తాసి పృథివీమిమామ్॥
శ్రీసూతః॥ ఇతి భద్రాయుషం సమ్యగనుశాస్య సమాతృకం। తాభ్యాం
స్సంపూజితస్సోథ యోగీ స్వైరగతిర్యయౌ॥ ౪౪॥ ...

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే - బ్రహ్మోత్తరఖండే - శివకవ
చోపదేశంనామ ద్వాదశోధ్యాయః.

శ్రీస్కాందే మహాపురాణే

త్రయోదశాధ్యాయప్రారంభః.

శ్రీసూతః॥ దశార్ణాధిపతేస్తస్య వజ్రబాహోర్మహాత్మనః।
బభూవ శత్రుర్బలవాన్ రాజా మాగధభూపతిః॥ ౧ ॥ స వై హేమర
థో నామ బాహుశాలీ రణోత్కటః। బలేన మహతావృత్య దశార్ణమరు
ధద్బలీ॥ ౨ ॥ చమూపాస్తస్య మధ్యేషాః ప్రాప్య దేశం దశార్ణవమ్।
వ్యలుంపన్న సురత్నాని గృహాణి దదహుః పరే॥ ౩ ॥ కేచిద్ధనాని జగృహుః
కేచిద్బాలాన్ స్త్రియోఽపరే। గోధనాన్యపరే గృహ్ణన్ కేచిద్దాసీవరిచ్ఛ
దాన్॥ ౪ ॥ కేచిదారామసస్యాని గృహోద్యానాన్యనాశయన్। ఏవం వి
నాశ్య తద్రాజ్యం స్త్రీగోధనజిఘృక్షవః॥ ౫ ॥ ఆవవ్రుస్తస్య నగరీం వజ్ర
బాహోస్తు మాగధాః। ఏవం పరాకులం వీక్ష్య రాజ్యం స నగరమేవ చ॥ ౬ ॥
క్రుద్ధాయ నిర్జగామాథ వజ్రబాహుః స్వసైనికైః। వజ్రబాహోశ్చ
మూపాలాస్తదా మంత్రిపురస్సరాః॥ ౭ ॥ యుయుధుర్మాగధైస్సా
ర్ధం నిజఘ్నుశ్శత్రువాహినీమ్। వజ్రబాహుర్మహేష్వాసో దంశితో రథ
మాస్థితః॥ ౮ ॥ వికిరన్ బాణవర్షాణి చకార కదనం మహత్। దశార్ణ
రాజం యుధ్యంతం దృష్ట్వా యుద్ధే దురాసదమ్॥ ౯ ॥ తమేవ తరసా వవ్రు
స్సర్వే మాగధసైనికాః। కృత్వా చ సుచిరం యుద్ధం మాగధా దృఢవిక్ర
మాః॥ ౧౦ ॥ తత్సైన్యం నాశయామాసుర్లేభిరే చ జయశ్రియమ్। కేచి
త్తస్య రథం జఘ్నుః కేచిత్తద్ధను రచ్ఛిదన్॥ ౧౧ ॥ సూతం తస్య జఘ్నుస్సైక
స్త్వపరః ఖడ్గమచ్ఛిదత్। సంఛిన్నఖడ్గధన్వానం విరథం హతసారథిమ్॥
౧౨ ॥ బలాద్గృహీత్వా బలినో బబంధుర్నృపతిం రుషా। తస్య మంత్రిగ
ణం సర్వ హరిత్సైన్యం చ విజిత్య తే॥ ౧౩ ॥ మాగధాస్తస్య నగరీం వివిశు
ర్జయకాంక్షయా। అశ్వాన్ గజాన్ రథాంస్తస్య నృపస్య ధాన్యాన్
ధనాని చ॥ ౧౪ ॥ జగృహుర్యువతీస్సర్వాశ్చ వరాంగీరపి కన్యకాః। రా
జ్ఞోఽవరోధమహిషీర్దాసీశ్చైవ సహస్రశః॥ ౧౫ ॥ కోశం చ రత్నసం
పూర్ణం జగృహుస్త ఆతతాయినః। ఏవం వినాశ్య నగరీం హృత్వా స్త్రీగో

ధనాదికమ్ ॥ ౧౬ ॥ వజ్రబాహుం బలాద్బద్ధ్వా రథనారోప్య నిర్యయుః।
ఏవం కోలాహలే జాతే రాష్ట్రనాశే చ దారుణే॥ ౧౭ ॥ రాజపుత్రోథ భ
ద్రాయుస్తద్వార్తాం సమశృణోద్బలీ। పితరం శత్రుభిర్బద్ధం పితృపత్నీం స్త
థాహృతాః॥ ౧౮ ॥ నష్టం దశార్ణదేశం చ శ్రుత్వా చుక్రోధ సింహవ
త్। సఖడ్గశంఖావాదాయ వైశ్యపుత్రసహాయవాన్॥ ౧౯ ॥ దంశితో హయ
మారుహ్య కుమారో విజిగీషయా। బలేనాగత్య తం దేశం మాగధైరభిపూ
రితమ్॥ ౨౦ ॥ ద్రావమాణం క్రందమానం హృతస్త్రీరత్నగోధనమ్। దృ
ష్ట్వా రాష్ట్రజనం సర్వం రాజసూన్వం భయాకులమ్॥ ౨౧॥ క్రోధాత్త్రా
ణం మహాబాహుః ప్రవిశ్య రిపువాహినీమ్ ఆకర్ణాకృష్టకోదండో వవ
ర్ష శరసంతతిమ్॥ ౨౨॥ తే హన్యమానాః పవా రాజపుత్రేణ సాయకైః।
తముద్దిశ్య ప్రవేగేన శస్త్రైర్విస్మయకుర్వుర్బహుశస్త్రైః॥ ౨౩॥ హన్యమానస్తు తై
స్సోపి రిపుభిర్యుద్ధదుర్మదైః। నచచాల రణే ధీర స్తవమానైరభిర్వృతో తైః॥
౨౪॥ శస్త్రవర్షం ప్రసవ్యశు ప్రసహ్యాగజలీలయా। జఘాన శ్వాన్ర
థాన్నాగాన్ పదాతీన్ పికోటిశః॥ ౨౫॥ తమైత్రికం రథిసంహత్వా ససూ
తం నృపనందనః। తమేవ రథమాస్థాయ వైశ్యనందనసారథిః॥ ౨౬॥ విచచా
ర రణే ధీరః సింహో మృగకులే యథా। అథ సర్వే సుసంరబ్ధాః శూరాః ప్రో
ద్యతకార్ముకాః॥ ౨౭॥ అభిసస్రుస్తమేవైకం చమూపా బలశాలినః। తే
షామాపతతామగ్రే ఖడ్గముద్యమ్య దారుణమ్ ॥ ౨౮ ॥ అభ్యుద్యయౌ
మహాధీరో దర్శయన్నిజపౌరుషమ్। కరాళాంతకజిహ్వాభం తస్య ఖడ్గం
మహోజ్జ్వలమ్॥ ౨౯॥ దృష్ట్వైవ సహసా వ్రముశ్చమూపాస్తత్పరిభా
వితః। యే యే పశ్యంతి తం ఖడ్గం ప్రస్ఫురంతం రణాంగణే॥ ౩౦॥ తే సర్వే
నిధనం జగ్ముర్వహ్నిం ప్రాప్యేవ కీటకాః ।అథాసౌ సర్వసైన్యానాం వి
నాశాయ మహాభుజః॥ ౩౧ ॥ శంఖం దధ్మౌ మహానాదం పూరయన్నివ రో
దసీ। తేన శంఖనినాదేన విషాక్తేనేవ భూయసా॥ ౩౨ ॥ శ్రుతమాత్రేణ రి
పవో మూర్ఛితాన్యపతన్భువి। యే శ్వపృష్ఠే రథే యే చ యే చ దంతిషు సం
స్థితాః॥ ౩౩॥ తేసి స్సంజ్ఞాః క్షణాత్పేతుః శంఖనాదహతౌజసః। తద్భ్బా

మాపతితాన్ సర్వాన్ నష్టసంజ్ఞాన్నిరాయుధాన్ ॥ ౩౪ ॥ విగణయ్య మృతప్రాయాన్నావధీద్ధర్మసారవిత్ । ఆత్మనః పితరం బద్ధం మోచయిత్వా రణాజిరే ॥ ౩౫ ॥ తత్పత్నీశ్శత్రువశగాస్సర్వాస్సద్యో వ్యమోచయత్ । పత్నీశ్చ మంత్రిముఖ్యానాం తథాన్యేషాం పురౌకసామ్ ॥ ౩౬ ॥ స్త్రీయో బాలాంశ్చ ముఖ్యాంశ్చ గోధనాదీన్యనేకశః । మోచయిత్వా రిపుభయాత్సమాశ్వాస్య యథోచితాన్ । అథారిసైన్యే చరతాం తేషాం జగ్రాహ యోషితః । రమ్యాన్యస్మనోజవానశ్వాన్మాతంగాన్గిరిసన్నిభాన్ ॥ ౩౮ ॥ స్యందనాదివరాస్త్రాణి నారీశ్చాతిరసాన్వితాః । సర్వమాహృత్య వేగేన గృహీత్వా తద్ధనం బహు ॥ ౩౯ ॥ మగధేశం హేమరథం నిబబంధ పరాజితమ్ । తన్మంత్రిణశ్చ భూపాలాం స్తత్రముఖ్యాంశ్చ నాయకాన్ ॥ ౪౦ ॥ గృహీత్వా తరసా బద్ధ్వా పురీం ప్రావేశయద్ద్రుతమ్ । పూర్వం యే సమరే భగ్నా విద్రుతాస్సర్వతో దిశః ॥ ౪౧ ॥ తే మంత్రిముఖ్యా దాశార్ణా నాయకాశ్చ సమాయయుః । కుమారవిక్రమం దృష్ట్వా సర్వే విస్మితచేతసః ॥ ౪౨ ॥ తం మేనిరే సురశ్రేష్ఠం కాంచిదాగతం భువమ్ ॥ అహో నస్సుమహద్భాగ్యమహో నస్సుమహత్ఫలమ్ ॥ ౪౩ ॥ ఏకేనానేన వీరేణ వృతాస్సంజీవితాః పునః । స ఏష యోగసంసిద్ధస్తపస్సిద్ధోథవామరః ॥ ౪౪ ॥ అమానుషమిదం కర్మ యదనేన కృతం మహత్ । నూనమస్య భవేన్మాతా సా దేవీ స శివః పితా ॥ ౪౫ ॥ అక్షౌహిణీనాం శతకం జిగాయానంతశక్తిధృక్ । ఇత్యూచుశ్చ యయుర్హృష్టైః ప్రశంసద్భిః పరస్పరమ్ ॥ ౪౬ ॥ హృష్టో మాత్యజనైర్నానాసేవాత్మా సంప్రాహ తత్సుతః । సోభ్యాగత్యాస్య పితరం విస్మయాహ్లాదవిలంబమ్ ॥ ౪౭ ॥ ముంచంతమానందజలం వవందే ప్రేమవిహ్వలః । స రాజా నిజపుత్రేణ ప్రణయాదభివాదితః ॥ ౪౮ ॥ ఆశ్లిష్య గాఢం తరసా బభాషే ప్రేమవిహ్వలః ॥ రాజా ॥ కస్త్వం దేవో మనుష్యో వా గంధర్వో వా మహామతే ॥ ౪౯ ॥ కస్మాన్నశ్శత్రుభిర్బద్ధాన్ మృతాన్నివహతౌజసః ॥ ౫౦ ॥ కారుణ్యాదిహ సంప్రాప్య సపత్నీకాన్ వ్యమోచయః । కుతో లబ్ధమిదం శౌర్యం ధైర్యం తేజో బలోన్నతిః ॥ ౫౧ ॥ జిగీషన్నివ

లోకాంస్త్రీన్ సదేవాసురమానుషాన్। అపిజన్మసహస్రేణ నైవాన్య
న్యం మహారాజ సః॥ ౫౨ ॥ కథం కాం నాహం సనాథోస్మి సశస్త్రైర్దారకార
కాంచనైః। ఇమాన్ పుత్రానిమాః పత్నీరిదం రాజ్యమిదం పురమ్॥ ౫౩ ॥
సర్వం విహాయ మచ్చిత్తం త్వద్వ్యవస్థేన బద్ధం। సర్వాంశ్చైవ యమే
తాత మత్వా పరిరక్షక॥ ౫౪॥ ఏతాసాం మమ పత్నీనాం త్వదధీనం హి
జీవితమ్॥ సూతః॥ ఇతి స్పృష్టస్స భద్రాయుస్స్వపిత్రాలిమభాషత॥ ౫౫ ॥
ఏష వైశ్యసుతో రాజన్ సునయో నామ మత్సఖః। అహమస్యాగ్రహే వైశ్య
వసామి చ సమాత్రకః॥ ౫౬ ॥ భద్రాయునామ మద్వృత్తం పశ్చాద్వి
జ్ఞాపయామి తే। పురం ప్రవిశ భద్రం తే సంసారసుహృజ్జనః॥ ౫౭॥ త్య
క్త్వా స్వయమరాతిభ్యో విపరస్వం యథాసుఖమ్। నైతాస్మం చరిపూర్ణ
స్తావద్భావదాగమసంయమ॥ ౫౮॥ అహం హ్యాగమిష్యామి శీఘ్రం మాత్మ
నివేశనమ్। ఇత్యుక్త్వా స్వపమామంత్ర్య భద్రాయున్నృపనందనః॥ ౫౯॥
ఆజగామ స్వభవనం సఖ్యా మాత్రే న్యవేదయత్। సాపి హృష్టా స్వతన
యం పరిరేభే సులోచనా॥ ౬౦ ॥ స చ వైశ్యపతిం ప్రేమ్ణా సమాశ్లిష్యా
భ్యపూజయత్। వజ్రబాహుశ్చ రాజేంద్రః ప్రవిశ్య స్వమందిరమ్॥ ౬౧
స్త్రీపుత్రమంత్రిసహితః ప్రహర్షమతులం యయౌ। తస్యాం నిశాయాం
వృషభో యోగవాన్ యోగినాం వరః॥ ౬౨ ॥ చంద్రాంగదం సమాగత్య సీ
మంతిన్యాః పతిం నృపమ్। భద్రాయుషస్సముత్పత్తిం తత్కర్మాణ్యమా
నుషమ్॥ ౬౩॥ ఆవేద్య ప్రహసన్ ప్రేమ్ణా స్వసుతాం కీర్తిమాలినీమ్। భద్రా
యుషే ప్రయచ్ఛేతి బోధయిత్వా చ నైషధమ్॥ ౬౪ ॥ ఋషభోస
జగామాథ జనకాలార్థతత్వవిత్। అథ చంద్రాంగదో రాజా ము
హూర్తే మంగళోదితే॥ ౬౫ ॥ భద్రాయుషం సమాహూయ ప్రాయ
చ్ఛత్ కీర్తిమాలినీమ్। దాపయామాస యోగీంద్రో తస్మై భద్రాయుషే
తదా॥ ౬౬॥ కృతోద్వాహస్స రాజేంద్రకుమారస్స మహాభార్యయా। హే
మాసనస్థశ్శుశుభ రోహిణ్యేవ నిశాకరః॥ ౬౭ ॥ వజ్రబాహుం తత్పితరం
సమాహూయ స నైషధః। పురం ప్రవిశ్య సామాత్యః ప్రత్యుద్గమ్యాభ్య

పూజయత్ ॥ ౧౮ ॥ తత్రాపశ్యత్కృతోద్వాహం భద్రాయుషమరిందమ
మ్ । పాదయోః పతితం ప్రేమ్ణా హర్షాత్తం పరిషస్వజే ॥ ౧౯ ॥ ఏష
మే ప్రాణతో వీర ఏష శత్రునిబర్హణః । అద్యాస్య జ్ఞాతవంశోఽయం మ
యానంతపరాక్రమః ॥ ౨౦ ॥ ఏష తే స్నుషజామాతా చంద్రాంగదమహా
బలః । అస్య వంశవధోత్పత్తిం శ్రోతుమిచ్ఛామి తత్త్వతః ॥ ౨౧ ॥ ఇత్థం ద
శార్ణరాజేన ప్రార్థితో నిషధాధిపః । వివిక్తే స్నుషమాహూయ ప్రహస
న్నిదమబ్రవీత్ ॥ ౨౨ ॥ ఏష తే తనయో రాజన్ శైశవే రోగపీడితః । త్వ
యా వనే పరిత్యక్తస్సహమాత్రా విజాతశంకయా ॥ ౨౩ ॥ పరిభ్రమంతీ వి
పినే సా నారీ శిశునా సహ । శైవాన్నివేశ్య గృహం ప్రాప్తా తేన వైశ్యేన స
రక్షితా ॥ ౨౪ ॥ అథాసౌ బహురోగార్తో మృతస్తవ కుమారకః । కేనా
పి యోగిరాజేన మృతస్సంజీవితః పునః ॥ ౨౫ ॥ ఋషభాఖ్యస్య తస్యైవ ప్ర
భావాచ్ఛివయోగినః । రూపంచ దేవసదృశం ప్రాప్తౌ మాతృకుమార
కౌ ॥ ౨౬ ॥ తేన దత్తేన శంఖేన ఖడ్గేనారివిఘాతినా । జిగాయ సమరే శత్రూన్
శివవర్మాభిరక్షితః ॥ ౨౭ ॥ ద్విషట్సహస్రనాగానాం బలమేకోఽభిభర్త్యసౌ
సౌ । సర్వవిద్యాసు నిష్ణాతో మమ జామాతృతాం గతః ॥ ౨౮ ॥ అతే ఏనం
సమాదాయ మాతరంచాస్య సువ్రతామ్ । గచ్ఛత్వం స్వపురం రాజన్ ప్రా
ప్స్యసే శ్రియముత్తమామ్ ॥ ౨౯ ॥ ఇతి చంద్రాంగదస్సర్వం వ్యాఖ్యాయాం
తగృహే స్థితామ్ । తస్యాగ్రపత్నీమాహూయ దర్శయామాస భూ
షితామ్ ॥ ౩౦ ॥ ఇత్యాదికం సమాకర్ణ్య దృష్ట్వా చ స మహీపతిః । పీడితో
నితరాం మోహాత్స వృతం కమనాగహాయన్ ॥ ౩౧ ॥ ప్రాప్తశ్చపర
మానందం తయోర్దర్శనకౌతుకాత్ । పులకాంకితసర్వాంగస్తావుభౌ పరి
షస్వజే ॥ ౩౨ ॥ ఏవం నిషధరాజేన పూజితశ్చాభినందితః । సంభావయి
త్వా తం సంవ్యస్య స్వయంచ సహమంత్రిభిః ॥ ౩౩ ॥ తామాత్మనోగ్రమ
హిషీం తం పుత్రం తాం చ స్నుషామ్ । ఆదాయ సపరీవారో వజ్రబాహుః
పురీం యయౌ ॥ ౩౪ ॥ స సంభ్రమేణ మహతా భద్రాయుః పితృమందిరమ్ ।
సంప్రాప్య పరమాం నగరీం ప్రసన్నపురకేసాన్ ॥ ౩౫ ॥ కాంతేన దివ మా

రూఢోపి తద్రక్షయా ... త్రయాప్త్వనః । భద్రాయుః పృథివీం సర్వాం శశాస ధృతశాసనః॥ ౮౬॥ మగధేశం హేమరథం మోచయామాస బంధనాత్ । విధాయ పరమాం మైత్రీం బ్రహ్మాగ్నిసన్నిధౌ॥ ౮౭॥ ఇత్థం త్రిలోకమహితాం శివయోః పూజాం కృత్వా పురాతన భవేపి స రాజసూనుః । నిస్తీర్య దుస్తర విపద్గణమాప్తరాజ్యశ్చంద్రాంగదస్య సుతయా సహ సాధు రేమే॥ ౮౮॥ ... .

ఇతి శ్రీస్కాందపురాణే బ్రహ్మోత్తరఖండే - శివకవచ మహిమానువర్ణనం నామ

త్రయోదశోధ్యాయః,

చతుర్దశాధ్యాయప్రారంభః.

శ్రీసూతః॥ ప్రాప్తసింహాసనో ధీరో భద్రాయుస్స మహీపతిః। ప్రవివేశ వనం రమ్యం కదాచిత్ప్రియయా సహ॥ ౧ ॥ తస్మిన్కశ్చిచ్చంపకాశోక ప్రసూననవపల్లవే । ప్రోత్ఫుల్లమల్లికాంభోజ కూజద్భ్రమర సంకులే॥ ౨ ॥ నవకేసర సౌరభ్యబద్ధరాగిజనోత్సవే । సద్యః కోరకితాశోకతమాలగహనాంతరే॥ ౩ ॥ ప్రసూనప్రకరాస్ర ప్రమాలతీనవమంటపే । ప్రవాళిత సుమోద్భ్రాంత చూతశాఖాభిరంజితే॥ ౪ ॥ పున్నాగవనపర్యంతే పుంస్కోకిలవిరావిణి । వసంతసమయే రమ్యే విజహార ప్రియాసఖః॥ ౫॥ అథావిదూరే క్రందంతౌ ధావంతౌ ద్విజదంపతీ । అన్వీయమానౌ వ్యాఘ్రేణ దదర్శ నృపసత్తమః॥ ౬ ॥ పాహి పాహి మహారాజ మహానాథ కరుణానిధే। ఏష ఆయాతి శార్దూలో జిఘ్రువానమహాబలః॥ ౭ ॥ ఏష పర్వతసంకాశస్సర్వప్రాణిభయంకరః । యావన్నఖాగ్రైః ప్రాప్య తావన్నౌ రక్ష భూమిప తే॥ ౮॥ ఇత్థమాక్రందితం శ్రుత్వా స రాజా ధనురాదదే। జవాద్దృత్వా శార్దూలో మధ్యే జగ్రాహ తాం ప్రియాం ॥ ౯ ॥ హానాథ

నాథహా కాంతహా శంభో హా జగద్గురో ।ఇతిక్రోశయమానాం తాం వ్యా
ఘ్రోజగ్రాహభీషణః॥ ౧౦ ॥ తావత్సరాజా నిశితైర్భల్లైర్వ్యాఘ్రమ
తాడయత్ । నచతైర్వ్యథితః కించిద్గిరీంద్రఇవవృష్టిభిః॥౧౧॥ సశార్దూ
లోమహాసత్త్వోరాజ్ఞోస్త్రైరక్షతవ్యథః । బలాదాకృష్య తాం నారీము
పచక్రామ సత్వరః॥ ౧౨ ॥ సవ్యాఘ్రేణ హృతాం పత్నీం వీక్ష్య వి
ప్రోతిదుఃఖితః । రురోద హా ప్రియే కాంతే హా బాలే హా పతివ్రతే॥ ౧౩ ॥
మామేకమిహ సంత్యజ్య కథం లోకాంతరం గతా । ప్రాణేభ్యోపి ప్రియాం
త్యక్త్వా త్వాం కథం జీవితుముత్సహే॥ ౧౪॥ రాజన్క్వ తే మహాస్త్రాణి క్వ తే శ్లా
ఘ్యం మహాధనుః । క్వ తే ద్వాదశసాహస్రమహానాగసమం బలమ్॥౧౫॥
కిం తే శంఖేన ఖడ్గేన కిం తే మంత్రాస్త్రవిద్యయా । కిం సత్త్వేన ప్రతాపేన కిం
ప్రభావేన భూయసా॥౧౬॥ తత్సర్వం విఫలం జాతం యస్త్వాచ్ఛస్త్రీ త్వయ్యుతి
ష్ఠతి।యస్త్వం వనౌకసం జంతుం నివారయితుమక్షమః॥ ౧౭ ॥ క్షత్రస్యా
యం పరో ధర్మః క్షతాద్యత్పరిరక్షణమ్ । తస్మిన్కులోచితే ధర్మే న
ష్టేన్వజ్జీవసే కిమ్॥ ౧౮ ॥ ఆర్తానాం శరణప్రాప్తానాం త్రాణం కుర్వంతి
పార్థివాః। ప్రాణైరర్థైశ్చ ధర్మజ్ఞాస్త్వాహీనా నృపోత్తమాః॥౧౯
ఆర్తత్రాణవిహీనానాం జీవితాన్మరణం వరమ్ । ధనినాం దానహీనా
నాం గృహిణాం చేచ్ఛతావరమ్॥ ౨౦ ॥ వరం విషాశనం రాజ్ఞాం వరమ
గ్నిప్రవేశనమ్। అనాథానాం ప్రపన్నానాం కృపణానామరక్షణాత్॥
౨౧ ॥ ఇత్థం విలపితం తస్య ద్విజస్య విగర్హణమ్ । నిశమ్య నృపతిః శో
కాదాత్మన్యేవమచింతయత్॥ ౨౨ ॥ అహో మమాద్య పౌరుషం నష్టమద్య దై
వవిపర్యయాత్ । అకీర్తిశ్చ మే సంప్రాప్తా పాతకం ప్రాప్తముత్కటమ్ ॥
౨౩॥ నష్టః కులోచితో ధర్మో మందభాగ్యస్య దుర్మతేః। నూనమస్మత్సం
పదో రాజ్యమాయుష్యం క్షయమేష్యతి॥ ౨౪ ॥ ఆయూంషి సంపదో భో
గాః పుత్రదారధనాని చ। దైవేన క్షణముద్యాంతి ప్రణాశం తం వ్రజంతి చ॥
౨౫॥ అథైనం ద్విజన్మానం హృతదారం శుచాన్వితమ్। గతశోకం కరిష్యా
మి దత్త్వా ప్రాణానపి ప్రియాన్ ॥ ౨౬ ॥ ఇతి నిశ్చిత్య మనసా భద్రాయు

స్వర్ణవసస్తనుః । పతిత్వాపాదయోస్తస్యబభాషే పరిసాంత్వయన్ ॥
౨౭ ॥ కృపాంకురుమయిబ్రహ్మన్ క్షత్రబంధౌహతౌజసి।శోకంత్యజమ
హాబుద్ధేదాస్యామ్యర్థంతవేప్సితమ్॥ ౨౮ ॥ ఇదంరాజ్యమియంరాజ్ఞీమ
మేదంచకళేబరమ్ । త్వదధీనమిదంసర్వంకింతేభిలషితంవద॥ ౨౯ ॥బ్రా
హ్మణః॥కిమంధకస్యాదర్శేనకింగృహైర్భోగైర్నుజీవినః।కిం పుస్తకేన మూ
కస్యనిస్త్రీకస్యధనేనకిమ్॥ ౩౦ ॥ అతోహంగతపత్నీకోభుక్తభోగోనక
ర్హిచిత్ । ఇమాంతవాగ్రమహిషీంకామయేదీయతాంమమ॥ రాజా ॥
బ్రహ్మన్కిమేషధర్మస్తేకిమేతద్గురుశాసనమ్ । అస్వర్గ్యమయశస్యం
చపరదారాభిమర్శనమ్॥ దాతారస్సంతివిత్తస్యరాజ్యస్యగజవాజినామ్।
ఆత్మదేహస్యచక్వాపిక్షత్రస్యనకర్హిచిత్ ॥ పరదారోపభోగేనయ
త్పాపంసముపార్జితమ్। నతత్క్షాళయితుంశక్యంప్రాయశ్చిత్తశతైరపి॥
బ్రాహ్మణః॥ అపిబ్రహ్మవధంఘోరంఘోరంమద్యాసిషేవణమ్। తపసా
నాశయిష్యామికింపునఃపారదారజమ్॥ ౩౫ ॥ తస్మాత్త్వంప్రయచ్ఛతేభా
ర్యామిమాంత్వంధ్రువమన్యథా। అరక్షణాద్భయార్తానాంగంతా
సినరకందుస్తరమ్॥ ౩౬ ॥ ఇతివిప్రగిరాభీతశ్చింతయమాసపార్థివః। అ
రక్షణాన్మహాపాపంపత్నీదానవరంపరమ్। ౩౭ ॥ అతఃపత్నీంద్విజాగ్రా
యదత్వాముక్తకిల్బిషః।సద్యోగ్నింప్రవిశ్యాశుతీర్ణశ్చస్యహ
తాభవేత్॥ ౩౮ ॥ ఇతినిశ్చిత్యమనసాసముజ్జ్వాల్యహుతాశనమ్ । తం
బ్రాహ్మణంసమాహూయదదౌపత్నీంసహోదకమ్॥ ౩౯ ॥స్వయంస్నా
త్వాశుచిర్భూత్వా ప్రణమ్యవిబుధేశ్వరాన్ తమగ్నింత్రిఃపరిక్రమ్య
శివంధ్యాత్వాసమాహితః॥ ౪౦॥ తదాగ్నౌపతిష్యంతంశివపాదాసక్త
చేతసమ్। ప్రత్యక్షేధత్సవిశ్వేశఃప్రాదుర్భూతోజగత్పతిః॥ ౪౧ ॥ త
మీశ్వరంపంచముఖంత్రినేత్రంపినాకినంచంద్రకలావతంసమ్ । ప్రలంబి
తాపింగజటాకలాపంమధ్యాంగితాహస్మరకోటితుల్యమ్॥ ౪౨॥ కృశా
శగౌరంగజచర్మవాసనంగంగాతరంగోక్షితమూర్ధదేశమ్। నాగేంద్రహా
రావళికంకణాంకితంకిరీటకాంచ్యంగదకుండలోజ్జ్వలమ్॥ ౪౩॥ శూలాసి

ఖట్వాంగకుఠార చర్మాభవ్యగ్రాభయేష్టాజపినాకహస్తమ్। వృషోపరిస్థం
శితికంఠమీశం ప్రోద్భూతమగ్రేస్య దదర్శ॥ ౪౪ ॥ అథాంబరా
న్దుభిశంఖాప్తత్తుర్యాదికుసుమవృష్టయః। ప్రణేదుర్దేవతూర్యాణి దేవ్య
శ్చ ననృతుర్జగుః॥ ౪౫ ॥ తత్రాజగ్ముర్నారదాద్యాస్సనకాద్యాస్సుర
షయః। ఇంద్రాదయశ్చ లోకేశాస్తథా బ్రహ్మర్షయోమలాః॥ ౪౬॥
తేషాం మధ్యే సమాసీనో మహాదేవస్సహోమయా। వవర్ష కరుణాసా
రం భక్తిన ప్రేమమహీపతౌ॥ ౪౭ ॥ తద్దర్శనానందవిజృంభితాశయః ప్ర
వృద్ధబాష్పాంబుపరిప్లుతాంగః। ప్రహృష్టరోమా గళగద్గదాక్షర స్తుష్టా
వగీర్భిః ప్రణతః కృతాంజలిః ॥ ౪౮ ॥ స తోష్టువ్యత్ దేవమనాదిమవ్య
యం ప్రధానమవ్యక్తగుణం మహాంతమ్। అకారణం కారణకారణం పరం
శివం చిదానందఘనప్రకాశమ్॥ ౪౯ ॥ త్వం విశ్వసాక్షీ జగతోస్యకర్తా
సర్వాంతరాత్మా హృది సన్నివిష్టః। అతో విపశ్యంతి ధియా విశుద్ధయోగా
రనేకైః కృతచిత్తరోధైః॥ ౫౦ ॥ ఏకాత్మనా భావయతాం త్వమేకో నా
నాధియాయ స్త్వమనేకరూపః। అతీంద్రియం శబ్దపాస్తవిభ్రమం సు
నః పదాత్సం ప్రియయేహి తే పరమ్॥ ౫౧ ॥ తత్త్వాంద్యరూపం పచనోధి
యశ్చ వ్యపేతమోహం పరమాత్మరూపమ్। గుణైకనిష్ఠాః ప్రకృతే వినీ
నాః కథం పునస్తోతుమలంగిరో మే॥ ౫౨ ॥ తథాపి భక్త్యాశ్రయతాముపే
యుషస్తవాంఘ్రిపద్మం ప్రణతార్తిభంజనమ్। సుఘోరసంసారదవా
గ్నిపీడితో భజామి విశ్వంభర శైలశాంతయే॥ ౫౩ ॥ నమస్తే దేవదేవాయ
మహాదేవాయ శంభవే। సమస్త మూర్త్యభిన్నాయ సగర్గస్థిత్యంత
కారిణే ॥ ౫౪ ॥ నమో విశ్వాదిరూపాయ క్షేత్రభిన్నాత్మశక్తయే। సమ
స్తం స్వాత్రేస త్వాయ బోధానందఘనాయ తే॥ ౫౫ ॥ సర్వక్షేత్రనివా
సాయ క్షేత్రభిన్నాత్మశక్తయే। అశక్తాయ నమస్తుభ్యం సత్తా భాసా య
భాయసే॥ ౫౬॥ నిరాధారాయ నిత్యాయ నిత్యజ్ఞానాంతరాత్మనే। విశు
ద్ధాయ విదూరాయ విముక్తాశేషకర్మణే ॥ ౫౭ ॥ నమో వేదాంతగు
హ్యాయ వేదమూలవికాసినే। నమో వివిక్తచేష్టాయ నివృత్తగుణవృత్త
యే॥ ౫౮॥ నమః కల్యాణరూపాయ కల్యాణఫలదాయినే। నమో నంతా

యమహతే శాంతాయశివరూపిణే॥ ౫౯ ॥ అఘోరాయసుఘోరాయ
ఘోరాఘౌఘవిదారిణే। భర్గాయభవదుఃఖానాంభంజనాయగరీయ
సే॥ ౬౦ ॥ నమోవిశ్వస్వరూపాయవిశదాత్మగుణాయతే। అణోర
ణీయసేతుభ్యంమహతోపిమహీయసే॥ ౬౧ ॥ నమఃపినాకహస్తాయ
హేరంబేష్టాయతేనమః।నమష్షణ్ముఖతాతాయమృడానీపతయేనమః॥
౬౨॥ నమఃకామాంతయేతుభ్యంకాలకూటవిషాదినే।నమఃప్రమథనాథా
యపితృకాననవాసినే ॥ ౬౩ ॥ గిరీంద్రధన్వనేతుభ్యంనమస్త్రిపురభేదినే।
నమస్తేవీరభద్రాయదక్షాధ్వరవిఘాతినే॥ ౬౪ ॥ పాహిమాంజగతాం
నాథపాహిశంకరశాశ్వత। పాహిరుద్రవిరూపాక్ష పాహిమృత్యుంజ
యావ్యయ॥ ౬౫॥ శంభోశశాంకకృతశేఖరశాంతమూర్తే గౌరీశగో
పతిసురేశహుతాశనేత్ర। గంగాధరాంగజవిదారణభూర్ద్ధ్వమూర్తే భూ
తేశభూధరనివాసనసదానమస్తే॥ ౬౬ ॥ శ్రీసూతః॥ ఏవంస్తుతస్సభగ
వాన్ రాజ్ఞాదేవోమహేశ్వరః।ప్రసన్నస్సహసావర్ణీప్రత్యువాచకృ
పానిధిః॥౬౭ ॥శివః॥రాజంస్తేపరితుష్టోస్మిభక్త్యాప్రత్యస్తవేనచ।అన
న్యచేతసానిత్యంసదామాంపర్యపూజయః। తవభావపరీక్షార్థంద్వి
జోభూత్వాహమాగతః। వ్యాఘ్రేణయాగ్రస్తాసాచదేవీగిరీం
ద్రజా॥ ౬౯ ॥ వ్యాఘ్రోమాయామయోయస్తేశరైరక్షతవిగ్రహః।ధీర
తాంద్రష్టుకామస్తేపత్నీంయాచితవానహమ్॥౭౦॥ అస్యాశ్చకీర్తనేమా
లిన్యాస్తవభక్త్యాచమానద।తుష్టోహంసంప్రయచ్ఛామివరంవరయ సు
లభమ్॥ ౭౧ ॥ రాజా॥ ఏషఏవపరోదేవోయద్భవాన్ పరమేశ్వరః।
భవతాపపరీతస్యమమప్రత్యక్షతాంగతః॥ ౭౨ ॥ నాన్యంవృణేవరందే
వభవతోవరదర్శనాత్। అహంచసేయంరాజ్ఞీచమమమాతాచమత్పి
తా॥ ౭౩ ॥వైశ్యఃపద్మాకరోనామతత్పుత్రస్సునయాభిధః। సర్వానే
తాన్ మహాభాగసదాత్వత్పార్శ్వగాన్ కురు॥ ౭౪॥ అథరాజ్ఞీమహాభా
గాప్రణతాకీర్తిమాలినీ।భక్త్యాప్రసాద్యగిరిశంయయాచేవరముత్తమ
మ్॥ ౭౫॥ రాజ్ఞీ ॥ చంద్రాంగదోమమపితామాతాసీమంతినీచమే। త
యోర్యాచేమహాదేవత్వత్పార్శ్వేసన్నిధింసదా॥ ౭౬ ॥ శ్రీసూతః ॥

తథా త్వతిమహాదేవః ప్రసన్నో భక్తవత్సలః । తయోః కావ్యవరంద
త్త్వా కుణ్డాదంతర్హితో౽భవత్ ॥ ౭౭ ॥ స చ రాజా పురం ప్రాప్య ప్రసా
దం ప్రాప్య శూలినః । సహితః కీర్తిమాలిన్యా బుభుజే విషయాన్ బ
హూన్ ॥ ౭౮ ॥ కృత్వా ... సాయుతం రాజ్యమవ్యాహతబలోన్నతిః ।
రాజ్యం పుత్రేషు నిక్షిప్య లేభే శంభోః పరం పదమ్ ॥ ౭౯ ॥ చంద్రాంగ
దో౽పి రాజేంద్ర రాజ్ఞీ సీమంతినీ చ సా । భక్త్యా సంపూజ్య గిరిశం జగ్మతు
శ్శాంభవం పదమ్ ॥ ౮౦ ॥ ఏతత్పవిత్రమఘనాశకరం విచిత్రం శంభోర్గుణా
నుకథనం పరమం రహస్యమ్ । యశ్శ్రావయేద్బుధజనాన్ ప్రయతః పఠే
ద్వా సంప్రాప్త భాగవిభవశ్శివమేతి సో౽ంతే ॥ ౮౧ ॥ ... ...

ఇతి శ్రీస్కాందే పురాణే - బ్రహ్మోత్తరఖండే - భద్రా
యుషశ్శివప్రత్యక్షకథనం నామ చతుర్దశో౽ధ్యాయః.

పంచదశో౽ధ్యాయప్రారంభః.

శ్రీసూతః ॥ ఋషభస్యానుభావో౽యం వర్ణితస్తే యోగినః । అ
థాస్యాపి చ తస్యాపి ప్రభావం చ యోగినః ॥ భస్మనశ్చాపి మాహాత్మ్యం
వర్ణయామి సమాసతః । కృతకృత్యా భవిష్యంతి యచ్ఛ్రుత్వా పాపినో౽పి
వా ॥ అస్త్యేకో వామదేవాఖ్యశ్శివయోగి మహాతపాః । నిర్ద్వంద్వో నిర్మమః
శాంతో నిస్సంగస్సమదర్శనః । ఆత్మారామో జితక్రోధో గృహదారవి
వర్జితః । అనికేతో మతిమాన్ సంతుష్టో౽పరిగ్రహః । భస్మోద్ధూళితస
ర్వాంగో జటామండలమండితః ॥ వల్కలాజినసంవీతో భిక్షాపాత్రపరి
గ్రహః । స ఏకదా చరన్ లోకే సర్వానుగ్రహతత్పరః ॥ క్రౌంచారణ్యం
మహాఘోరం ప్రవివేశ యదృచ్ఛయా । తస్మిన్మనుజశైరణ్యే వసత్యేకో
తిపీడనః ॥ ౬ ॥ క్షుత్తృష్ణాకులితో౽త్యంతం యః కశ్చిద్బ్రహ్మరాక్షసః । తం
ప్రవిష్టం శివాత్మానం సంస్పృష్ట్వా వనముత్తమమ్ ॥ ౭ ॥ అభిదుద్రావ వేగే
న జగ్ధుం క్షుత్ప్రపీడితః । వ్యాత్తాననం మహాకాయం ఘోరదంష్ట్రం

భయానకన్ [illegible]మాగతమగ్రే ప్రెక్ష్య యోగీశో నచచాల సః। న దంష్ట్రః ప్రద్రుత్యతర
సాసఘోరో [illegible] నగోచరః॥ ౯॥ [illegible] హాశివ[illegible]ంపం
శివయోగినమ్ । [illegible] ॥ ౧౦ ॥
స బ్రహ్మ రా[illegible] ఘోర [illegible] దాం [illegible] యథా పింతా
మణింస్పృష్ట్వా [illegible] ॥ ౧౧ ॥ యథా జంబూ
నదంప్రాప్య [illegible] సమాశ్రిత్య వా
యసాయాంతి హంసతామ్॥ ౧౨॥ [illegible] కృష్ట్వా [illegible] దేశ
త్వమాప్నుయుః [illegible] నాదినః॥ ౧౩॥
సద్యఃప్రసంస్పర్శనోపేతాన్ సత్సంగోచలః భ్రాష్టతః। యత్పావనం
క్షుత్పిపాసార్తో ఘోరరాక్షసవనేచరః। ౧౪ ॥ ససద్యస్త్రిస్త్రిమా
యాతఃపూర్ణానందోబభూవహ॥౧౫॥తద్గాత్రలగ్నసితభస్మకణా
నుబంధసద్యోవిధూతఘనపాపతమస్స్వభావః। సంప్రాప్తపూర్వభవ
సంస్మృతిరుగ్రకాయస్తత్పాదపద్మయుగళేపతితోబభాషే॥౧౬॥ ప్ర
సీదమేమహాయోగిన్ ప్రసీదకరుణానిధే। ప్రసీదభవతప్తానామానందా
మృతవారిధే॥ ౧౭ ॥ క్వాహంపాపమతిఘోరస్సర్వలోకభయంక
రః।క్వమెమహానుభావస్యదర్శనసంకరుణాత్మనః ॥ ౧౮ ॥ ఉద్ధరోద్ధర
మాంఘోరేపతితందుఃఖసాగరే। తవదర్శనమాత్రేణమమానందోభివ
ర్ధతె ॥ ౧౯ ॥ వామదేవః॥క స్త్వంవనేచరోఘోరోరాక్షసోత్రకిమా
స్థితః।కథమేతాంమహాఘోరాంకష్టాంగతిమవాప్తవాన్॥ ౨౦॥ బ్రహ్మ
రాక్షసః ॥ పార్థివోహమితఃపూర్వంపంచవింశతికేభవే। గోప్తా
యవనరాజ్యస్యదుర్జయోనామవీర్యవాన్॥ ౨౧ ॥ సోహందురా
త్మాపాపీయాన్స్వైరచారీమదోత్కటః। దండధారీదురాచారఃప్రజా
ఘ్నోనిఘృణస్సదా॥ ౨౨॥ యువాబహుకళత్రోపికామాసక్తో జితేం
ద్రియః। ఇమాంపాపీయసీంచేష్టాంపునరేకాంగతోస్మ్యహమ్॥ ౨౩ ॥
ప్రత్యహంనూతనాంమన్యాంనారీంభోక్తుమనాస్సదా। ఆహృతాస్సర్వ
దేశేభ్యోనార్యోభృత్యైర్మదాజ్ఞయా॥ ౨౪॥భుక్త్వాభుక్త్వాపరిత్యజ్య

చైకామేకాం దినే దినే। అంతర్గృహేషు సంస్థాప్య పునరన్యాః స్త్రియో
హృతాః॥ ౨౫ ॥ ఏవం స్వరాష్ట్రాత్పరతశ్చ రాష్ట్రాద్దేశాంతరగ్రామ
పురవ్రజేభ్యః। ఆహృత్య నార్యో రమితా దినే దినే భుక్తాః పునః కాపి న భుజ్య
తే మయా ॥ ౨౬ ॥ తథాన్యైశ్చ న భుజ్యంతే మయా భుక్తాశ్చ యాః స్త్రి
యః। అంతర్గృహే చ నిహితాః శోచ్యంతే చ దివానిశమ్॥ ౨౭॥ బ్రహ్మ
విట్క్షత్రశూద్రాణాం తథా నార్యో హృతా మయా। మమ రాష్ట్రస్థితా వి
ప్రాస్నుషాదాః ప్రసుప్రపుః॥ ౨౮॥ సభర్తృకాశ్చ కన్యాశ్చ విధవా
శ్చ రజస్వలాః। ఆహృత్యాహృత్య రమితా మయా కామహృతాత్మనా॥
౨౯॥ త్రిశతం ద్విజనారీణాం రాజస్త్రీణాం చతుశ్శతమ్। షట్శతం వైశ్య
నారీణాం సహస్రం శూద్రయోషితామ్॥ ౩౦॥ శతం చండాలకన్యానాం
పుళిందానాం సహస్రశః। శైలూషీణాం పంచశతం రజకీనాం చతుశ్శ
తమ్॥ ౩౧ ॥ అసంఖ్యా వారయోషాశ్చ మయా భుక్తా దురాత్మనా। తథా
పి మమ కామస్య న తృప్తిః సమజాయత॥ ౩౨ ॥ ఏవం దుర్విషయాస
క్తం మత్తం పాపరతం సదా। యావన్నేవ మహారోగా వివిశుర్మాం క్ష
యాదయః॥ ౩౩॥ రోగైరభిహతో నష్టపత్యైశ్చ శత్రుభిః పీడితః త్యక్తో మా
న్యైశ్చ స్వైశ్చ నృత్యైర్హి హం స్వేన కర్మణా॥ ౩౪॥ ఆయుషి క్షీణే నష్టే చ
యశో న విభవః క్షీణే భాగ్యం ... యయౌ ... గతిమ్। స్వర్గా
త్సవం తే పితరః పురా తేనాపి ... మేతస్య నరస్య ... యాత్॥ ౩౬॥ అ
తోహం ఘోరదుష్టైర్గణైర్యమస్యాలయమ్। ప్రస్థానే తేన నరకే రౌ
రవే ... పాతితః। తత్రాహం నరకేషు ... ప్రాణానామయుతత్రయం।
రేత ఏవ పిబన్ నిర్యమానో ... సంయుతకం ... ॥ ౩౭ ॥ తతః పాపావశే
షేణ ... సహస్రశః జాతో ...
తుః॥ ౩౮ ॥ ప్రథమే సింహయోనౌ ... ద్వితీయే
హం భవే జాతో వ్యాఘ్రః ప్రాణిభయంకరః॥ ౩౯ ॥ తృతీయే జగరో ఘో
రశ్చతుర్థేహం భవే వృకః। పంచమేహం వరాహశ్చ షష్ఠేహం కృకవాస
కః॥ ౪౦॥ సప్తమే సారమేయశ్చ సృగాలశ్చాష్టమే భవే। నవమే గవయో
భీమో మృగోహం దశమే భవే॥ ౪౧ ॥ ఏకాదశే కర్కటశ్చ గృధ్రోహం

ద్వాదశే భవే। త్రయోదశే హంసకలో వాయసశ్చతుర్దశే॥ ౪౨॥ అ
చ్ఛభల్లః పంచదశే షోడశే వనకుక్కుటః। గార్దభో హంసః సప్తదశే మా
ర్జారోష్టాదశే భవేత్॥ ౪౩॥ ఏకోనవింశే మండూకః కూర్మో వింశతమే భ
వేత్। ఏకవింశే భవేన్మత్స్యో ద్వావింశే మూషకో భవేత్॥ ౪౪॥ ఉలూకో
ఽహం త్రయోవింశే చతుర్వింశే వనద్విపః। పంచవింశే భవేచ్ఛాగో జాతో
ఽహం బ్రహ్మరాక్షసః॥ ౪౫॥ క్షుత్పరీతో నరాధిప రాక్షసోఽప్యత్ర మహా
వనే। ఇదానీమాగతం దృష్ట్వా భవంతం జగ్ధుముత్సుకః॥ ౪౬॥ త్వద్దేహగస్య
క్షణమాత్రేణ ప్రాప్తపూర్వశుభస్మృతిః। గతజన్మసహస్రాణి స్మృత్వాఽద్య
వ్యాప్యద్య త్వదంతికే॥ ౪౭॥ నిర్వేదశ్చ పరో జాతో గతస్సాధ్వీ హృదయే మమ।
ఈదృశోఽయం ప్రభావస్తే కిం ఫలం లబ్ధవానహం మునే॥ ౪౮॥ కేన పాపాతిరేకేణ
నరకేష్వతిధర్మనిషేవణాత్। యోగేన కేన భక్త్యా వా సంప్రాప్తా సంతతిశ్శక్తి
భిః॥ ౪౯॥ తత్త్వతో బ్రూహి భగవన్ త్వామహం శరణం గతః॥ వామదే
వః॥ ఏవమద్యాత్ర లగ్నస్య ప్రభావో భస్మనో మహాన్॥ ౫౦॥ తత్సంప
ర్కాత్తమోఽప్యత్తే స్తవేయం గతిరుత్తమా। కో వేద భస్మమాహాత్మ్యం
మహాదేవాదృతే పరః॥ ౫౧॥ దుర్విభావ్యం యథా శంభోర్మాహా
త్మ్యం భస్మనస్తథా। పురా భవాన్ద్రావిడేషు బ్రాహ్మణో మదజాతకః॥
౫౨॥ ద్రావిడస్థో మహామూఢః కర్మణా శూద్రతాం గతః। చౌర్యవృ
త్తిర్నైకృతికో వృషలీరతిలాలసః॥ ౫౩॥ కదాచిజ్జారతాం ప్రాప్య శూ
ద్రేణ నిహతో నిశి। తచ్ఛవస్య బహిర్గ్రామాత్ త్యక్తస్య పతితకర్మణః॥
౫౪॥ చచార సారమేయో గతభస్మపాంసుమయ్యచ్ఛయా। అపతన్నరకే
ఘోరే పాతితం యమకింకరైః॥ ౫౫॥ నిన్యుః ... సమారోప్య ప్రస
హ్య శివకింకరాః। శివదూతా యమో భూయో నేకపంచవృష్టివాన్॥
౫౬॥ మహాపాతకకర్తారం సంకర్షన్నగ్నిసీమని। అథో చస్నో నద్యూతాస్తే
పశ్యాద్వృశవవిగ్రహే॥ వక్షోలలాటదోర్మూలాన్యంకితాని సుభస్మ
నా। అతః సంసమానేతుం నాగతాశ్శివశాసనాత్॥ ౫౭॥ మాస్మాన్నిషే
ద్ధుం శక్నోషి మాఽస్త్వత్ర తవ సంశయః। ఇత్యాభాష్య యమం శంభో

దూరతాస్తే బ్రాహ్మణం తతః॥ ౫౯ ॥ పశ్యతాం సర్వలోకానాం నిన్యే
లోకమనామయమ్। తస్మాదశేషపాపానాం సద్యస్సంశోధనం పరమ్॥
౬౦ ॥ శంభోర్విభూషణం భస్మ ధ్రియతే సతతం మయా । ఇత్థం నిశమ్య
మాహాత్మ్యం భస్మనో బ్రహ్మరాక్షసః॥ ౬౧॥ విస్తరేణ పునశ్శ్రోతుమా
త్సుక్యాదిత్యభాషత॥ బ్రహ్మరాక్షసః॥ సాధు సాధు మహాయోగిన్ ధన్యో
స్మి తవ దర్శనాత్ ॥ ౬౨॥ మాం విమోచయ పుణ్యాత్మన్ ఘోరాదస్మా
త్కుజన్మనః। కించిదస్తీతి మే భాతి మయా పుణ్యం పురాకృతమ్॥ ౬౩॥ అ
తోహం త్వత్ప్రసాదేన మోక్ష్యేస్మాత్పాపబంధనాత్ । ఏకస్మై ద్విజము
ఖ్యాయ తస్మిన్ పార్థివజన్మని॥ ౬౪॥ భూమిః ప్రదత్తా రుచిరా దత్తా సస్యా
రామాన్వితా మయా। యమేనాపి తథైవోక్తం పంచవింశతికే భవే॥ ౬౫॥
కస్యచిద్యోగినస్సంగాన్ముక్తస్సే సంసృతేరితి। తదద్య ఫలితం పుణ్యం మయ
త్కృతం తత్ప్రభవార్జితమ్॥ ౬౬॥ అతోస్మిన్మనుజారణ్యే సంప్రాప్త
స్తవ సంగమమ్। అతో మాం ఘోరపాప్మానం సంచరంతం కుజన్మసు॥ ౬౭
సముద్ధర కృపాసింధో దత్త్వా భస్మ సమంత్రకమ్। కథం ధార్యమిదం భస్మ
కో వా మంత్రః కో విధిస్స్మృతః ॥ కః కాలః కశ్చ వా దేశః సర్వం కథయ మే గు
రో। భవాదృశా మహాత్మానస్సదా లోకహితే రతాః॥ ౬౯॥ నాత్మనో
హితమిచ్ఛంతి కల్పవృక్షసధర్మిణః॥ శ్రీసూతః॥ ఇత్యుక్తస్తేన యోగీశో
ఘోరేణ వనవాసినా॥ ౭౦॥ ప్రాహ ప్రగల్భయా వాచా క్షేత్రదానస్య వై
భవమ్। వామదేవః॥ వేదవేదాంగశాస్త్రార్థవిపశ్చిద్బ్రహ్మవాదినే॥ ౭౧
సస్యారామప్రపూర్ణం హి క్షేత్రదానం రోచతే యః। స మహాపాపసంఘా
లంకృతం స్యాద్భవాంతరే॥ ౭౨ ॥ సద్యో [illegible] ముక్తిమవాప్నోతి సర్వే
[illegible] తస్య [illegible] సమాఖ్యాతం ద్విజహేర్వో [illegible] ॥
౭౩ ॥ శ్రీసూతః। క్షేత్రదానఫలం త్వేవముక్త్వా యోగీ దయానిధిః। భూ
యో భస్మమాహాత్మ్యం వర్ణయామాస తత్త్వతః॥ ౭౪॥ ...

ఇతి శ్రీస్కాందే మహాపురాణే - బ్రహ్మోత్తరఖండే - భస్మ
మాహాత్మ్యవర్ణనం నామ పంచదశోధ్యాయః.

బ్రహ్మోత్తరఖండే - షోడశోధ్యాయః.

అథషోడశాధ్యాయ ప్రారంభః-

శ్రీవామదేవః॥ పురామందర శైలేంద్రే నానాధాతువిచిత్రితే ।
నానాసత్వసమాకీర్ణే నానాద్రుమలతాయుతే॥ ౧ ॥ కాలాగ్నిరుద్రో
భగవాన్ కదాచిద్విశ్వవందితః। సమాససాద భూతేశః స్వేచ్ఛయా పరమే
శ్వరః॥ ౨॥ సమంతాత్తముపాతిష్ఠన్ రుద్రాణాం శతకోటయః। తేషాం
మధ్యే సమాసీనో దేవదేవస్త్రిలోచనః॥ ౩ ॥ తత్రాగమత్సరశ్రేష్ఠో దే
వదేవైః పురందరః। తథాగ్నివరుణౌ వాయుయవ వైశ్రవణాదయః॥ ౪॥
గంధర్వాశ్చిత్రసేనాద్యాః ఖేచరాస్సహపన్నగాః। విద్యాధరాః కింపురు
షాస్సిద్ధాస్సాధ్యాశ్చ గుహ్యకాః॥ ౫ ॥ బ్రహ్మర్షయో వసిష్ఠాద్యా నా
రదాద్యాస్సురర్షయః । పితరశ్చ మహాత్మానో దక్షాద్యాశ్చ ప్రజేశ్వ
రాః॥ ఊర్వశ్యాద్యా అప్సరసశ్చండికాద్యాశ్చ మాతరః। ఆదిత్యా వసవో
రుద్రా విశ్వేదేవా మహౌజసః॥ తథాన్యే లోకపతయో లోకసంరక్షణక్ష
మాః। మహాకాళశ్చ నందీచ సదాశంకర పార్శ్వగాః ॥ వీరభద్రో మహా
తేజాశ్శంకుకర్ణో మహాబలః। ఘంటాకర్ణశ్చ దుర్ధర్షో మాణిభద్రో వృ
కోదరః॥ కుండోదరశ్చ వికటో నికుంభస్తు తథా బలీ। మహోదరః కర్ణసా
రః కేతుభృంగిరిటస్తథా॥ ౧౦ ॥ భూతనాథాస్తథాన్యే చ మహాకాయా
మహౌజసః । కృష్ణవర్ణాః పిసశ్వేతాః కేచిద్ధూమ్రకసన్నిభాః॥ ౧౧ ॥
హరితా ధూసరా ధూమ్రాః కబుర్రాః పీతలోహితాః । చిత్రవర్ణా
విచిత్రాంగాశ్చిత్రవేలామదోత్కటాః॥ ౧౨ ॥ నానావిధద్యుతికరా
నానావాహనభూషణాః । కేచిద్వ్యాఘ్రముఖాః కేచిత్సూకరాస్యా
మృగాననాః॥ ౧౩ ॥ కేచిచ్ఛక్రవదనాస్సారమేయముఖాః పరే। సృగా
లవదనాశ్చాన్యే శిఖివక్త్రాస్తథాపరే॥ ౧౪॥ ఉష్ట్రాననాస్తథ చిత్సిం
హగృధ్రబకాననాః । కేచిచ్ఛరభభేరండగరుడాస్యాస్తథాపరే॥
౧౫ ॥ ఏకవక్త్రా ద్వివక్త్రాశ్చ బహువక్త్రాశ్చ షణ్ముఖాః । ఏకహస్తా

స్త్రిహస్తాశ్చపంచహస్తాస్సప్తహస్తకాః॥ ౧౬ ॥ అపాదాబహుపా
దాశ్చబహుకర్ణైకకర్ణకాః। ఏకనేత్రాశ్చతుర్నేత్రాదీర్ఘాః కేచన
వామనాః॥ ౧౭ ॥ సమంతాద్వ్యవ్యభూతేశంభూతనాథముపాసత।
అథాగచ్ఛన్మహాతేజామునీనాంప్రవరస్సుధీః॥ ౧౮ ॥ సనత్కుమారో
ధర్మాత్మాతం ద్రష్టుంజగదీశ్వరమ్।సదేవదేవంవిశ్వేశంసూర్యకోటిస
మప్రభమ్॥ ౧౯॥ మహాప్రళయసంక్షుబ్ధసప్తార్ణవఘనస్వనమ్,। సంవ
ర్తాగ్నిసటాటోపజటాపటలశోభితమ్॥ ౨౦ ॥ అఖిలఃఫాలనయనజ్వా
లాప్లానసిజత్విషమ్ । ప్రదీప్తచూడామణినాశశిఖండేనశోభితమ్॥ ౨౧॥
తక్షకంవామకర్ణేనదక్షిణేనచవాసుకిమ్ । బిభ్రాణం కుండల యుగం
రత్ననీలమహాహనుమ్॥ ౨౨॥నీలగ్రీవంమహాబాహుంనాగాభరణభూషి
తమ్। ఫణిరాజపరిభ్రామత్కంకణాంగదముద్రితమ్॥అనంతఫణిసాహ
స్రఫణాశింజితమేఖలమ్।వ్యాఘ్రచర్మపరిధానంఘంటాదర్పణ భూ షి
తమ్॥ ౨౪ ॥ కర్కోటకమహాపద్మధృతరాష్ట్రధనంజయైః । క్లృప్తనూ
పురసంఘుష్టపదద్వయవిరాజితమ్॥ ౨౫ ॥ ప్రాంతోమరఖట్వాంగఘం
టాశూలధనుర్ధరమ్ । అప్రధృష్యమనిర్దేశ్య మచింత్యా కారమీశ్వ
రమ్॥ ౨౬ ॥ గత్వాసంపశ్యసనారూఢంప్రణనామమహామునిః ॥*॥ తంభ
క్తిభారోచ్ఛ్వసితాంతరాత్మా సంస్తుత్యగీర్భిః శ్రుతిసమ్మితాభిః।
కృతాంజలిఃప్రశ్రయనమ్రకంధరః పప్రచ్ఛధర్మానఖిలాంచ్ఛుభప్ర
దాన్ । యాన్ యాన్ పృచ్ఛన్మునిస్తాంస్తాన్ధర్మాన్ శివోవదత్॥ ౨౮॥
ప్రోవాచభగవాన్ భూయో మునిరపృచ్ఛత ॥ సనత్కుమారః॥
శ్రుతాహ్యనేకధర్మాస్త్వన్ముఖాన్ముక్తిహేతవః॥ ౨౯ ॥ [illegible]
[illegible]పాపామనుజాస్తరిష్యంతిభవార్ణవమ్ । అథాపరంమహా[illegible]
[illegible]యసంమహాలయ॥ ౩౦॥ బ్రూహికార్త్యాలోకహ్యాంసద్యోము
క్తిప్రదంనృణామ్ । [illegible]బహులాధర్మాశ్శ్రుతాస్సహస్ర
శః॥ ౩౧ ॥ సత్యంతేనవిలాః కాలాత్సంద్ధింయచ్ఛంతివానవా । అతో
[illegible]కంగహ్యంనుక్తేర్యచ్చసాధకమ్ ॥ ౩౨॥ ధర్మంవిజ్ఞాతుమి

చ్ఛామినిత్యత్వత్తోహంపరమేశ్వర॥ శ్రీరుద్రః॥ సర్వేషామేవధర్మాణాము
త్తమం/శ్రుతిచోదితమ్॥ ౩౩ ॥ రహస్యంసర్వజంతూనాంయత్త్రిపుం
డ్రస్యధారణమ్। సనత్కుమారః॥ త్రిపుండ్రస్యవిధింబ్రూహిభగవన్మే
జగత్పతే॥ ౩౪ ॥ తత్ప్రభావంశ్రోతుమిచ్ఛామినిత్యత్వత్ప్రసాదాన్మహేశ్వర।
కతిస్థానానికింద్రవ్యంకాశక్తిఃకాచదేవతా॥ కింప్రమాణంచకేకఃకర్తా
కోమంత్రస్తస్యకింఫలమ్ ఏతత్సర్వమశేషేణత్రిపుండ్రస్యచలక్షణమ్॥
బ్రూహిమేజగతాంనాథలోకానాంహితకామ్యయా॥ ౩౬॥ కాలాగ్ని
రుద్రః ॥ ఆగ్నేయముచ్యతేభస్మదగ్ధగోమయసంభవమ్।తద్ద్రవ్య
మిత్యుక్తంత్రిపుండ్రస్యమహామునే॥ ౩౭॥ సద్యాదిబ్రహ్మమన్త్రైర్మహా
మంత్రైర్వాపంచభిః। పరిగృహ్యాగ్నిరిత్యాదిమంత్రైర్భస్మాభిమంత్ర్య
మేతిమంత్రితంమంత్రతఃప్రోక్తంద్విజానాంమునిపుంగవ। కేవలంధార
ణంబ్రహ్మస్వస్వేషాంపరికీర్తితమ్। అగ్నిరిత్యాదిభిర్మంత్రైర్జాబా
లోక్తైస్తుషడ్భిర్వా: । సప్తభిర్ధూళనంకార్యంభస్మనాసజలేనవా॥ ౪౦॥
త్రియంబకేనమంత్రేణబ్రహ్మక్షత్రియకైస్త్రిపుండ్రకమ్। ధార్యమేవద్వి
జశ్రేష్ఠైర్మంత్రైస్తత్త్వపారగైః ॥ ౪౧ ॥ మేధావీత్యాదినావాపిబ్ర
హ్మచారీదినేదినే। భస్మనాసజలేనైవధారయేచ్చత్రిపుండ్రకమ్ ॥
౪౨ ॥ త్రియంబకేనమంత్రేణప్రణవేనశివేనచ।గృహస్థశ్చవనస్థశ్చధా
రయేచ్చత్రిపుండ్రకమ్ ॥ ౪౩ ॥ధారయేద్భిక్షుకోనిత్యమతిజాబాలిశా
ఖినః ।బలాత్మైవదోద్వాదశంద్వాస్థైవోంకసిద్ధిమాన్॥ ౪౪ ॥త్రిపుం
డ్రధారయేన్నిత్యంభుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్। శిరోలలాటయోఃకంఠేహృ
దోంకసినాసికే ॥ ౪౫ ॥పార్శ్వయోర్ద్వయోశ్చ భుజయోర్బాహుమధ్యేచ
హస్తయోఃపృష్ఠేకటిధార్యంచత్రిపుండ్రంభుక్తిముక్తిదమ్॥ ౪౬ ॥
ధృతపంచదశస్థానత్రిపుండ్రోయోపికోపివా। సశివస్సహరిర్బ్రహ్మా
సవంద్యశ్చాపిపాళకః॥ ౪౭ ॥ పర్వణానామాత్రమాణాంచ మంత్రితో
మంత్రితోపివా। త్రిపుండ్రోద్ధూళనంప్రోక్తంజాబాలోరాదరేణచ ।౫౦

ధూళనం త్రిపుండ్రం చ జ్ఞానాంగత్వేన సాదరమ్ । ఆచరంతి మునిశ్రేష్ఠా
స్తే వై శాశ్వతశాలినః ॥ ౪౯ ॥ అయుక్త్యా శ్రేష్ఠమోహేన వై సమా
చరతస్సదా । తేషామేవ పరం జ్ఞానం సంసారక్లేశకారణమ్ ॥ ౫౦ ॥ ఉద్ధూ
ళనం త్రిపుండ్రం చ మాయాపాశనికృంతనమ్ । ఆచరంతి మునిశ్రేష్ఠా
అథర్వశిరసి స్థితాః ॥ అథాపి మాయాచ్ఛేదో జ్ఞానాదేవ తు కేవలా
త్ । అజ్ఞానస్య తు విజ్ఞానే బాధకత్వం భవేత్ ॥ ౫౨ ॥ వ్రతం పాశుపతం
యేన సమ్యగాచరితం ద్విజ । తస్య తజ్జ్ఞానం విజానీత మాయాపాశవి
మోచకమ్ ॥ ౫౩ ॥ ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రం చ జ్ఞానాంగత్వేన కేవలమ్ ॥
ఆచరంతి మునిశ్రేష్ఠాస్తే వై శాశ్వతశాలినః ॥ ౫౪ ॥ అతోఽపి పావి
త్ర్యఫలాభాయ ముముక్షుస్సిద్ధయే । ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రం చ ముముక్షుస్సమ్యగా
చరేత్ ॥ ౫౫ ॥ సత్యాదిభిః పరం భూతి ర్ముక్తిర్ వ్యక్తం త్రిపుండ్రకమ్ । ప్ర
మాదాదపి మోహాద్ధీమానిత్యేవ దితిహి శ్రుతిః ॥ ౫౬ ॥ భస్మనోద్ధూళనం చై
వ తథా తిర్యక్ త్రిపుండ్రకమ్ । శివేన విష్ణునా చైవ బ్రహ్మణా వజ్రిణా
తథా ॥ ౫౭ ॥ దేవతాభిర్ధృతం భస్మ త్రిపుండ్రోద్ధూళనం సదా । ఉ
మాదేవ్యా చ లక్ష్మ్యా చ వాచా నారీభిరేవ చ ॥ ౫౮ ॥ సర్వస్త్రీభి
ర్ధృతం భస్మ త్రిపుండ్రోద్ధూళనాత్మనామ్ । సిద్ధైర్వా ముష్టభిర్ధ్యా
తైర్యత్సమాచరితం మునే ॥ ౫౯ ॥ ఏవం విశిష్టా విద్వాంసో నైత దేపాపజీవి
నః ॥ ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రం చ శ్రద్ధయా నాచరంతి యే । తేషాం నాస్తి విని
ర్ముక్తిస్సంసారాజ్జన్మకోటిభిః ॥ ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రం చ శ్రద్ధయా నాచర
న్తి యే । తేషాం నాస్తి సదాచారో శాస్త్రేషు వినిర్మితః ॥ ౬౨ ॥ ఉద్ధూ
ళనం త్రిపుండ్రం చ శ్రద్ధయా నాచరంతి యే । తే మహాపాతకైర్యుక్తా ఇతి
వేదవినిర్ణయః ॥ ౬౩ ॥ ఉద్ధూళనం త్రిపుండ్రం చ శ్రద్ధయా నాచరంతి
యే । తైస్సమాచరితం సర్వం యత్కర్మ తద్విహాయ ॥ ౬౪ ॥ మహాపాతకయు
క్తానాం జంతూనాం పూర్వజన్మసు । త్రిపుండ్రోద్ధూళనద్వేషో జాయతే
సుదృఢం స్ఫుటమ్ ॥ ౬౫ ॥ త్రిపుండ్రోద్ధూళనే శ్రద్ధా యేషాం దైవాన్న
జాయతే । మహాపాతకసంఘేన యుక్తాస్తే నాత్ర సంశయః ॥ ౬౬ ॥ ఉద్ధూ

శనేత్రిపుండ్రేచతన్మాహాత్మ్యకథాసుచ । శ్రద్ధానజాయతేయేషాం తేమహాపాపసంయుతాః॥ ౬౭॥ యేషాంక్రోధోభవేద్భస్మధారణేన ప్రమాణకే । తేమహాపాతకైర్యుక్తాఇతిమేనిశ్చితామతిః॥ ౬౮॥ భస్మ ధారణమాహాత్మ్యంమయావక్తుంనశక్యతే। బ్రహ్మణావిష్ణునాచాపి కిమన్యైర్దేవమానుషైః॥ ౬౯ ॥ అహోమోహస్యమాహాత్మ్యం మునీంద్రబ్రహ్మవిత్తమ । యేనరాభస్మసంత్యజ్యకుర్వంత్యన్యత్సమా హితాః॥౭౦ ॥ భస్మనశ్చవిధిఃప్రోక్తోధర్మజ్ఞైస్తత్త్వచింతకైః। ఏకమే వమహాభస్మస్వల్పమన్యత్ప్రకీర్తితమ్॥ ౭౧॥ మహాభస్మ మహాదేవోమ హామాయావభాసకః । భస్మసాత్సర్వపాపానాం రాశయశ్చభవం తిహి॥ ౭౨ ॥ వెద్యావెదోద్భవాప్యాధ్యాపరాధాధ్యాత్మసంజ్ఞి తా। అవిద్యాన్యపరాచైవసత్యమేవమయోదితమ్॥ ౭౩॥ యస్యసాక్షా న్మహాభస్మ భాతిస్వాత్మతయాస్వతః । నతస్యభస్మనాకార్యంనజటాభి ర్నచీరకైః॥ ౭౪॥ యస్యభస్మస్వతోభాతిస్వాత్మనామునిపుంగవ।నత స్యతపసాకార్యంనదానేననచేజ్యయా॥ ౭౫ ॥ యస్యభస్మస్వరూపేణ భాతిభస్మస్వయంప్రభః । నతస్యకార్యంవేదేననచసూత్రపురాణకైః॥ ౭౬॥యస్యభస్మద్విజోభాతిప్రత్యగ్రూపేణసన్నిభః । నతస్యకార్యం తీర్థేననాచనేనశివస్యతు॥ ౭౭ ॥ భస్మవిజ్ఞానసంపన్నైఃకర్తవ్యంన కథంచన । కేవలందేహయాత్రైవకార్యాదేహాంతమాస్థితా॥ ౭౮ ॥ స్వల్పంభస్మద్విజానాంచమానవానాంప్రకీర్తితమ్ । శ్రౌతంభస్మైవ ముఖ్యంస్యాదన్యద్గౌణంప్రకీర్తితమ్॥ ౭౯ ॥ అన్యదస్తిహితద్భస్మలౌ కికంకేవలంతుయత్ । శ్రౌతంభస్మతథాస్మార్తంతజ్జానామేవ కీర్తి తమ్॥ ౮౦॥ అన్యేషామపిసర్వేషాంపరమంభస్మలౌకికమ్। సర్వాంగో ద్ధూళనేనైవతథాతిర్యక్త్రిపుండ్రకైః॥ ౮౧ ॥ భస్మధార్యమితిప్రో క్తంమునిభిస్సర్వమానవైః । కేవలంధారణంప్రోక్తమన్యేషాం లౌకికే నతు॥ ౮౨॥ అతిరహస్యమిదంకథితంమయాసమస్తజగద్ధితమ్ । యదిస హాచరితంమునిభిస్సదాసఫలమేవహిజన్మతదుత్తమంతవకృతేచ॥ ౮౩ ॥

శ్రీరుద్రః ॥ ఆగ్నేయముచ్యతే భస్మ దగ్ధగోమయసంభవమ్ । తదేవద్ర
వ్యమిత్యుక్తం త్రిపుండ్రం మహామునే ॥ ౮౪ ॥ పరిగృహ్యాగ్నిరిత్యాది
మంత్రైర్భస్మాభిమంత్రయేత్ । సద్యాదిభిర్బ్రహ్మమయైర్మహా
మంత్రైస్తు పంచభిః ॥ ౮౫ ॥ త్రియంబకేనమంత్రేణ షడక్షరమయేన చ ।
శివేనసమనుంజప్త్వా త్రిపుండ్రాణిచ ధారయేత్ ॥ ౮౬ ॥ మానస్తోకేతి
సంశుద్ధ్యశిరోలింపేత్త్ర్యంబకైః । త్రియాయుషాదిభిర్మంత్రైర్లలా
టోరుభుజద్వయే ॥ ౮౭ ॥ స్కాంధేచ లేపయేద్భస్మ సర్వాంగే మంత్రభావి
తమ్ । పాపంనాశయతే కృత్స్నం జన్మాంతరశతార్జితమ్ ॥ ౮౮ ॥ భ
జనాత్సర్వపాపానాం స్మరణాచ్చ మహేశతుః । భస్మేతి చ సమాఖ్యా
తంతస్య ధారణముత్తమమ్ ॥ ౮౯ ॥ శిరోమధ్యే లలాటే చ వహ్నిర్విగ్యప్ర
ధారణాత్ । నాశయన్నియతాం యామిం పటుస్థఇవ హవ్యవాట్ ॥ ౯౦
కంఠోపరికృతంపాపం నష్టంస్యాద్భస్మధారణాత్ । బాహ్వోర్బా
హుకృతంపాపం వక్షసశ్చాగసాకృతమ్ ॥ నాభేర్నిశ్నకృతంపాపం పృష్ఠే
గుహ్యకృతం హరేత్ । పార్శ్వయోర్ధారణాచ్చైవ పరస్త్ర్యాలింగ
నాదికమ్ ॥ ౯౨ ॥ తద్భస్మధారణాచ్చైవ సర్వత్రైః ప్రతిసంగకాత్ ।
బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానాం త్రేతాదీనాంచ ధారణాత్ ॥ ౯౩ ॥ గుణలో
కత్రయాణాంచ ధారణాత్తేన వైకృతమ్ । ధృతం పంచదశస్థానే శుద్ధభ
స్మనిమంత్రితమ్ ॥ ౯౪ ॥ కోష్ఠయుగ్మే బాహుయుగ్మే కోష్ఠోపరియుగేత
ధా । ధారణాత్సర్వదేవానాం పూజ్యస్స్యాద్ధర్మసంయుతః ॥ ౯౫ ॥
భస్మాసనో భస్మశయ్యో భస్మోద్ధూళితవిగ్రహః । భస్మస్నానాత్సదా
పాపైర్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ౯౬ ॥ తిస్రో రేఖా భవంత్యేషు స్థానే
షు మునిపుంగవ । భ్రువోర్మధ్యే సమారభ్య యావదంతో భవేద్భ్రువోః ॥
౯౭ ॥ మధ్యమానామికాంగుల్యోర్మధ్యే తు ప్రతిలోమతః । అంగుష్ఠేన
కృతా రేఖా త్రిపుండ్రేత్యభిధీయతే ॥ ౯౮ ॥ తిస్రాణామపి రేఖాణాం
ప్రత్యేక భిన్నదేవతాః । అకారో గార్హపత్యాగ్నిర్భూస్స్వాత్మా
చ రజోగుణః ॥ ఋగ్వేదశ్చ క్రియాశక్తిః ప్రాతస్సవనమేవ చ । మహాదేవస్తు

రేఖాయాః ప్రథమాయాస్తు దేవతాః॥ ౧౦౦॥ ఉకారో దక్షిణాగ్నిశ్చనభస్సత్వం యజుస్తథా । మాధ్యందినం చ సవనమిచ్ఛాశక్త్యంతరాత్మకాః॥ ౧౦౧ ॥ మహేశ్వరస్తు రేఖాయా ద్వితీయాయాశ్చ దేవతాః । మకారఆహవనీయోగ్నిః పరమాత్మా తమో దివౌ॥ ౧౦౨॥ జ్ఞానశక్తిస్సామవేదస్తృతీయసవనం తథా । శివశ్చేతి తృతీయాయా రేఖాయాస్త్వధి దేవతాః॥ ౧౦౩ ॥ ఏతాన్నిత్యం నమస్కృత్య త్రిపుండ్రం ధారయేచ్ఛుచిః। మాహేశ్వరవ్రతమిదం సర్వవేదేషు కీర్తితమ్॥ ౧౦౪ ॥ ముక్తికామైనరైస్సేవ్యం పునస్తేషాం న సంభవః। త్రిపుండ్రం కురుతే యస్తు భస్మనా విధిపూర్వకమ్॥ ౧౦౫ ॥ బ్రహ్మచారీ గృహస్థో వా వనస్థో యతిరేవ వా। మహాపాతకసంఘాతైర్ముచ్యతే చోపపాతకైః॥ ౧౦౬॥ తథాన్యైః క్షత్రవిట్ఛూద్రస్త్రీగోహత్యాదిపాతకైః। వీరహాభ్రూణహత్యాభ్యాం ముచ్యతే నాత్ర సంశయః॥ ౧౦౭ ॥ అమంత్రేణాపి యః కుర్యాదజ్ఞాత్వా మహిమోన్నతిమ్। త్రిపుండ్రం ఫాలఫలకే ముచ్యతే సర్వపాతకైః॥ ౧౦౮॥ పరద్రవ్యాపహరణం పరదారాభిమర్శనమ్ । పరనిందా పరక్షేత్రహరణం పరబంధనమ్॥ ౧౦౯॥ సస్యారామాదిహననం గృహదాహాది కర్మ చ । అసత్యవాక్యం పైశున్యం వార్ధుష్యం వేదవిక్రయమ్॥ ౧౧౦॥ కూటసాక్ష్యం వ్రతత్యాగః కైతవం నీచసేవనమ్ । గోభూహిరణ్య మహిషీతిలకంబళవాససామ్॥ ౧౧౧॥ అన్నధాన్యజలాదీనాం నీచేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహమ్ । మాంసచర్మరసాదీనాం లవణస్య చ విక్రయమ్॥ ౧౧౨॥ ఏవమాదీన్యసంఖ్యాని పాపాని వివిధాని చ। సద్య ఏవ వినశ్యంతి త్రిపుండ్రస్య చ ధారణాత్॥ ౧౧౩॥ శివద్రవ్యాపహరణం శివనిందా చ కుత్రచిత్ । నిందా చ శివభక్తానాం ప్రాయశ్చిత్తైర్న శుధ్యతి॥ ౧౧౪॥ రుద్రాక్షం యస్య గాత్రేషు లలాటే చ త్రిపుండ్రకమ్ । స పూజ్యస్సర్వలోకేషు సర్వవర్ణోత్తమో భవేత్॥ ౧౧౫ ॥ యాని తీర్థాని లోకేస్మిన్ గంగాద్యాస్సరితశ్చ యాః। స్నాతో భవతి సర్వత్ర లలాటే యస్త్రిపుండ్రధృత్॥ ౧౧౬ ॥ సప్తకోటి మహామంత్రాః పంచాక్షరపురస్సరాః। తథాన్యే కోటిశో మంత్రాః

శైవాః కైవల్యహేతవః॥ ౧౧౭॥ తే సర్వే తేన జప్తాస్స్యుర్యో బిభ
ర్తి త్రిపుండ్రకమ్। సహస్రం పూర్వజాతానాం సహస్రం చ జనిష్యతా
మ్॥౧౧౮॥ స్వవంశజానాం నిరయాదుద్ధరేద్యస్త్రిపుండ్రవాన్। ఇహ భు
క్త్వాఖిలాన్ భోగాన్ దీర్ఘాయుర్వ్యాధివర్జితః॥ ౧౧౯॥ జీవితాం
తే చ మరణం సుఖేనైవ ప్రపద్యతే। అష్టైశ్వర్యగుణోపేతః ప్రాప్య దివ్యం
వపుః స్వయమ్॥ ౧౨౦॥ దివ్యం విమానమారుహ్య దివ్యస్త్రీశతసేవితః।
విద్యాధరాణాం సిద్ధానాం గంధర్వాణాం మహౌజసామ్॥ ౧౨౧॥ ఇం
ద్రాదిలోకపాలానాం లోకేషు చ యథాక్రమమ్। భుక్త్వా భోగాన్ సవి
విపులాన్ ప్రజేశానాం పదేషు చ॥ ౧౨౨॥ బ్రహ్మణః పదమాసాద్య త
త్ర కల్పశతం రమేత్। విష్ణులోకే చ రమతే యావద్బ్రహ్మశతాత్యయః॥
శివలోకం తతః ప్రాప్య రమతే కాలమక్షయమ్। శివసాయుజ్యమాప్నోతి న
స భూయో విజాయతే॥ ౧౨౪॥ సర్వోపనిషదాం సారం సమాలోచ్య ము
హుర్ముహుః। ఇదమేవ హి నిర్ణీతం పరం శ్రేయస్త్రిపుండ్రకమ్॥౧౨౫॥
సర్వభస్మ పరబ్రహ్మ ద్వయం సంసారతారకమ్। తయోరన్యతరత్సేవ్యం
సంసారవిషభీరుభిః॥ ౧౨౬॥ ఏతత్త్రిపుండ్రమాహాత్మ్యం సమాసా
త్కథితం మయా। రహస్యం సర్వలోకానాం గోపనీయమిదం త్వయా॥
౧౨౭॥ వామదేవః॥ ఇత్యుక్త్వా భగవాన్ రుద్రస్తత్రైవాంతరధీయత।
సనత్కుమారోఽపి మునిర్బ్రహ్మలోకం జగామ సః॥౧౨౮॥ తవాపి భస్మ
సంపర్కాత్ప్రజాతా విమలా మతిః। త్వమపి శ్రద్ధయా పుణ్యం ధారయ
స్వ త్రిపుండ్రకమ్॥ ౧౨౯॥ శ్రీసూతః॥ ఇత్యుక్త్వా వామదేవస్తు శివయోగీ
మహాతపాః। అభిమంత్ర్య దదౌ భస్మ ఘోరాయ బ్రహ్మరక్షసే॥ ౧౩౦॥
తేనాసౌ ఫాలఫలకే చక్రే సద్యస్త్రిపుండ్రకమ్। బ్రహ్మరాక్షసతాం
సద్యో జహౌ భస్మానుభావతః॥ ౧౩౧॥ స బభౌ సూర్యసంకాశస్తేజోమం
డలభాస్వరః। దివ్యావయవరూపశ్రీర్దివ్యమాల్యాంబరోజ్జ్వలః॥౧౩౨॥
భక్త్యా ప్రదక్షిణీకృత్య తం గురుం శివయోగినమ్। దివ్యం విమాన మారు
హ్య పుణ్యలోకం జగామ సః॥ ౧౩౩॥ వామదేవో మహాయోగీ దత్త్వా తస్య

పరాంగతిమ్। చచారగూఢోలోకానాత్మసాక్షాదివ శివస్స్వయమ్ ॥
౧౩౪॥ యఇతద్భస్మమాహాత్మ్యంత్రిసంధ్యంశ్రుణుయాన్నరః। శ్రావ
యెద్వావరేద్వాపిసయాతిపరమాంగతిమ్॥ ౧౩౫॥ కథయతశివకీర్తిం
సంస్మరేన్ముక్తిహేతుం ప్రణమతశివయోగిధ్యేయమీశాంఘ్రిపద్మమ్।
రచయతసితభస్మోద్భాసిఫాలేత్రిపుండ్రంసపున్నరిహాజనన్యా గర్భవా
సంభజధ్వమ్॥౧౩౬ ॥ ... ...

ఇతి శ్రీస్కాందేపురాణే - బ్రహ్మోత్తరఖండే - భస్మ
ధారణవిధినామషోడశో
ధ్యాయః,

అథసప్తదశాధ్యాయప్రారంభః.

ఋషయః.॥ వేదవేదాంగతత్త్వజ్ఞై గురుభిర్బ్రహ్మవాదిభిః।
నృణాంకృతోపదేశానాంసద్యస్సిద్ధిఃప్రజాయతే॥ ౧ ॥ అన్యథాజన
సామాన్యైర్గురుభిర్నాతికోవిదైః।నృణాంకృతోపదేశానాం సిద్ధి
ర్భవతికీదృశీ ॥ ౨ ॥ శ్రీసూతః॥ శ్రద్ధైవసర్వలోకస్యమాతేవహిత
కారిణీ। శ్రద్ధయైవనృణాంసిద్ధిర్జాయతేలోకయోర్ద్వయోః ॥ ౩ ॥
శ్రద్ధయాభజతఃపుంసశ్శిలాపిఫలదాయినీ। మూర్ఖోపిపూజితోభక్త్యా
గురుర్భవతిసిద్ధిదః॥ ౪ ॥ శ్రద్ధయాపఠయన్మంత్రస్త్వబద్ధోపిఫలప్ర
దః। శ్రద్ధయాపూజితోదేవోనీచస్యాపిఫలప్రదః ॥ ౫ ॥ అశ్రద్ధయాకృ
తాపూజాదానంయజ్ఞస్తపోవ్రతమ్॥సర్వంనిష్ఫలతాంయాతిపుష్పం
వంధ్యతరోరివ॥ ౬ ॥ సర్వత్రసంశయావిష్టఃశ్రద్ధాహీనోతిచంచలః।ప
రమార్థాత్పరిభ్రష్టస్సంసృతేర్నవిముచ్యతే॥ ౭ ॥ మంత్రేతీర్థేద్వి
జేదైవే జ్ఞైవజ్ఞేభేషజేగురౌ।యాదృశీభావనాయత్రసిద్ధిర్భవతితాదృ
శీ॥ ౮ ॥ అహోభావమయంవిశ్వంపుణ్యంపాపంచభావతః। తేఉభేభావ

హీనస్యనభవేత్తాంకదాచన॥ ౯॥ అశ్రద్ధాసర్వమర్త్యానాంమనోనస
ద్యోనివర్తతే।శ్రద్ధయాసర్వమర్త్యానాంమనస్సద్యోనివర్తతే॥౧౦॥
అత్రేదంపరమాశ్చర్యమాఖ్యానమనువర్ణ్యతే। ఆసీత్పాంచాలరాజ
స్యసింహకేతురితిశ్రుతః ॥ ౧౧॥ పుత్రస్సర్వగుణోపేతఃశక్రస్యేవధ
నంజయః। సఏకదాక్షత్రియప్రభృతిభిర్భృత్యైర్యుక్తోమహాబలైః॥ ౧౨ ॥ జగామ
మృగయాహేతోర్బహుసత్వాన్వితంవనమ్।తద్భృత్యశ్శబరఃకశ్చిద్వి
చరన్మృగయాంవనే॥ ౧౩ ॥ దదర్శజీర్ణంస్ఫుటితంపతితందేవతాల
యమ్।తత్రాపశ్యద్భిన్నపీఠంపతితంస్థండిలోపరి ॥ ౧౪ ॥ శివలింగమ్మృ
జుంసూక్ష్మంమూర్తిభాగ్యమివాత్మనః । సతమాదాయవేగేనపుణ్యక
ర్మప్రచోదితః ॥ ౧౫ ॥ తస్మైసందర్శయామాసరాజపుత్రాయధీ
మతే।పశ్యేదంరుచిరంలింగంమయాదృష్టమిహప్రభో॥ ౧౬ ॥ త్వదేత
త్పూజయిష్యామియథావిభవమాదరాత్।తస్యపూజావిధింబ్రూహి
యథాదేవోమహేశ్వరః॥౧౭॥ మంత్రజ్ఞైఃపరమంనిత్యంప్రీతోభవతి
పూజితః। ఇతితేననిషాదేనపృష్టఃపార్థివనందనః॥ ౧౮ ॥ ప్రత్యువా
చప్రహస్యైనంపరిహాసవిశారదః। సంకల్పేనసదాకుర్యాదభిషేకంన
వాంభసా॥ ౧౯ ॥ ఉపవిశ్యాసనేశుద్ధేశుభైర్గంధాక్షతాదిభిః।వన్యై
శ్చకుసుమైర్ధూపైర్దీపైర్నీరాజనాదిభిః॥ ౨౦ ॥ ఉపచారైర్మహా
దేవంపూజయేత్సుసమాహితః। చితాభస్మోపహారంతుప్రథమంపరిక
ల్పయేత్॥ ౨౧ ॥ ఆత్మోపయోగ్యాన్యన్నానినైవేద్యంకల్పయేత్తతః। పున
శ్చధూపదీపాదీనుపచారాన్ప్రకల్పయేత్।నృత్తవాదిత్రగీతాద్యైరర్చ
నంపరికల్పయేత్।నమస్కృత్వాచవిధివత్ప్రసాదంధారయేత్తతః॥౨౩॥
ఏషసాధారణఃప్రోక్తశ్శివపూజావిధిస్తవ।చితాభస్మోపహారేణసద్య
స్తుష్యతిశంకరః॥ ౨౪ ॥ శ్రీసూతః॥ పరిహాసరతేనేత్థంశాసితస్స్వామి
నామునా।సచండకాఖ్యశ్శబరోమూర్ధ్నిజగ్రాహతద్వచః॥ ౨౫ ॥ త
తస్స్వభవనంప్రాప్యలింగమూర్తింమహేశ్వరమ్। ప్రత్యహంపూజయా

మ్లానపతాభస్మోపహారధృత్॥ ౨౬ ॥ యచ్చాత్మనః ప్రియంవస్తుగంధ
పుష్పాక్షతాదికమ్। నివేద్యశంభవే నిత్యముపాయుఙ్క్తస్వయంతతః॥
౨౭ ॥ ఏవం మహేశ్వరంభక్త్యాసహపత్న్యాభిపూజయన్ । శబరస్సు
ఖమాసాద్యవినాయకతిచిత్సమాః॥ ౨౮ ॥ ఏకదాశివపూజార్థంప్రవృ
త్తశ్శబరోత్తమః।నదదర్శచితాభస్మపాత్రేఽపిపూరితమండపే॥ ౨౯ ॥
అథాసౌత్వరితోదూరమన్విష్యాపిపరిభ్రమన్। నలబ్ధవాన్ చితాభస్మ
శ్రాంతోగృహమగాత్మనః॥ ౩౦ ॥ తతఆహూయపత్నీంస్వాం శబరో
వాక్యమబ్రవీత్॥శబరః॥ నలబ్ధంమేచితాభస్మకింకరోమివదప్రియే॥ ౩౧
శివపూజాంతరాయోమేజాతోఽద్యకృతపాప్మనః। పూజాంవినాక్షణమపి
నాహంజీవితుముత్సహే॥ ౩౨ ॥ ఉపాయంనాత్రపశ్యామిపూజోపక
రణేహితే।నగురోశ్చవిహాన్యత్రశాసనంసకలార్థదమ్॥ ౩౩॥ సూతః॥
ఇతివ్యాకులితందృష్ట్వాభర్తారంశబరాంగనా।ప్రత్యభాషతహేభైషీ
స్త్వముపాయంవదామితే। ౩౪॥ శబరీ॥ ఇదమేవగృహందగ్ధ్వాబహు
కాష్ఠోపబృంహితమ్। అహమగ్నింప్రవేక్ష్యామిచితాభస్మభవేత్తతః॥
౩౫॥ శబరః॥ ధర్మార్థకామమోక్షాణాందేహఃపరమసాధనః। అ
ధునాప్యనపత్యాత్వమభుక్తవిషయాతథా ॥ ౩౬ ॥ భోగయోగ్యమి
దందేహం కథంత్యక్తుమిహేచ్ఛసి॥శబరీ॥ ఏతావదేవసాఫల్యంజీవితస్య
చజన్మనః ॥ ౩౭ ॥పరార్థంయస్త్యజేత్ప్రాణాన్శివార్థంకిముతస్వ
యమ్ । కేనస్నాతంతపోఘోరంకింవాదత్తంమయాపురా॥ ౩౮ ॥ కిం
వార్చనంకృతంశంభోఃపురాజన్మశతాంతరే। కింవాపుణ్యంమమపితుః
కింవామాతుఃకృతార్థతా॥ ౩౯॥ యచ్ఛివార్థంసమిద్ధేఽగ్నౌత్యజామీ
దంకళేబరమ్॥సూతః॥ఇత్థంస్థిరాంమతింతస్యాదృష్ట్వాభక్తించశంకరే॥
౪౦॥ తథేతివృతసంకల్పశ్శబరఃప్రత్యపూజయత్ । సాభర్తారమను
ప్రాప్యనత్వాస్నాచిరలంకృతా॥ ౪౧ ॥ గృహముద్దీప్యతంవహ్నింభ
క్త్యాచక్రేప్రదక్షిణమ్।నమస్కృత్వాత్మగురవేధ్యాత్వాహృదిసదాశి
వమ్॥ ౪౨ ॥అగ్నిప్రవేశాభిముఖీకృతాంజలిరిదంజగౌ॥ శబరీ॥పుష్పాణి

సంతుశవదేవ మమేంద్రియాణిధూపాగరునక్షపురిదంహృదయం ప్రదీప॥ ప్రాణాహవీంషికరణానిశపాతుతాస్తే పూజాఫలం వ్రజతుసాంప్రతమేషజీవః॥ ౪౩॥ వాంఛామినాహవపిసర్వరసాధిపత్యంనస్వర్గభూమిమచలాంన పదంవిధాతుః॥ భూయోభవానియదిజన్మనిజన్మనస్స్యాం త్వత్పాదపంకజలసన్మకరందభృంగీ॥ ౪౪ ॥ జన్మానిసంతుమమదేవశతాధికానిమాయానతువిశతుచిత్తమబోధహేతుః । కించక్షణార్ధమపితేచరణారవిందాన్నాపైతుమేహృదయమీశనమోనమస్తే ॥ ౪౫ ॥ సూతః॥ ఇతిప్రసాద్యదేవేశంశబరీదృఢనిశ్చయా॥ వివేశజ్వలితంవహ్నింభస్మసాదభవత్క్షణాత్॥ ౪౬ ॥శబరోపిచితాభస్మయత్నేనపరిగృహ్యసః। చక్రేదగ్ధగృహోపాంతేశివపూజాంసమాహితః॥ ౪౭ ॥ అథసంస్మారపూజాంతే ప్రసాదగ్రహణోన్ముఖీమ్॥ వనితాంనిత్యమాయాంతీంప్రాంజలింవినయాన్వితామ్ ॥ ౪౮ ॥ స్మృతమాత్రాత్తదాపశ్యదాగతాంపృష్ఠత స్థితామ్॥ పూర్వేణైవయవేనైవభక్తిసంభ్రమాంశుచిస్మితామ్॥ ౪౯ ॥ తాంవీక్ష్యశబరఃపత్నీం పూర్వవత్ప్రాంజలింస్థితామ్॥ భస్మావశేషంచగృహంయథాపూర్వమవస్థితమ్॥ ౫౦ ॥ భస్మీభూతాంస్వపత్నీంచసదృష్ట్వాత్మన్యచింతయత్॥ కిమయంస్వప్నఆహోస్విత్కింవామాయాభ్రమాత్మికా॥ ౫౧॥ ఇతివిస్మయసంభ్రాంతస్స్వాంవధూంపర్యపృచ్ఛత॥శబరః॥అయిప్రియేకథంప్రాప్తాభస్మీభూతాసిపావకే॥ ౫౨॥ దగ్ధంచభవనంభూయఃకథంపూర్వవదాస్థితమ్॥శబరీ॥ యదాగృహం సముద్దీప్యప్రవిష్టాహంహుతాశనమ్॥ ౫౩ ॥తదాత్మానంనహిపశ్యామినపశ్యామిచపావకమ్ । నతాపవేశోప్యాసీన్మే ప్రవిష్టాయాఇవామృతమ్॥౫౪సుషుప్తేవక్షణార్ధాత్ప్రబుద్ధాస్మిపునఃక్షణాత్। తావద్భవనమద్రాక్షంనదగ్ధమివసుస్థితమ్ ॥ ౫౫ ॥ అధునాదేవపూజాంతేప్రసాదంలబ్ధుమాగతా॥సూతః॥ ఏవంపరస్పరం ప్రేమ్ణాదంపత్యోర్భాషమాణయోః॥ప్రాదురాసీత్తయోరగ్రేవిమానందివ్యముత్తమమ్ ॥ ౫౬ ॥ తస్మిన్విమానేశశిచంద్రభాస్వరేచత్వారఈశాను

చరాసుసంస్థితాః। హస్తైర్గృహీత్వాతునిషాదదంపతీహ్యారోపయా
మాసురముక్తవిగ్రహాః॥ ౫౭ ॥ తయోర్నిషాదదంపత్యోస్తత్క్షణాదే
వతద్వపుః।శివదూతకరస్పర్శాత్తత్సారూప్యమవాపహ॥ ౫౮ ॥ ఏవం
తౌశివమారాధ్యభక్త్యాశబరదంపతీ।శివలోకంసమాసాద్యపరమానంద
మాపతుః॥ ౫౯ ॥ తస్మాచ్ఛ్రద్ధైవసర్వేషువిధేయాపుణ్యకర్మసు। నీ
చోపిశబరఃప్రాపశ్రద్ధయాయోగినాంగతిమ్॥ ౬౦ ॥ కింజన్మనాసకల
లోకజనోత్తమేనకింవిద్యయాశ్రుతిపురాణవిచారవత్యా।యస్యాస్తిచేత
సిసదాపరమేశభక్తిఃకోన్యస్తతస్త్రిభువనేపురుషోస్తిధన్యః॥ ౬౧॥

ఇతి శ్రీస్కాందేపురాణే - బ్రహ్మోత్తరఖండే - భక్తి
మహిమోపాఖ్యానంనామ
సప్తదశోధ్యాయః,

అథాష్టాదశాధ్యాయప్రారంభః.

శ్రీసూతః॥ అథాహంసంప్రవక్ష్యామిసర్వధర్మోత్తమోత్త
మమ్। ఉమామహేశ్వరంనామవ్రతంసర్వార్థసిద్ధిదమ్॥ ౧ ॥ ఆనర్తే
ష్వభవత్కశ్చిన్నామ్నా వేదరథోద్విజః।కళత్రపుత్రసంపన్నోవిద్వాను
త్తమవంశజః॥ ౨॥ తస్యైవంవర్తమానస్యబ్రాహ్మణస్యగృహాశ్రమే।
బభూవశారదానామకన్యాకమలలోచనా ॥ ౩ ॥ తాంరూపలక్షణో
పేతాంబాలాంద్వాదశహాయనామ్।యయాచేపద్మనాభాఖ్యోవృత
వాకోజరద్విజః॥ ౪ ॥ మహాధనస్యశూరస్యసదారాజముఖస్యచ।యా
చ్ఞాభంగభయాత్తస్యతాంకన్యాంప్రదదౌపితా॥ ౫ ॥ మధ్యందినేకృ
తోద్వాహస్సవిప్రశ్శ్వశురాలయే।సంధ్యాముపాసితుంసాయంసరిత్త
టముపాయయౌ॥ ౬॥ ఉపాస్యసంధ్యాంవిధివత్ప్రత్యాగచ్ఛంస్తమో

వృతే।మార్గేణదష్టోభుజంగేనమహారనిజకర్మణా॥ ౭॥ తస్మిన్మృతే
కృతోద్వాహే సహసాగత్యబాంధవాః । చుక్రుశుశ్శోకసంతప్తాశ్శ్వశు
రాసాచకన్యకా ॥ ౮ ॥ సంస్కృత్యతంబంధుజనాస్స్వంస్వంజగ్ముర్ని
కేతనమ్ । శారదాప్యాప్తవైధవ్యా పితురేవాలయేస్థితా ॥ ౯॥ వృద్ధ
త్వాదనభీష్టేనభర్త్రా విరహితాసతీ॥ నినాయకతిచిన్మాసాన్ సాబా
లాపితృమందిరే ॥ ౧౦ ॥ ఏకదానైధ్రువో నామకశ్చిద్వృద్ధతరో మునిః ।
అంధశ్శిష్యకరగ్రాహీతన్మందిరముపాయయౌ ॥ ౧౧ ॥ తస్మిన్వృద్ధే
గృహం ప్రాప్తేగతేషుకాప్యపిబంధుషు। సాతుదివాత్మనో దైవంప్రాబా
లాసముపాచరత్ ॥౧౨॥స్వాగతంతేవ మహాభాగపీఠేస్మిన్నుపవిశ్యతామ్।
నమస్తేమునినాథాయప్రియంతేకరవాణికిమ్ ॥ ౧౩॥ ఇత్యుక్త్వాభక్తిమా
స్థాయకృత్వాపాదావనేజనమ్ । వీజయిత్వాతిథిశ్రాంతంతంమునింవ
యర్తోషయత్ ॥ అంతఃప్రవేశ్యసాబాలాకృత్వాభ్యంగంస్వపాణినా।
కృతస్నానంచవిధివత్కృతదేవార్చనంమునిమ్ ॥౧౪ ॥ సుఖాసనోపవి
ష్టంతంధూపమాల్యానులేపనైః । అర్చయిత్వావరాన్నేనభోజయా
మాససాదరమ్॥౧౫ ॥ భుక్త్వాతుసమ్యక్ఛనకైస్తృప్తశ్చానందనిర్భరః॥
చకారాథమునిస్తస్యైసుప్రీతఃపరమాశిషః॥ ౧౬॥ విహృత్యభర్త్రా
సహాయావదాయుర్లబ్ధ్వాసుతంసర్వగుణైర్వరిష్ఠమ్। కీర్తించలోకె
మహతీమవాప్యప్రసాదయోగ్యాభవదేవతానామ్॥ ౧౭ ॥ ఇత్యభివ్యా
హృతంతేనమునినాగతచక్షుషా।నిశమ్యవిస్మితాబాలా ప్రత్యువాచకృ
తాంజలిః ౧౮ ॥ శారదా॥ బ్రహ్మన్ త్వద్వచనంసత్యంకదాచిన్నైవమృ
షాభవేత్।తదేతన్మందభాగ్యాయాఃకథంమయిభవిష్యతి ॥ ౨౦॥ ఊష
రస్యేవసద్వృష్టిశ్శునకస్యేవసత్క్రియా। విఫలామందభాగ్యానామాశీ
ర్బ్రహ్మవిదామపి॥ ౨౧ ॥ సైషాహంవిధవాబ్రహ్మన్ దుష్కర్మఫ
లభాగినీ।తవాశీర్వచనస్యాస్య కథంయోగ్యాస్మి సంప్రతి॥ నైధ్రువః ॥
౨౨॥ త్వామనాలక్ష్యయత్ప్రోక్తమంధేనాపిమయాధునా। తదేవసాధ
యిష్యామికురుమచ్ఛాసనంశుభే॥ ౨౩॥ఉమామహేశ్వరంనామవ్రతం

యదికరిష్యసి। తేనవ్రతానుభావేనసర్వం శ్రేయోనుభోక్ష్యసే॥ ౨౪ ॥
శారదా ॥ త్వయోపదిష్టంయత్నేనచరిష్యామ్యతిదుర్లభమ్। తద్వ్రతం
బ్రూహిమేబ్రహ్మన్విధానంచసువిస్తరమ్॥ ౨౫ ॥ వైద్రథః॥చైత్రే
వామార్గశీర్షేవాశుక్లపక్షేశుభేదినే। వ్రతారంభం ప్రకుర్వీతయ
థావద్గురునుజ్ఞయా ॥ ౨౬ ॥ అష్టమ్యాంచచతుర్దశ్యాముభయోరు
పిపర్వణోః।సంకల్పంవిధివత్కృత్వాప్రాతస్నానంసమాచరేత్॥౨౭॥
సంతర్ప్యపితృదేవాదీన్గత్వాస్వభవనంతతః । మంటపంకారయేద్ర
మ్యంవితానాద్యైరలంకృతమ్॥ ౨౮ ॥ ఫలపల్లవపుష్పైశ్చతోరణైశ్చ
సమన్వితమ్।పంచవర్ణైశ్చతన్మధ్యేరజోభిఃపద్మముద్ధరేత్॥ ౨౯॥ చతు
ష్షష్టిదళైర్బాహ్యేద్వాత్రింశద్భిస్తదంతరే।తదంతరేషోడశభిరష్టభిశ్చ
తదంతరే॥ ౩౦ ॥ ఏవంచపద్మముద్ధృత్యపంచవర్ణంమనోహరమ్।చ
తురశ్రంబహిఃకుర్యాదంతర్వర్తులముత్తమమ్ ॥ ౩౧ ॥ వ్రీహితండుల
రాశింశ్చతస్యమధ్యేసుకూర్చకమ్।కూర్చోపరిసుసంస్థాప్యకలశంధా
న్యపూరితమ్ ॥ ౩౨ ॥ కలశోపరివిన్యస్యవస్త్రంస్వర్ణసమన్వితమ్ । త
స్యోపరిష్టాత్సౌవర్ణేప్రతిమేశివయోశ్శుభే॥ ౩౩ ॥ నిధాయపూజయే
ద్భక్త్యాయథావిభవవిస్తరమ్।పంచామృతైస్సుసంస్నాప్యతథాశుద్ధో
దకేనచ ॥ ౩౩ ॥ శ్రీరుద్రైకాదశంజప్త్వాపంచాక్షరశతాష్టకమ్। అభి
మంత్ర్యపునఃస్థాప్యపీఠేహేమమయేచరేత్॥ ౩౪ ॥ స్వయంశుద్ధాస
నారూఢోధౌతాంబరధరస్సుధీః। పీఠమామంత్ర్య మంత్రేణ ప్రాణా
యామంసమాచరేత్॥ ౩౫ ॥ సంకల్పంప్రవదేత్తత్రశివాగ్రవిహితాం
జలిః।యానిపాపానిఘోరాణిజన్మాంతరశతేషుచ॥ ౩౬ ॥ తేషాంస
ద్యోవినాశాయశివపూజాంసమారభే ॥ ౩౬॥సౌభాగ్యవిభవారోగ్య
ధర్మైశ్వర్యాభివృద్ధయే । స్వర్గాపవర్గసిద్ధ్యర్థంకరిష్యేశివపూజ
నమ్॥ ౩౮ ॥ ఇతిసంకల్పముచ్చార్యయథావత్సుసమాహితః।అంగ
న్యాసంతతఃకృత్వాధ్యాయేదీశంచపార్వతీమ్।కుందేందుధవళాకారం
నాగాభరణభూషితమ్॥   వరదాభయహస్తంచ బిభ్రాణం వర

శుంమృగమ్।కోటిసూర్యప్రతీకాశంజగదానందకారణమ్॥ ॥ జాహ్నవీజలసంసిక్తదీర్ఘపింగజటాధరమ్। భుజగేంద్రఫణోద్భద్ధమహామకుటమండితమ్॥ * ॥ శీతాంశువిలసత్ఖండకిరీటాంతరభూషణమ్। ఉజ్వలత్ఫాలనయనస్థితఘాసూర్యేందులోచనమ్॥ ॥ నీలకంఠంచతుర్బాహుంగజేంద్రాజినవాససమ్।రత్నసింహాసనారూఢంనానాభరణభూషితమ్ ॥ * ॥ దేవీంచదివ్యావయవాంబాలసూర్యాయుతద్యుతిమ్। బాలవేషాంచతన్వంగీంబాలశీతాంశుశేఖరామ్॥ * ॥ పాశాంకుశాభయవరాన్బిభ్రతీంచచతుర్భుజామ్ । ప్రసాదసుముఖీంబాలాంలీలారసవిహారిణీమ్॥ ॥ లసత్కురవకాశోకపున్నాగనవచంపకైః। కృతావతంసాముత్ఫుల్లమల్లికాతకలితాలకామ్ ॥ * ॥ గండమండలసంయుక్తరత్నకుండలశోభితామ్ । బింబాధరాను రక్తాంశులసద్దశనకుట్మలామ్॥ మహాహారరత్నగ్రైవేయతారహారవిరాజితామ్। నవమాణిక్యరుచిరకంకణాంగదముద్రికామ్ ॥ । కాంచీకలాపపర్యస్తజఘనాభోగశాలినీమ్।ఉదారకింకిణీశ్రేణీనూపురాఢ్యపదద్వయామ్ ౫౦ ॥ రక్తాంశుకపరీధానాంరక్తమాల్యానులేపనామ్। ఉద్యత్పీనకుచద్వంద్వనిర్జితాంభోజకుట్మలామ్॥ * ॥ అలోలలలితాపాంగింభక్తానుగ్రహదాయినీమ్। ఏవంధ్యాత్వాతుహృత్పీఠేజగతఃపితరౌశివౌ॥ ౫౧॥ జప్త్వాతదాత్మకంమంత్రంతదంతేబహిరర్చయేత్। ఆవాహ్యప్రతిమాయుగ్మేకల్పయేదాసనాదికమ్॥ ౫౨॥ అర్ఘ్యందత్వాచశివయోర్మంత్రేణానేనమంత్రవిత్ * నమస్తేపార్వతీకాంతనమస్తేభక్తవత్సల॥ * ॥ త్రియంబకమహాదేవగృహాణార్ఘ్యంసదాశివ॥ ౫౪॥నమస్తేదేవిదేవేశిప్రపన్నభయహారిణి।అంబికేవరదేదేవిగృహాణార్ఘ్యంశివప్రియే॥౫౫॥ త్రిత్రివారముచ్చార్యదద్యాదర్ఘ్యంసమాహితః। * ॥ గంధపుష్పాక్షతానాకల్పధూపదీపాన్ప్రకల్పయేత్। నైవేద్యంపాయసాన్నంచఘృతాక్తంపరికల్పయేత్॥ ౫౭ ॥ జుహుయాన్మూలమంత్రేణహవిషాష్టోత్తరంశతమ్।తతఉద్వాస్యనైవేద్యధూపనీరాజనాదికమ్॥ ౫౮ ॥ దత్వా

నైవేద్యతాంబూలం నమస్కారాంత్సమాహితః।*॥అథాభ్యర్చ్యోర్వ
చారేణభోజయేద్విప్రదంపతీ ॥ ౫౮ ॥ ఏవంసాయంతనీంపూజాంకృ
త్వావిప్రానుమోదితః । భుంజీతవాగ్యతోభూత్వాహవిష్యం క్షీరభా
వితమ్॥ ౫౯ ॥ ఏవంసంవత్సరంకుర్యాద్వ్రతంపక్షద్వయే బుధః తతస్సం
వత్సరేపూర్ణే వ్రతోద్యాపనమాచరేత్॥ ౬౦ ॥ శతరుద్రాభిజప్తైస్తు
స్నాపయేత్ప్రతిమాంజలైః। ఆగమోక్తవిధానేనపూజయేద్గిరిజాశివౌ॥
౬౧॥ సవస్త్రంససువర్ణంచకలశంప్రతిమాన్వితమ్। దత్త్వాచార్యాయ
మహతేసదాచారరతాయచ॥౬౨॥ బ్రాహ్మణాన్భోజయేద్భక్త్యాయ
థాశక్త్యభిపూజ్యచ। దత్త్వాచదక్షిణాంతేభ్యో గోహిరణ్యాంబరాది
కమ్॥ ౬౩ ॥ భుంజీతతదనుజ్ఞాతస్సహేష్టజనబంధుభిః । ఏవంయఃకురు
తేభక్త్యావ్రతంత్రైలోక్యవిశ్రుతమ్ ॥ ౬౪ ॥ త్రిసప్తకులముద్ధృత్యభు
క్త్వాభోగాన్యథేప్సితాన్। ఇంద్రాదిలోకపాలానాంస్థానేషురమతే
చిరమ్॥ ౬౫ ॥ బ్రహ్మలోకేచరమతేవిష్ణులోకేచశాశ్వతే। శివలోకంత
తఃప్రాప్యతత్రకల్పశతంపునః ॥ ౬౬ ॥ భుక్త్వాభోగాన్సువిపులాన్శి
వమేవప్రపద్యతే।మహావ్రతమిదంవత్సేత్వమపిశ్రద్ధయాచర॥ ౬౭॥ అతీ
వదుర్లభంవాపిలప్స్యసేచమనోరథమ్। ఇత్యాదిష్టామునీంద్రేణసాబా
లాముదితాభృశమ్॥ ౬౮ ॥ ప్రత్యగ్రహీత్సువిస్రబ్ధాతద్వాక్యంసుమనో
హరమ్ । అథతస్యాస్సమాయాతాఃపితృమాతృసహోదరాః॥ ౬౯ ॥
తంమునింసుఖమాసీనందదృశుఃకృతభోజనమ్।సహసాగత్యతేసర్వేనమ
శ్చక్రుర్మహాత్మనే॥ ౭౦ ॥ ప్రసీదనఃప్రసీదేతిగృణంతఃప్రత్యపూజ
యన్।శ్రుత్వాచతేతయాసాధ్వ్యాపూజితంపరమంమునిమ్॥౭౧॥ అను
గ్రహంకృతంతస్యైశ్రుత్వాహర్షంపరంయయుః। తేకృతాంజలయ
స్సర్వేతమూచుర్మునిపుంగవమ్॥ ౭౨ ॥ అద్యధన్యావయంసర్వేతవా
గమనమాత్రతః।పావితంనఃకులంసర్వంగృహంచ సఫలీకృతమ్॥ ౭౩॥
ఇయంతుశారదానామకన్యావైధవ్యమాగతా। కేనాపికర్మభాగేనదు
ర్విలంఘ్యేనభూయసా॥ ౭౪॥ నైషాద్యతవపాదాబ్జంప్రపన్నా శర

ణంసతీ। ఇమాంసముద్ధరాసంఖ్యాత్వస్ఘోరాద్దుఃఖసాగరాత్॥ ౭౫ ॥ త్వయాపితావదత్రైవ స్థాతవ్యంనోగృహాంతికే। అస్మత్కృతేమ తేష్వా స్మిన్ స్నానపూజాజపోచితే॥ ౭౬ ॥ ఏషాబాలాచభగవన్ప్రకుర్వన్ తీత్వదచర్ణనమ్। వ్రతంత్వత్సన్నిధావేవచరిష్యతిమహామతే ॥ ౭౭ ॥ యావత్సమాప్తినాయాతివ్రతమస్యాస్త్వదంతికే। ఉషిత్వా తావద త్రైవకృతార్థాంకురుతాంగురో॥ ౭౮ ॥ ఏవమభ్యర్థితస్సరై ర్వస్త స్యైర్భ్రాతృజనాదిభిః।తథేతిసమునిశ్శిష్టస్తత్రోవాసమతేశుభే॥౭౯॥సా పితేనోపదిష్టేనమార్గేణగిరిజాశివా। అర్చయంతీవ్రతంసమ్యక్చకార విమలాశయా॥ ౮౦॥ ... ...

ఇతి శ్రీస్కాందేపురాణే బ్రహ్మోత్తరఖండే-
సోమవారవ్రత-దిన్మాహాత్మ్యాష్టాదశో
ధ్యాయః

ఏకోనవింశాధ్యాయప్రారంభః.

శ్రీసూతః॥ ఏవంమహావ్రతంతస్యాశ్చరంత్యాగురుసన్నిధౌ। సంవ త్సరోవ్యతీయాయనియమాసక్తచేతనః ॥ ౧ ॥ సంవత్సరాంతేసాబా లాతత్రైవమణిమంటపే।చకారోద్యాపనంసమ్యగ్విప్రభోజనపూర్వ కమ్॥ ౨ ॥ దత్వాచదక్షిణాంతేభ్యోబ్రాహ్మణేభ్యోయథావిధి। విసృ జ్యతాన్నమస్కృత్యాపితృభ్యామపినందితా ॥ ౩ ॥ ఉపోషితాస్వయం తస్మిన్దినేనియమమాస్థితా। జజాపపరమంమంత్రముపదిష్టంమహాత్మ నా ॥ ౪ ॥ తతఃప్రదోషసమయేప్రాప్తేసంపూజ్యశంకరమ్। తస్మిన్ గృహాంతికమతేగురోస్తస్యచసన్నిధౌ॥ ౫ ॥ జపార్చనరతాసాధ్వీ ధ్యాయంతీపరమేశ్వరమ్। చక్రేజాగరణంరాత్రౌసూపవిష్టా శివాంతి కే॥ ౬ ॥ తస్యాంరాత్ర్యాంతయాసార్ధంసమునిర్జగదంబికామ్। జప ధ్యానస్తవైస్సమ్యక్తోషయామాసపార్వతీమ్॥ ౭ ॥ తస్యాశ్చభక్త్యాచ

ప్రవత్ప్రభావాన్మనేస్తపోయోగసమాధినాచ।తుష్టాభవానీజగదేకమా
తాప్రాదుర్బభూవావృతసాంద్రమూర్తిః॥ ౮ ॥ ప్రాదుర్భూతా తా
యదాగౌరీతయోరగ్రేజగన్మయీ। అంధోపితత్రతాందేవమునిఃప్రాపద్దృ
శోద్వయమ్ ॥ ౯ ॥ తాంవీక్ష్యజగతోధాత్రీమావిర్భూతాంపురఃస్థి
తామ్।నిపేతతుస్తత్పదయోస్సమునిస్సాచకన్యకా ॥ ౧౦ ॥ తౌభక్తిభా
రోచ్ఛ్వసితామలావయవానంద బాష్పోక్షితసర్వగాత్రౌ । ఉత్థాప్య
దేవీ కృపయాపరిప్లుతా ప్రేమ్ణాబభాషే మృదువల్గుభాషిణీ॥ ౧౧॥ దేవీ॥
ప్రీతాస్మి తేముని శ్రేష్ఠవత్సేతుష్టాస్మి తేసఖె।కింవాదదామ్యభిమతం దే
వానామపిదుర్లభమ్॥ ౧౨ ॥ సైంధవః॥ ఏషాతుశారదానామకన్యకా
గతభర్తృకా।మయ్యాప్రతిశ్రుతంచాస్యై తుష్టేనగతచక్షుషా॥ ౧౩ ॥
సహభర్త్రాచిరంకాలంవిహృత్య సుతముత్తమమ్ । లభస్వేతిమయా
ప్రోక్తంసత్యంకురునమోస్తుతే ॥ ౧౪ ॥ సూతః॥ ఇతిసంప్రార్థితా
దేవీజగాదపరయాముదా ॥ దేవీ ॥ ఏషాపూర్వభవేబాలా ద్రావి
డస్యద్విజన్మనః॥ ౧౫ ॥ ఆసీద్ద్వితీయదయితా భామినీనామవిశ్రుతా॥సా
భర్తుఃప్రేయసీనిత్యంరూపమాధుర్యపేశలా॥ ౧౬ ॥ భర్తారంవ
శమానిన్యే రూపవశ్యాదికైతవైః । అస్యాంవిషక్తహృదయస్సః ప్రో
మోహాయంత్రితః ॥ ౧౭ ॥ కదాచిదపినైవాగాత్ జ్యేష్ఠపత్నీంపతివ్ర
తామ్। అనభ్యాగమనాద్భర్తుస్సానారీపుత్రవర్జితా॥ ౧౮॥ సదాశో
కేనసంతప్తా కాలేననిధనంగతా। అస్యాగృహసమీపస్థోయఃకశ్చిద్బ్రా
హ్మణోయువా॥ ౧౯ ॥ ఇమాంవీక్ష్యాతిచార్వంగీంకామార్తఃకరమ
గ్రహీత్। అనయారోషతామ్రాక్ష్యాసవిప్రస్త్వవధీరితః ॥ ౨౦ ॥ ఇ
మాంస్మరన్దివానక్తంనిధనం ప్రత్యపద్యత। సైషాసంమోహ్యయ
త్నాంతంజ్యేష్ఠపత్నీపరాఙ్ముఖమ్॥ ౨౧॥ చకారతేనపాపేనభవేస్మిన్
విధవాభవత్।యాఃకుర్వంతిస్త్రియోలోకేజాయాపత్యోస్తువిప్రియమ్
౨౨ ॥ తాసాంకౌమారవైధవ్యమేకవింశతిజన్మసు।యద్దైవతయాపూర్వ
దేవమత్పూజామహతీకృతా। ౨౩ ॥ తేనపుణ్యేనతత్పాపంనష్టమత్రై

వజన్మని। ఏనాంస్మృత్వైవయోవిప్రోవృతఃకామవిమోహితః॥ ౨౪॥
సోఽస్యాఃపాణిగ్రహంకృత్వాభవేస్మిన్నధసంగతః। ప్రాగ్జన్మపతిరేత
స్యాఃపాండ్యరాష్ట్రేషుసోఽధునా॥ ౨౫ ॥ జాతోవిప్రవరశ్శ్రీమాన్కృ
తదారపరిగ్రహః। తేనభర్త్రాప్రతినిశంస్వప్నేష్వాభిసంగతా॥ ౨౬
స్వప్నేరతిసుఖంయత్తుశ్రేష్ఠంజాగరణాదపి॥తస్మాదితో ద్విశతయోజన
దూరసంస్థో దేశాదితో ద్విజవరస్సచకర్మగత్యా। ఏనాంవధూంప్రతిని
శంమనసోఽభిరామాంస్వప్నేషుపశ్యతిచిరంరతిమాదధానః॥ ౨౮ ॥ఏషా
వైస్వప్నసంగత్యాపత్యుఃప్రతిదినంసతీ। కాలేనప్రాప్స్యతేపుత్రంవేదవే
దాంతపారగమ్॥ ౨౯ ॥ ఏతస్యాంతనయంజాతమాత్మనస్స్వైరసంగమా
త్ । సోపివిప్రోనిశిస్వప్నే ద్రక్ష్యత్యేప్రేమభావితః॥ ౩౦ ॥ అనయా
రాధితాపూర్వభవేసాహంమహాత్మనే। అస్యైవరప్రదానాయప్రా
దుర్భూతాస్మిసాంప్రతమ్॥ ౩౧ ॥ సూతః॥ అథోవాచమహాదేవీతాం
వధూంప్రతిసాదరమ్।అయివత్సేమహాభాగేశృణుమేపరమంవచః॥ ౩౨
యదాకదాచిద్భర్తారంక్వాపిదేశేపురాతనమ్।ద్రక్ష్యసేస్వప్నదృష్టం
ప్రాగ్జన్మన్యసిత్వంవిచక్షణా॥ ౩౩ ॥ ద్రక్ష్యతిత్వాంసవిప్రోపిసుచిరం
స్వప్నలక్షితామ్।తదాపరస్పరాలాపోయువయోస్సంభవిష్యతి॥ ౩౪ ॥
తదాత్వంతనయంభర్త్రేతస్మైదేహిబహుశ్రుతమ్।ఫలమస్యవ్రతస్యార్ధం
స్వభర్త్రేత్వంసమర్పయ ॥ ౩౫॥ తతఃప్రభృతితస్యైవవశేతిష్ఠ సుమ
ధ్యమే।యువయోర్లౌకికస్సంగోమాభూత్స్వప్నరతాదృతే ॥ ౩౬ ॥
కాలాత్పంచత్వమాపన్నేతస్మిన్ బ్రాహ్మణసత్తమే। అగ్నింప్రవిశ్యతే
నైవసహాయాస్యసిమత్పదమ్॥ ౩౭ ॥ పుత్రస్తేసహసాసుభ్రుసర్వలో
కమనోహరః।సంపదశ్చభవిష్యంతిప్రాప్స్యతేపరమంసుఖమ్॥ ౩౮ ॥ శ్రీ
సూతః॥ ఇత్యుక్త్వాత్రిజగన్మాతాదత్త్వాతస్యైమనోరథమ్।తయోస్సం
పశ్యతోరేవక్షణేనాదర్శనంగతా॥ ౩౯ ॥ సాపిబాలావరంలబ్ధ్వాపా
ర్వత్యాఃకరుణానిధేః। అవాపపరమానందం పూజయామాసతం గు
రుమ్॥ ౪౦ ॥ తస్యాంరాత్ర్యాంవ్యతీతాయాం సమునిర్లబ్ధలోచనః॥

తస్యాఃపిత్రోశ్చతత్సర్వంరహస్యాచష్టధర్మవిత్ ॥ ౪౧॥ అథసర్వా
నుపామంత్ర్య శారదాంచయశస్వినీమ్।విధాయానుగ్రహంతేషాంయ
యౌస్వైరగతిర్మునిః॥ ౪౨॥ ఏవంరాత్ర్యాంవ్యతీతాయాంసముని
ర్లబ్ధలోచనః।తస్యాఃపిత్రోశ్చతత్సర్వంరహస్యాచష్టధర్మవిత్॥౪౩॥
అథసర్వానుపామంత్ర్యశారదాంచయశస్వినీమ్। విధాయానుగ్రహం
తేషాంయయౌస్వైరగతిర్మునిః॥౪౪ ॥ ఏవందినేషుగచ్ఛత్సుసాపిబా
లాప్రతిరూపమ్।భర్తుస్సమాగమంలేభేస్వప్నేసుఖవివర్ధనమ్॥ ౪౫ ॥
గౌరీవరప్రదానేనశారదావిశదప్రభా। దధారగర్భంస్వప్నేపిభర్తు
స్సంగానుభావతః ॥ ౪౬ ॥ తాందృష్ట్వాభర్తృగర్భాంతాంశారదాంగ
ర్భిణీంసతీమ్।సర్వేధిగ్ధిగితిప్రోచుర్జారిణీతిజగుర్జనాః॥౪౭॥ సర్వేద
ష్టస్యాశ్చభర్తుర్జ్ఞాతికులబాంధవాః। తాంవార్తాందుశ్రవాంశ్రు
త్వాయయుస్తత్పితృమందిరమ్॥ ౪౮ ॥ అథసర్వేసమాయాతాగ్రామ
వృద్ధాశ్చపండితాః।సమాజంచక్రిరేతత్రకులవృద్ధాస్సమాగతాః॥ ౪౯॥
అంతర్వర్తిన్యాంసమాహూయశారదాంవినయాన్వితామ్। అతర్జయ
న్సుసంక్రుద్ధాఃకేచిదాసన్పరాఙ్ముఖాః ॥ ౫౦ ॥ అయిజారిణిదుర్బుద్ధే
కిమేతత్తేవిచేష్టితమ్। అస్మత్కులస్యదుష్కీర్తింకృతవత్యయిబాలిశే ॥
౫౧ ॥ ఇతిసంతర్జయంతస్తేగ్రామ్యవృద్ధామనీషిణః।సర్వేసంమంత్ర
యామాసుఃకింకర్మఇతిభాషిణః ॥ ౫౨॥తత్రోచుఃకేచనక్రుద్ధాస్తాం
బాలాంప్రతినిర్దయాః। ఏషాపాపమతిర్బాలాకులశీలవినాశినీ॥ ౫౩॥
కృత్వాస్యాఃకేశవపనంఛిత్త్వాకర్ణౌచనాసికామ్।నిర్వాహ్యతాంబహి
ర్గ్రామాత్పరిత్యజ్యస్వగోత్రతః ॥ ౫౪ ॥ ఇతిసర్వేసమాలోచ్యతాం
తథాకర్తుముద్యతాః।అథాంతరిక్షసంభూతాశుశ్రువేవాగగోచరా॥
౫౫॥ అనయానకృతంపాపంనకృతంకులదూషణమ్। వ్రతభంగోనాస్తి
చాస్యాస్సచ్చరిత్రేయమంగనా ॥౫౬ ॥ ఇతఃపరమియంనారీజారిణీతివ
దంతియే।తేషాందోషవిమూఢానాంసద్యోజిహ్వావిశీర్యతే। ౫౭॥ ఇ
త్యంతరిక్షజనితాంవాణీంశ్రుత్వాశరీరిణీమ్।సర్వేప్రహృష్టాస్త్రా

సర్వే జననీజనకాదయః॥ ౫౮ ॥ తతస్సంభ్రమం ప్రాప్తే గ్రామవృద్ధాస్స
భాజనాః।భీతాప్యాయమానయామాలంబ్యాభీతాస్తస్థురధోముఖాః॥౫౯॥అత్ర
కేచిదవిశ్వాసామిథ్యావాణీత్యవాదిషుః।తేషాంజిహ్వాద్విధాభిన్నావము
ముస్తేక్రిమీన్ ముఖాత్॥ ౬౦ ॥ తతస్సంపూజయామాసుస్తాంబాలాంజ్ఞా
తిబాంధవాః।బంధుస్త్రియశ్చవృద్ధాశ్చశశంసుస్సాధుసాధ్వితి॥ ౬౧॥ ము
ముచుః కేచిదానందాద్బాష్పబిందూన్ కులోత్తమాః। కులస్త్రియః ప్ర
ముదితాస్తామాశ్వాస్యసమాశిషన్॥ ౬౨ ॥ తదాతత్రాపకేప్రోచుర్దైవ
వంవదతిసానృతమ్।కథమేషాదధౌగర్భంశీలాస్ఖలితాయది॥ ౬౩ ॥
ఇతిసర్వాన్ సభ్యజనాన్ సంశయావిష్టచేతసః।విలోక్యవృద్ధస్తత్రైకో
బభాషేలోకతత్త్వవిత్॥ ౬౪॥ మాయామయమిదంవిశ్వందృశ్యతేశూ
యతేచయత్। కింభావ్యంకిమభావ్యంవాసంసారేస్మిన్ భ్రమాత్మకే ।
౬౫॥అనిరూప్యమభూతార్థంమాయయాజయతిస్ఫుటమ్। ఈశ్వరస్య
చయన్మాయాతస్యాః కోవేదచేష్టితమ్॥ ౬౬ ॥ యువకేతోస్తురాజ్ఞాశ్రే
శ్శుక్లంనిపతితంజలే।సశుక్లంతజ్జలంపీత్వావేశ్యాగర్భందధౌకిల॥ ౬౭ ॥
మునేర్విభండకస్యాపిశుక్లంపీత్వాసహాంభసా। హరిణీగర్భిణీభూత్వా
ఋశ్యశృంగమసూయత॥ ౬౮ ॥ సురాష్ట్రస్య తథారాజ్ఞః కరంస్పృ
ష్ట్వాసురాంగనా।తత్క్షణాద్గర్భిణీభూత్వామనుం ప్రాసూతతాపసమ్॥
౬౯ ॥ తథాసత్యవతీనారీశబరీగర్భసంభవా।తథైవమహిషీగర్భేజా
తోహిమహిషాసురః॥ ౭౦॥ తథాసంతిపురానార్యః కాశితాద్గర్భసం
యుతాః।వినాపివసుదేవేనరోహిణ్యాస్తనయోభవత్॥ ౭౧ ॥ దేవతా
నాంమహర్షీణాంశాపేనచవరేణచ। అయుక్తమపియత్కార్యంయుజ్య
తేనాత్రసంశయః॥ ౭౨ ॥ సాంబస్యజఠరేజాతోముసలోమునిశాపతః।
యవనాశ్వస్యగర్భోభూన్మునీనాంమంత్రగౌరవాత్॥ ౭౩॥ నూనమే
షాపికల్యాణీమహర్షేః పాదసేవనాత్। మహావ్రతానుభావాచ్చధత్తే
గర్భమనిందితా॥ ౭౪ ॥ అస్మిన్నర్థేరహస్యేనాంసత్యంపృచ్ఛంతు
యోషితః।తతోనివృత్తసందేహాభవిష్యంతిమహాజనాః॥౭౫॥ తతస్సర్వే

చనాదవతామపృష్టం స్త్రియోనిధః। రహస్యశంసతత్సర్వం సాస్వవృ
త్తం మహాద్భుతమ్॥ ౭౬ ॥ విజ్ఞాతార్థాస్తతస్సర్వే మానయిత్వా చ
తాం సతీమ్। మోదమానాః ప్రశంసంతః ప్రయయుస్స్వం స్వమాలయమ్॥
౭౭॥ అథకాలే శుభే ప్రాప్తే శారదా విమలాశయా। అసూత తనయం బా
లం బాలార్కసమతేజసమ్॥ ౭౮ ॥ సుకుమారో మహాబాహుర్దారలక్షణః కమ
లేక్షణః। అవాపమనతీం విద్యాం బాల్యఏవ మహామతిః॥ ౭౯ ॥ తతోప
నీతో గురుణా కాలేలోకమనోహరే। స శారదేయ ఇతి లోకే ఖ్యాతిమవా
ప హ॥ ౮౦ ॥ ఋగ్వేదమష్టమేవర్షే నవమే యజుషాం గణమ్। దశమే
సామవేదం చ లీలయైవాభ్యపత్సుధీః ॥ ౮౧ ॥ తతస్త్రిలోకమహితే సం
ప్రాప్తే శివపర్వణి। గోకర్ణం ప్రయయుస్సర్వే జనా భారతవాసినః ॥
౮౨ ॥ శారదాపి స్వపుత్రేణ సహ బంధుజనేన చ। సహితా పితృమాతృ
భ్యాం గోకర్ణం ప్రయయౌ సతీ ॥ ౮౩ ॥ తత్రాపశ్యత్సమాయాంతం
తథా స్వప్నేషు లక్షితమ్। పూర్వజన్మని భర్తారం ద్విజం బహుగుణైర్యు
తమ్॥ ౮౪ ॥ తం దృష్ట్వా ప్రేమనిర్భిన్నా పులకాంచితవిగ్రహా। నిరుద్ధ
బాష్పప్రసరా తస్థౌ తన్న్యస్తలోచనా ॥ ౮౫ ॥ సోపి ద్విజస్తాం దృ
ష్ట్వా రూపయౌవనశాలినీమ్। స్వప్నే సదా భుజ్యమానామాత్మనో రతిదా
యినీమ్॥ ౮౬ ॥ తం కుమారమపి స్వప్నే దృష్టమాత్మశరీరజమ్। విలోక్య వి
స్మయావిష్టస్తామేవం సమపృచ్ఛత॥ ౮౭ ॥ ద్విజః॥ భద్రే త్వాం ప్రష్టుమి
చ్ఛామి యత్కించిన్మనసి స్థితమ్। ఇతి ప్రథమమాభాష్య రహస్స్థానం నినా
య తామ్॥ ౮౮ ॥ కా త్వం కథయ వామోరు కస్య భార్యాసి సువ్రతే। కో
దేశః కస్య వా పుత్రీ తే కన్యామేత్యపృచ్ఛత॥ ౮౯ ॥ ఇతి తేనైవమాపృష్టా
సా బాలా బాష్పలోచనా। వ్యాజహారాత్మనో వృత్తం బాల్యే వైధవ్యకార
ణమ్॥ ౯౦ ॥ పునః పప్రచ్ఛ తాం బాలాం పుత్రః కస్యాయముత్తమః। క్వ
యా ధృతోసౌ జఠరే బాలోయం చంద్రసన్నిభః ॥ ౯౧ ॥ శారదా॥ ఏష
షష్ఠేతవయస్స్వామిన్ సర్వవిద్యావిశారదః। శారదేయ ఇతి ప్రోక్తో మమ
నామ్నా పురోధసా॥ ౯౨ ॥ ఇతి తస్యా వచశ్శ్రుత్వా విహస్య బ్రాహ్మణో

ప్రియః। ప్రోవాచ కష్టం కష్టం హా పతితం తవ భామిని ॥ ౯౩॥ పాణిగ్రహణ
మాత్రం తే కృత్వా భర్తా మృతః కిల। కథం తవ సుతో జాతస్తస్య కారణ
ముచ్యతామ్॥ ౯౪ ॥ ఇతి తేనోదితాం వాణీమాకర్ణ్యాతీవలజ్జితా। తూష్ణీం
సప్రముఖీ భూత్వా ఖేదైర్వ్యాధిత్థముభాషత॥ ౯౫॥ శారదా। తదలం పరిహా
సోక్త్యా త్వం మాం వేత్సి న మహామతే। త్వామహం వేద్మి చార్థేఽస్మిన్ ప్ర
మాణం మనసావయోః ॥ ౯౬ ॥ సూతః॥ ఇత్యుక్త్వా సర్వమావేద్య దేవ్యా
దత్తవరాదికమ్। వ్రతస్యార్థం కుమారం చ దదౌ తస్మై దృఢవ్రతా॥ ౯౭॥
సోఽపి ప్రముదితో విప్రః కుమారం ప్రతిగృహ్య తమ్। పిత్రోరనుమతే నైవ
తాం నినాయ నిజాలయమ్॥ ౯౮ ॥ సా స్థిత్వా బహూనబ్దాన్ తస్య విప్రస్య
మందిరే। తస్మిన్ కాలవశం ప్రాప్తే ప్రవిశ్యాగ్నిం తమన్వగాత్ । తతస్తౌ
దంపతీ భూత్వా విమానం దివ్యమాస్థితౌ। దివ్యభోగసమాయుక్తౌ జగ్మతు
శ్శివమందిరమ్॥ ౧౦౦ ॥ ఉమామహేశ్వరవ్రతమాహాత్మ్యం వర్ణితం మ
యా। పఠతాం శృణ్వతాం సద్యో భుక్తిముక్తిప్రసాధనమ్ ॥ ౧౦౧॥ ఆయు
రారోగ్యసంపత్తిధనధాన్యవివర్ధనమ్। స్త్రీణాం సౌభాగ్యమాంగల్య
సంతానసుఖసాధనమ్॥ ౧౦౨ ॥ ఏతన్మహాఖ్యానమఘౌఘనాశనం గౌరీ
మహేశవ్రతపుణ్యకీర్తనమ్। భక్త్యా సకృద్యశ్శృణుయాచ్చ కీర్తయేద్భ
క్త్యా స భోగాన్ పదమేతి శాంకరమ్॥ ౧౦౩॥ ... ...

ఇతి శ్రీస్కాందే పురాణే బ్రహ్మోత్తరఖండే

ఉమామహేశ్వరవ్రతమహిమానువర్ణనం నా

మైకోనవింశోఽధ్యాయః

[illegible]

...ంశాధ్యాయప్రారంభః.

శ్రీసూతః॥ అథరుద్రాక్షమాహాత్మ్యంవర్ణయామిసమాసతః॥ సర్వపాపక్షయకరంశృణ్వతాంపఠతామపి ॥ ౧ ॥ అభక్తోవాసభక్తోవానీచోనీచతరోఽపివా।రుద్రాక్షంధారయేద్యస్తుముచ్యతే సర్వపాతకైః ॥ ౨ ॥ రుద్రాక్షధారణంపుణ్యంకేనవాసదృశంభవేత్। మహావ్రతమిదంప్రాహుర్మునయస్తత్త్వదర్శినః॥ ౩ ॥ సహస్రంధారయేద్యస్తురుద్రాక్షాణాంధృతవ్రతః। ప్రణమంతిసురాస్సర్వేయథారుద్రస్తథైవతమ్॥ ౪ ॥ అభావేతుసహస్రస్యబాహ్వోష్షోడశషోడశ। ఏకంశిఖాయాంకరయోర్ద్వాదశద్వాదశైవతు॥ ౫ ॥ ద్వాత్రింశత్కంఠదేశేతు చత్వారింశచ్చమస్తకే।ప్రత్యేకంకర్ణయోష్షట్చవక్షస్యష్టోత్తరంశతమ్। ౬॥ యోధారయతిరుద్రాక్షాన్రుద్రేణాపిసపూజ్యతే।ముక్తాప్రవాళస్ఫటికరూప్యవైడూర్యకాంచనైః ॥ ౭ ॥ సమేతాన్ధారయేద్యస్తురుద్రాక్షాన్సశివోభవేత్।కేవలానపిరుద్రాక్షాన్ యథాలబ్ధాన్బిభర్తియః॥ ౮ ॥ తంనస్పృశంతిపాపానితమాంసీవవిభావసుమ్।రుద్రాక్షమాలయాజప్తోమంత్రోఽనంతఫలప్రదః ॥ ౯ ॥ రుద్రాక్షంమస్తకేధృత్వాజపేచ్చసుసమాహితః। అరుద్రాక్షోజపఃపుంసాంతావన్మాత్రఫలప్రదః॥ ౧౦ ॥ యస్యాంగేనాస్తిరుద్రాక్షఏకోఽపిబహుపుణ్యదః।తస్యజన్మనిరర్థంస్యాత్త్రిపుండ్రరహితంయథా॥౧౧॥ రుద్రాక్షంమస్తకేధృత్వాజలేస్నానంకరోతియః। గంగాస్నానఫలంతస్యజాయతేనాత్రసంశయః॥ ౧౨ ॥ రుద్రాక్షంపూజయేద్యస్తువినాతోయాభిషేచనైః।యత్ఫలంలింగపూజాయాంతదేవాప్నోతినిశ్చితమ్॥ఏకవక్త్రాః పంచముఖాఏకాదశముఖాఃపరే। చతుర్దశముఖాశ్చైవరుద్రాక్షాలోకపూజితాః॥ భక్త్యాసంపూజితోనిత్యంరుద్రాక్షశ్శంకరాత్మకః । దరిద్రంచాపికురుతేరాజరాజమివశ్రియా॥అత్రేదంపుణ్యమాఖ్యానంవర్ణయంతిమనీషిణః । మహాపాపక్షయకరంశ్రవణాత్కీర్తనాదపి॥౧౬॥

రాజా కాశ్మీరదేశస్య చంద్రసేన ఇతి స్మృతః । తస్య పుత్రోఽభవద్ధీమాన్
సుధర్మా నామ వీర్యవాన్ ॥ ౧౭ ॥ తస్యామాత్యసుతః కశ్చిత్తారకో నామ
సద్గుణః । బభూవ రాజపుత్రస్య సఖా పరమశోభనః ॥ ౧౮ ॥ తావుభౌ ప
రమస్నిగ్ధౌ కుమారావతిసుందరౌ । విద్యాభ్యాసరతౌ బాల్యే సహ క్రీ
డాం ప్రచక్రతుః ॥ ౧౯ ॥ తౌ సదా సర్వగాత్రేషు రుద్రాక్షకృతభూష
ణౌ । విచేరతురుదారాంగౌ సతతం భస్మధారిణౌ ॥ ౨౦ ॥ హారకేయూ
రకటకకుండలాదివిభూషణమ్ । హేమరత్నమయం త్యక్త్వా రుద్రాక్షకృ
తకంకణౌ ॥ ౨౧ ॥ రుద్రాక్షకర్ణాభరణౌ సదా రుద్రాక్షకుండలౌ । హే
మరత్నాద్యలంకారైర్లోష్టపాషాణదర్శనౌ ॥ ౨౨ ॥ బోధ్యమానావపి
జనైః సర్వరుద్రాక్షాన్న ముంచతామ్ । తస్య కాశ్మీరరాజస్య గృహం ప్రా
ప్తో యదృచ్ఛయా ॥ ౨౩ ॥ పరాశరో మునివరస్సాక్షాద్విష్ణుపితామహః ।
తమర్చయిత్వా విధివద్రాజా ధర్మభృతాం వరః ॥ ౨౪ ॥ పప్రచ్ఛ సుఖ
మాసీనం త్రికాలజ్ఞం మహామునిమ్ । భగవన్మమ పుత్రోఽయం మంత్రి
సుతశ్చ మే ॥ ౨౫ ॥ రుద్రాక్షధారిణౌ నిత్యం రత్నాభరణనిస్పృహౌ । శా
స్యమానావపి సదా రత్నేష్వల్పపరిగ్రహౌ ॥ ౨౬ ॥ విలంఘితాస్మద్వచ
నౌ రుద్రాక్షేష్వేవ తత్పరౌ । నోపదిష్టావిమౌ బాలౌ కదావిదపి కేనచి
త్ ॥ ౨౭ ॥ ఏషా స్వాభావికీ ప్రీతిః కథమాసీత్కుమారయోః ॥ పరాశరః ॥
శృణు రాజన్ప్రవక్ష్యామి తవ పుత్రస్య ధీమతః ॥ ౨౮ ॥ తథా త్వన్మంత్రి
పుత్రస్య చరిత్రం విస్మయావహమ్ । నందిగ్రామే పురా కాచిన్మహానందే
తి విశ్రుతా ॥ ౨౯ ॥ బభూవ వారవనితా శృంగారలలితాకృతిః । ఛత్రం
పూర్ణేందుసంకాశం యానం స్వర్ణవిరాజితమ్ ॥ ౩౦ ॥ చామరాణి సు
దండాని పాదుకే చ హిరణ్మయే । అంబరాణి విచిత్రాణి మహార్హాణి ద్యు
తిమంతి చ ॥ ౩౧ ॥ శరచ్చంద్రనిభా శయ్యా పర్యంకాశ్చ హిరణ్మయాః ।
గావో మహిష్యశ్శతశో దాసాశ్చ బహుసమ్మితాః ॥ ౩౨ ॥ సర్వాభరణ
దీప్తాంగ్యో దాస్యశ్చ నవయౌవనాః । భూషణాని పరార్ధ్యాని నవరత్
నోజ్జ్వలాని చ ॥ ౩౩ ॥ గంధకుంకుమకస్తూరీకర్పూరాగరులేపనమ్ । చిత్ర

మాల్యావతంసంచయభక్ష్యం వృష్టభోజనమ్॥ ౩౪॥ నానారత్నవితానా
ఢ్యం నానాధాన్యమయం గృహమ్। బహురత్నసహస్రాఢ్యం కోటిసంఖ్యా
ధికం ధనమ్॥ ౩౫॥ ఏవంవిభవసంపన్నా సా వేశ్యా కామచారిణీ। శివపూజా
రతా నిత్యం సత్యధర్మపరాయణీ॥ ౩౬॥ సదాశివ కథా సక్తా శివనా
మజపోత్సుకా। శివభక్తాంఘ్రివినతా ద్విజభక్తి నిరంతరా॥ ౩౭॥ వినో
దహేతోస్సా వేశ్యా నాట్యమంటపమధ్యగమ్। రుద్రాక్షైర్భూషయి
త్వైకం మర్కటం కుక్కుటమ్॥ ౩౮॥ కరతాళైశ్చ గీతైశ్చ సదా న
ర్తయతి స్వయమ్। పునశ్చ ప్రహసత్యేవ సఖీభిః పరివారితా॥ ౩౯
రుద్రాక్షైః కృతకేయూరకర్ణాభరణకుండలైః। మర్కటశ్చ తయా
తస్యాః పురో నృత్యతి బాలవత్॥ ౪౦॥ శిఖాగ్రబద్ధరుద్రాక్షః కుక్కుటః క
పినా సహ। చిరం నృత్యతి నృత్తజ్ఞః పశ్యతాం ప్రీతిమావహన్॥ ౪౧॥ ఏక
దా భవనం తస్యాః ప్రవిష్టో వైశ్యో వ్రతీ। ఆజగామ సరుద్రాక్షస్త్రిపుం
డ్రీ జటిలః కృతీ॥ ౪౨॥ సవిభ్రత్స్వకరే దివ్యం ప్రకోష్ఠే వరకంకణమ్। మ
హారత్నప్రభాజాలం జ్వలంతం తరుణార్కవత్॥ ౪౩॥ తమాగతం సా గణి
కా సంపూజ్య పరయా ముదా। తత్ప్రకోష్ఠగతం వీక్ష్య కంకణం ప్రాహ వి
స్మితా॥ ౪౪॥ వేశ్యా॥ మహారత్నమయస్సోయం కంకణస్త్వత్కరస్థితః।
మనోహరతమే సాధో దివ్యస్త్రీభూషణోచితః॥ ౪౫॥ దదాసి కిం మహా
భాగ కంకణం రత్నశోభితమ్। సూతః॥ ఇతి తాం నవరత్నాఢ్యే సస్పృహాం
కరభూషణే॥ ౪౬॥ వీక్ష్యోదారమతిర్వైశ్యః సస్మితస్సమభాషత॥ వై
శ్యః॥ అస్మిన్రత్నవరే దివ్యే యది తే సస్పృహం మనః॥ ౪౭॥ త్వమేవాధ
త్స్వ సుశ్రోణి మూల్యమస్య దదాసి కిమ్॥ వేశ్యా॥ పరం హి స్వైరచారిణ్యో
వేశ్యాస్తు న పతివ్రతాః॥ ౪౮॥ అస్మత్కులోచితో ధర్మో వ్యభిచారో
న సంశయః। యద్యేతద్రత్నరచితం దాసి కరభూషణమ్॥ ౪౯॥ దినత్రి
యమహోరాత్రం తవ పత్నీ భవామ్యహమ్॥ వైశ్యః॥ తథాస్తు యది తే స
త్యం వచనం వారవల్లభే॥ ౫౦॥ దదామి రత్నవలయం త్రిరాత్రం భవ మ
ద్వధూః। ఏతస్మిన్ వ్యవహారే తే ప్రమాణం శశిభాస్కరౌ॥ ౫౧॥ త్రి

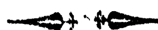
రాత్రం సత్యమిత్యుక్త్వా హృదయం స్పృశ్య ప్రియే॥ వైశ్యః॥ దినత్ర
యమహోరాత్రం పత్నీభూతాస్మీతివ్రతధా॥ ౫౨॥ సహధర్మం చరామి
తి సా తద్ధృదయమస్పృశత్॥ శ్రీసూతః॥ అథ తస్మై స వైశ్యస్తు ప్రదదౌ
రత్నకంకణమ్॥ ౫౩॥ లింగం రత్నమయం చాస్యా హస్తే దత్వేదమబ్రవీ
త్। వైశ్యః॥ ఇదం రత్నమయం శైవం లింగం మత్ప్రాణసన్నిభమ్॥ ౫౪॥ ర
క్షణీయం త్వయా కాంతే తస్య హానౌ మృతిర్మమ॥ శ్రీసూతః॥ ఏవమస్త్వి
తి సా కాంతా లింగమాదాయ రత్నజమ్॥ ౫౫॥ నాట్యమంటపికాస్థానే ని
ధాయ ప్రావిశద్గృహమ్। సా తేన సంగతా రాత్రౌ వైశ్యేన విటధర్మి
ణీ॥ ౫౬॥ సుఖం సుష్వాప పర్యంకే మృద్వాస్తరణశోభితే। తతో నిశీథ
సమయే నాట్యమంటపికాంతరే॥ ౫౭॥ అకస్మాదుద్ధితో వహ్నిస్తమేవస
హసావృణోత్। మంటపే దహ్యమానే తు సహసోత్థాయ సంభ్రమాత్॥
౫౮॥ సా వేశ్యా మర్కటం తత్ర మోచయామాస బంధనాత్। స మర్కటో
ముక్తబంధః కుక్కుటేన సహామునా॥ ౫౯॥ భీతో దూరం విదుద్రావ వి
ధూయాగ్నికణాన్ బహూన్। స్తంభేన సహ నిర్దగ్ధం తల్లింగం శకలీకృ
తమ్॥ ౬౦॥ దృష్ట్వా వైశ్యశ్చ వేశ్యా చ దురంతం దుఃఖమాపతుః। దృష్ట్వా
ప్రాణమయం లింగం దగ్ధం వైశ్యపతిస్తదా॥ ౬౧॥ స్వయమప్యాప్తనిర్వే
దో మరణాయ మతిం దధౌ। నిర్విణ్ణో నితరాం ఖేదాద్వైశ్యస్తామాహ
దుఃఖితః॥ ౬౨॥ శివలింగే తు నిర్భిన్నే నాహం జీవితుముత్సహే। చితాం
కారయ మే భద్రే తవ భృత్యైర్బలాధికైః॥ ౬౩॥ శివే మనస్సమావేశ్య
ప్రవిశామి హుతాశనమ్। యది బ్రహ్మేంద్రవిష్ణ్వాద్యా వారయేయుస్స
మేత్య మామ్॥ ౬౪॥ తథాప్యస్మిన్ క్షణే దీనః ప్రవిశ్యాగ్నిం త్యజామ్యసూన్
తమేవం దృఢనిర్బంధం సా విజ్ఞాయ సుదుఃఖితా॥ ౬౫॥ స్వభృత్యైః కార
యామాస చితాం తస్య పురాద్బహిః। తతస్స వైశ్యశ్శివభక్తిపూతః ప్రద
క్షిణీకృత్య సమిద్ధమగ్నిమ్॥ ౬౬॥ వివేశ పశ్యత్సు జనేషు ధీరస్సా చానుతా
పం యువతిః ప్రపేదే। అథ సా దుఃఖితా నారీ స్మృత్వా ధర్మం సునిర్మ
లమ్॥ ౬౭॥ సర్వాన్ బంధుజనాన్ వీక్ష్య బభాషే కరుణం వచః॥ వైశ్యా॥

రత్నకంకణమాదాయమయ్యాసత్యముదాహృతమ్॥ ౧౮ ॥ దినత్రయమహం పత్నీ వైశ్యస్యాముష్యసమ్మతా। కర్మణానామత్యృతేనాయంమృతో వైశ్యశ్శివంప్రతి॥ ౧౯ ॥ తస్మాదహంప్రవేక్ష్యామి సహతేనహుతాశనం। సధర్మచారిణీత్యుక్తంసత్యాంతపహానమశ్యతి॥ ౨౦ ॥ సత్యేన ప్రీతిమాయాంతిదేవాస్త్రిభువనేశ్వరాః। సత్యాశ్రయఃపరోధర్మస్సత్యేసర్వంప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౨౧ ॥ సత్యేనస్వర్గమోక్షౌహినాసత్యేనవరాగతిః।తస్మాత్సత్యంసమాశ్రిత్యప్రవిశామిహుతాశనమ్॥ ౨౨ ॥ సూతః॥ఇతిసాదృఢనిర్బంధావార్యమాణాపిబంధుభిః।సత్యలోపభయాన్నారీప్రాణాంస్త్యక్తుం మనోదధే ॥ ౨౩ ॥ స్వసర్వస్వంద్విజముఖేదత్వాధ్యాత్వాసదాశివమ్।తమగ్నింత్రిఃపరిక్రమ్య ప్రవేశాభిముఖీస్థితా॥౨౪॥ తాంపతంతీంసమిద్ధేగ్నౌస్వపాదాపితమానసామ్। వారయామాసవిశ్వాత్మాప్రాదుర్భూతస్స్వయంశివః ॥ సాతంవిలోక్యాఖిలదేవదేవంత్రిలోచనంచంద్రకలావతంసమ్। శశాంకసూర్యానలకోటిభాసంస్తబ్ధేవభీతేవతథైవతస్థౌ॥ ౨౬ ॥ తాంవిహ్వలాంపరిత్రస్తాంవేపమానాంజలింశుభామ్। సమాశ్వాస్యగళద్బాష్పాంకరేగృహ్యాబ్రవీన్మృడః ॥ ౨౭ ॥ ఈశ్వరః ॥ అయిభద్రేమహాభాగేతవప్రీతోస్మిశోభనే।సత్యంధర్మంచతేధైర్యంభక్తించమయినిశ్చలా॥౨౮॥ పరీక్షితుంత్వత్సకాశంవైశ్యోభూత్వాహమాగతః। మాయయాగ్నింసముత్థాప్యదగ్ధ్వాతంశాల్యమంటపమ్॥ ౨౯ ॥ దగ్ధంకృత్వారత్నలింగం ప్రవిష్టోస్మిహుతాశనమ్ । వేశ్యాః కైతవకారిణ్యః స్వైరిణ్యోజనవంచకాః ॥ ౩౦ ॥ త్వంతుసత్యమనుస్మృత్యప్రవిష్టాగ్నింమయాసహ ; అతస్తేహం ప్రదాస్యామిభోగాంస్త్రిదశదుర్లభాన్॥ ౩౧ ॥ ఆయుశ్చపరమందీర్ఘమారోగ్యంచప్రజోన్నతిమ్।యద్యదిచ్ఛసిసుశ్రోణితత్తద్దేవదదామితే॥ ౩౨ ॥ సూతః॥ ఇతిబ్రువతిగౌరీశేసావేశ్యాప్రత్యభాషత॥వేశ్యా॥ నమేవాంఛాస్తిభోగేషుభూమౌస్వర్గేరసాతలే॥ ౩౩ ॥ తవపాదాంబుజస్పర్శాదన్యత్కించిన్నకారయే । ఏతేభృత్యాశ్చదాసాశ్చయేచా

స్యేమమబాంధవాః॥ ౮౪ ॥ సర్వేత్వద్దర్శనపరాస్త్వయిసన్న్యస్తవృ
త్తయః।సర్వానేతాన్మయాస్సార్ధంనీత్వాతవపదంపరమ్॥ ౮౫॥ పున
ర్జన్మభయంఘోరంవిమోచయనమోస్తుతే॥ సూతః॥తథేతితస్యావచ
నంప్రతినంద్యమహేశ్వరః॥ ౮౬ ॥ తాన్సర్వాంశ్చతయాసార్ధంని
నాయాత్మపదంపరమ్।నాట్యమంటపికాదాహోయాదూరంవిద్రుతావు
రా॥ ౮౭॥ తత్రావశిష్టౌతావేవకుక్కుటోమర్కటస్తథా। కాలేననిధ
నంప్రాప్తస్సతస్యానాట్యమర్కటః॥ ౮౮ ॥ కుక్కుటశ్చవనేతత్రకాల
ధర్మమవాపహ।మర్కటస్తవపుత్రోభూత్కుక్కుటోమంత్రిణస్సుతః॥
౮౯॥ రుద్రాక్షధారణోద్భూతాత్పుణ్యాత్పూర్వభవార్జితాత్।-కు
లేమహతిసంజాతౌవర్తేతేబాలకావిమౌ॥ ౯౦ ॥ పూర్వాభ్యాసేన
రుద్రాక్షధారణోద్యుక్తమానసౌ। అస్మిన్జన్మనికల్యోక్తం శివం సం
పూజ్యముక్తిదమ్॥ ౯౧॥ ఏతౌసద్గురుమాశ్రిత్యశివలోకంప్రయాస్యతః।
ఏషాప్రవృత్తిస్తుతయోర్బాలయోస్సముదాహృతా॥ ౯౨ ॥ తథాచశి
వభక్తాయాఃకిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి॥ ౯౩ ॥ ... ...

ఇతిశ్రీస్కాందేపురాణే బ్రహ్మోత్తరఖండే-
రుద్రాక్షమహిమానువర్ణనంనామ
వింశోధ్యాయః.

అథైకవింశాధ్యాయప్రారంభః.

శ్రీసూతః॥ ఏవంబ్రహ్మర్షిణాప్రోక్తంవాక్యంవిస్మయసమ్మి
తమ్। ఆకర్ణ్యముదితోరాజాప్రాంజలిఃపునరబ్రవీత్॥ ౧ ॥ అహోస
త్సంగతిఃపుంసామశేషార్థప్రసాధనమ్।కామధేనురివాభీష్టదోగ్ధ్రీసర్వ
జగత్స్వహి॥ ౨ ॥ అద్యమాయాతమోనష్టంజ్ఞానదృష్టిఃప్రకాశితా। తవ
దర్శనమాత్రేణసర్వసంశయభేదినః॥౩॥ శ్రుతంచపూర్వచరితం బా

లయోస్సమ్యగేతయోః। భవిష్యదపి పృచ్ఛామి మత్పుత్రాచరణం మునే॥ అ
స్యాయుః కతివర్షాణి భాగ్యం చ వద కీదృశమ్। విద్యా కీర్తిశ్చ భక్తిశ్చ శ్ర
ద్ధా శక్తిశ్చ కీదృశీ॥ ఏతత్సర్వమశేషేణ మునే వక్తుం త్వమర్హసి। తవ శిష్యో
ఽస్మి భక్తోఽస్మి శరణం చ గతోఽస్మ్యహమ్॥ ౬॥ శ్రీపరాశరః॥ అనవాప్తం చ కిం
యత్కించిత్కథం శక్నోమి శంసితుమ్। తచ్ఛ్రుత్వా ధృతిమంతోఽపి విషా
దం ప్రాప్నుయుర్జనాః॥ ౭ ॥ తథాపి నిర్వ్యలీకేన భావేన పరిపృచ్ఛతః।
అవాచ్యమపి వక్ష్యామి తవ స్నేహాన్మహీపతే॥ ౮॥ అముష్య తవ పుత్రస్య
వర్షాణి ద్వాదశాత్యగాత్। ఇతః పరం ప్రపద్యేత సప్తమే దివసే మృ
తిమ్॥ ౯ ॥ సూతః॥ ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా కాలకూటవిషోపమమ్। మూ
ర్ఛితస్సహసా భూమౌ పపాత నృపతిస్సహ ॥ ౧౦ ॥ తముత్థాప్య స
మాశ్వాస్య స మునిః కరుణార్ద్రధీః। పరా ॥ ఉవాచ మా భైర్నృప తవ పున
వక్ష్యామి తే హితమ్ ॥ ౧౧ ॥ సర్గాత్పురా యదద్వైతం సదేతన్ని
ష్కళం పరమ్। చిదానందమయం జ్యోతిస్స ఆత్మా కేవలశ్శివః॥ ౧౨ ॥ స ఏ
వాదౌ రజోరూపం సృష్ట్వా బ్రహ్మాణమాత్మనః। సృష్టికర్మణి యుక్తా
య తస్మై వేదాంశ్చ దత్తవాన్॥ ౧౩ ॥ పునశ్చ జగతామీశ ఆత్మతత్త్వస్య
సంగ్రహమ్। సర్వోపనిషదాం సారం రుద్రాధ్యాయం చ దత్తవాన్॥ ౧౪॥
యదేకమవ్యయం సాక్షాద్బ్రహ్మజ్యోతిస్సనాతనమ్ । శివాత్మకం పరం త
త్త్వం రుద్రాధ్యాయే ప్రతిష్ఠితమ్॥ ౧౫ ॥ స ఆత్మభూస్సృజన్విశ్వం చతు
ర్భిర్వదనైర్విరాట్। ససర్జ వేదాంశ్చతురో లోకానాం స్థితిహేతవే ॥
౧౬॥ త్రేతాయం యజుషాం మధ్యే బ్రహ్మణో దక్షిణాన్ముఖాత్। సర్వోప
నిషదాం సారో రుద్రాధ్యాయస్సనిర్గతః॥ ౧౭ ॥ స ఏవ మునిభిః పూ
ర్వైర్మరీచ్యత్రిపురోగమైః । సహ వేదైర్ధృతస్తేభ్యస్తచ్ఛిష్యైర్జగ
హుశ్చ్రితమ్॥ ౧౮ ॥ తచ్ఛిష్యైస్తత్ప్రశిష్యైస్తత్ప్రశిష్యైశ్చ క్రమాగ
తైః। ధృతో రుద్రాత్మకస్సోయం వేదసారః ప్రసాధితః॥ ౧౯ ॥ ఏష ఏవ ప
రో మంత్ర ఏష ఏవ పరం తపః। రుద్రాధ్యాయజపః పుంసాం పరం కైవల్య
సాధనమ్॥ ౨౦ ॥ యే మహాపాతకైర్యుక్తా ఉపపాతకినశ్చ యే। రుద్రా

ధ్యాయంజపంత స్తుతేపియాంతిపరాంగతిమ్॥ ౨౧॥ భూయోపిబ్రహ్మ
ణాసృష్టాస్సదసన్మిశ్రయోనయః। దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యాస్తైస్సం
పూరితంజగత్॥ ౨౨॥ తేషాంకర్మాణిసృష్టానిస్వజన్మానుగుణానిచ।
లోకాస్తేనుప్రవర్తంతేభుంజంతేచైవతత్ఫలమ్॥ ౨౩॥ లోకసృష్టేః
ప్రవృత్త్యర్థంస్వయమేవప్రజాపతిః। ధర్మాధర్మాససర్జాగ్రేస్వ
పత్నుఃపృథగ్భాగతః॥ ౨౪॥ ధర్మమేవానుతిష్ఠంతఃపుమాంసోయాంతి
తత్ఫలమ్। అధర్మమనుతిష్ఠంత స్తపతేపాపభాగినః॥ ౨౫॥ పుణ్యకర్మ
ఫలంస్వర్గోనరక స్తద్విపర్యయః। తయోర్ద్వావధిపౌరాజన్కృతౌ
శతమఘాంతకౌ॥ ౨౬॥ కామఃక్రోధశ్చలోభశ్చమదమానాదయ స్త
థా। అధర్మస్యసుతా ఆసన్సర్వేనరకదాయకాః॥ ౨౭॥ గురుతల్ప
గమఃపానంసురాయాఃపుల్కసీగమః। కామస్యతనయాహ్యేతే ప్రధా
నాఃపరికీర్తితాః॥ ౨౮॥ క్రోధాత్పితృవధోజాత స్తథామాతృవధో
పరః। బ్రహ్మహత్యావిరహత్యాప్రధానా స్తత్సుతాఅమీ॥ ౨౯॥ దే
వస్వహరణంచైవ బ్రహ్మస్వహరణంతథా। స్వర్ణస్తేయ ఇతిహ్యేతే
లోభస్యతనయాస్స్మృతాః॥ ౩౦॥ ఏతానాహూయచండాలాన్యమో
ధర్మపదప్రదాన్। నరకస్యాభివృద్ధ్యర్థమకరోదధికారిణః॥ ౩౧॥ తే
యమేనసమాదిష్టానవపాతకనాయకాః। నరకాన్పూరయామాసుః స్వ
భృత్యైశ్చోపపాతకైః॥ ౩౨॥ తత్రైవంసంచరంతస్తేపాతకస్యవివృ
ద్ధయే। రుద్రాధ్యాయేభువంప్రాప్తేసాక్షాత్కైవల్యసాధకే॥ ౩౩॥ భీ
తాఃప్రదుద్రువుస్సర్వే తేవైపాతకనాయకాః। సర్వత్రరుద్రజప్యేన
హతాజగ్ముర్యమాంతికమ్॥ ౩౪॥ యమంవిజ్ఞాపయామాసుస్స్వా
మాత్యైరుపపాతకైః। భోభోయమమహాభాగ శ్రుణువిజ్ఞాపనామి
మామ్॥ ౩౫॥ జయదేవమహారాజవయంహితవకింకరాః। నరకస్యాభి
వృద్ధ్యర్థంసాధికారాఃకృతా స్త్వయా॥ ౩౬॥ అధునావర్తితుంలో
కేనశక్తాస్స్మోవయంప్రభో। రుద్రజప్యానుభావేనదగ్ధాశ్చైవవిద్రు
తాః॥ ౩౭॥ గ్రామేగ్రామేనదీతీరేష్వన్యేష్వాయతనేషుచ। రుద్రజాప

నసంపూర్ణః కథంలోకేచరామహే ॥ ౩౮ ॥ ప్రాయశ్చిత్తసహస్రం
వాగణయామోనకించన । రుద్రజాపస్యకణమపిసోఢుంబతనశక్నుమః ॥
౩౯॥ మహాపాతకముఖ్యానామస్మాకంలోకఘాతినామ్ । రుద్రజాపా
ద్భయంఘోరంరుద్రజాపంమహద్విషమ్ ॥ ౪౦ ॥ అతోదుర్విషహం
ఘోరమస్మాకంవ్యసనంమహత్ ।రుద్రజాపేనసంప్రాప్తమపనేతుం త్వ
మర్హసి ॥ ౪౧ ॥ సూతః॥ ఇతివిజ్ఞాపితస్సోఽథాద్యమఃపాతకనాయ
కైః। బ్రహ్మణోఽంతికమాసాద్యతస్మైసర్వంవ్యజిజ్ఞపత్॥ ౪౨ ॥ య
మః॥ దేవదేవజగన్నాథత్వామహంశరణంగతః।త్వయానియుక్తోమర్త్యా
నాంనిగ్రహేపాపకారిణామ్॥ ౪౩ ॥ అధునాపాపినోమర్త్యాఃనసంతి
పృథివీతలే।రుద్రాధ్యాయేనవిహతంపాతకానాంమహత్కులమ్॥ ౪౪॥
పాతకీనాంకులేనష్టేనరకాశ్శూన్యతాంగతాః । నరకేశూన్యతాంయా
తేమమరాజ్యంహినిష్ఫలమ్॥ ౪౫ ॥ తస్మాత్త్వమేవభగవన్నుపాయః
పరిచింత్యతామ్।యథామేనవిహన్యేతస్వామిత్వంమర్త్యదేహినామ్ ॥
౪౬ ॥ సూతః॥ ఇతివిజ్ఞాపితోధాతాయమేనపరఖిద్యతా । రుద్రజాప
విఘాతార్థముపాయంపర్యకల్పయత్॥ ౪౭ ॥ అశ్రద్ధాచైవదుర్మే
ధాఅవిద్యాయాస్సుతేఉభే। శ్రద్ధామేధావిఘాతిన్యామర్త్యేషుసమచో
దయత్॥ ౪౮॥ తాభ్యాంవిమోహితేలోకేరుద్రాధ్యాయపరాఙ్ముఖే।
యమస్స్వస్థానమాసాద్యకృతార్థఇవభావయత్॥ ౪౯॥ పూర్వజన్మ
కృతైఃపాపైఃజాయంతేల్పాయుషోనరాః। తానిపాపానినశ్యంతిరుద్ర
జాప్యవతాంనృణామ్॥ ౫౦ ॥ క్షీణేషుసర్వపాపేషుదీర్ఘమాయుర్ప్ర
లంధ్యతి। ఆరోగ్యంజ్ఞానమైశ్వర్యంవర్ధతేసర్వదేహినామ్॥౫౧॥
రుద్రాధ్యాయేనయేదేవంస్నాపయంతిమహేశ్వరమ్।తజ్జలైఃకుర్వతే
స్నానంతేమృత్యుంసంతరంతిచ ॥ ౫౨ ॥ రుద్రాధ్యాయాభిజప్తేనస్నా
నంకుర్వంతియేంభసా।తేషాంమృత్యుభయంనాస్తిశివలోకేవసంతితే॥
౫౩ ॥ నమస్తేత్యాదిమంత్రేణశతరుద్రవిధానతః। అవిచ్ఛిన్నాంతుయా
ధారాముక్తిధారేతికీర్తితా॥ ౫౪ ॥ తయాసంస్నాపయేద్దేవంజపం

రుద్రం శివాత్మకమ్। ఏకవారం త్రివారం వా పంచసప్తనవాపి వా॥ ౫౫ ॥
ఏకాదశమథావృత్త్యా చమకైః కాశికాన్వితమ్। ముక్తిస్నానమిదం ప్రో
క్తం ముక్తిసౌఖ్యప్రదాయకమ్ ॥ ౫౬ ॥ శంఖయుతేన వా స్నానం కేవ
లం ప్రణవేన వా। అన్యైశ్చ వివిధైర్మన్త్రైః స్నాపయేద్దేవమీశ్వరమ్॥
౫౭ ॥ శతరుద్రాభిషేకేన శతాయుర్జాయతే నరః। అశేషపాపనిర్ము
క్తశ్శివస్యేష్టఫలమాభవేత్ ॥ ౫౮ ॥ ఏష రుద్రాయుతస్నానం కరోతు త
పఃప్రశోకః। దశవర్షసహస్రాణి మోదతే భువి శక్రవత్॥ ౫౯ ॥ అవ్యా
హతబలైశ్వర్యో హతశత్రురనామయః॥ ధూర్జటా శేషపాపౌఘః శా
స్తా రాజ్యమకంటకమ్॥ ౬౦ ॥ విప్రా వేదవిదశ్శాంతా వశినస్సంశిత వ్ర
తాః। జ్ఞానయజ్ఞతపోనిష్ఠాస్సత్యప్రతాస్సదర్శనః ॥ ౬౧ ॥ రుద్రా
ధ్యాయజపం సవ్యక్కుర్వంతు విమలాశయాః। ఏషాం జపానుభావేన స
ద్యశ్శ్రేయో భవిష్యతి॥ ౬౨ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యుక్తవంతం నృపతిం మ
హామునింత మేవ కర్త్రే ప్రథమం క్రియాగురుమ్ । అథాపరాన్ వ్యమలాశ
యాన్మునీనాహ్వాయయామాస సహస్రశః క్షణాత్ ॥ ౬౩ ॥ తే విప్రా
శ్శాంతమనసస్సహస్రపరిసంమితాః। కలశానాం శతం స్థాప్య బ్యావృతుర
నైర్యుతమ్ ॥ ౬౪ ॥ రుద్రాధ్యాయేన సంమంత్ర్య తమ్మ్వ పతిష్ప్రతికమ్।
విధివత్స్నాపయామాసుస్సంప్రాప్తే సప్తమే దినే॥ ౬౫ ॥ స్నాప్యమా
నో మునివరైః స రాజన్యకుమారకః। అకస్మాద్దేవ తత్రస్థః క్షణమూర్ఛా
మవాప హ ॥ ౬౬ ॥ సహస్రైవ ప్రబుద్ధోసౌ మునిభిః కృతరక్షణః। ఉవాచ క
శ్చిత్పురుషో దండహస్తస్సమాగతః॥ ౬౭ ॥ మాం ప్రహర్తుం కృతమ
తిర్ఘోరదంష్ట్రో భయానకః। సోపి చార్దైర్మహావీరై రాజభిశ్చ [illegible]తో
భృశమ్॥ ౬౮॥ బద్ధ్వా పాశేన మహతా దూరం నీత ఇవాభవత్ । ఏతావ
దహం మద్రాతుం భవద్భిః పరిరక్షితః॥ ౬౯ ॥ ఇత్యుక్తవంతం నృపతేస్త
నూజం ద్విజసత్తమాః। ఆశీర్భిర్వర్ధయామాసు ర్భయం రాజ్ఞో వ్యనీన
శన్॥ ౭౦ ॥ అథ స వాజాన్ ద్విజశ్రేష్ఠాన్ దక్షిణాభిర్నృపోత్తమః। పూజ
యిత్వా పరాన్నైన భోజ[...]రథ కైతః॥ ౭౧ ॥ ప్రతిగృహ్యాశిషస్తే

శ్రీమాహాత్మ్యోత్తరఖండే ఏకవింశోధ్యాయః

షాం మునీనాం భావితాత్మనామ్। భుక్త్వా బంధుజనైస్సార్ధం సభాయాం
సముపావిశత్॥ ౨౨॥ తస్మిన్ సభాంగతే వీరే మునిభిస్సహ పార్థివే
ఆజగామ మహాయోగీ దేవర్షిర్నారదస్స్వయమ్॥ ౨౩॥ తమాగతం వీక్ష్య
గురుం మునీనాం సార్ధం సదస్యైరఖిలైర్మునీంద్రైః। ప్రణమ్య భక్త్యా
సౌ వేశ్య పీఠే కృతోపచారం నృపతిర్బభాషే॥ ౨౪॥ రాజా॥ దృష్టం కిమ
స్తి తే బ్రహ్మన్ త్రైలోక్యే కించిదద్భుతమ్। తన్మే బ్రూహి వయం సర్వే
తద్వాక్యామృతలాలసాః॥ ౨౫॥ నారదః॥ అద్య దృష్టం మహచ్చిత్రం
వ్యోమ్నావతరతా మయా। తచ్ఛృణుష్వ మహారాజ సహైభిర్మునిపుం
గవైః॥ ౨౬॥ అద్య ప్రత్యూషయాతోऽసి హంతుం తవ పుత్రకమ్। దండ
హస్తో దురాధర్షో లోకమద్వేజయన్ ప్రభో॥ ౨౭॥ ఈశ్వరోऽపి విదిత్వై
నం త్వత్పుత్రం హంతుమాగతమ్। సహ పారిషదైః కైశ్చిద్వీరభద్రమచో
దయత్॥ ౨౮॥ స ఆగత్యాంతరే మృత్యుం త్వత్పుత్రం హంతుమాగతమ్।
గృహీత్వా త్వత్సుతం బద్ధ్వా దండేనాభ్యహనత్ప్రభో॥ ౨౯॥ తం నియ
మానం జగదీశసన్నిధిం శ్రుత్వా దిత్యా భగవాన్ యమస్స్వయమ్। కృతాం
జలిర్దేవ జయేత్యుదీరయన్ ప్రణమ్య మూర్ధ్నా చ జగాద శూలినమ్॥
౩౦॥ యమః॥ దేవదేవ మహాదేవ వీరభద్ర నమోऽస్తు తే। నిరాగసి కథం మృ
త్యౌ తవ కోపస్సముత్థితః॥ ౩౧॥ నిజకర్మానుబంధేన రాజపుత్రం గతా
యుషమ్। ప్రహర్తుముద్యతే మృత్యౌ కోऽపరాధో వద ప్రభో॥ ౩౨॥ వీరభ
ద్రః॥ దశవర్షసహస్రాయుస్స రాజతనయః కథమ్। విపత్తిస్సుతరాం
యాతు రుద్రస్నానపరాశుభః॥ ౩౨॥ అస్తి చేత్తవ సందేహో మద్వాక్యే
రవినందన। చిత్రగుప్తం సమానీయ పృచ్ఛ మా స్థైర్యమాచిరమ్॥ ౩౩॥
నారదః॥ అథాహూతశ్చిత్రగుప్తో యమేన సహసాగతః। ఆయుః ప్రమా
ణం తస్యాసౌ పరిపృష్టస్స చాబ్రవీత్॥ ౩౪॥ ద్వాదశాబ్దం చ తస్యాయు
త్యుక్త్వా పత్ర విమృశ్య చ। పునరప్యపరం ప్రాహ సప్తవర్షాయుతజీవితః॥ ౩౫॥
అథ భీతో యమో రాజా వీరభద్రం ప్రసాద్య చ। కథంచిన్మోచయామాస
మృత్యుం దుర్వారబంధనాత్॥ ౩౬॥ వీరభద్రేణ ముక్తోऽథ యమో గత్వా

జమందిరమ్। వీరభద్రశ్చ కైలాసమహం ప్రాప్తస్తవాంతికమ్॥ ౭౭॥ అత స్తపకుమారోఽయం రుద్రజాప్యానుభావతః। మృత్యోర్భయమతిక్రమ్య షుఖీయాతోఽయుతం సమాః॥ ౭౮॥ ఇత్యుక్త్వా నృపమామంత్ర్య నారదే చదివం గతే। మహర్షయః ప్రముదితాస్స్వస్వం జగ్ము రథాశ్రమమ్॥ ౭౯॥ సూతః॥ ఇతి కాశ్మీరనృపతీ రుద్రాధ్యాయానుభావతః। నిస్తీర్యాశేష పాపాని కృతార్థోఽభూత్సపుత్రకః॥ ౮౦ ॥ యేకీర్తయంతి పురుషాః పరమేశ్వరస్య మాహాత్మ్యమేతదథకర్ణపుటైః పిబంతి। తేజన్మకోటికృత పాపగణైర్విముక్తాశ్శాంతాః ప్రయాంతి పరమం పదమిందుమౌళేః ॥ ౮౧ ॥ ... ...

ఇతి శ్రీస్కాందేపురాణే - బ్రహ్మోత్తరఖండే-
రుద్రాధ్యాయమహిమానువర్ణనం నామ
ఏకవింశోఽధ్యాయః.

అథ ద్వావింశాధ్యాయప్రారంభః.

శివం శివమయః పంథాశ్శైవే నైష ప్రదర్శితః। సర్వాణాం సంసృతిబద్ధానాం సద్యోముక్తికరః పరః॥ ౧ ॥ అథ దుర్మేధసాం పుంసాం వేదేష్వనధికారిణామ్। స్త్రీణాం ద్విజాతిబంధూనాం సర్వేషాం చ శరీరిణామ్ ॥ ౨॥ ఏష సాధారణః పంథాస్సాక్షాత్కైవల్యసిద్ధిదః। యత్కథాశ్రవణం శంభోస్సంసారభయనాశనమ్॥ ౩ ॥ అజ్ఞానతిమిరాంధానాం దీపోఽయం జ్ఞానసిద్ధితః। యే శృణ్వంతి కథాం శంభోస్సదా భువనపావనీమ్॥ ౪ ॥ తే వై మనుష్యలోకేస్మిన్ రుద్రా ఏవ న సంశయః। యద్యశక్తస్సదా శ్రోతుం కథామీశస్య యో నరః ॥ ౫ ॥ ముహూర్తం వాఽపి శృణుయాన్నియతాత్మా దినే దినే। అథ ప్రతిదినం శ్రోతుమశక్తో యది మానవః॥ ౬ ॥ ముహూర్తం వా తదర్ధం వా క్షణం వా శాంభవీం కథామ్ । యశ్శృణోతి నరో భక్త్యా న దుర్గతిరాప్నోతి తస్య హి॥ ౭ ॥ యత్ఫలం సర్వయజ్ఞేషు సర్వదా

యత్ఫలమ్।సకృత్పురాణశ్రవణా త్తత్ఫలంవిందతేనరః॥ ౮ ॥ కలౌయు
గేవిశేషేణపురాణశ్రవణాదృతే।నాస్తిధర్మఃపరఃపుంసాంనాస్తిము
క్తిఃఫలప్రదః॥ ౯ ॥ పురాణశ్రవణంశంభోర్నామసంకీర్తనంపరమ్। క
ల్పవృక్షసమంప్రాహుర్మహాపాపహరంపరమ్॥ ౧౦ ॥ పిబన్నేవామృ
తంయస్మాన్నైకస్స్యాదజరామరః।శంభోఃకథామృతంసర్వ
వంశజరామరమ్॥ ౧౧ ॥ బాలోయువాథవృద్ధోవాదరిద్రో దుర్బలోపి
వా।పురాణజ్ఞస్సదావంద్యఃపూజ్యస్సుకృతిభిర్భువి॥౧౨॥నీచబుద్ధింన
కుర్వీతపురాణజ్ఞేకదాచన।యస్యవక్త్రోద్గతావాణీకామధేనుశ్శరీరిణామ్॥
౧౩॥ భవకోటిసహస్రేషుభూత్వాభూత్వావసీదతామ్। యోదదాతి
పునర్ముక్తింకోన్యస్తస్మాద్గురుర్భవేత్॥ ౧౪ ॥ వ్యాసాసన సమా రూ
ఢోయదాపౌరాణికో ద్విజః। ఆసమాప్తేఃప్రసంగస్యనమస్కుర్యాన్నక
స్యచిత్॥ ౧౫ ॥ నదుర్జనసమాకీర్ణేనశూద్రశ్వాపచావృతే।దేశే
ద్యూతసభాసుచవక్తవ్యాసత్కథాసుధీః॥ ౧౬ ॥ సుగ్రామేసుజనాకీర్ణే
సుక్షేత్రేదేవతాలయే।పుణ్యేనదీతటేవాపివక్తవ్యాసత్కథాసుధీః॥౧౭॥
శ్రద్ధాభక్తిసమాయుక్తా నాన్యకార్యేషులాలసాః। వాగ్యతాశ్శుచయో
వ్యగ్రాశ్శ్రోతారఃపుణ్యభాగినః॥ ౧౮॥ అభక్త్యాయేకథాంపుణ్యాంశృ
ణ్వంతి మనుజాధమాః।తేషాంపుణ్యఫలంనాస్తిదుఃఖంస్యాజ్జన్మజన్మని॥
౧౯॥పురాణంయేతుసంపూజ్యతాంబూలాద్యైరుపాయనైః శృణ్వం
తిచకథాంభక్త్యాదరిద్రాఅపిభాగినః॥ ౨౦ ॥ కథాయాంకీర్త్యమానా
యాంయేగచ్ఛంత్యన్యతోనరాః।భోగాంతరేప్రణశ్యంతిదారాస్తేషాం
చసంపదః ॥ ౨౧ ॥ సోష్ణీషమస్తకాయేచకథాంశృణ్వంతిపావనీమ్।
తేపిలోకేప్రజాయంతేపాపినోమనుజాధమాః॥౨౨॥ తాంబూలంభక్ష
యంతోయేకథాంశృణ్వంతిపావనీమ్।శ్వవిష్ఠాంఖాదయంత్యేతాన్నర
కేయమకింకరాః॥ ౨౩ ॥ యేచతుంగాసనారూఢాఃకథాంశృణ్వంతి
డాంభికాః। అక్షయాన్నరకాన్భుక్త్వాతేభవంత్యేవవాయసాః ॥ ౨౪॥
యేచవీరాసనారూఢాయేచాధ్యాసనసంస్థితాః।శృణ్వంతిసత్కథా

తేవై భవంత్యర్జునపాదపాః॥ ౨౫ ॥ అసంప్రణమ్య శృణ్వంతో విషవృ
క్షా భవంతి తే। అధోశయానాశ్శృణ్వంతి భవంత్యజగరాహి తే॥ ౨౬ ॥
యశ్శృణోతి కథాం వక్తుస్సమానాసనసంస్థితః। గురుతల్పసమం పాపం
సంప్రాప్య నరకం వ్రజేత్॥ ౨౭॥ యే నిందంతి పురాణజ్ఞం కథాం వా పాప
హారిణీమ్। తే హి జన్మశతం మర్త్యాశ్శునకాస్సంభవంతి హి ॥ ౨౮ ॥
కథాయాం వర్తమానాయాం యే వదంతి దురుత్తరమ్। తే గర్దభాః
ప్రజాయంతే కృకలాసాస్తతః పరమ్॥ ౨౯ ॥ కదాచిదపి యే పుణ్యాం న శృ
ణ్వంతి కథాం నరాః। తే భుక్త్వా నరకాన్ ఘోరాన్ భవంతి వనసూక
రాః ॥ ౩౦ ॥ కథాయాం కీర్త్యమానాయాం విఘ్నం కుర్వంతి యే న
రాః కోట్యబ్దాన్నరకాన్ భుక్త్వా భవంతి గ్రామసూకరాః॥ ౩౧ ॥ యే క
థామనుమోదంతే కీర్త్యమానాం నరోత్తమాః। అశృణ్వంతోపి తే యాంతి
శాశ్వతం పరమం పదమ్॥ ౩౨ ॥ యే శ్రావయంతి మనుజాః పుణ్యాం పౌ
రాణికీం కథామ్। కల్పకోటిశతం సాగ్రం తిష్ఠంతి బ్రహ్మణః పదే॥ ౩౩॥ ఆ
సనార్థం ప్రయచ్ఛంతి పురాణజ్ఞస్య యే నరాః। కంబలాజినవాసాంసి మం
చం ఫలకమేవ వా॥ ౩౪॥ స్వర్గలోకం సమాసాద్య భుక్త్వా భోగాన్ యథేప్సి
తాన్। స్థిత్వా బ్రహ్మాదిలోకేషు పదం యాంతి నిరామయమ్॥ ౩౫॥ పురా
ణస్య చ యచ్ఛంతి యే సూత్రం వసనం నవమ్। భోగినో జ్ఞానసంపన్నాస్తే భ
వంతి భవే భవే॥ ౩౬ ॥ యే మహాపాతకైర్యుక్తా ఉపపాతకినశ్చ యే। పు
రాణశ్రవణాదేవ తే యాంతి పరమం పదమ్॥ ౩౭ ॥ యథా సత్కథయా
నిత్యం చిత్తం యాతి విపాకతామ్ తథాన్యైస్సద్వ్రతైర్జంతోర్న భవే
న్మతిరుత్తమా॥ ౩౮॥ యథా ముహుశ్శోధ్యమానం దర్పణం నిర్మలం
భవేత్। తథా సత్కథయా చేతో విశుద్ధిం పరమాం వ్రజేత్॥ ౩౯॥ విశుద్ధచే
తసాం ప్రాణానాం ధ్యానసంసిద్ధ్యుపాయతః। ధ్యానేన సత్వం చ మలం మ
నోవాక్కాయసంభృతమ్॥ ౪౦ ॥ సద్యోవిధూయకృ నా యాంతి శం
భోః పరం పదమ్। అతస్సమస్తపుణ్యానాం సత్కథా సాధనం పరమ్॥ ౪౧॥
కథయా సిద్ధ్యతి జ్ఞానం జ్ఞానాత్కైవల్యముత్తమమ్। అసిద్ధవిమలజ్ఞానైః క

థామేవ శ్రుణోతియః ॥ ౪౨ ॥ సోప్యజన్మని సంప్రాప్య జ్ఞానం యాంప
రాంగతిమ్। నామోచ్చారణమాత్రేణ జిత్వామృత్యుమజామితః ॥ ౪౩ ॥
పశ్చాత్తాపసమాయుక్తో ధ్యానేనాపపరాంగతిమ్। సర్వేషాం శ్రేయ
సాం బీజం సత్కథాశ్రవణం నృణామ్। ౪౪ ॥ యస్తద్విహీనో న్నపశుః క
థంముచ్యేత బంధనాత్। అతస్త్వమపి సర్వేభ్యో విషయేభ్యో నివృత్త
ధీః॥ ౪౫ ॥ భక్తింపరాం సమాస్థాయ సత్కథాం శ్రుణు సర్వదా। శ్రు
త్వాం తాం సత్కథాం నిత్యం చేతస్తే శుద్ధిమేష్యతి॥ ౪౬॥ [illegible] సవి
శ్వేశం తతో ముక్తిమవాప్స్యసి। ధ్యాయతాం శివపాదాబ్జం [illegible]
జన్మనా ॥ ౪౭ ॥ భవిష్య[illegible] దేహస్సత్యం సత్యం వదామ్యహమ్। ఇ
త్యుక్త్వా తేన విప్రేణ సా [illegible] లోచనా॥ ౪౮ ॥ ప[illegible]
స్తస్య పాదాభ్యాం స్నిగ్ధ [illegible] తస్మిన్నేవమహా [illegible] సు
జో [illegible] మాత్॥ ౪౯॥ శ్రావణ సత్కథాం సాక్షి [illegible] ।
సఉవాచ ద్విజస్తస్యై కథాం [illegible] ॥ ౫౦॥ యాం [illegible]
మనుజస్స [illegible] ద్విషయవాసనామ్। [illegible] కథా [illegible]
గ్యరసధారయా ॥ ౫౧ ॥ తథోవాచ [illegible] సంకీర్తనం [illegible]
తామ్। యథాయథా మనస్తస్యాః ప్రసాదమధిగచ్ఛతి ॥ ౫౨ ॥ [illegible]
థాశ్చ [illegible] ధ్యానయోగముపావిశత్॥ ❋॥ [illegible]
మోమలంవిముక్తం [illegible] నిర్భయమ్। విశుద్ధ సత్త్వం హృద
యం ద్విజస్త్రియా విపశ్యన్ [illegible] ॥ ౫౩ ॥ అత్రైవ త్స్య
మహాపు [illegible] సద్వి [illegible] సర్వపాపఘ్నం పవి
త్రం సుమనోహరమ్। ౫౪॥ [illegible] మధ్యే [illegible]
జ్ఞకః। [illegible] ॥ ౫౫ ॥ బ్రా
హ్మణా [illegible] ॥ ౫౬॥ కృష్ణపలం [illegible] ప్రధానాని దశ
[illegible] ॥ సజ్జానం పరగంధమజ్ఞానం [illegible] ।
౫౭ ॥ [illegible]

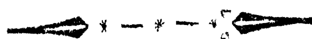
శ్చకుటిలాశ్చ సత్యాచారవివర్జితాః॥ ౫౮॥ తత్రైకో విదురో నామ దురా
త్మా బ్రాహ్మణాధమః। ఆసీద్వేశ్యాపరస్సోసౌ సదారో పి కుమార్గగః॥
౫౯ ॥ స్వపత్నీం మంజులాం నామ హిత్వా ప్రతినిశం తు సః। వేశ్యాభవన
మాసాద్య రమతే స్మరపీడితః॥ ౬౦॥ సాపి తస్యాంగనా రాత్రౌ వియుక్తా
నవయౌవనా। అసహంతీ స్మరావేశం రేమే జారేణ సంగతా॥ తాం కదాచి
ద్దురాచారాం జారేణ సహ సంగతామ్। దృష్ట్వా తస్యాః పతిః క్రోధాదభి
దుద్రావ సత్వరః॥ ౬౧॥ జారే పలాయితే పత్నీం గృహీత్వా సౌ దురాశ
యః। సంతాడ్య ముష్టిభిర్దోషైః పునః పునరభర్త్సయత్॥ ౬౩ ॥ సా నారీ పీడి
తా భర్త్రా కుపితా క్రోధనిర్భరయా భవాన్ ప్రతినిశం వేశ్యాం రమ
తే కామలంపటః॥ ౬౪॥ అహం రూపవతీ యోషా నవయౌవనశాలినీ। క
థం సహిష్యే కామాలింగనం భర్తృసంగవివర్జితా॥ ౬౫ ॥ ఇత్యుక్తస్తత
యా తస్యా ప్రోవాచ బ్రాహ్మణాధమః। యుక్తమేతత్త్వయోక్తం హిత
స్మా ప్రవృత్త్యాని హితే। ౬౬॥ జారేభ్యో సనమాహృత్య తేభ్యో హి
పరస్పరం ... ధనం ... ద్రవ్యౌండదామితి॥ ౬౭ ॥
ఏవం తే ప్రాయశః ... పణ్యస్త్రీణాం ... । ... భ్యో ... పచ
నం ... ౬౮॥ ఏవం దుర్యో ... లోభ ... దురాచార
ప్రవృత్తయోః కాలేసని ... ౬౯॥ మృతే భ
ర్తరి సా నారీ పుత్రై స్సహ ... । ఉవాస ... కాలం కంచిదు
త్తర ... ౭౦ ॥ ఏకదా ... సంప్రాప్తే పిత్రుపర్వణి।
సా నారీ బంధుభిస్సార్ధం గోకర్ణం క్షేత్రమాయయౌ॥ ౭౧ ॥ తత్ర తీ
ర్థజలే స్నాత్వా ... । శుశ్రావ ... ముఖాత్పు
ణ్యాం ... ॥ ౭౨॥ యోషితాం జారసక్తానాం నరకే యమ
కింకరాః। సుతప్తం లోహపరిఘం తం క్షిపంతి స్మరమందిరే॥ ౭౩॥ ఇతి శ్రుత్వా
... కేనోక్తాం సా ప్రత్యధర్మసంహితామ్। తమువాచ రహస్సోత్క

భీతా బ్రాహ్మణపుంగవమ్॥ ౭౪ ॥ బ్రహ్మన్ పాపమజానంత్యామయాచ
రితముల్బణమ్। యావనేకామచారేణ పుంశ్చల్యేన ప్రవర్తితమ్॥ ౭౫॥ ఇ
దంత్వద్వచనం శ్రుత్వా పురాణార్థవిజృంభితమ్। భీతిమేవ మహాతీవ్ర
...శరీరం వెపతేమ మహుః। ధిఙ్మాం గరి ంద్రియాసక్తాం పాపాం స్మరవి
మోహితామ్। అల్పస్య సుఖస్యార్థే ఘోరాం... స్యామి దుర్గతిమ్॥
కథం పశ్యామి మరణే యమదూతాన్ భయంకరాన్। కథం పాశైర్బలా
ద్బధ్యమానాద్ప ...॥ ౭౮ ॥ కథం సహిష్యే నరకే ఖండశో దేహ
కృంతనమ్। పునః కథం పతిష్యామి సుతప్తే ... కర్దమే ॥ ౭౯ ॥ కథం వా
ఘోర... క్రిమికీటకుండేషు। పరిభ్రమామి ... పీడ్యమానా
నిరంతరమ్॥ ౮౦॥ కథం వా ... భోజనమ్। రా
త్రౌ ... దుఃఖపరిప్లుతా॥ ౮౧ ॥ హా హం హతాస్మి
పాపేన ... పాపెదగ్ధా
పాయ ...॥ ౮౨॥ పతితస్తు ... క్రాంతదేహినః।
... ॥ ౮౩ ॥ అశ్వ ... ధ
శతం ... । ... యోనయో
మత్పాపస్య ... ౮౪ ॥ ... మాంశ్రి
యే ... ॥ ౮౫॥ త్వమేవ మే
గురుర్బ్రహ్మన్ త్వం మాతా త్వం పితా పతిః। ... త్వా
మేవ శరణం గతా॥ ౮౬ ॥ ఇతి తాం ... చ ... ద్వ
యే ... బహు ... పుంగవః॥ ౮౭ ॥ బ్రాహ్మ
ణః॥ ... మహాశైవ ... స్తప
... ॥ ౮౮ ॥ ... దేవజీ
... ఇంద్రియార్థే ... మహాసభూ
... ॥ ౮౯ ॥ పశ్చాత్తాపోహి ... సర్వేషాం ... తెనై

వశురుతే సర్వప్రాయశ్చిత్తం సుధీనరః ॥ ౯౦ ॥ ప్రాయశ్చిత్తాని సర్వాణి కృత్వా తు విధివన్నరః । అపశ్చాత్తాపినో మర్త్యా నయాంతి గతిముత్తమామ్ ॥ ౯౧ ॥ సత్కథాశ్రవణాన్నిత్యం సజ్జనానాం నిషేవణాత్ । పుణ్యక్షేత్రనివాసాచ్చ చిత్తశుద్ధిః ప్రజాయతే ॥ ౯౨ ॥ ఏవం సద్గురుమాశ్రిత్య సా నారీ ప్రాప్తసద్గతిః । దధ్యౌ ముహుర్ముహుశ్శంభోశ్చిదానందమయం వపుః ॥ ౯౩ ॥ నిత్యం తీర్థజలే స్నాత్వా జటావల్కలధారిణీ । భస్మోద్ధూళితసర్వాంగీ రుద్రాక్షకృతభూషణా ॥ ౯౪ ॥ శివనామజపాసక్తా వాగ్యతా మితభోజనా । బద్ధపద్మాసనా స్వగ్రా సత్కథాశ్రవణేరతా ॥ ౯౫ ॥ గురుశుశ్రూషణరతా త్యక్తాపత్యసుహృజ్జనా । గురూపదిష్టయోగేన శివే మనోఽతోషయత్ ॥ ౯౬ ॥ విశ్వేశ విశ్వవిలయస్థితిజన్మహేతో విశ్వైకవంద్య శివ శాశ్వత విశ్వరూప । విధ్వస్తకాలభయ నిర్గుణ భావభాగ్ధామస్మహేశ మమ దేహి కృపాకటాక్షమ్ ॥ ౯౭ ॥ శంభో శశాంకకృతశేఖర శాంతమూర్తే గంగాధరామరవరార్చితపాదపద్మ । నాగేంద్రభూషణ నగేంద్రసుతాసమేత భక్తార్తిహన్మయి నిధేహి కృపాకటాక్షమ్ ॥ ౯౮ ॥ శ్రీవిశ్వనాథ కరుణాకర శూలపాణే భూతేశ భర్గ భువనత్రయగీతకీర్తే । శ్రీనీలకంఠ మదనాంతక విశ్వమూర్తే గౌరీమనోహర సదా హి కృపాకటాక్షమ్ ॥ ౯౯ ॥ ఇత్థం ప్రతిదినం భక్త్యా ప్రార్థయంతీ మహేశ్వరమ్ । శృణ్వంతీ సత్కథాం భక్త్యా కర్మబంధం సమచ్ఛినత్ ॥ ౧౦౦ ॥ అథ కాలేన సా నారీ సముత్సృజ్య కళేబరమ్ । మహేశానుచరైర్నీతా జగామ శివమందిరమ్ ॥ ౧౦౧ ॥ తత్ర దేవైర్మహాదేవం సేవ్యమానం సనాతనమ్ । గణైర్నందిభృంగీశవీరభద్రచండేశ్వరాదిభిః ॥ ౧౦౨ ॥ ఉపాస్యమానం విశ్వేశం విద్యుత్పుంజసమప్రభమ్ । త్రిలోచనం పంచముఖం నీలగ్రీవం సదాశివమ్ ॥ ౧౦౩ ॥ వామాంగవిభ్రుతాం గౌరీం విద్యుత్పుంజనిభప్రభామ్ । దృష్ట్వా ససంభ్రమం నారీ సంప్రణమ్య ముహుర్ముహుః ॥ ౧౦౪ ॥ ఆనందాశ్రుజలోత్సిక్తా రోమహర్షసమాకులా । సమ్మానితా కరుణయా పార్వత్యా శంకరేణ చ ॥ ౧౦౫ ॥ తస్మిన్లోకే వరానందే సాయుజ్యేఽపి శాశ్వ

శైలధ్యానివాసమచలం భేజే సుఖమనాహతమ్॥ ౧౦౬ ॥ సా కదాచిదు
మాం దేవం ప్రణమ్య వ్యప ప్రవిశ్య చ। పప్రచ్ఛ సుఖతాత్ కాంగ
తిం గతవానసి॥ ౧౦౭॥ తామువాచ తతో [illegible] దుర్గా వియః
[illegible] వింధ్యపాతే పిశాచకః॥ ౧౦౮॥ పునః పప్రచ్ఛ సా నారీ
[illegible] నో [illegible] ప్రాప్స్యతి
దివి॥ ౧౦౯॥ [illegible] కదాచిచ్ఛృణుయాద్య
[illegible] లోకం ప్రయాస్యతి॥ ౧౧౦ ॥ ఇతి
[illegible] ప్రాప్య యామాస తాం దే
[illegible] తయా [illegible] మానా సా దేవిక
రుణాకృతా। [illegible] బ్రహితే।
౧౧౧॥ [illegible] వింధ్యం శైలం సహాసయా। అత్ర పిశాచ
[illegible] ॥ ౧౧౩॥ తస్య [illegible] పరమ [illegible]
[illegible] తమానయ శి
[illegible] ॥ ౧౧౪॥ ఇతి వ్యాసవాం దిష్టస్తుంబురునారదప్రియః। త
యా సహావి [illegible] య యా॥ [illegible] పశ్యన్మహాకాయం
[illegible] తంగ [illegible] తంచ గజం తంచ పిశాచ
[illegible] ౧౧౬॥ [illegible] బద్ధ్వాసముపవేశ్య చ। తుంబు
రు [illegible] ॥ ౧౧౭ ॥ స పిశాచో మహో
[illegible] రద్విషః। విధూయ కిల్బిషం సర్వం సప్తాహా
త్ప్రాప్తసద్గతిః॥ ౧౧౮॥ [illegible] స్వరూపం దివ్యమా
స్థితః। [illegible] ॥ ౧౧౯॥ విమాన
మారుహ్య [illegible] స తుంబురుః పార్శ్వగతస్సకాంతయా।
[illegible] జగామ కైవల్యపరం సనాతనమ్॥
[illegible] తాపహమ్। మహేశ్వరప్రియకర
[illegible] ౧౨౦ ॥ య ఇదం [illegible] యో
ద్వా సమాహితః। [illegible] విచిత్రం పాపనాశనమ్॥

౧౨౨ ॥ పరమానందజనకంభవరోగమహౌషధమ్। భుక్త్వాహావిపుల
భోగానంతేయాం పరాంగతిం ॥౧౨౩॥ యాయంబతమహాభాగ్యా
కృతార్థాముని పుఙ్గవాః। యేసేవంతే సదాశంభోఃకథామృతరసాం
బుధాః ॥౧౨౪॥ తరంగిణీవృస్యంతే సర్వే కృతార్థాశ్శివయోగినః ॥౧౨౫
తేజన్మభాజఃఖలుజీవలోకే యేషాంమనోధ్యాయతి విశ్వనాథమ్ ॥ ౧౨
వాణీగుణాన్ స్తౌతి కథాంశ్రుణోతి శ్రోత్రద్వయంతేభవముత్తరం
విబుధగుణవిశేషైస్సేవ్యమున్నిష్టరూపం జగతి బహిరంతర్భాసమా
నం మహిమ్నా ॥ ౧౨౬ ॥ స్వమనసివిహరంతం వాఙ్మనోవృత్తిదూరం
రమశివమనంతానందసాంద్రం ప్రపద్యే ॥ ౧౨౭ ॥ యఃపఠేచ్ఛృణు
యాదేతత్పురాణం శైవముత్తమమ్। విధూయసర్వకర్మాణి శివలోకే
మహీయతే ॥౧౨౮॥ ... ...

ఇతి శ్రీస్కాందే మహాపురాణే శతసహస్రికాయాం
సంహితాయాం వైయాసిక్యాం శ్రీమద్బ్ర
హ్మోత్తరఖండే పురాణ శ్రవణ
మహిమానువర్ణనంనామ
ద్వావింశోధ్యాయః.

బ్రహ్మోత్తరఖండస్సమాప్తః

